

Upplands-Bro

KOMMUNEN SOM GER PLATS

Handlingar till
Utbildningsnämndens sammanträde
den 18 december 2018

Jesper Sjögren
Stabschef
Utbildningskontoret
+46 08-581 692 76
jesper.sjogren@upplands-bro.se

Datum
2018-11-30

Vår beteckning
UN 16/0068

Er beteckning

Utbildningsnämnden

Delrapport - Skolutvecklingsprogrammet

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden tackar för informationen

Sammanfattning

Utbildningsnämnden satte under 2015 upp målet att Upplands-Bro kommun ska bli en av Sveriges bästa skolkommuner. Till målet kopplades uppdraget att arbeta fram ett skolutvecklingsprogram med mål och verktyg för att bli en av Sveriges bästa skolkommuner.

Skolutvecklingsprogrammet omfattar förskoleklass, fritidshem, grundskola, grundsärskola, gymnasieskola och vuxenutbildning.

Denna delrapport är en avstämning av hur det går och en analys av de utvecklingsområden som finns i programmet.

Beslutsunderlag

- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 30 november 2018
- Delrapport - Skolutvecklingsprogrammet

Barnperspektiv

Utbildningskontorets förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barnens bästa.

Kaj Söder
Utbildningschef

Jesper Sjögren
Stabschef

Bilagor

1. Delrapport - Skolutvecklingsprogrammet

Beslut sänds till

- Akt

Skolutvecklings- programmet

Delrapport

UN 2018-11-28

Innehåll

1	Inledning	3
2	Fokusområden.....	4
2.1	Inflytande och delaktighet.....	4
2.2	Trygghet.....	5
2.3	Ordningsregler	5
2.4	Formativ bedömning.....	6
2.5	Hot och våld.....	7
2.6	Leda lärarnas lärande – kollegialt lärande	7
2.7	Förutsättningar för rektors pedagogiska ledarskap	7
2.8	Likvärdighet – en förutsättning om alla skall med.....	8
2.9	Språkutvecklande arbetsätt	8
2.10	Digital förmåga på alla nivåer.....	8
2.11	Systematiskt kvalitetsarbete	9
2.12	Kompetensförsörjning.....	10
2.13	Skola och hem.....	10
3	Slutsats.....	11

1 Inledning

Utbildningsnämnden satte under 2015 upp målet att Upplands-Bro kommun ska bli en av Sveriges bästa skolkommuner. Till målet kopplades uppdraget att arbeta fram ett skolutvecklingsprogram med mål och verktyg för att bli en av Sveriges bästa skolkommuner.

Under hösten 2015 genomfördes ett omfattande kartläggningsarbete inför framtagandet av skolutvecklingsprogrammet. Ett stort antal personer med koppling till skolorna i Upplands-Bro kommun involverades i arbetet. Det material som samlades in under kartläggningen sammanställdes våren 2016 till ett skolutvecklingsprogram.

Denna delrapport är en avstämning av hur det går och en analys av de utvecklingsområden som finns i programmet.

2 Fokusområden

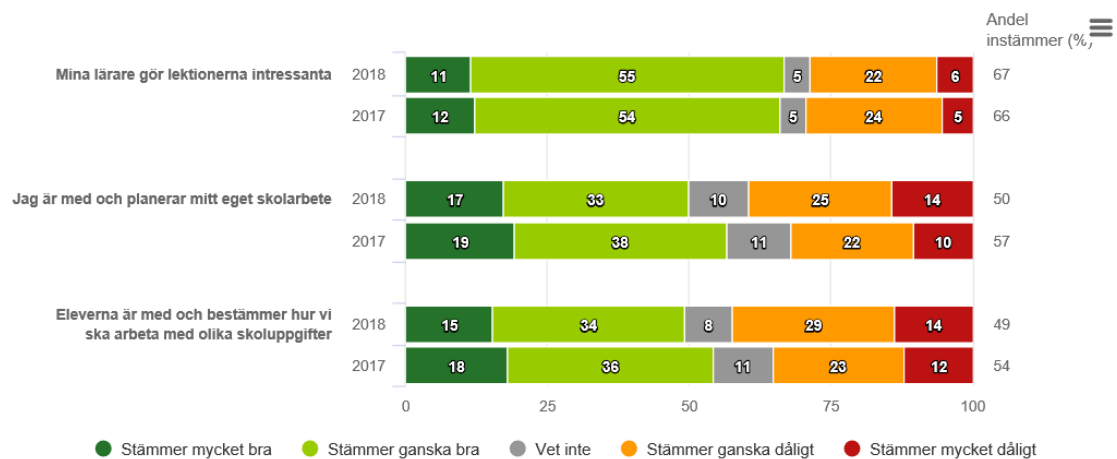
2.1 Inflytande och delaktighet

Resultat och analys

Frågorna i den enkät som vi använder idag stämmer inte helt överens med de frågor som man valde som indikatorer då Skolutvecklingsprogrammet upprättades.

Resultat grundskolan åk 3, 6 och 8:

Summan av Elever åk 3, Elever åk 6, Elever åk 8, Upplands-Bro kommun, Alla

Resultat på gymnasieenkäten för år 2 på gymnasiet:

På frågan "Jag får vara med och påverka innehållet i undervisningen" var positivt svar 33 % 2016, 40 % för 2017 och 38% för 2018.

På frågan "Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna" var positivt svar 32 % 2016, 31 % för 2017 och 37% för 2018.

Elevernas bild av sitt inflytande över undervisningen visar, totalt sett, ingen positiv trend. Rektorer konstaterar detta men påpekar också att det finns stora variationer och att de jobbar för att lyfta fram de goda exempel som finns i verksamheterna.

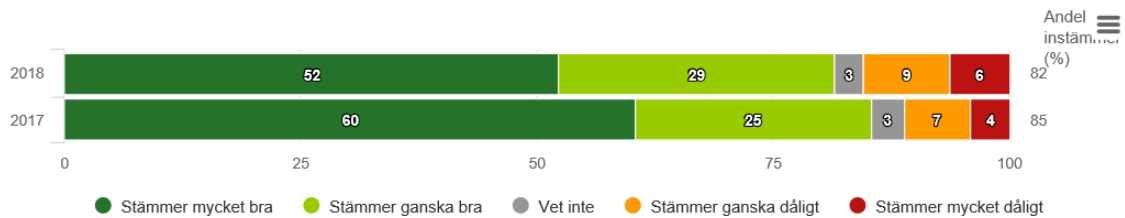
Arbetet fortsätter och är ett prioriterat område för många av skolorna.

2.2 Trygghet

Resultat och analys

Resultat grundskolan åk 3,6 och 8:

Jag känner mig trygg i skolan, Summan av Elever åk 3, Elever åk 6, Elever åk 8, Upplands-Bro kommun, Alla

Resultat Gymnasieskolan:

Läsår	15/16	16/17	17/18
Positiv stämning på min skola	60	63	51
Nöjd med arbetet mot mobbning	60	60	44
Arbetsro på lektionerna	53	40	36

Totalt sett så har upplevelsen av trygghet minskat något mellan 2017 och 2018. En faktor som flera rektorer lyfter fram är att den alltmer utbredda användningen av sociala medier, även i lägre åldrar, leder till kränkningar och konflikter som eleverna tar med sig till skolan. Flera skolor arbetar med en mer "mobilfri" miljö vilket upplevs ha främjat lek och rörelse.

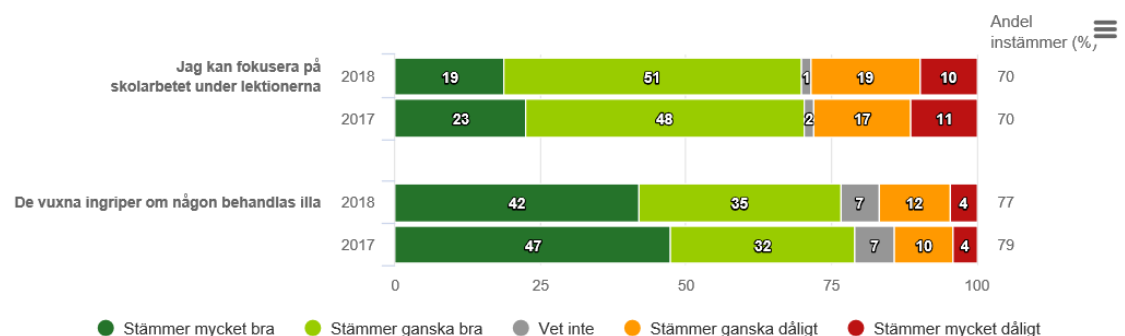
På gymnasieskolan är inte frågan formulerad på samma sätt men även där har man konstaterat att arbetet med trygghet och studiero måste prioriteras.

Arbetet fortgår och rektorerna ser också ett behov av att än tydligare lyfta upp det arbete man gör för att öka upplevelsen av trygghet bland både elever och vårdnadshavare.

2.3 Ordningsregler

Resultat och analys

Summan av Elever åk 3, Elever åk 6, Elever åk 8, Upplands-Bro kommun, Alla

Samtliga skolor har ordningsregler som man arbetat fram tillsammans med

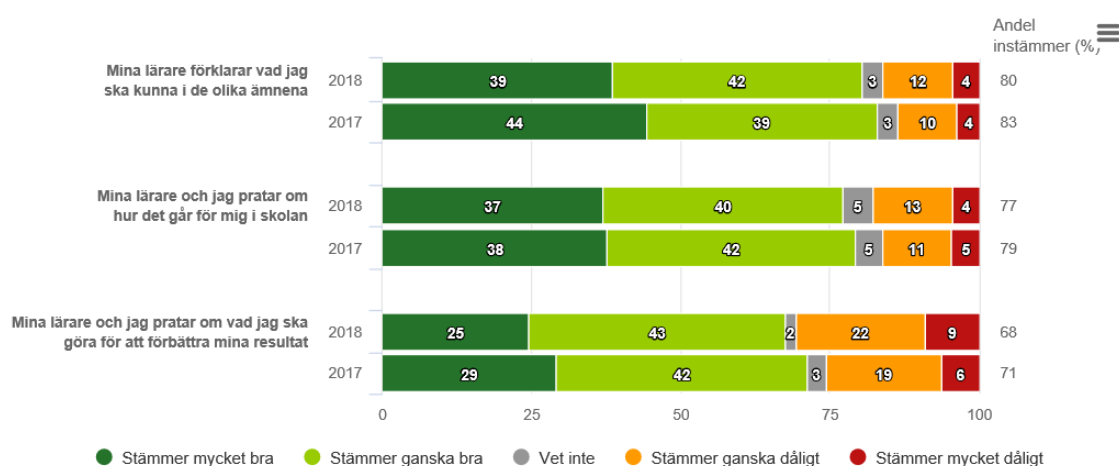
elever, och i många fall, vårdnadshavare. Ordningsreglerna kompletteras med olika former av "konsekvenstrappor" eller "handlingsplaner" för att tydliggöra vad som sker om/när någon bryter mot de uppsatta reglerna.

På gymnasieskolan har man under läsåret arbetat mycket fokuserat med frågan. Man är inte nöjda med resultaten men uttrycker en positiv förhoppning kring de åtgärder som planeras för HT18 med bl.a. trivselregler, åtgärdstrappa, nytt larmsystem och nya rutiner för in- och utpassering med ID-kort.

2.4 Formativ bedömning

Resultat och analys

Summan av Elever åk 6, Elever åk 8, Upplands-Bro kommun, Alla

Arbetet med formativ bedömning pågår på samtliga skolor men med skiftande resultat. Flera förstelärare har arbetat som en del av sitt uppdrag. Att resultaten inte pekar på att utvecklingen går åt det håll som är önskvärt är något förvånande då arbetet har haft hög prioritet och det har lagts en hel del tid och resurser på utveckling inom området. Vi bedömer ändå att arbetet fortgår och att positiv effekt av det syns på en del enheter. Flera enheter noterar att det är stora differenser inom kollegiet man lyfter fram goda exempel för att få fler att arbeta mer formativt.

En av kommunens förstelärare har uppdraget att leda och utveckla formativ bedömning. Hon har 20 års erfarenhet av formativt arbetssätt och en utbildning i ämnet Regler, bedömning och betyg genom Pehr Måhl och Bo Sundblad. Förstelärare tillsammans med en utvecklare från Utbildningsstaben, håller i det centrala nätverket Formativ bedömning där pedagoger från kommunens skolor har möjlighet att delta 4-5 gånger under läsåret. Denna insats är ett led i Skolutvecklingsprogrammet.

De flesta pedagoger har redan jobbat med den formativa bedömningens olika redskap och har god insikt i det arbetssättet. För att det formativa arbetet ska bli riktigt effektivt måste man som lärare ha goda insikter i hur kunskapskraven är konstruerade, hur man gör för att göra kunskapskraven begripliga för sig själv och eleverna, hur man övar och gör examinationer som faktiskt utgår från våra kunskapskrav, samt förståelsen för sambandet med det formativa

arbetsättet och den summativa bedömningen. Med detta som grund kan man effektivare använda sina tidigare kunskaper i formativt arbetsätt på det framåtsyftande och elevaktiva sätt som det är tänkt.

2.5 Hot och våld

Resultat och analys

Samtliga skolor redovisar ett aktivt arbete för att vuxna och elever inte skall utsättas för hot eller våld. Det förbyggande arbetet ses som den största framgångsfaktorn och i Likabehandlingsplanerna framgår hur det arbetet bedrivs. Dessa planer utvärderas och revideras årligen.

Då hot och/eller våld ändå uppkommer så krävs tydliga och väl kända rutiner för att hantera dessa. Arbetet med dessa rutiner skiljer sig åt, de "konsekvenstrappor" och "handlingsplaner" som skolorna utarbetat ser olika ut, delvis, beroende på skolornas olika ålderssammansättning.

Anmälningar av kränkningar till huvudmannen är ett område som man identifierat som ett utvecklingsområde. Man har tolkat instruktionerna lite olika vilket inneburit att vissa skolor har anmält många kränkningar medan andra knappt anmält några. Detta har alltså inte berott på att den ena skolan skulle vara mer drabbad av kränkningar utan snarare en skillnad i rutiner och tolkning av regelverket. Utbildningskontoret har genomfört utbildningar på några enheter för att nå en större likvärdighet.

2.6 Leda lärarnas lärande – kollegialt lärande

Resultat och analys

Kollegialt lärande bygger på att man lyckas skapa en slags "delakultur" i verksamheten. En kultur av att dela med sig av sina egna erfarenheter och även material som skapats. Flera av rektorerna lyfter fram lyckade exempel på hur denna kultur utvecklas.

Det är ofta förstelärarna som fått uppdrag att tillsammans med sina kollegor fortbilda inom specifika områden. IKT är det område som till sin natur kräver en "delakultur" men även inom områden som "Betyg och bedömning" och "språkutvecklande arbetsätt" driver ofta förstelärare fortbildningsinsatser.

Det finns kollegiala nätverk inom kommunen kring både ämnesutveckling och mer verksamhetsstyrda. Gymnasieskolans lärare har inte varit delaktiga i nätverken vilket man kan konstatera är en svaghet.

2.7 Förutsättningar för rektors pedagogiska ledarskap

Resultat och analys

Flera rektorer redogör för ett nuläge där alltför mycket tid och energi behöver ägnas åt administration och dokumentation. En ohållbar situation där det pedagogiska ledarskapet blir lidande.

Det som efterfrågas är t.ex. administrativt stöd i form av enklare inloggningar och mer överskådliga system för beslutsstöd.

Under läsåren 16/17 och 17/18 har fortbildningsinsatser för rektorerna genomförts:

- Seminarier om rektors pedagogiska ledarskap i praktiken, under ledning av professor Mats Ekholm. Två tillfällen under våren 2018.
- Litteraturstudie i samband med seminarierna; "Att organisera för skolframgång".
- Skolverkets utbildning "Leda digitalisering".
- Under läsåret 18/19 genomförs ett större kompetensutvecklingsprogram för rektorer och biträdande rektorer under ledning av Niclas Rönström.

Utöver ovanstående togs en handlingsplan fram med åtgärder för förbättrad arbetsmiljö för rektorerna utifrån resultatet på HME-enkäten 2017. Planen följdes upp under vt 18.

2.8 Likvärdighet – en förutsättning om alla skall med

Resultat och analys

Samtliga skolor arbetar med och för en likvärdighet inom respektive enhet. Alla har arbetat med SPSMs tillgänglighetsverktyg för att identifiera potentiella utvecklingsområden.

Likvärdigheten mellan skolorna är svårare att mäta. Våra skolor har olika geografiska lägen och ligger i områden med olika socioekonomisk kontext. Att detta innebär olika utmaningar för våra enheter är uppenbart. Frågan om våra skolor erbjuder likvärdig skolgång kvarstår.

2.9 Språkutvecklande arbetssätt

Resultat och analys

Samtliga skolor arbetar med ett språkutvecklande arbetssätt, om än i olika omfattning.

Undervisningen i alla skolans ämnen behöver stötta elevernas ämnesspråkliga utveckling för att på så sätt underlätta deras kunskapsutveckling i ämnet. Eleverna behöver alltså gradvis bli allt bättre på att använda de språkliga färdigheterna lyssna, tala, läsa och skriva på ett adekvat sätt inom ramen för ämnet. Kunskaper i och om det språk som är specifikt för ett ämne är alltså en förutsättning för att eleverna ska kunna tillägna sig ämnesinnehållet och är därför mer än bara de särskilda ord och begrepp som förknippas med ämnet.

Det språk som eleverna behärskar när de kommer till skolan kallas ofta vardagsspråk. Det används i vardagliga situationer för att prata om sådant som är välbekant och nära elevens liv. Det språk som används i undervisningen i skolans ämnen kallas ofta för ämnesspråk. Alla ämnen har sin särart och för att undervisningen ska gynna elevernas språkutveckling behöver den anpassas till ämnets karaktär. Hur det språkutvecklande arbetet ska genomföras kan därför skilja sig åt från ämne till ämne.

Gymnasiet har haft föreläsningar för all personal och från grundskolorna och modersmålsenheten har 64 lärare påbörjat utbildningen "Det globala klassrummet" via Uppsala Universitet.

Kursen bygger på att

- öka lärarnas kompetens i svenska som andraspråk
- utveckla undervisningen för att stärka flerspråkiga och nyanlända elevers lärande
- öka lärarnas förståelse för olika värderingar och normer på skolan

Det har även genomförts fortbildning i språkutvecklande arbetssätt lokalt på vissa skolor.

2.10 Digital förmåga på alla nivåer

Resultat och analys

Utvecklingen inom detta område har prioriterats på samtliga skolor. Flera av skolorna erbjuder "en-till-en" antingen med datorer eller med lärplattor.

Att öka elevers och personals digitala kompetens har flera syften. Att det nu finns förtydligt i kursplanerna gör det till en självklarhet, men även möjligheterna till ökad tillgänglighet för alla elever är ett starkt syfte.

Det har genomförts stora fortbildningsinsatser både lokalt på skolorna och kommungemensamt. Under hösten 2018 har tre studiedagar ägnats åt föreläsningar och workshops för samtliga grundskolelärare.

STL (Skriva sig Till Lärande) är en metod som har implementerats på flera av våra lågstadieskolor. Denna metod är en kombination av cirkelmodellen (som kommer ifrån ett språkutvecklande arbetssätt), formativ återkoppling och digitala hjälpmedel. Kommunen planerar att framöver stötta övriga skolor med fortbildning i STL och även att utöka till de äldre åldrarna.

Utbildningskontoret är mitt i ett arbete kring att kartlägga skolornas behov och önskemål när det gäller digitala prov och läromedel. En kommungemensam upphandling av en plattform för digitala prov och kommungemensamma utprovningar av digitala läromedel genomförs vårterminen 2019.

Studi.se har köpts in till hela kommunen från år 4 till gymnasiet. Det är ett digitalt material av en mängd korta filmer som förklarar olika fenomen tagna ur det centrala innehållet i Lpo11. Materialet är flerspråkigt och fungerar som ett språkutvecklande stöd för både flerspråkiga elever och elever med svenska som modersmål. Implementeringen har påbörjats och ska nu intensifieras för att se till så att fler elever får ta del av denna möjlighet.

2.11 Systematiskt kvalitetsarbete

Resultat och analys

Det systematiska kvalitetsarbetet har utvecklats. Vi använder Stratsys som system för dokumentationen och tillsammans med rektorerna har formen reviderats.

En utmaning som, i olika omfattning, kvarstår är att få med personalen i alla delar av det systematiska kvalitetsarbetet. De flesta skolor använder någon variant av kvalitetshjul som modell för att systematisera sitt kvalitetsarbete.

2.12 Kompetensförsörjning

Resultat och analys

Samtliga skolor har hög eller mycket hög behörighet bland lärarna. Rekryteringsläget är dock problematiskt med få behöriga sökanden på de flesta utlysta tjänster.

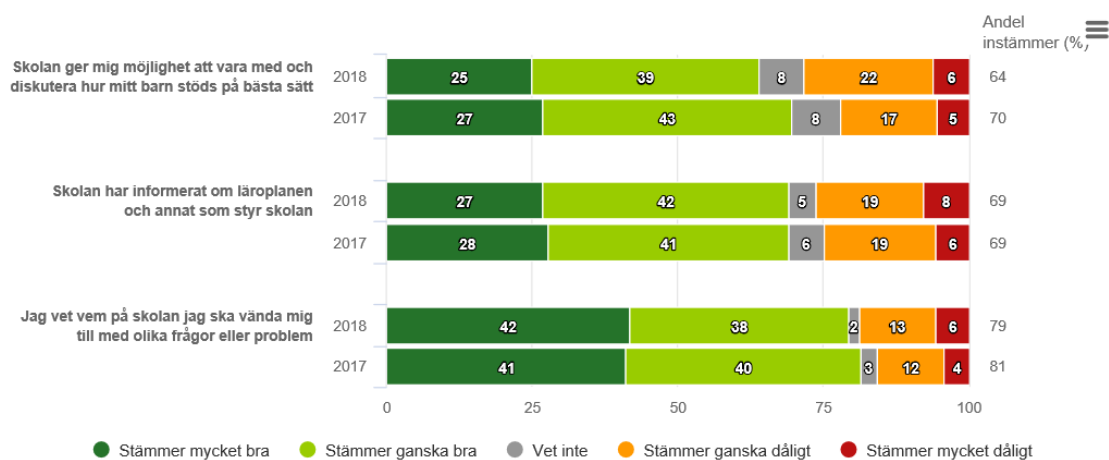
Fritidspedagoger eller grundlärare med utbildning mot fritidshemmen lyfts fram som en särskilt svårrekryterad kategori.

Vårt arbete med att erbjuda studeranden på lärarutbildningarna VFU (verksamhetsförlagd utbildning) framstår som allt viktigare ur ett rekryteringsperspektiv.

2.13 Skola och hem

Resultat och analys

Summan av Föräldrar Förskoleklass, Föräldrar år 3, Föräldrar år 6, Föräldrar år 8, Upplands-Bro kommun, Alla

Resultaten från enkätundersökningen visar att det område som har sämst resultat är när det gäller möjligheten att diskutera hur eventuellt stöd skall utformas. För en rättvisande bedömning av det utfallet skulle det krävas en fördjupad studie av frågan.

Samtliga verksamheter använder Vklass som kanal för sin kommunikation med elever och vårdnadshavare. Användningen av Vklass har utvecklats både kvalitativt och kvantitativt.

Samtliga grundskolor erbjuder någon form av föräldraråd. De organiseras lite olika men oftast med någon form av representanter från olika åldrar eller klasser.

3 Slutsats

Skolutvecklingsprogrammet ligger till grund för mycket av de utvecklingsarbete som görs i kommunens skolor. Programmet har även resulterat i att arbetet organiserats genom kommunövergripande nätverk för vissa fokusområden och särskilda utbildningsinsatser på andra områden.

På flera av Skolutvecklingsprogrammets har viktiga insatser gjorts som ger resultat, ett gott exempel är de insatser som gjorts på området Digital förmåga på alla nivåer.

På några områden är dock behovet av fortsatt arbete fortfarande stort. Inte minst gäller det områdena trygghet, inflytande och delaktighet samt kompetensförsörjning.

Resultaten från enkäterna visar tydligt att andelen elever som känner sig trygga i skolan behöver öka. Samma sak gäller elevers inflytande och delaktighet. Frågan om kompetensförsörjning har under ett flertal år varit en utmaning för de flesta kommuner, detta på grund av stor brist på lärare. Prognosen för framtiden visar på fortsatt lärarbrist och kommer vara en utmaning för kommunens skolor för många år framöver.

De kommande åren bör insatser inriktas på de fokusområden i Skolutvecklingsprogrammet där behovet att förbättrade resultat är som störst.

Jesper Sjögren
Stabschef
Utbildningskontoret
+46 08-581 692 76
jesper.sjogren@upplands-bro.se

Datum 2018-11-30 Vår beteckning UN 16/0144 Er beteckning

Utbildningsnämnden

Delrapport - Förskoleprogrammet

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden tackar för informationen

Sammanfattning

I Förskoleprogrammet som antogs av Utbildningsnämnden 2016, dokumenteras det ställningstagande som ligger till grund för utbildning och undervisning med en hög, likvärdig kvalitet för de kommunala förskolornas, alla barn. Detta är ett ställningstagande som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det utmynnar både i mätbara önskade resultat samt i strategier. Dessa ligger i linje med läroplanens strävansmål samt utbildningskontorets, förskolechefernas och deras ledningsgruppers vision om vad barn i förskolorna har rätt till och vilken människo- och kunskapssyn detta kräver.

Denna delrapport är en avstämning av hur det går och en analys av de utvecklingsområden som finns i programmet.

Beslutsunderlag

- Utbildningsnämndens tjänsteskrivelse den 30 november 2018
- Förskoleprogrammet - delrapport

Barnperspektiv

Utbildningskontorets förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barnens bästa.

Kaj Söder
Utbildningschef

Jesper Sjögren
Stabschef

Bilagor

1. Förskoleprogrammets delrapport

Beslut sänds till

- AKT

Förskoleprogrammet

Delrapport

UN 2018-12-18

Upplands-Bro i hjärtat av Mälardalen är en av Storstockholms naturskönaste kommuner med 13 mil stränder och en skärgård med 50 öar. Här möts en mångtusenårig historia med en spännande framtidsutveckling. Här kan du kombinera tryggt boende med en aktiv fritid. Allt finns på armlängds avstånd.

www.upplands-bro.se
kommun@upplands-bro.se
08 581 690 00

Innehåll

1	Inledning	5
2	Fokusområden.....	6
2.1	Lärande och utveckling.....	6
2.2	Värderingar och trygghet	7
2.3	Barngruppernas storlek och sammansättning.....	9
2.4	Samverkan.....	10
2.5	Styrning och ledning	11
2.6	Förhållningssätt.....	12
2.7	Två utvecklingsperspektiv – pedagogiken och pedagogen	13
2.8	Fyra strategier	16
3	Slutsats.....	18

1 Inledning

Barn är inte, barn blir i ett sammanhang, och lärandet sker i oförutsägbara banor, något vi inom förskolan kallar för rhizomatiskt lärande. Det sker i mötet med olika miljöer och olika material och framförallt i mötet med vuxna och andra barn. I detta viktiga möte kan trygghet, lärande och utveckling utifrån barnets förmåga, uppstå eller inte. Den pedagogiska miljö som barn i förskolan bör ha tillgång till möjliggörs av medvetna vuxna. I förskolans läroplan formuleras kunskapssynen utifrån De fyra F:en, Fakta, Färdigheter, Förståelse och Förtrogenhet. Detta vidgar synen på vad kunskap är och hur lärande går till.

I förskoleprogrammet som antogs av Utbildningsnämnden 2016, dokumenteras det ställningstagande som ligger till grund för utbildning och undervisning med en hög, likvärdig kvalitet för de kommunala förskolorna, alla barn. Detta är ett ställningstagande som vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Det utmynnar både i mätbara önskade resultat samt i strategier. Dessa ligger i linje med läroplanens strävansmål samt utbildningskontorets, förskolechefernas och deras ledningsgruppers vision om vad barn i förskolorna har rätt till och vilken människo- och kunskapssyn detta kräver.

Denna delrapport är en avstämning av hur det går och en analys av de utvecklingsområden som finns i programmet.

2 Fokusområden

2.1 Lärande och utveckling

Önskat resultat: Barn i vår kommun får med förskolans stöd få möjlighet att utveckla kunskaper och värden och de ges möjligheten att utveckla lusten att lära.

Resultat och analys

Lärande och utveckling sker i sammanhang och det visar utsagan i en av förskolorna: "I en genomlysning av vår pedagogiska miljö erbjuder vi nu många sammanhang för barnen att utforska och undersöka både individuellt och tillsammans. Lärandet i projekterandet i åldersnära grupper har riktats mer mot barnens idéer och tankar i en process mer än tidigare. Våra digitala verktyg synliggör läroprocesser för barnen, vilket fördjupar och ger utrymme för nya frågor att undersöka. Inledningsvis arbetade enheten mer tematiskt med förutbestämda ämnen. Vi kan i utvärderingar se att det nu börjar lysa fram en röd tråd."

Här förklaras det projekterande arbetet med tydlighet: "Projektet utgår från barns intresse och genom reflektioner tillsammans med barnen och pedagogerna drivs projektet vidare med läroplansmålen som grund. Grundverksamheten och projektarbetet baseras utifrån våra arbetsdokument som skapar medvetenhet kring gruppens nuläge och behov. Utifrån dessa arbetsdokument, dvs. separata mind-maps för grundverksamhet och projekt samt reflektionsmaterial ligger som grund för vår pedagogiska dokumentation, där barns läroprocesser synliggörs. Vi ser att pedagogerna har ett projekterande arbetssätt och tar tillvara på barnens nyfikenhet och intresse i detta arbete. Projektet dokumenteras på olika sätt och finns tillgängliga både analogt och digitalt. Vi ser att vi på enheten behöver skapa ett gemensamt verktyg för att dokumentera processen i projektet. Detta för att följa utvecklingen av projektet samt synliggöra barnens intresse, nyfikenhet, utbildning och undervisning kopplat till läroplanens strävansmål."

En förskola har förtydligat sitt uppdrag utifrån läroplanen vad gäller undervisning och utbildning.

Vår definition på Undervisning är: "Lärande processer som sker i planerade aktiviteter utifrån barnens intressen och nyfikenhet tillsammans med medvetna pedagoger som styr innehållet mot läroplanens strävansmål. Dessa processer ska alltid vara lärarledd". Vår definition på utbildning är: "Sker hela dagen utifrån individens och gruppens behov, aktuella händelser med värden i grund för all kunskapsinhämtning. Sker i samspelet pedagog-barn, barn-barn, pedagog-förälder".

Vi kan utifrån resultat i föräldraenkäten 2017 konstatera att vi tydligare behöver lyfta fram barnens tankar och hypoteser i vår dokumentation. Detta för att synliggöra vilket sammanhang/resonemang, som ligger bakom det verksamheten erbjuder barnen och av denna anledning har enheternas utvecklingsledare tillsammans arbetat fram ett underlag för de utvecklingssamtal som alla vårdnadshavare har rätt till. Där försöker vi på ett likvärdigt och professionellt sätt lyfta in barnets utveckling och lärande via

pedagogisk dokumentation, för kunna visa på och konkretisera varje barns förändrade kunnande och verksamhetens förmåga att möta varje barns behov av stöd och stimulans utifrån uppdraget i läroplanen. Det gemensamma underlaget tas i bruk hösten 2018 och vi ser fram emot att utvärdera resultatet av detta efter detta läsår.

I vår analys ser vi också att vi hittills inte har lyckats synliggöra hur verksamheten, via den pedagogiska dokumentationen arbetar med de prioriterade områdena i Läroplanen; språk, matematik, naturvetenskap & teknik. Därför trycker vi nu även extra på dessa områden i utvecklingssamtalen.

Under våren 2017 avslutades dels den 7,5 p kurs i förskolläraryftet kring flerspråkiga barn där alla enheter deltagit med medarbetare, samt den 7,5 p kurs i natur och teknik som utbildningskontoret genomfört lokalt i kommunen för att stödja utvecklingen av detta arbetet.

Vi hoppas kunna utvärdera effekten av dessa satsningar under 2019.

Vi har tagit fram en gemensam handlingsplan för flerspråkiga barn och en satsning på språkutvecklande arbetssätt, det är huvudmannens roll att ge stöd i dessa utvecklingsområden. handlingsplanen kommer att implementeras under verksamhetsåret 2019 i samband med den reviderade läroplanen som träder i kraft 1 juli -19.

Även en kommungemensam föreläsning för alla medarbetare kring natur och teknik kommer att ges under våren 2019.

Slutsats; Arbetssättet som beskrivs ovan skapar meningsfulla aktiviteter där barnen är medskapare och aktiva deltagare något som vi kan se, i mötet med barnen, skapar ett lustfullt lärande. Vi kan med hjälp av pedagogisk dokumentation visa på hur barnen med förskolans stöd får möjlighet att utveckla kunskaper och värden. Vi är på god väg mot vårt önskade resultat.

2.2 Värderingar och trygghet

Önskat resultat: Förskolan ska fungera som en trygg bas för alla barn, där det finns vuxna och även andra barn i gruppen som knutit an till, och har förmåga att stödja barnet.

Resultat och analys

Förskolan ska fungera som en trygg bas för alla barn, där det finns vuxna att knyta an till som har förmåga att stödja barnet. Det ska även via arbetssättet med gruppen finnas andra barn att känna trygghet med. Den miljö och det material som barnen erbjuds skall bidra till trygghet.

En förskolechef skriver: "Det kräver stor lyhördhet och pedagoger som ser och förstår värdet av en miljö som tryggt skapar en bas för lärandet och som frågar barnet; Var vill du börja din dag? Vilket material vill du fortsätta utforska? Trygg Bas uppnås när vi förhåller oss till det gemensamma verktyget "Pilen" där barnens trygghet alltid står i fokus och vägleder pedagogerna kring hur de ska prioritera. Barnens trygghet och säkerhet går först."

Vår drivkraft

Analysen från SKA-planer och enkät visar att föräldrar generellt sett är väl medvetna om att förskolorna arbetar med värdegrundsfrågor, men behovet av ett gemensamt arbete för att bibehålla en hög kvalitet är nödvändigt. Enkätresultaten visar en försämring från föregående år och deltagandet av vårdnadshavare var lägre än föregående år. En anledning till detta är att skolinspektionen skickade ut en enkät till vårdnadshavare några månader innan kommunens enkät kom ut.

Att 90% av vårdnadshavare känner att deras barn är tryggt i förskolan är inte ett resultat vi kan nöja oss med. Likvärdighetsarbetet behöver fortsätta på alla plan.

Vi behöver bli bättre på att beskriva vårt arbete mot kränkande handlingar då det enligt föräldraenkäten finns vårdnadshavare som inte vet hur vi arbetar. Vårt arbete med **trygg bas** behöver förtydligas för att få ett 100% resultat av att vårdnadshavare känner att **mitt barn är tryggt** i förskolan.

Under 2018 infördes därför ett systematiskt barnhälsoarbete.

Vi jobbar med förskollärarna, genom en internutbildning av förskoleprogrammet, i syfte att ge dem förutsättningar att ytterligare vässa sitt ledarskap i arbetslaget, så förhållningssättet hos medarbetarna överensstämmer med förskoleprogrammets ambition. Vi genomför även validering av utbildad anställd personal till barnskötare för att säkerställa och höja kvalitén kring kompetens ytterligare. Under 2019 kommer vi ha fokus på den yttre miljön kopplat till förskolornas utemiljö och trygg bas. Den inre miljön har vi arbetat med hittills och nu vidareutvecklar vi arbetet med utemiljön.

Slutsats: Medvetenhet om begreppet Trygg Bas finns i alla enheter, vilket har framkommit i enheternas systematiska kvalitetsrapporter, samt i den kvalitetsdialog som huvudmannen har genomfört med samtliga enheter där både förskolechefer, utvecklingsledare och pedagoger har deltagit. Alla förskolor genomför varje termin en avstämning i Barnhälsokonferenser. Inför denna konferens, där även det centrala resursteamet deltar, lyfts samtliga barn i varje förskola, för att säkerställa att alla barn blir sedda och får erfara den

trygghet de har rätt till i verksamheten. Arbetet följs därefter upp vid varje terminsavslutning i ett möte mellan resursteam och förskolechef. Vi har ett ständigt systematiskt pågående arbete med att öka tryggheten för alla barn.

2.3 Barngruppernas storlek och sammansättning

Önskat resultat: Särskild hänsyn till gruppstorlek, sammansättning och kontinuitet för de yngsta barnen skall tas vid förändringar i den vardagliga organisationen på våra förskolor.

Resultat och analys

För att uppnå skolverkets rekommendationer med att minska barngrupperna har en stor omorganisation varit nödvändig. Förskolorna har tidigare varit organiserade i avdelningar med ca tre pedagoger och ca 16-23 barn, beroende av barnens ålder.

Gruppernas sammansättning utgår ifrån vårt uppdrag att erbjuda en åldersrelevant lärandemiljö och läromedel som är tillgängligt för barnen under hela dagen. Vårt arbete med att organisera för minskade barngrupper kommer kunna utvärderas i SKA-planen i augusti 2019. Vi ser redan nu, både fördelar och svårigheter i detta påbörjade arbete kring ny organisation.

Personalen är generellt fördelad på två pedagoger med en mindre barngrupp på 6-15 barn (beroende på ålder, behov och gruppens sammansättning). Barnen tillbringar större delar av dagen i den mindre barngruppen. Det finns dock alltid lokala avvikelser och anpassningar utifrån varje förskolechefs bedömning av barnens bästa, lokalernas utformning samt sin organisation.

En av förskolecheferna beskriver: "Vi strävar efter ett arbetssätt där barnen får möjlighet att ingå i mindre grupper under den pedagogiska verksamhetstiden. Att tänka från "Avdelning" till "Barngrupp". Med utgångspunkt för hur förskolan är byggd, dvs antal avdelningar, försöker vi organisera för flera "hemvister", och att arbeta i tvärgrupper."

En annan uttrycker det så här: "Vi har på ett medvetet sätt arbetat med pedagogerna, som arbetar med de yngsta barnen, i tvärgrupper mellan förskolorna sedan ht 2017. Fokus har legat på mindre barngrupper inom basen. I detta arbete har vi även diskuterat, läst litteratur och inspirerat varandra kring projekterande arbetssätt för de yngsta barnen, omsorg, undervisning och utbildning."

"Då vi ser att dessa nätverk är viktiga för att skapa likvärdighet och förståelse för ett "nytt" arbetssätt startade vi även tvärgruppsnätverk för pedagoger som arbetar med barn i mellanålder och de äldsta under vt 18. Vi ser att det generellt är positiva tankar och motiverade AL-ledare som vill styra in arbetet med att arbeta i mindre barngrupper."

Vi ser också svårigheter i att genomföra minskade barngrupper utifrån den givna ramen. Vi har inte fler pedagoger trots att vi nu organiserar för fler och mindre grupper. Vårt arbete fortsätter dock oförtrutet, då förskolecheferna ser och hör att arbetet ger minskad stress hos både barn och medarbetare i organisationen.

Slutsats: Mindre barngrupper med kompetent personal är en förutsättning i

förskolan. Särskild hänsyn till gruppstorlek, sammansättning och kontinuitet för de yngsta barnen tas vid förändringar i den vardagliga organisationen på våra förskolor. Vi hoppas dock att förskolornas ram skall öka, då de tidiga insatserna i det livslånga lärandet lyfts i allt fler sammanhang som avgörande och kostnadseffektivt i ett bredare samhällsperspektiv.

2.4 Samverkan

Önskat resultat: Vårdnadshavare upplever att barnens bästa är i fokus hos pedagogerna. De känner även delaktighet i verksamheten och att deras synpunkter är viktiga för förskolan.

Resultat och analys

Vid varje förskola finns föräldraråd i någon form, som håller möten ett antal gånger per läsår. I rådet ingår föräldrarepresentanter från varje avdelning, där sådana finns, samt representant från förskolans ledning. Det finns även ett centralt förskoleråd som leds av utbildningsnämndens ordförande och där utbildningschef samt verksamhetschef för förskolan deltar.

Föräldramöten för information och diskussion om verksamheten lokalt, sker minst en gång per år. Vid behov sammankallar förskolecheferna till extra möten. Vid synpunkter och klagomål agerar man snabbt för att ta hand om detta.

Förskolorna erbjuder föräldrarna minst ett utvecklingssamtal per läsår, vilket är vad som anges i läroplanen. Det finns en systematik i genomförandet av samtalen i syfte att främja en ökad fortlöpande dialog med tydlig inriktning mot barnets trivsel, utveckling och lärande samt att på bästa sätt skapa en samsyn för barnets behov, utveckling och lärande. I systematiken ingår att dokumentera hur verksamheten svarar mot barnets behov, utmanar intressen och utvecklar förmågor. I utvärdering med medarbetare framkommer det att detta är tidskrävande, men att det bidrar till en tydlighet, röd tråd och utveckling som är positivt för både barn, vårdnadshavare, pedagoger och verksamheten. En framgångsrik metod där det enskilda barnets förändrade kunnande synliggörs. Vissa förskolechefer har infört utvecklingssamtal i grupp på sina förskolor. Hur detta har upplevts av vårdnadshavare är dock ännu inte fullt utvärderat.

Information till samtliga vårdnadshavare ges idag via vår lärportal V-klass. Viss information översätts till finska samt till de större språken, som i nuläget är engelska, somaliska och arabiska, för att nå fler och öka tillgängligheten.

Det finns ett fungerande samarbete mellan skolformer, till stöd för barns kontinuerliga utveckling och lärande i förskolan, grundskolan och fritidshem. Vi har i kommunens verksamheter nätverksmöten, besök på skolgårdarna, möte med klasslärarna och överlämningssamtal. Utvärderingarna leder till att brister rättas till och inte leder till onödiga misstag.

Förskolecheferna upplever att den nya handlingsplanen kring övergångar från förskolan till förskoleklass fungerar väl, något som styrks av att utbildningsstaben inte mottagit några klagomål detta år. Såväl likvärdighet som kvalitet bedöms därför ha ökat jämfört med tidigare år.

Barnhälsokonferenserna i verksamhetsområdet där förskoleteamet,

resursteamets chef, verksamhetschef förskola samt förskolechefer deltar, kvalitetssäkras övergångarna mellan skolformerna ytterligare. Man kan se att vi blivit bättre på övergångar tack vare våra systematiska åtgärder.

Slutsats: Vårdnadshavare upplever till stor del att barnens bästa är i fokus hos pedagogerna. De känner även oftast delaktighet i verksamheten och att deras synpunkter är viktiga för förskolan. Det finns dock en del vårdnadshavare som inte känner sig delaktiga och en hel del som svarar "vet ej" på dessa frågor. Därav kan vi se att arbetet måste fortgå och förskolecheferna prövar därför hela tiden nya aktiviteter för att nå ännu fler av föräldrarna och skapa ett ökat inflytande.

2.5 Styrning och ledning

Önskat resultat: Förskoleverksamheten håller en jämn, hög kvalitet där utveckling/lärande och trygghet bildar en helhet.

Resultat och analys

Samtliga förskolechefer rapporterade i det systematiska kvalitetsarbetet redan 2016 att organisationen behöver bli mer effektiv och bättre matcha de utmaningar som verksamheten möter. För att göra detta gjordes en gemensam inventering under ht 16 av vilka arbetsuppgifter som görs i verksamheten och vilka personer som gör dessa uppgifter. Syftet var att synliggöra eventuella förbättringsområden där huvudmannen kan vara behjälplig för att öka förskolechefernas förutsättningar att lyckas med uppdraget.

En första åtgärd var att i januari 2017 anställa den chefsintendent som samordnar ekonomi, rehab samt systematiskt arbetsmiljöarbete, något som på sikt ska underlätta för cheferna i deras arbete och frigöra tid för pedagogiskt ledarskap. Detta har lett till stora effektiviseringar både av ekonomiuppföljningssystemet, men även med det Systematiska Arbetsmiljöarbetet som varje enhet måste bedriva. Idag finns till exempel gemensamma rutiner för egenkontroll och många gemensamma riktlinjer och handlingsplaner, något som skapar både trygghet och likvärdig kvalitet i verksamheten.

Förskolechefernas önskan att inrätta en central vikariesamordnartjänst har lett till en vidare diskussion. Ett arbete initierat av personalchefen med en samordning av en central vikariesamordning för utbildningskontoret och socialtjänsten pågår. Bristen på tillgängliga vikarier har varit en stor stressfaktor i organisationen under flera år. Både chefer, medarbetare och vårdnadshavare har sett på denna utveckling med stor oro. Under hösten 2018 och våren 2019 kommer förskolorna ingå dels i en styrgrupp kring upphandling av bemanningssystemet, men även i en projektgrupp för hur själva bemanningsarbetet ska bedrivas så effektivt och rättssäkert som möjligt. Den nya funktionen kommer realiseras under 2019.

Medarbetarsamtal i grupp har visat, vid utvärderingen som gjordes planenligt i maj 2018, goda resultat i den pilot som gjordes läsåret 17/18, på två enheter. Modellen kommer därför läsåret 18/19 användas i hela verksamheten, som ett led i mer hållbart såväl ledarskap som medarbetarskap. Då förskolorna har en avsaknad av administrativt stöd i dag, i förhållande till de arbetsuppgifter som nya lagar, avtal och krav ställer på verksamheten blir det strategiska

ledarskapet lidande till förmån för operativa och stundtals akuta uppgifter. En förskolechef kan ha upp emot 50-60 medarbetare och får dagligen balansera mellan medarbetarperspektiv, uppdragsperspektiv (Skollag/läroplan), barn/vårdnadshavare samt ekonomiskt perspektiv.

Slutsats: I det systematiska kvalitetsarbetet framgår att förskoleverksamheten håller (jämfört med 2016) en ökad och mer jämn kvalitet idag, där utveckling/lärande och trygghet verkligen bildar en helhet. Likvärdigheten mellan förskolorna har ökat när det gäller organisation, pedagogiska ställningstaganden och lärmiljöer. Vi ser dock i det systematiska kvalitetsarbetet att förutsättningarna för att uppnå den höga kvalitet som styrdokumentet eftersträvar är svår att nå utifrån dagens ram och svårigheten att kompetensförsörja i verksamheten. Vi har bästa möjliga kvalitet utifrån givna förutsättningar, men behöver fortsätta hitta innovativa lösningar på alla plan för att bibehålla de resultat vi hittills uppnått och utveckla kvaliteten vidare.

2.6 Förhållningssätt

Önskat resultat: Pedagoger som försöker se saker och ting ur barnens perspektiv och vill ta tillvara på barnets kompetenser samtidigt som de har kompetens att tillföra det barnen behöver utveckla för att nå strävansmålen i läroplanen samt pedagogiska lärmiljöer som tar avstamp i varje barngrupps intressen och behov, och därför är föränderlig och i ständig utveckling.

Resultat och analys

Förskoleprogrammets fokus på nyckelbeteenden samt barngruppen som trygg bas, utifrån anknytningsteorin ger oss gemensamma begrepp och verktyg för att utveckla detta arbete vidare.

Förskolecheferna har under två års tid besökt varandras förskolor för att dela med sig av vad som varit framgångsrika arbetssätt och vilka lärmiljöer som fungerat ur ett tillgänglighetsperspektiv för alla barn.

Vår definition av undervisning i förskolan som målstyrda och lärarledda processer som både är planerade i förväg och även kan utgå från barnens intressen, samt vår definition av pedagogernas uppdrag att vara närvarande och aktivt lyssnande i barngruppen, anger tonen i förhållningssättet.

Höstens kompetensutveckling för 60 medarbetare kring tillgänglig förskola i samarbete med specialpedagogiska myndigheten avser att ytterligare stärka arbetet med tillgänglig undervisning i förskolan.

Utvecklingsledare från varje förskoleenhet gav på förskolechefernas uppdrag en workshop kring förskoleområdets ställningstaganden i förskoleprogrammet och de gemensamma verktygen för ledare i organisationen, med alla kommunens förskollärare.

Vår digitaliseringsstrategi har lett till ökad måluppfyllelse kring denna punkt. De digitala verktygen har gett barnen större inflytande i verksamheten och förändrat pedagogernas förhållningssätt. De har gått från att instruera till att ställa öppna frågor där barnen tillåts att tänka självständigt och därmed utveckla nya förmågor och få en ökad självkänsla. Barn får visa sin kompetens som annars kanske inte hade blivit synliggjord. Barn som inte har ett fullt

utvecklat språk har fått vägar att kommunicera via det digitala uttrycksättet. Arbetet med att organisera barnen i mindre grupper stödjer även att barnens intressen och behov har inflytande över verksamhetens innehåll och lärmiljö.

Slutsats: *Pedagoger som försöker se saker och ting ur barnens perspektiv och vill ta tillvara på barnets kompetenser* beskriver medarbetare och chefer att de ser, i den pedagogiska dokumentationen som sker i mötet mellan barn - barn och barn - pedagoger. När det gäller *kompetens att tillföra det barnen behöver utveckla för att nå strävansmålen* har det inom vissa områden/ämnen varit en utmaning för verksamheten. Detta syns i föräldraenkäter och i utvärderingar av måluppfyllelsen samt i medarbetarsamtal. Att till exempel göra matematik och teknik i förskolan tillgänglig för barnen, samt mötet med flerspråkiga barn, är därför något vi har stärkt från huvudmannahåll med stöd av bland annat 7.5 p universitetsutbildningar som anordnats lokalt i kommunen. Vi ser att vi på detta sätt har bidragit till att höja kompetensen att tillföra det barnen behöver utveckla, för att nå strävansmålen i läroplanen. Många lokala satsningar för kompetensutveckling pågår parallellt med detta.

När det gäller *de pedagogiska lärmiljöer* som förskolecheferna tagit gemensam ställning för, tar de idag på *ett tydligare sätt avstamp i varje barngrupps intressen och behov. Lärmiljöerna i våra förskolor är föränderliga och i ständig utveckling.* Tack vara den stora satsning som gjorts på renovering av gamla förskolelokaler, har en modernisering av inventarier och material möjliggjorts. Detta har även lett till att likvärdigheten har ökat när det gäller lärmiljöerna mellan förskolorna och endast ett fåtal renoveringar kvarstår. Vi behöver fortsätta arbete på kompetensfrågan och undervisningsbegreppet då en reviderad läroplan för förskolan träder i kraft 1 juli 2019.

2.7 Två utvecklingsperspektiv – pedagogiken och pedagogen

Resultat och analys

Enligt Johansson & Pramling - Samuelsson (2003) skall den pedagogiska miljön vara en miljö som stödjer och utvecklar barns kompetenser. Pedagogerna i vår verksamhet behöver låta miljön förändras när det sker betydande förändringar i gruppen. Den miljö som skapas skall stödja barns samlärande, och deras erfarenheter och kompetenser ska ses som en tillgång i både det egna och kamraternas lärande.

- Skapa tillgängliga och trygga lärmiljöer för alla barn och öka likvärdigheten
- Planera och samordna materialval/inköp utifrån mer åldersnära gruppindelning samt utifrån de kommunala förskolornas handlingsplan för giftfri förskola
- Tydliggöra miljöer i form av rum/hörnor
- Synliggöra flerspråkighetsperspektivet i alla delar av den pedagogiska miljön.
- Skapa digitala miljöer för arbetet med "Literacy".

I verksamheten pågår ett förändring- och utvecklingsarbete kring de pedagogiska lärmiljöerna med fokus enligt det ovan beskrivna.

Så här beskriver en förskola detta arbete;

Literacy: "Ett nytt begrepp för många pedagoger. Att erbjuda barnen möjligheter att uttrycka sig "med alla hundra språk" genom skapande i olika former, drama, språkligt, analogt, digitalt, är vi mer vana vid."

Pedagogiska lärmiljöer: "Vi vill erbjuda en god miljö för lärande både inne och utomhus på förskolan. Lärmiljön ska utmana barnen till lek, utveckling & lärande genom en tydlig och estetiskt inbjudande miljö som erbjuder barnen något att tänka kring, förundras över och inspireras av. I lärmiljön har barnen tillgång till en mångfald av material, uttrycksmedel och mötesplatser där man kan lära av och med varandra."

Hållbar utveckling: "Mot en hållbar framtid är en ledstjärna i vår strävan efter hållbara relationer och hållbar kunskap kring vår miljö, men också hur vi möter varandra. Vårt motto är att "Vi är varandras miljö". Vi strävar efter att vara en kemikaliesmart förskola, för att minska förekomsten av miljögifter i barnens vardag. Grön Flagg innehåller många olika områden som vi kan fördjupa oss i. Alla förskolor är Grön Flagg certifierade sedan flera år tillbaka."

Pedagogisk dokumentation: "Är vårt verktyg för att synliggöra barnens tankar och få en fördjupad förståelse om hur barnens upptäckter och hypoteser kan utmanas och följas upp samt riktas mot strävansmålen i läroplanen. I vår processmall dokumenterar vi barns lärprocesser. Genom våra IKT verktyg kan vi reflektera tillsammans med kollegor och med barnen. Det har ett högt pedagogiskt värde då vi ser att barnen utvecklar förmåga att utforska, ställa frågor och samtala om sina upplevelser och erfarenheter tillsammans."

Ytterligare ett exempel från en förskola där pedagogens förhållningssätt och nyckelbeteenden är i fokus: "Ett område som vi kommer att fördjupa oss i under 2018 är de **nyckelbeteenden** Förskoleprogrammet lyfter fram, baserat på Skolverkets forskning kring vad pedagoger gör, som skapar lärande för barn i förskolan";

- **Förstärkande** – där vi tolkar det som att pedagogen understryker något i det barnet ger uttryck för, exempelvis för att förstärka en kunskap som barnet är på gång att utveckla
- **Tillåtande** – där pedagogen tycks benägen att vara öppen för barns individuella behov, barnets funderingar, samt ser till att skapa förutsättningar för barnet att våga själv
- **Avvaktande** – där pedagogen verkar vänta in barnet för att skapa utrymme för barnets egna lösningar och förslag
- **Upplysande** – där pedagogen tycks dela med sig till barnet av sina kunskaper om förhållanden och begrepp, vilket kan hjälpa barnet att vidga sin begreppsvärld och sina omvärldskunskaper
- **Rolltagande** – att pedagogen går in i en roll tillsammans med barnet, vilket möjliggör att barn och pedagog på ett lustfyllt sätt kan stanna kvar i en aktivitet
- **Förklarande** – där pedagogen förklarar en händelse eller ett fenomen med den möjliga intentionen att barnet ska utveckla sin förståelse för fenomenet
- **Konkretiserande** – att pedagogen tydliggör och konkretiserar förhållanden och begrepp för att ge stöd åt barnets tänkande och

förståelse, men också för att öka lust och vilja till lärande

- **Närande** – där pedagogen agerar pådrivande i samtal och situationer för att föra diskussioner och händelser framåt. Detta ett sätt att uppmuntra till lärandetillfällen i vilka barnet kan bli delaktig i andras erfarenheter, språk och kommunikationsmönster.

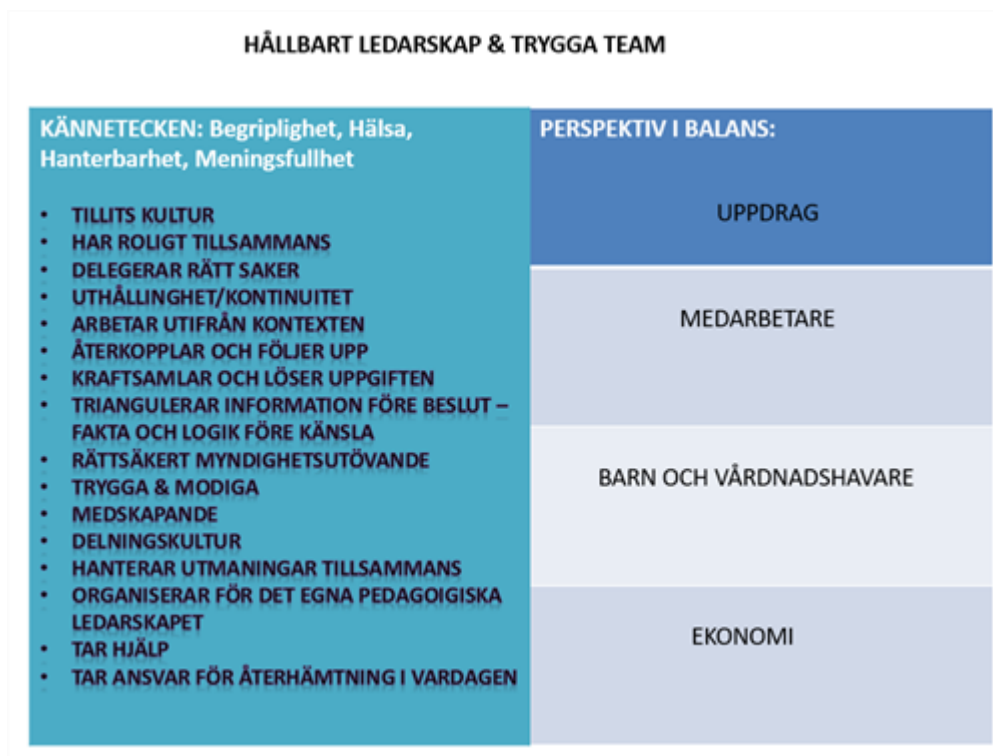
Slutsats: Trots att vi bara är halvvägs igenom tiden för att implementera Förskoleprogrammet är förskolorna i kommunen med på punkterna ovan och både pedagogen och pedagogiken utvecklas parallellt i kommunens alla förskolor. Samsyn kring hur vi arbetar och varför vi gör det vi gör ökar gradvis. Vi ser positivt på framtiden och hoppas få möjlighet att hålla i och fördjupa det vi skapat hittills.

För att göra dessa "mjuka värden" mätbara kommer vi under våren 2019 genomföra en kvalitetsbedömning vid varje förskoleenhet via ett observationsprotokoll som bygger på de nyckelbeteenden som nämns ovan i relation till hur det påverkar barnen lärandemöjligheter, utifrån skolverkets forskning om vad pedagoger gör som ökar förutsättningar för barns lärande i förskolan.

	A	B	C
1	Nyckelbeteenden	Pedagogen	Barnet stimuleras till
2	Förstärker		
3	Berömmar		
4	Uppmuntrar		
5	Ställer öppna frågor		
6	Tillåtande		
7	Följer barnets intresse		
8	Tillför något som fördjupar		
9	Avvaktar		
10	Väntar in barnets egna tankar		
11	Lyssnar aktivt		
12	Upplysande		
13	Delar med sig av egna erfarenheter & kunskaper		
14	Rolltagande förebild		
15	Tar barnets perspektiv		
16	Beskriver och berättar		
17	Förklarande		
18	Konkretiserande/ visar		
19			
20	Lust att lära		
21	Undersökande		
22	Prövande		
23	Hypotesskapande		
24	Erfarande		
25	Problematiserande		

2.8 Fyra strategier

Resultat och analys

Förskolecheferna har tillsammans under 2016/17 arbetat fram en strategi för hållbart ledarskap och trygga team.

Alla förskolor har idag mer eller mindre uttalade Ledarstrategier, Lärstrategier, Kommunikationsstrategier och Utvärderingsstrategier där flera begrepp återkommer och genomsyras av gemensamma tankar och ställningstaganden. Dessa synliggörs i det systematiska kvalitetsarbetet.

Några exempel på hur kommunens förskolechefer beskriver detta:

1. Ledarstrategi

"Alla pedagoger skall se sig som sin egen ledare, men i ett kollektivt sammanhang skall även utsedda ledare få utrymme att inspirera och utmana. När vi tänker att "det vi lyser på växer" är det allas ansvar att lysa både på barn, kollegor och vårdnadshavare. Det finns kvar spår av en kultur där man inte ser sig som en del av en helhet och söker bekräftelse, individuellt. Den kulturen arbetar vi vidare på tillsammans, för att skapa en arbetsplats där alla är viktiga."

2. Lärstrategi

"Den utvecklingsstrategi som jag ser som mest effektiv för vårt utvecklingsarbete är att vi behöver lära tillsammans och använda oss av tekniker som t.ex. problembaserad skolutveckling. Detta sker i vår verksamhet framför allt i tvärgrupper och nätverk i ledning av vår pedagogista. Vårt utvecklingsarbete har en tät koppling till förhållningssätt och värderingar och utvecklingsarbete har bäst effekt om det utgår från medarbetarnas egna problem och dilemman kopplat till den teori som vi arbetar med. Genom en

helhetsidé gör det medarbetare mer trygga i att fatta beslut som ligger i linje med den utvecklingsprocess som är beslutad. Vi utvärderar och analyserar regelbundet medarbetarnas behov av kompetensutveckling för att identifiera vilka insatser vi ska prioritera. Vi strävar efter en "dela med sig kultur" där alla känner att de är viktiga och kan bidra."

3. Kommunikationsstrategi

"Daglig kommunikation med vårdnadshavare är en mycket viktig del av vårt arbete. Stor del av familjerna har annat modersmål än svenska, vilket gör att mötet i hallen eller på gården är en extra viktig plattform för samarbete, förståelse och trygghet. Pedagogerna tar stöd av filmer från verksamheten, foton och annan dokumentation för att beskriva verksamheten och barnets utveckling och lärande. Vi har på enheten överlag nöjda föräldrar, men har svårt att få dem till våra föräldramöten, samråd och utvecklingssamtal. Detta är något vi arbetar med och utvecklar ständigt nya sätt att möta våra vårdnadshavare. Vi önskar skapa en välkomnande kultur där förskolan blir en mötesplats."

4. Utvärderingsstrategi

"Med hjälp av pedagogisk dokumentation försöker verksamheten så långt som möjligt spegla barnets utveckling och lärande på ett mer helhetsbetonat och nyanserat sätt. Vi har under våren gjort projektavslut genom att skapa processberättelser. Den pedagogiska dokumentationen används för att synliggöra barns förändrade kunnande, men dokumentationen i sig bidrar också till ytterligare kollegialt och kooperativt lärande."

"Vidare använder vi utvärderingar löpande efter olika aktiviteter och insatser, som exempel genomför vi egna enkäter för medarbetarna inom våra fokusgrupper och utifrån våra prioriterade mål. Vi gör trygghetskartläggningar för barnen, samt riskanalyser utifrån diskrimineringsgrunderna och för att motverka kränkande behandling. Vi använder kommunens medarbetarenkät och vårdnadshavarenkät. I det systematiska kvalitetsarbetet från alla förskolor, som sammanställs av vår verksamhetschef, uppstår en transparent kultur där vi lär av varandra och delar goda exempel på hur man mäter och följer upp förskolans resultat."

Slutsats: Det vi ännu inte har arbetat aktivt med i Förskoleprogrammet, är just *de fyra strategierna*, även om dessa har berörts indirekt. Ett arbete som därmed kvarstår framåt att göra gemensamt, i hela verksamhetsområdet i syfte att bli tydliga och begripliga och mer trygga och attraktiva som arbetsgivare.

Trots det visar utvärderingen att de processer som pågått i verksamhetsområde förskola lett till en samsyn på vikten av att skapa en kultur. En kultur som får alla medarbetare, barn och vårdnadshavare att känna att de är viktiga. En kultur där man vågar prova, misslyckas och prova igen, en kultur där man känner sig välkommen oavsett vem man är eller varifrån man kommer. Förskolan är en interkulturell, lärande och hållbar mötesplats i samhället, som grundar sig allt mer på vetenskap och beprövad erfarenhet. Förskoleprogrammet har fungerat som en gemensam verksamhetsidé. En idé som tydliggjort innehållet i styrdokumentet, som på detta sätt har blivit mer konkret för chefer och medarbetare, något som i sin tur påverkar barn och vårdnadshavare positivt. En röd tråd för ökad likvärdighet.

3 Slutsats

Förskoleprogrammet ligger till grund för mycket av de utvecklingsarbete som görs i kommunens förskolor.

De fyra strategierna återstår att jobba aktivt med i verksamheten även om dessa har berörts indirekt. Det kommer att göras under 2019 i hela verksamhetsområdet i syfte att bli tydliga, begripliga och mer trygga och attraktiva som arbetsgivare.

Trots det visar utvärderingen att de processer som pågått i verksamhetsområde förskola lett till en samsyn på vikten av att skapa en kultur. En kultur som får alla medarbetare, barn och vårdnadshavare att känna att de är viktiga. En kultur där man vågar prova, misslyckas och prova igen. En kultur där man känner sig välkommen oavsett vem man är eller varifrån man kommer.

Förskolan är en interkulturell, lärande och hållbar mötesplats i samhället, som grundar sig allt mer på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Förskoleprogrammet har fungerat som en gemensam verksamhetsidé. En idé som tydliggjort innehållet i styrdokumentet, som på detta sätt har blivit mer konkret för chefer och medarbetare, något som i sin tur påverkar barn och vårdnadshavare positivt. En röd tråd för ökad likvärdighet.

Emilia Kihlstrand
Utredare
Utbildningskontoret
+46 8-581 696 64
emilia.kihlstrand@upplands-bro.se

Datum
2018-11-29

Vår beteckning
UN 17/0179

Utbildningsnämnden

Uppföljning av intern kontrollplan 2018

Förslag till beslut

1. Utbildningskontorets uppföljningsrapport intern styrning och kontroll 2018 godkänns.
2. Utbildningskontorets förslag till åtgärder för kontrollområdena avslutningssamtal och modersmålsstöd i förskolan godkänns.

Sammanfattning

Enligt kommunens reglemente för intern kontroll ska varje nämnd årligen anta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Utbildningskontorets granskning för 2018 omfattar fem kontrollområden enligt beslut i Utbildningsnämnden den 19 december 2017 UN § 82.

Kontrollområdena för 2018 är;

- Anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning
- Attestering av räkning
- Avslutningssamtal inom Utbildningskontoret
- Lovskola
- Modersmålsstöd i förskolan

Beslutsunderlag

- Reglemente för intern styrning och kontroll den 7 maj 2014
- Beslut om intern kontroll 2018 den 19 december 2017 UN § 82
- Utbildningskontorets uppföljningsrapport den 29 november 2018
- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 29 november 2018

Ärendet

Enligt kommunens reglemente för intern kontroll ska varje nämnd årligen anta en särskild plan för uppföljning av den interna kontrollen. Utbildningskontorets granskning för 2018 omfattar fem kontrollområden enligt beslut i Utbildningsnämnden den 19 december 2017 UN § 82.

Kontrollområdena för 2018 är;

- Anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning
- Attestering av räkning
- Avslutningssamtal inom Utbildningskontoret
- Lovskola
- Modersmålsstöd i förskolan

Utbildningsstabens ansvariga utredare har genomfört granskning av de valda kontrollområdena under hösten 2018. Vissa avvikelser har konstaterats, varför Utbildningskontoret föreslår åtgärder för två av kontrollområdena; avslutningssamtal och modersmålsstöd i förskolan. Se bifogad rapport samt tillhörande bilagor.

Barnperspektiv

Förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barnens bästa.

Utbildningskontoret

Kaj Söder

Utbildningschef

Jesper Sjögren

Stabschef

Bilagor

1. Uppföljningsrapport intern styrning och kontroll den 29 november 2018

Uppföljningsrapport intern styrning och kontroll 2018 Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	3
2	Uppföljning av kontrollmoment.....	4
2.1	Effektivitet och produktivitet i verksamheten	4
2.2	Tillförlitlig finansiell rapportering.....	5
2.3	Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.....	5
3	Uppföljning av åtgärder.....	8
3.1	Effektivitet och produktivitet i verksamheten	8
3.2	Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler.....	8
4	Slutsatser av uppföljning.....	9

Bilagor

Handlingsplan för arbete med flerspråkiga barn i förskolan 1 oktober 2018

Individuell språkplan 2018

Inbjudan till lovskola 2018

Sammanställning av lovskola 2018

1 Inledning

I denna rapport presenteras uppföljningen av årets arbete med intern styrning och kontroll enligt nämndens antagna interna kontrollplan för året.

- Utfall och kommentarer till årets genomförda kontrollmoment
- Status och kommentarer till de genomförda åtgärder som planerats i samband med upprättandet av den interna kontrollplanen samt de eventuella åtgärder som vidtagits under året

Kommunens reglemente för intern kontroll, antaget av kommunfullmäktige, syftar till att säkerställa att styrelser och nämnder upprätthåller en tillfredställande intern kontroll. De ska med rimlig grad av säkerhet fastställa att mål inom följande kategorier uppnås, god verksamhetsstyrning, tillförlitlig finansiell rapportering samt efterlevnad av tillämpliga lagar och föreskrifter. Utbildningsnämnden har ett ansvar för all verksamhet som bedrivs inom verksamhetsområdet. Utbildningsnämnden har ett ansvar att utforma och konkretisera anvisningar för den interna kontrollen.

Utbildningsstabens utredare har genomfört granskning av de valda kontrollområdena under hösten 2018. Kontrollområden för 2018:

- Anpassad studiegång, särskild undervisningsgrupp eller enskild undervisning
- Attestering av räkning
- Avslutningssamtal inom Utbildningskontoret
- Lovskola
- Modersmålsstöd i förskolan

2 Uppföljning av kontrollmoment

Statussymbolernas betydelse för kontrollmomenten är följande:

Inte kontrollerat	—
Ingen avvikelse	●
Mindre avvikelse	◆
Större avvikelse	■

2.1 Effektivitet och produktivitet i verksamheten

Process:

2.1.1 Avslutningssamtal

Risker:

Att synpunkter inte fångas upp som i förlängningen kan förbättra verksamheten och kommunens personalpolitik

Kontrollmoment	Kommentar
Att avslutningssamtal genomförs med anställda inom Utbildningskontoret, i enlighet med kommunens gemensamma rutiner för avslut av anställningar.	Åtgärder krävs.
 Större avvikelse	

Kontrollen av avslutningssamtal var för att se att de genomförs med anställda inom Utbildningskontoret, i enlighet med kommunens gemensamma rutiner för avslut av anställning.

Syftet med samtalet är att fånga upp synpunkter som i förlängningen kan ge underlag för att förbättra verksamheten och personalpolitiken. Avslutningssamtalet ska hållas av ansvarig chef, eller dennas överordnade chef, under sista månaden av anställningen. Ifylld mall skickas till Personalstaben för förvaring i personakt. Personalstaben gör årliga sammanställningar som underlag för förbättringsarbete.

Chefer med personalansvar inom Utbildningskontoret har via ett formulär tillfrågats om avslutningssamtal genomförs och om kommunens gemensamma rutin följs. Formuläret har besvarats av 25 chefer och visar att de flesta (22 av 25) känner till kommunens gemensamma rutin. Svaren visar dock att rutinen inte följs till fullo. Flera chefer har angett att de använder egna mallar och endast 8 av 25 svarande skickar ifylld mall till personalstaben.

Genomförs avslutningssamtal enligt mallen för avslutningssamtal?

[Mer information](#)

● JA, enligt mall	10
● JA, men utan kommunens mall	12
● NEJ	3

2.2 Tillförlitlig finansiell rapportering

Process:

2.2.1 Attest

Risker:

Att medel handhas på fel sätt enligt kommunens rutiner

Kontrollmoment	Kommentar
Att Utbildningskontoret följer kommunens gemensamma rutiner om att beslutsattestantansvariga/chefer inte attesterar sina egna räkningar	Avvikelsen bedöms som ringa varför inga åtgärder föreslås.
◆ Mindre avvikelse	

I den interna kontrollen om attestering av räkning har Ekonomistaben bistått Utbildningskontoret med underlag. Kontroll gjordes av 100 av Utbildningskontorets fakturor den 8 november 2018. Av de 100 fakturorna som kontrollerades hade samtliga utom en attesterats på ett korrekt sätt. Den fakturan avsåg deltagande i en konferens, med ett belopp på 1800 kronor. Attestanten deltog själv vid konferensen och borde därför ha eskalerat fakturan vidare.

2.3 Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler

Process:

2.3.1 Modersmål i förskolan

Risker:

Att barn med annat modersmål i förskolan inte får möjlighet att utveckla det svenska språket och sitt modersmål

Kontrollmoment	Kommentar
Säkerställa att 8 kap. 10 § skollagen följs	Åtgärder föreslås.
◆ Mindre avvikelse	

Utbildningsstaben har intervjuat verksamhetschef för förskolan om hur 8 kap. 10 § skollagen följs. Intervju med förskolechef samt en pedagog som arbetar med språkutveckling på förskolan Rosenängen har också genomförts.

Verksamhetschef för förskolan lyfte fram Utbildningskontorets övergripande arbete med att utveckla flerspråkighet i förskolan. Bakgrunden till detta är att under 2016 genomförde Skolinspektionen en kvalitetsgranskning av flerspråkiga barns språkutveckling vid en förskola i kommunen. Skolinspektionen identifierade ett antal utvecklingsområden och som ett led i detta har huvudmannen tagit fram en handlingsplan för flerspråkiga barns språkutveckling. Planen syftar till att vara ett stöd för arbetslagets-, förskolechefens-, och utbildningskontorets arbete. Handlingsplan för arbete med flerspråkiga barn i förskolan är framtagen av Utbildningskontoret den 1 oktober 2018. Utbildningskontoret har även tagit fram en individuell språkplan för att kunna använda som stöd vid kartläggning av flerspråkiga barn inom förskolan. Handlägningsplan och språkplan biläggs denna rapport.

Utbildningsstabens utredare har inom ramen för intern kontroll besökt Rosenängens förskola och där lyftes flera goda exempel kring hur förskolan arbetar med modersmålsstöd. Bland annat arbetar förskolan med "veckans ord", där pedagogerna lyfter fram ett aktuellt ord som översätts till de språk som finns inom barngruppen. Pedagogerna har även på eget initiativ startat modersmålsgrupper för språk som pedagogerna talar och som flera barn har som modersmål.

Process:

2.3.2 Lovskola

Risker:

Att en elev riskerar att inte nå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan.

Kontrollmoment	Kommentar
Lovskola enligt skollagen 10 kapitlet 23a-f §§ Ingen avvikelse	Ingen åtgärd.

Kontrollområdet om lovskola i enlighet med skollagens 10 kap. 23a-f §§ togs fram i och med att lagstiftningen inför läsåret 2017/2018 var ny. Regleringarna trädde i kraft den 1 augusti 2017 och innebär ett förtydligande kring rätten till lovskola.

Utbildningsstaben har intervjuat samordnande av lovskola inom Utbildningskontoret, som kunde visa på en väl genomförd lovskola för elever Upplands-Bro kommun. Inom ramen för kontrollområdet har även en utvärdering av sommarens lovskola genomförts, som också visar att bestämmelserna följs. Inbjudan till lovskola samt utvärdering biläggs.

Process:

2.3.3 Särskilt stöd i obligatoriska skolformer

Risker:

Att inte beslut fattats för en elev som har undervisning i särskild undervisningsgrupp alternativt enskild undervisning eller anpassad studiegång.

Kontrollmoment	Kommentar
Att beslut finns för elever som har undervisning i enlighet med 3 kap 11-12 §§ skollagen	Ingen åtgärd.
 Ingen avvikelse	

Kontrollområdet är en uppföljning av intern kontroll från 2015, där avvikelser konstaterades. I kontrollen 2015 framkom en bild av att rektorer inte alltid var medvetna om det fattats beslut för dessa elever eller inte. Det var också svårt att på huvudmannanivå få en klar bild av läget och Utbildningskontoret föreslog därför åtgärder.

Inom ramen för kontroll 2018 har rektorerna för de obligatoriska skolformerna tillfrågats via ett formulär och svaren visar att rektor fattat beslut i enlighet med bestämmelserna. Det vill säga att beslut fattats av rektor för de elever som har undervisning i särskild undervisningsgrupp alternativt enskild undervisning samt anpassad studiegång enligt skollagens 3 kap. 11-12 §§.

3 Uppföljning av åtgärder

Statussymbolernas betydelse för åtgärderna är följande:

Avslutad	
Ej påbörjad	
Försenad	
Pågående	

De åtgärder som presenteras nedan kan dels vara planerade i samband med upprättandet av internkontrollplanen men även insatta under året på grund av avvikelser som identifierats vid genomförda kontrollmoment.

3.1 Effektivitet och produktivitet i verksamheten

Process:

3.1.1 Avslutningssamtal

Risker:

Att synpunkter inte fångas upp som i förlängningen kan förbättra verksamheten och kommunens personalpolitik

Åtgärder	Startdatum	Slutdatum	Kommentar
 Information till chefer inom Utbildningskontoret	2019-01-01	2019-06-30	Utbildningsstaben ansvarar för information till berörda chefer och för vidare resultatet av kontrollområdet till Personalstaben.

3.2 Efterlevnad av tillämpliga lagar och regler

Process:

3.2.1 Modersmål i förskolan

Risker:

Att barn med annat modersmål i förskolan inte får möjlighet att utveckla det svenska språket och sitt modersmål

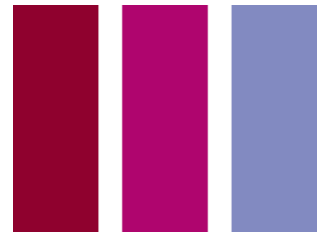
Åtgärder	Startdatum	Slutdatum	Kommentar
 Implementera handlingsplan.	2019-01-01	2019-06-30	Säkerställa att handlingsplanen och tillhörande kartläggningsmaterial används på alla förskolor.
 Spridning av goda exempel.	2019-01-01	2019-06-30	Förskolechefer bör ge förutsättningar till att sprida goda exempel mellan förskolorna inom Utbildningskontoret.

4 Slutsatser av uppföljning

Intern kontroll 2018 har omfattat fem kontrollområden varav tre av dessa har visat avvikelser. Åtgärder föreslås för två kontrollområden; avslutningssamtal och modersmålsstöd i förskolan.

Då kontrollområdet avslutningssamtal visat på avvikelser föreslås åtgärder; Utbildningsstaben ansvarar för information till berörda chefer och för vidare resultatet av kontrollområdet till Personalstaben.

För kontrollområdet modersmålsstöd i förskolan finns avvikelser, varpå åtgärder föreslås. Utbildningsstabens utredare har sett att ett gott arbete pågår, men att det är i en uppstart som behöver implementeras ytterligare samt spridas från de förskolor som kommit längre i sitt arbete än andra. Verksamhetschef för förskolan ansvarar för åtgärden.

Handlingsplan för arbete med flerspråkiga barn i förskolan

2018-10-01

Marie.wahlberglindvall@upplands-bro.se

Innehåll

1	Syfte	3
1.1	Bakgrund.....	3
1.2	Nuläge	3
2	Mål.....	3
2.1	Organisation och ledning	3
2.1.1	Mål för arbetslaget.....	4
2.1.2	Mål för förskolechefen	4
2.1.3	Mål för utbildningskontoret.....	4
2.2	Modersmål – en integrerad del av verksamheten.....	5
2.2.1	Mål för arbetslaget.....	5
2.2.2	Mål för förskolechefen	5
2.2.3	Mål för utbildningskontoret.....	6
2.3	Pedagogiskt förhållningssätt i arbetet med flerspråkiga barn	6
2.4	Interkulturellt förhållningssätt.....	6
2.4.1	Mål för arbetslaget.....	7
2.4.2	Mål för förskolechefen	7
2.4.3	Mål för utbildningskontoret.....	7
2.5	Föräldrasamarbete	7
2.5.1	Mål för arbetslaget.....	8
2.5.2	Mål för förskolechefen	8
2.5.3	Mål för utbildningskontoret.....	8
3	Sammanfattande riktlinjer	9
3.1	Utmaningar och framgångsfaktorer kring arbetet med flerspråkiga barn i förskolan	9

1 Syfte

Denna handlingsplan syftar till att vara ett stöd för arbetslagets-, förskolechefens-, och utbildningskontorets arbete med flerspråkiga barn i förskolan.

Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att utveckla både det svenska språket och sitt modersmål (Skollagen 8 kap. 10 §).

”Språk och lärande hänger ouplösligt samman liksom språk och identitetsutveckling. Förskolan ska lägga stor vikt vid att stimulera varje barns språkutveckling och uppmuntra och ta till vara barnets nyfikenhet och intresse för den skriftspråkliga världen. Barn med utländsk bakgrund som utvecklar sitt modersmål får bättre möjligheter att lära sig svenska och även utveckla kunskaper inom andra områden. Förskolan ska medverka till att barn med annat modersmål än svenska får möjlighet att både utveckla det svenska språket och sitt modersmål” (Lpfö).

För döva barn, barn med hörselnedsättning och barn som har andra skäl har behov av teckenspråk ska språkutvecklingen främjas i det svenska teckenspråket. (Gäller från 1 juli 2019, enligt reviderad Läroplan förskola 2018)

1.1 Bakgrund

- Modersmålet har stor betydelse för barnets identitet och självkänsla.
- Modersmålet är grunden för barnets förmåga till inläring.

1.2 Nuläge

I Upplands-Bro kommun har förskolorna idag olika sätt att i verksamheten arbeta med flerspråkiga barn, samt barn med minoritetsspråk och/eller teckenspråk.

Då kommunen är finskt förvaltningsområde kan vårdnadshavare som önskar förskola på finska idag söka och få förtur till förskolor med finsktalande personal. Det har gjorts upprepade försök att rekrytera finsktalande pedagoger till förskolan, men det har varit svårt att lyckas nå målet med finsktalande personal på alla förskolor. När det gäller andra språkgrupper saknar förskolorna en gemensam strategi för mötet med flerspråkighet. Huvudmannen har uppmärksammat detta i det systematiska kvalitetsarbetet som ett gemensamt utvecklingsområde. Detta gäller både att ta fram strategi och metod. Vad ska vi göra och hur ska vi göra det?

2 Mål

2.1 Organisation och ledning

En positiv attityd till flerspråkighet och mångfald kan vara att man ser över vilka resurser som finns till förfogande, samt att organisationen skaffar sig de kunskaper som krävs för denna uppgift. Ett sätt att använda resurserna bättre

kan vara att man från början planerar placeringen av barnen så att föräldrarna kan välja förskola efter till exempel pedagogernas språkliga kompetens.

Att engagemang, stödjande attityd och ett interkulturellt förhållningssätt präglar förskolans ledning innebär att de pedagoger som arbetar med flerspråkiga barn får stöd och förutsättningar att genomföra läroplanens intentioner. Detta innebär att pedagogernas behov av fortbildning och kompetensutveckling behöver inventeras i medarbetarsamtal och andra kartläggningar, för att kunna tillgodoses.

2.1.1 Mål för arbetslaget

Kartlägga barngruppen

- Hur många språk talas i barngruppen?
- Finns det andra barn som talar samma modersmål på förskolan?
- Har barnet möjligheter att träffa andra barn som har samma modersmål på andra avdelningar, andra förskolor i närheten?
- Hur inkluderas vårdnadshavare i arbetet med barnen?

2.1.2 Mål för förskolechefen

- Samarbeta med andra förskolechefer
- Omvärldsspana
- Kartlägga och utnyttja befintlig personals språkliga kompetens
- Beakta enhetens behov av språklig kompetens
- Vilken språklig kompetens finns hos pedagogerna?
- Finns det tvåspråkiga, fast anställda pedagoger på avdelningen, förskolan?
- Saknas det någon som talar barnets modersmål?
- Hur kan vårdnadshavare inkluderas i vardagsarbetet med olika språk

2.1.3 Mål för utbildningskontoret

- Informera föräldrar om vilka förskolor som har pedagoger som talar barnets modersmål där sådana finns
- Gemensam kompetensutveckling utifrån förskolechefernas beskrivning av gemensamma utvecklingsbehov i kommande SKA-arbete (Systematiskt kvalitetsarbete)
- Vilken kompetens behövs på våra förskolor?
- Har alla tillräckliga kunskaper om flerspråkighetsutveckling och interkulturellt förhållningssätt, för att bedriva sitt arbete?
- Vilken kompetens har vi i svenska som andraspråk på förskolan?
- Hur används befintliga kompetensen? Kan den användas på annat sätt?

- Hur ska kompetensutvecklingen bedrivas, hållas vid liv och uppdateras?

2.2 Modersmål – en integrerad del av verksamheten

Forskning visar att modersmålet är avgörande för barnets identitets-, kunskaps- och språkutveckling. Svensk forskning kring elever med annat modersmål än svenska visar att: *elever som kontinuerligt deltagit i modersmålsundervisning har högre betyg i svenska, engelska och matematik, behärskar svenska bättre än andra invandrarelever, upplever större trygghet och trivs bättre i skolsituationen än andra invandrarelever, samt att eleverna behärskar abstrakta begrepp bättre än andra invandrarelever*

(Hill 1995).

Modersmålet ska så långt det är möjligt ingå som en integrerad del i den vardagliga verksamheten på förskolan. Utveckling av modersmålet är inte bundet till en viss åldersgrupp utan skall påbörjas så tidigt som möjligt. Det gäller att utnyttja den tidiga språkutvecklingens möjligheter.

2.2.1 Mål för arbetslaget

- Upprätta en språkplan för barn med annat modersmål än svenska.
- Följa upp, utvärdera och åtgärda/utveckla arbetet med modersmålsstöd systematiskt med hjälp av frågorna nedan och innehållet i denna handlingsplan:
 - Hur planerar vi för arbetet med modersmålsstödet?
 - På vilket sätt tar vi upp modersmålet med föräldrarna?
 - Hur kan vi ge barnet tillgång till sitt modersmål?
 - Hur gör vi om barnet inte har tillgång till någon som talar samma språk?
 - Vid vilken ålder får barnet tillgång till sitt modersmål i förskolan?
 - När och hur kommer modersmålet in i den dagliga verksamheten?
 - I vilka sammanhang? Vilket innehåll?
 - Hur skulle vi kunna utveckla de tillfällen som ges att utveckla modersmålet respektive svenska?
 - Talar barnen modersmål med varandra?
 - Hjälper barnen varandra när någon inte förstår? Hur uppmuntrar vi till detta?

2.2.2 Mål för förskolechefen

- Besluta utifrån arbetslagets språkplan om vilka åtgärder som behöver prioriteras
- Följa upp utvärdera och åtgärda/utveckla arbete med modersmålsstöd i SKA (Systematiskt kvalitetsarbete).

2.2.3 Mål för utbildningskontoret

- Följa upp utvärdera och åtgärda/utveckla verksamhetsområde förskolas arbete med modersmålsstöd i SKA (Systematiskt kvalitetsarbete).

2.3 Pedagogiskt förhållningssätt i arbetet med flerspråkiga barn

När man arbetar med flerspråkiga barn, krävs andra kunskaper än när man arbetar i en barngrupp där alla har svenska som modersmål. Ett professionellt förhållningssätt gentemot flerspråkiga barn, innebär att värdegrundsfrågor belyses ur ett mångfaldsperspektiv. När ett nytt flerspråkigt barn kommer till förskolan skall man ge legitimitet åt barnets språk och kultur. Att förskolan uppskattar flerspråkighet och uppmuntrar modersmålet och dess utveckling måste formuleras tydligt för vårdnadshavarna.

Med ett mångfaldsperspektiv menas att:

- legitimera barns modersmål och kultur
- ha lika höga förväntningar på de flerspråkiga barnen som på de enspråkiga barnen
- reflektera över vilken inställning förskolan har till flerspråkighet
- ha god kunskap om flerspråkighet
- respektera vårdnadshavares åsikter

2.4 Interkulturellt förhållningssätt

Att arbeta i förskolan innebär ständiga möten med människor med olika erfarenheter. Som pedagog bör man vara medveten om hur den egna kulturen (kön, klass, språk, etnicitet) påverkar det pedagogiska arbetet. Vi är alla bärare av vår egen historia, där finns vårt kulturarv, våra normer och värderingar. För att vi som pedagoger ska kunna använda oss själva och våra erfarenheter som redskap i mötet med andra människor, måste vi bli klara över vilket socialt och kulturellt arv vi har och vilka värderingar som styr oss. Ett aktivt arbete med reflektioner och diskussioner behöver alltid finnas på agendan. Att ändra på attityder och förhållningssätt tar tid.

Ett interkulturellt förhållningssätt innebär att förskolan ser alla språk och kulturella perspektiv som viktiga. Interkulturell verksamhet innebär också att skapa miljöer och möten, där olika typer av dialog tillåts via literacy, olika digitala verktyg och där olika meningar och åsikter är accepterade. Ett barn har 100 språk!

Mångkulturell respektive interkulturell

Begreppet mångkulturell betecknar ett tillstånd, till exempel att förskolan är mångkulturell när barnen kommer från många olika kulturer. Begreppet interkulturell står för en process, det vill säga en samverkan mellan olika kulturer för att skapa möjligheter till förståelse och ömsesidig respekt.

2.4.1 Mål för arbetslaget

- Se alla språk och kulturella perspektiv som viktiga
- Skapa miljöer och möten med barnen, där olika typer av dialog tillåts och där olika meningar och åsikter är accepterade
- Använda olika metoder och verktyg för att underlätta ovanstående arbete

2.4.2 Mål för förskolechefen

- Skapa miljöer och möten med arbetslagen, där olika typer av dialog tillåts och där olika meningar och åsikter är accepterade
- Reflektera tillsammans med enheten kring de egna värderingarna
- Erbjudna vårdnadshavare i största möjliga mån tillgång till information på deras eget språk
- Skapa förutsättningar för arbetslaget att nå målen
- Följa upp utvärdera och åtgärda/utveckla arbete med interkulturellt förhållningssätt i SKA (Systematiskt kvalitetsarbete).

2.4.3 Mål för utbildningskontoret

- Skapa förutsättningar för förskolechefen att nå målen via de stödinstitanser som finns, Resursteamets tal- och specialpedagoger, Skoldatateket mm.
- Följa upp utvärdera och åtgärda/utveckla verksamhetsområde förskolas arbete med det interkulturella förhållningssättet i SKA (Systematiskt kvalitetsarbete).

2.5 Föräldrasamarbete

Förväntningarna, från både föräldrarnas och förskolans håll, kan vara helt olika. Det är därför av stor vikt att fundera över hur förskolan introduceras för de nya familjerna.

Inskolningen

Förtroende skapas man bäst genom dialog och genom att visa ett genuint intresse för barnen och deras bakgrund och på så sätt skapa möjlighet till fortsatt intresse. Varje familj är unik och har individuella vanor. Det gäller att se och möta individen och ge information på bästa lämpliga vis.

Språksamtal i samband med inskolningssamtal och utvecklingssamtal

I samband med inskolningssamtal är det värdefullt att ta reda på föräldrarnas syn och kunskap om flerspråkighet. Om föräldrar ska kunna stödja sina barn i att bli flerspråkiga måste de informeras om vad man skall tänka på när det gäller språkutvecklingen. Eftersom förskoleåren är en av de bästa perioderna att bli flerspråkig, är det viktigt att informationen når föräldrarna så tidigt som

möjligt. Föräldrarna bör tala det språk som de behärskar bäst när de talar med sina

barn, även om det gemensamma språket föräldrarna sinsemellan är svenska, eftersom det är då de bäst kan förmedla sina känslor och tankar till barnen. Att skaffa sig kunskap om varje barns och familjs språksituation är en förutsättning för att på bästa sätt tillgodose barnets språkutveckling. Detta bör ske när barnet börjar på förskolan, då den gemensamma planeringen för barnets fortsatta språkutveckling startar, i form av ett samtal med vårdnadshavarna. Det kan ske under inskolningen och/eller senare i samband med utvecklingssamtalet och sedan kontinuerligt under förskoletiden.

Föräldramöten

För att de föräldrar som inte förstår svenska så bra ska ha möjlighet att förstå och bli förstådda, få diskutera och ställa frågor är det bra att ta med tolk eller låta de flerspråkiga pedagogerna delta och informera vårdnadshavarna om det som tas upp. I de förskolor där många familjer talar många olika språk kan det vara uppskattat att ibland ge information och diskutera i olika språkgrupper. När vårdnadshavare upplever att de hör till gemenskapen och förstår vad som sägs är det också mycket roligare att delta på förskolans olika föräldramöten.

2.5.1 Mål för arbetslaget

- Anpassa inskolningen till familjens unika situation och använda tolk vid behov/
- Informera och samtala med vårdnadshavarna om vad man skall tänka på när det gäller det flerspråkiga barnets språkutveckling
- Skaffa kunskap om och visa intresse för och barnets och familjens språksituation
- Bjud in vårdnadshavarna att delta i verksamheten och att dela med sig av sin hemkultur på olika sätt, för på detta sätt synliggöra varje barns språk och kultur i det vardagliga arbetet på förskolan. Barnens modersmål blir på detta sätt naturligt och återkommande del av verksamheten.

2.5.2 Mål för förskolechefen

- Ge information av vikt, från förskolan till vårdnadshavare på deras modersmål
- Följa upp arbetslagets måluppfyllelse systematiskt i SKA (Systematiskt kvalitetsarbete)

2.5.3 Mål för utbildningskontoret

- Erbjud vårdnadshavare, i största möjliga mån tillgång till övergripande information om förskolans verksamhet på det egna språket

- Följa upp verksamhetsområdets måluppfyllelse kring inskolning och föräldrasamverkan utifrån det interkulturella perspektivet i SKA (Systematiskt kvalitetsarbete).

3 Sammanfattande riktlinjer

- Arbetslaget ska i möjligaste mån skapa sig en bild av barnets kultur, normer och värden, och viktiga traditioner och högtider genom kartläggning av barngruppen
- Vid inskolningssamtal/utvecklingssamtal ska det vid behov erbjudas tolk
- Under inskolningssamtalet ska pedagogerna prata med vårdnadshavarna om fördelarna med flerspråkighet och läroplanens intentioner. Där det finns material på föräldrarnas språk, ska vi tillhandahålla det.
- Utifrån kartläggningen avgör förskolechefen tillsammans med arbetslaget och vid behov med stöd av resursteamet vilka åtgärder som skall sättas in
- Där vi misstänker att barnet har en kraftig försenat eller störd språkutveckling ska förskolan stämma av i vilken omfattning barnet behärskar sitt modersmål i samverkan med resursteamet.

Arbetet skall följas upp av arbetslag, förskolechef och utbildningskontor i det systematiska kvalitetsarbetet. Där styrkor och svagheter synliggörs och åtgärder planeras för det fortsatta utvecklingsarbetet mot målen i denna handlingsplan.

3.1 Utmaningar och framgångsfaktorer kring arbetet med flerspråkiga barn i förskolan

Källa: Skolinspektionen, 2017

- Personalen ska känna till de flerspråkiga barnens språkkompetens (kräver ett anpassat systematiskt kvalitetsarbete)
- Personalen ska ge de flerspråkiga barnen möjlighet att använda alla sina språk
- De flerspråkiga barnens olika språk ska ingå i det vardagliga arbetet på förskolan

Svårigheter

- Personalen kan inte språken
- Det finns många olika språk i en barngrupp, en förskola
- Vårdnadshavarens syn på förskolans uppdrag (man önskar att barnen endast hör svenska i förskolan)

Framgångsfaktorer

- Tydligt och förankrat uppdrag

- Ett öppet och positivt förhållningsätt
- Personalen initierar och deltar i aktiviteter utifrån barnens intressen och styr mot innehållet i läroplanens strävansmål
- Föräldrar involveras i ”språkplanen” från start
- Kompetens och kompetensutveckling
- Tid för reflektion och erfarenhetsutbyte
- Utvärdering mot målen i läroplanen
- Tät uppföljning från förskolechef
- Modersmålsstödjare/språkstödjare
- Vardagsbegrepp som återkommer på barnens modersmål
- Inlyssnande vuxna
- Barnen ges talutrymme
- Personalen samtal om det som händer här och nu
- Personalen sätter ord på barnens ickeverbala uttryck
- Rutinsituationer tex påklädning, matsituation och blöjbyte ses som viktiga lärande situationer där undervisning sker.

Ett exempel 1. Barnen leker och personalen står en bit bort och ”tittar på” och griper endast in om det uppstår konflikt i leken. Använder då tillsägelser eller instruerar barnen. - Barnpassning pågår.

Exempel 2. Barnen leker och personalen är med i leken, ger fler benämningar på det barnen gör och bidrar på detta sätt till ett ökat rikt språk. Personalen lyfter in samtal om värdegrundsfrågor och lyfter även fram andra av läroplanens strävans mål när tillfälle ges utifrån barnens lek, intressen, dilemman etc. - Undervisning pågår.

Litteraturhänvisning och tips

Myndigheten för skolutveckling ”Flerspråkighet i förskolan”

<http://www.modersmal.net/>

Skolinspektionen om flerspråkighet:

<http://www.skolinspektionen.se/sv/Tillsyn--granskning/Nyheter1/Flersprakiga-barns-erfarenheter-osynliggors/>

BILAGA 1.

Språkplan för: _____

Avdelning:

Ansvarig:

Närvarande:

Datum:

Uppföljning:

Mål

Optimera flerspråkiga barns möjlighet till en god språkutveckling såväl i första som i andraspråket i förskolan och tillsammans med föräldrarna. Samtalet ska utmynna i en språkplan som görs tillsammans med föräldrarna.

Syfte

Att kartlägga barnets behov utifrån dess flerspråkighet med utgångspunkt i skollag och läroplanens intentioner genom att:

- se var, när och med vem barnet använder sina olika språk
- fånga upp föräldrarnas tankar, reflexioner och önskemål kring barnets fortlöpande språkutveckling
- över tid eventuellt se hur barnets språkanvändning förändras
- öka både kunskaper och medvetenhet hos både föräldrar och pedagoger om flerspråkiga barns språkutveckling
- inventera vilka resurser som finns runt barnet när det gäller förstaspråket och kulturen

Kartläggningsverktyg:

Dokumentet Språkdomäner (nedan) fylls i av pedagogen tillsammans med föräldrarna på inskolningssamtal och sedan på utvecklingssamtalen. Om man markerar språken med olika färger blir det tydligt i vilka situationer de olika språken används. Pedagogerna kan tillsammans med föräldrarna skapa nya cirklar med domäner som är aktuella för barnet. Cirklarna och texten ska inte vara statiska utan anpassas efter hand. Man kan också variera färgerna inom cirklarna så att det visar hur mycket barnet talar respektive språk inom olika domäner. Kanske talar barnet mest modersmål hemma, men också lite svenska. Då fyller man största delen med blått (modersmål) och en lite mindre del rött (svenska).

Språkdomäner

Tid i Sverige _____ Ankomst ålder _____

Pratar helst _____

Började prata modersmålet _____

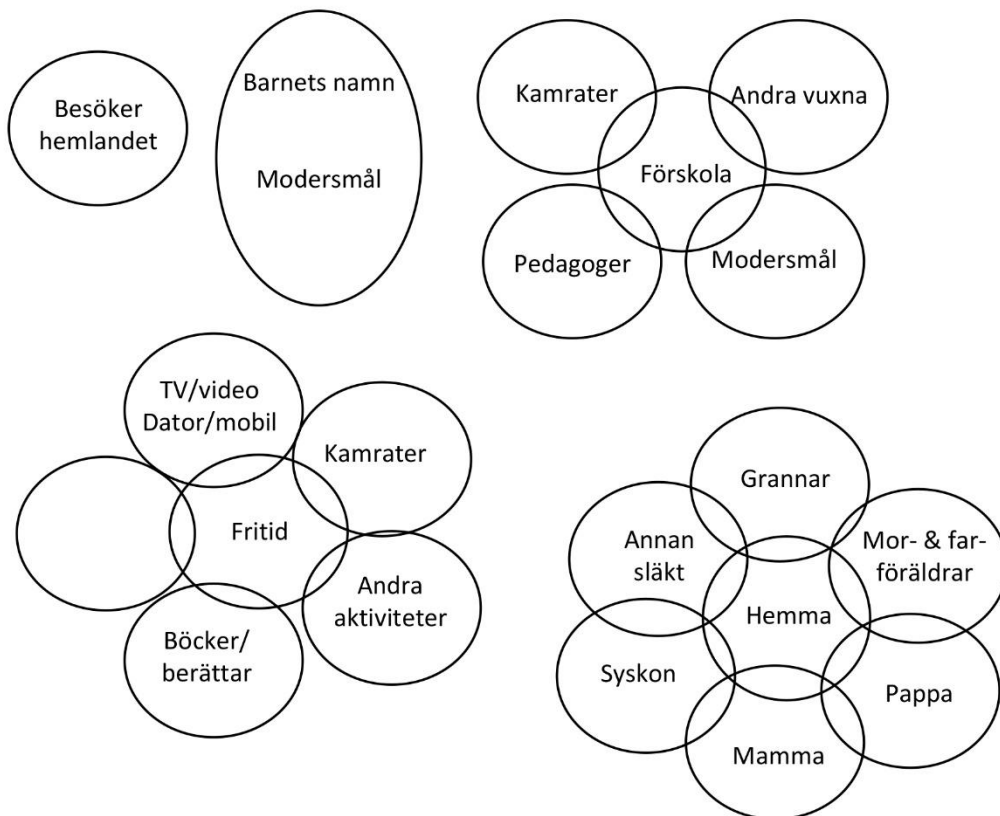
Började prata svenska _____

Pappas modersmål _____

Mammas modersmål _____

Datum:

Signatur:

Stödfrågor:

- Vilket språk använder barnet mest?
- Vilka situationer i förskolan är lämpliga att använda som språkstimulerande?

- Väljer barnet olika språk i samband med olika aktiviteter eller samtal med andra barn och vuxna?
- Vad är viktigt för er när det gäller ert barns språkutveckling?
- Vad har vi för gemensamma möjligheter att hjälpas åt kring ert barns språkutveckling?
- Hur kan du som förälder involveras i förskolans arbete med barnets språk och kultur?
- Finns det något annat sätt att bidra till att förstärka barnets språk eller kultur i hemmet och i förskolan?
- Vad finns det för språkutvecklande material på barnets modersmål som eventuellt kan lånas hem? Till exempel material i form av böcker, band, musik, sånger mm?
- Finns det några andra aktiviteter i bostadsområdet som bibliotek, föreningar, fritidsaktiviteter som kan stärka barnets språkutveckling? Vilka möjligheter finns det med IT?
- Hur kan man hålla sig informerad med vad som händer kulturellt inom språkgruppen?

Stödfrågor till arbetslaget/inskolningssamtal m.m.

Planering

- Hur arbetar arbetslaget för att barnet får stöd i att utveckla en flerkulturell tillhörighet?
- Hur arbetar arbetslaget för att barnet får utveckla både det svenska språket och sitt modersmål?

Dokumentation

- Hur synliggör arbetslaget hur barnets kulturella identitet utvecklas?
- Hur synliggör arbetslaget barnets språkutveckling, interaktion och barnets förmåga att kommunicera i olika sammanhang?

Uppföljning

- Hur har det gått?
- Hur vet vi det?

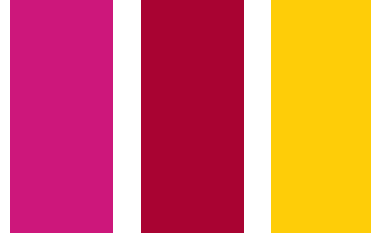
Utvärdering

- På vilket sätt har arbetslagets arbete gagnat barnets flerkulturella tillhörighet?
- På vilket sätt har arbetslagets arbete gagnat barnets språkutveckling (svenska och modersmål)?

Analys

- Vilka resultat har uppnåtts?
- Vilka bakomliggande faktorer har lett till detta resultat?
- Vad behöver vi göra mer av framöver?
- Vad behöver vi göra mindre av framöver?
- Vad behöver vi utveckla?

Framtagen av utbildningskontoret och gäller from 1 oktober 2018.

Inbjudan till lovskola

Du som får denna inbjudan är vårdnadshavare eller god man till en elev som riskerar att inte nå kunskapsmålen i årskurs 8 eller 9. Utan godkända betyg riskerar eleven att inte nå behörighet till gymnasiets olika nationella program.

Vi erbjuder därför lovskola där eleven får fokusera på det ämne där han eller hon inte nått godkänt betyg. Ämnena som erbjuds är svenska, engelska, matematik samt svenska som andra språk (SVA). Vid behov undersöks möjligheten att läsa även andra ämnen. Lovskolan omfattar 50 timmar totalt. Eleverna ges möjlighet att läsa upp de betyg som varit underkända vid vårterminens slut.

Det finns möjlighet att delta i lovskola på Broskolan i Bro och på Ekhammarskolan i Kungsängen. För elever med svenska som andra språk med underkänt betyg i just SVA hålls undervisningen på Upplands-Brogymnasiet.

När vårdnadshavare/god man tackat ja till platsen är lovskolan obligatorisk och närvaro krävs.

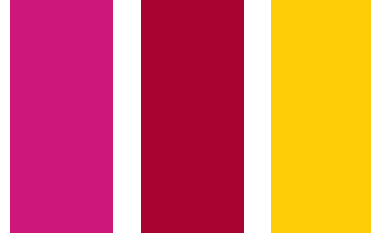
Lovskolan är kostnadsfri för eleverna. Lunch serveras och de elever som uppfyller kraven för skol-skjuts erbjuds busskort.

Lovskolan pågår under veckorna 25 och 26 (18-29 juni) på dagtid.

Sista anmälningsdag är den **20 maj 2018**.

Anmälan sker på bifogad blankett till rektor på elevens ordinarie skola.

Varmt välkommen med din anmälan!

Anmälan till lovskola

Elevens namn: _____

Elevens personnummer: _____

Elevens ordinarie skola: _____

Ämne eleven har/riskerar F i: _____

Eleven önskar gå lovskola i: Bro
 Kungsängen

Underskrift vårdnadshavare/god man

Underskrift vårdnadshavare/god man

Namnförtydligande

Namnförtydligande

Sammanställning lovskola 17/18

Lärarna

Vi fick 11 inlämnade lärarsvar. Dessa lärare har undervisat i svenska, svenska som andraspråk, matematik och engelska, men även NO-ämnena har erbjudits eleverna.

Ungefär hälften av de som svarat menar att de fått tillräckligt med information om eleverna för att kunna tillgodose elevernas behov och planera undervisningen, resten anser att de fått för lite information om de elever de tagit emot för att undervisa.

En övervägande majoritet av lärarna anser att de efter två veckors lovskola har underlag för att bedöma om eleven når kunskapskraven i det ämne de undervisat i.

Elevgrupperna har varierat i storlek och lärarna har undervisat mellan 5-28 elever under lovskolan.

Lärarna har i stort varit nöjda med lovskolan även om det finns önskan om vissa förbättringar.

- Information om betygsregistrering med tid och datum måste nå fram i god tid till undervisande lärare. Även ett tydliggörande av hur prövning ska redovisas behövs.**
- Läg ut lovskolan under fler lov för att använda tiden väl. (50 timmar)**
- Kommunen bör räkna lovskola som sommarjobb för elever som deltar alla dagar på lovskolan. Fler av de elever som skulle gå lovskola hade fått sommarjobb under samma tid och inga byten av arbetsveckor av sommarjobb kunde göras enligt eleverna som då valde att arbeta istället för att läsa in sina betyg.**
- Frånvaron för de elever som skulle till UBG från högstadieskolorna har varit hög, vilket kan handla om trygghet och det hade varit bra om någon lärare från dessa skolor varit på plats på UBG.**

- **Vårdnadshavare önskar få information om lovskolan tidigare på våren.**

Eleverna

- **Vi har fått 14 elevsvar, av dessa saknade ungefär hälften ett betyg för att få gymnasiebehörighet, resten saknade fler betyg.**
- **Det ämne som flest elever saknade betyg i var matematik enligt de svar vi fått in, men även svenska och engelska, samt No ämnen har studerats.**
- **Av de svar som lämnats in räknar övervägande del elever med att få betyg i det ämne/ämnena som de läst på lovskolan.**
- **Drygt hälften av eleverna har deltagit varje dag på lovskolan, resten har varit borta en dag eller mer.**
- **Alla elever har varit nöjda eller mycket nöjda med lovskolan.**

Sara Lauri
Utredare
Utbildningskontoret
+46 8-581 695 02
sara.lauri@upplands-bro.se

Datum 2018-11-20 Vår beteckning UN 18/0154 Er beteckning

Utbildningsnämnden

Förstagångstillsyn Brunna Skogstroll - Polkett

Förslag till beslut

Utbildningskontorets tillsynsrapport av Brunna Skogstroll – Polkett godkänns.

Sammanfattning

En tillsyn bidrar till trygg miljö, goda resultat och en likvärdig pedagogisk omsorg för fler barn i Upplands-Bro kommun. Tillsynen utgår från de lagar och regler som gäller för pedagogisk omsorg samt kommunens tillämpningsföreskrifter.

Utbildningskontoret har genomfört förstagångstillsyn av Brunna Skogstroll – Polkett som drivs av Catrine Birkenstedt.

Beslutsunderlag

- Underlag inför tillsyn av enskild verksamhet den 6 oktober 2018
- Tillsynsrapport Brunna Skogstroll – Polkett den 20 november 2018
- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 21 november 2018

Ärendet

Utbildningskontoret genomför förstagångstillsyner av nystartade verksamheter. En förstagångstillsyn har ett utvecklingsinriktat syfte och är en kontroll att verksamheten kommit igång och att en nystartad huvudman ska kunna få råd och vägledning i ett tidigt skede.

Tillsynen genomfördes under förmiddagen den 7 november 2018.

Utbildningskontoret uppfattar en god verksamhet hos Brunna Skogstroll – Polkett, trots att verksamheten är nystartad finns en etablerad struktur för arbetet och barnens ges goda möjligheter till en trygg omsorg och utveckling.

Barnperspektiv

Förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barnens bästa. En välfungerande pedagogisk omsorg ger barnen möjligheter att växa och utvecklas i en trygg miljö.

Utbildningskontoret

Kaj Söder

Utbildningschef

Jesper Sjögren

Stabschef

Bilagor

1. Tillsynsrapport – Brunna Skogstroll Polkett den 20 november 2018
2. Underlag inför tillsyn av enskild huvudman den 6 oktober 2018

Beslut sänds till

- Catrine Birkenstedt Brunna skogstroll – Polkett
Polkettstigen 85
196 38 Kungsängen

Tillsynsrapport Brunna Skogstroll - Polkett

**Förstagångstillsyn av nystartad verksamhet – pedagogisk omsorg som
drivs av Catrine Birkenstedt**

2018-11-20

Tillsynsrapport – Brunna Skogstroll Polkett

Huvudman och dagbarnvårdare

Catrine Birkenstedt

Adress

Polkettstigen 85, 196 38 Kungsängen

Webbadress:

<http://www.brunnaskogstroll.se/>

Tillsynens genomförande

En tillsyn bidrar till trygg miljö, goda resultat och en likvärdig pedagogisk omsorg för fler barn i Upplands-Bro kommun. Tillsynen utgår från de lagar och regler som gäller för pedagogisk omsorg samt kommunens tillämpningsföreskrifter.

Utbildningskontoret genomför förstagångstillsyner av nystartade verksamheter. En förstagångstillsyn har ett utvecklingsinriktat syfte och är en kontroll att verksamheten kommit igång och att en nystartad huvudman ska kunna få råd och vägledning i ett tidigt skede.

Tillsynen genomfördes under förmiddagen den 7 november 2018. Från Utbildningskontoret deltog utredare Emilia Kihlstrand och Sara Lauri. Inför tillsynen lämnade Catrine Birkenstedt ett skriftligt underlag – *Underlag inför tillsyn av enskild huvudman* den 6 oktober 2018. Catrine har getts möjlighet att lämna kommentarer på denna tillsynsrapport, inga särskilda kommentarer har inkommit.

Intryck och bedömning av verksamheten

Utbildningskontoret uppfattar en välfungerande pedagogisk omsorg där barnen ges stora möjligheter till att växa och utvecklas i. Det är tydligt att Catrine har erfarenhet att arbeta som dagbarnvårdare, är positiv och har ett stort engagemang. Trots att verksamheten är nystartad finns redan en struktur för arbetet.

En särskild styrka är det täta samarbetet med Lotta Hofverberg inom Brunna Skogstroll. Det ger ett kollegialt sammanhang och ökar flexibiliteten. Verksamheterna samplaneras och varje torsdag går Catrin och Lotta igenom veckan som varit och planerar kommande vecka. Det skapar en kontinuitet för uppföljning och utvärdering. Brunna Skogstroll träffar även Hacer Karabas,

Dagmamma i Brunna, på tisdag- och torsdagsförmiddag och har då gemensamma temagrupper inom matematik, språk och grön flagg.

Vid besöket fick Utbildningskontorets utredare en visning av lokalerna och bedömer att lokalerna är ändamålsenliga. Catrine har planerat och möblerat upp ytor för barnen som kan anpassas efter verksamheten. Ytorna är välplanerade, överblickbara och säkrade.

Catrine berättar också hur hon trivs med att upptäcka tillsammans med barnen. Barn söker och erövrar kunskap genom lek, socialt samspel, utforskande och skapande, men också genom att iaktta, samtala och reflektera. Det är tydligt för Utbildningskontorets utredare att Catrine har ett förhållningssätt som gynnar barns utveckling och lärande. Varje barn har en portfolio där intryck och material samlas. Det finns tre iPads tillgängliga för dokumentation utöver telefoner.

Vid tillsynsbesöket diskuterades barngruppens storlek och sammansättning och den upplevs lämplig. Vid behov kan Catrine, liksom övrig pedagogisk omsorg, ansöka om tillfällig utökning av barngrupp.

Sammanfattande kommentar

Utbildningskontoret uppfattar en god verksamhet med stora möjligheter för barnen att utvecklas i. Utbildningskontoret ser fram emot att fortsätta följa verksamheten hos Brunna Skogstroll - Polkett.

Bilaga

Underlag inför tillsyn av enskild huvudman den 6 oktober 2018

Underlag för tillsyn av enskild huvudman

Senast den 23 oktober behöver du skicka in ifyllt underlag till Upplands-Bro kommun, gärna via e-post till emilia.kihlstrand@upplands-bro.se, och sara.lauri@upplands-bro.se.

I skollagens 26 kap. 2 § framgår en definition av tillsyn som lyder:

Med tillsyn avses i denna lag en självständig granskning som har till syfte att kontrollera om den verksamhet som granskas uppfyller de krav som följer av lagar och andra föreskrifter. I tillsynen ingår att fatta de beslut om åtgärder som kan behövas för att den huvudman som bedriver verksamheten ska rätta fel som upptäckts vid granskningen.

Enligt skollagens 26 kap. 4 § har en kommun har tillsyn över:

- 1. förskola och fritidshem vars huvudman kommunen har godkänt enligt 2 kap. 7 § andra stycket, och*
 - 2. pedagogisk omsorg vars huvudman kommunen har förklarat ha rätt till bidrag enligt 25 kap. 10 §.*
- Kommunens tillsyn enligt första stycket omfattar inte tillsyn över att bestämmelserna i 6 kap. följs*

1. **Verksamhetens namn** *Brunna Skogstroll - Polkett*
2. **Adress** *Polkettstigen 85; 19638 Kungsängen*
3. **Ansvarig dagbarnvårdare** *Catrine Birkenstedt*
4. **Lokaler (Redogör för verksamhetsyta och hur lokalerna använts)**
Verksamheten bedrivs i mitt hem, vilket är ett radhus om 119kvm. Vi är främst på nedervåningen. I vardagsrummet finns det mesta av materialet att hämta, men barnen vistas på hela nedervåningen. I utrymmet under trappan i hallen finns en "hemvrå". Och köket används främst till skapande och spel etc. De äldre barnen har också tillgång till övervåningen där det finns annat material som av säkerhetsskäl inte finns på nedervåningen (med tanke till kvävningrisken för de mindre barnen)
5. **Verksamhetens webbadress** *brunnaskogstroll.se*
6. **Antal barn (inskrivna)** *6*
7. **Beskriv ålders-och könfördelningen bland barnen** *I min grupp är sex barn inskrivna varav 4 pojkar och 2 flickor. Av dem är 2 födda 2013, 1 född 2014, 1 född 2015 och 2 födda 2016. Vi samarbetar dagliga med Lotta, vilket också gör att alla barn har minst en kompis i samma åldersgrupp.*
8. **Öppettider** *Idag har jag barn som går mellan 7:00-17:00 Jag har öppet efter föräldrarnas behov.*
9. **Avgifter i verksamheten** *Föräldrarna betalar samma avgift hos mig som de som går i kommunens förskolor*
10. **Kost (Beskriv hur måltiderna organiseras)** *Måltiderna planeras efter kommunala skolans matsedel, därefter förbereder jag de som går att förberedas på morgonen tillsammans med de barn som är här på morgonen. Därefter lagas den klart innan lunch. Då tillsammans med några barn som hjälper till, andra barn dukar. Alla barnen äter tillsammans och hjälper varandra hålla upp och skicka.*
11. **Barn i behov av särskilt stöd (Beskriv hur verksamheten säkrar att varje barn får det stöd som behövs)** *Jag anpassar hela tiden verksamheten så att den ska vara tillgänglig för alla barn oavsett ålder eller särskilt behov. Då jag personligen har stor erfarenhet av barn i behov av särskilt stöd då jag själv har två (idag stora) söner med diagnoser som ADHD och Asperger ser jag vilka anpassningar jag behöver göra för att varje barn ska få det stöd som behövs. Vi samtalar dagligen jag o Lotta om vad vi ser och vad vi ev behöver anpassa för att verksamheten ska passa alla. Vid behov tar vi kontakt med resursteamet. Vi upprättar en handlingsplan om vi har barn i behov av särskilt stöd.*
12. **Barnsäkerhet** *Stor vuxennärvaro och mindre grupper ger en ökad barnsäkerhet. Då vi är ute mycket (utan staket) har vi tydliga regler som gäller att barnen aldrig får gå längre bort än att de kan se oss. Jag har goda kunskaper i första hjälpen och HLR efter många års arbete på*

akutmottagning. HLR och första hjälpen utbildning på gång senare i höst.
Brandfilt, brandlarm och brandsläckare finns.

13. **Utemiljö** Vi äter ute dagligen ibland hela dagarna. Vi är i olika lekparken i Brunna och på olika platser i skogen. Hela Brunna är vår utemiljö och barnen är med och bestämmer vart vi ska gå.
14. **Pedagogisk grundsyn (Beskriv verksamhetens pedagogiska kärna)** Min grundsyn är att alla, både barn och vårdnadshavare ska känna sig välkomna och trygga. Omsorg, fostran och lärande ska bilda en helhet. Vi visar hänsyn och respekt för varandras olikheter och vi är lyhörda och lyssnar till varandra. Jag vill stärka varje barns självkänsla och nyfikenhet till lärande. Utevistelsen är mycket viktig i verksamheten. Vi lär och vi mår bra i naturen.
15. **Uppföljning och utvärdering** Tillsammans med Lotta följer vi upp och utvärderar våra verksamheter kontinuerligt.
16. **Klagomålshantering** Föräldrarna är informerade om att de ska framföra ev klagomål i första hand till mig, och i andra hand till min kollega Lotta. Vi har också sagt att det går bra att vara helt anonym. Skriv då ett brev och skicka anonymt. Viktigaste är att det kommer till vår kännedom om det är något man inte är nöjd med. Vid ev. klagomål kommer vi ha ett gemensamt möte och upprätta en handlingsplan. Vi kommer göra precis allt för att lösa ett problem. Vårdnadshavarna hittar informationen hur man framför sitt klagomål på vår hemsida.
17. **Plan mot diskriminering och kränkande behandling/Likabehandlingsplan** Enligt diskrimineringslagen ska alla behandlas lika, vi motverkar diskriminering och främjar lika rättigheter och möjligheter oavsett kön, ålder, religion, funktionsnedsättning etc. Utöver det som anges i diskrimineringslagen har vi också en plan som vi kommer uppdatera årligen där vi går igenom hur vi arbetar mot kränkande behandling. Vi arbetar aktivt med vår plan mot diskriminering och kränkande behandling genom att vi genast tar tag i språkbruk eller beteende som är kränkande, vi väntar aldrig. Vi har dagliga samarbetsövningar/lekar med barnen. Vi uppmuntrar till positiva handlingar och beteende samt lyfter barnens starka sidor och stärker deras identitet. Vi har dagliga samtal med föräldrarna om barnets vistelse hos oss och har diskussioner och reflektioner tillsammans med barn och föräldrar. En uppdaterad likabehandlingsplan finns på vår hemsida.
18. **Samverkan med föräldrar** Jag har dagliga samtal med föräldrarna, både vid hämtning och lämning. Jag har haft inskolningssamtal med föräldrarna innan barnet börjar i verksamheten. Utvecklingssamtal kommer att erbjudas minst en gång per år, samt föräldramöte minst en gång per år. Vi har även träffar i form av drop-in fika då fler föräldrar ges chans att träffa varandra. Jag ser att jag har en mycket god samverkan med samtliga föräldrar
19. **Övriga upplysningar** Jag skulle vilja prata mer om barnantalet i min grupp. Jag har idag sex inskrivna barn, vilket jag ser som den optimala storleken på barngruppen. Däremot skulle jag önska möjlighet att kunna ha ett sjunde barn inskrivet när det passar gruppen och rätt att ansöka om ett åttonde vid särskilda omständigheter. Det här då jag ser att vissa perioder kan sex barn i gruppen vara lite beroende på barnens närvarotider, samt möjligheten att verkligen kunna erbjuda föräldrarna syskonförtur. I dagens läge blir det svårt om man har två föräldrar som är gravida samtidigt och det har kommit till min

kännedom att föräldrarna inte önskar förskola till syskonet då det är en annan verksamhet. Men självklart bara då det passar barngruppen.

Sara Lauri
Utredare
Utbildningskontoret
+46 8-581 695 02
sara.lauri@upplands-bro.se

Datum	Vår beteckning	Er beteckning
2018-11-26	UN 18/0167	6852-2018

Utbildningsnämnden

JO:s utredning mot Utbildningsnämnden, fråga om yttrandefrihet

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden avger Utbildningskontorets yttrande som sitt eget till Justitieombudsmannen, JO.
2. Paragrafen justeras omedelbart.

Sammanfattning

I JO:s ärende med dnr 3845–2018 har Anders Gustavson anmält Upplands-Brogymnasiet för att skolan förbjudit elever att ha en banderoll med visst innehåll på sitt studentflak. JO Lars Lindström har beslutat att skriva av Anders Gustavsons ärende och inleda en utredning mot Utbildningsnämnden i Upplands-Bro kommun, se bilagd promemoria 6852–2018.

Berörd/berörda befattningshavare bör ges tillfälle att lämna synpunkter och det ska framgå av remissvaret att så har skett. Myndigheten ska vidare redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

Till remissvaret ska fogas ett protokollsutdrag från det sammanträde vid vilket nämnden fattade beslut om yttrandet till JO. Sista svarsdag är den 19 december 2018.

Utbildningskontoret svarar i sitt yttrande.

Beslutsunderlag

- Begäran om upplysningar och yttrande från JO den 22 oktober 2018
- Utbildningskontorets yttrande den 21 november 2018
- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 26 november 2018

Ärendet

I JO:s ärende med dnr 3845–2018 har Anders Gustavson anmält Upplands-Brogymnasiet för att skolan förbjudit elever att ha en banderoll med visst innehåll på sitt studentflak. JO Lars Lindström har beslutat att skriva av Anders Gustavsons ärende och inleda en utredning mot Utbildningsnämnden i Upplands-Bro kommun, se bilagd promemoria 6852–2018.

Utbildningskontoret har samlat underlag från Upplands-Brogymnasiets rektor och berörd mentor till sitt yttrande. Inför yttrandet har Utbildningskontoret samrått med Katarina Rosik Ekroth, kommunjurist i Upplands-Bro kommun.

Utbildningskontoret besvarar frågorna i den ordning som framgår av JO:s begäran om upplysningar och yttrande.

Barnperspektiv

Förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barn och elevernas bästa.

Utbildningskontoret

Kaj Söder

Utbildningschef

Jesper Sjögren

Stabschef

Bilagor

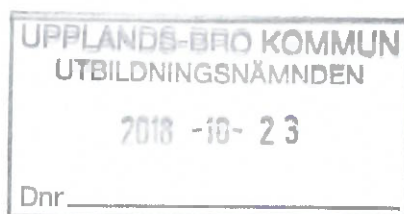
1. Utbildningskontorets yttrande med tillhörande bilagor den 21 november 2018

Beslut sänds till

- JO i två exemplar, samt e-post till JOkansli1@jo.se

2018 -10- 22

6852-2018

Utbildningsnämnden
Upplands-Bro kommun
196 81 Kungsängen

Begäran om upplysningar och yttrande

I JO:s ärende med dnr 3845-2018 har Anders Gustavson anmält Upplands-Brogymnasiet. JO Lars Lindström har beslutat att skriva av Anders Gustavsons ärende och inleda en utredning mot Utbildningsnämnden i Upplands-Bro kommun, se bilagd promemoria (JO:s handling # 2).

Utbildningsnämnden uppmanas att yttra sig i enlighet med bilagd promemoria.

Berörd/berörda befattningshavare bör ges tillfälle att lämna synpunkter och det ska framgå av remissvaret att så har skett. Myndigheten ska vidare redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

Till remissvaret ska fogas ett protokollsutdrag från det sammanträde vid vilket nämnden fattade beslut om yttrandet till JO.

Aktuella handlingar bifogas.

Remissvaret önskas i två exemplar. Dessutom bör myndighetens yttrande och eventuella underyttranden, om det bedöms lämpligt, skickas via e-post, helst som Word-dokument, till JOkansli1@jo.se.

Senaste datum för svar är den 19 december 2018.

Charlotte Håkansson
byråchef

Karl Hägg
föredragande

Information om personuppgiftsbehandlingen hos JO finns på JO:s webbplats under <http://www.jo.se/sv/Om-JO/Behandling-av-personuppgifter/>

Promemoria

I JO:s ärende med dnr 3845-2018 har Anders Gustavson anmält Upplands-Brogymnasiet för att skolan förbjudit elever att ha en banderoll med visst innehåll på sitt studentflak. Anders Gustavsson har hänvisat till en artikel från Uppsala Nya Tidning¹ i vilken bl.a. Christian Eklöv Hagman, rektor på Upplands-Brogymnasiet, uttalat sig om det inträffade.

Vid slagningar på Internet har JO uppmärksammat ett uttalande på Upplands-Brogymnasiets hemsida² rörande den aktuella händelsen. Enligt uttalandet ansågs texten på banderollen vara mycket kränkande och strida mot allt som skolan står för. Vidare angavs att eleverna skulle få skriftliga varningar eftersom deras agerande stred mot skolans värdegrund och störde tryggheten och studieron på skolan.

Enligt 2 kap. 1 § 1 regeringsformen (RF) är var och en gentemot det allmänna tillförsäkrad yttrandefrihet. Med yttrandefrihet avses frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor. Yttrandefriheten får begränsas genom lag med hänsyn till vissa preciserade ändamål (2 kap. 20–23 och 25 §§ RF).

Även den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna (Europakonventionen) innehåller ett skydd för yttrandefriheten (artikel 10).

Frågan om en skola kan förbjuda elever att använda en banderoll med ett visst budskap är i grunden en fråga om yttrandefrihet. Frågan utreds lämpligen inom ramen för ett initiativärende. Ett sådant bör därför läggas upp mot

¹ Se <http://www.unt.se/nyheter/omvard/elever-varnas-efter-krankande-banderoll-4995930.aspx>

² Se <http://upplands-brogymnasiet.se/nyheter/angaendeolampligtbudskappastudentflak.5.2cb4d4801636382969fab3eb.htm>
1

Utbildningsnämnden i Upplands-Bro kommun och Anders Gustavsons ärende skrivs av.

JO bör uppmana nämnden att lämna upplysningar om och yttra sig över följande:

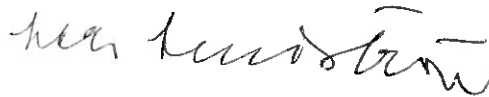
- a) *Angående förbudet*: Vem beslutade om förbudet? Vilka överväganden gjordes i samband med beslutet? Vad omfattade förbudet (dvs. gällde det bara på skolområdet eller även sedan studentflaket lämnat skolområdet)?
- b) *Angående eventuella varningar*: Tilldelades eleverna varningar? Vilka överväganden gjordes i sådant fall i samband med detta och hur formulerades varningarna?

Karl Hägg
föredragande

Upptagande av initiativärende

Ett initiativärende ska inledas mot Utbildningsnämnden i Upplands-Bro kommun i enlighet med den bilagda promemorian (JO:s handling # 2).

Lars Lindström

Sara Lauri
Kvalificerad utredare
Utbildningsstaben
08-581 695 02
sara.lauri@upplands-bro.se

Datum	Vår beteckning	Er beteckning
2018-11-21	UN 18/0167	6852–2018

Utbildningskontorets yttrande

Bakgrund

I JO:s ärende med dnr 3845–2018 har Anders Gustavson anmält Upplands-Brogymnasiet. JO Lars Lindström har beslutat att skriva av Anders Gustavsons ärende och inleda en utredning mot Utbildningsnämnden i Upplands-Bro kommun, se bilagd promemoria 6852–2018.

Utbildningsnämnden uppmanas att yttra sig i enlighet med bilagd promemoria.

Berörd/berörda befattningshavare bör ges tillfälle att lämna synpunkter och det ska framgå av remissvaret att så har skett. Myndigheten ska vidare redovisa sin bedömning av det som kommit fram.

Till remissvaret ska fogas ett protokollsutdrag från det sammanträde vid vilket nämnden fattade beslut om yttrandet till JO.

Sista svarsdag är den 19 december 2018.

Utbildningskontoret har samlat underlag från Upplands-Brogymnasiets rektor och berörd mentor till detta yttrande. Inför yttrandet har Utbildningskontoret samrått med Katarina Rosik Ekroth, kommunjurist i Upplands-Bro kommun.

Utbildningskontorets beskrivning och bedömning av händelse

Utbildningskontoret besvarar frågorna enligt den ordning som framgår av promemorian.

- a) **Angående förbudet: Vem beslutade om förbudet? Vilka överväganden gjordes i samband med beslutet? Vad omfattade förbudet (dvs. gällde det bara på skolområdet eller även sedan studentflaket lämnat skolområdet)?**

Den 31 maj hade eleverna omröstning om vad som skulle stå på en banderoll på ett studentflak. Senare samma dag hade lärarna studentlunch tillsammans med eleverna och då kom det fram vad som stod på banderollen. Mentorn ansåg att banderollen inte var förenlig med skolans värdegrund och bad eleverna att ta ner banderollen. Därefter följde ett samtal med klassen om banderollen i förhållande till skolans värdegrund. Elevernas förståelse för mentorns agerande ökade och efter en stund var alla elever eniga om att banderollen skulle plockas ner. Mentor informerade skolläda om sitt agerande kring händelsen, se mentors redogörelse i bilaga 1.

b) *Angående eventuella varningar: Tildelades eleverna varningar? Vilka överväganden gjordes i sådant fall i samband med detta och hur formulerades varningarna?*

Eleverna tilldelades inte några skriftliga varningar. Vid en samlad bedömning kom skolan fram till att det inte fanns skäl att ge varningar och Utbildningskontoret delar den slutsatsen. Se rektors redogörelse i bilaga 2.

Utbildningskontoret har uppmärksammat skolans rektor om den felaktiga informationen på skolans webb, som JO hänvisar till, varpå den informationen har tagits bort.

Slutsats

Utbildningskontoret kan i efterhand konstatera att det var olämpligt att gå ut i media med informationen om att eleverna skulle få varningar innan skolan var säker på att det var befogat att ge skriftliga varningar. Däremot finns en förståelse för att skolans rektor utsattes för ett hårt tryck från allmänhet, media, elever och dess vårdnadshavare samt personal och behövde uttala sig om situationen innan frågan var helt utredd.

Sammanfattningsvis delar Utbildningskontoret den beskrivning som skolans rektor och berörd mentor ger och står därmed bakom skolans hantering av situationen kring banderollen.

Bilagor

1. Mentors redogörelse
2. Rektors redogörelse

Bilaga 1. Mentors redogörelse

Innehåll

Redogörelse för nedtagning av banderoll på studentflak, med texten ”#Metoo för kvinnor som försökt ligga sig till framgång men misslyckats”. Redogörelsen gjord av mentor för klassen FTTP15, Magnus Nordahl.

Bakgrund

Några elever i klassen frågade lärarna på programinriktningen om de fick låna ett flak, ett lastväxlarflak för att användas som studentflak. Detta fick de tillåtelse till. Det är en regel på transportinriktningen att eleverna får låna flak men inte fordon. Fordon för att bära denna lösa lastbärare hade större delen av klassen hyrt med tillhörande förare.

Händelseförlopp

Under förmiddagen den 31/5 hade eleverna självständigt en omröstning om vad det skulle stå på studentflakets olika banderoller. Den 31/5 hade lärarlaget tillsammans med klassen en studentlunch. I samband med denna lunch monterades banderollen med ovanstående text. En elev som inte deltagit i omröstningen påtalade för mig att banderollen med tidigare angiven text var monterad, varpå jag kontrollerade detta och beordrade elever att ta ner densamma. Omedelbart efter nedmonteringen samlade jag klassen för ett samtal. Jag förklarade att texten strider mot skolans värdegrund och kan därför inte sitta på skolans flak eller finnas innanför skolans område, som i det här fallet är avgränsat med staket och en grind. Under samtalet var diskussionerna väldigt engagerade. En del av eleverna tyckte att banderollen var rätt inledningsvis, en del tyckte att den var kränkande. Jag förklarade att var och en får tycka och tänka vad man själv vill men inom skolans område och på skolans flak så är den texten att betrakta som ett brott mot skolans värdegrund. Elevernas förståelse för mitt agerande ökade allteftersom under samtalets gång. Det förstärktes mycket av de kraftiga och negativa reaktioner som banderollen fick på sociala medier, radio/tv och nyhetstidningar. Eleverna var efter bara ett kort tag 100 % eniga om att det var rätt att ta ner banderollen. Väldigt många av eleverna var oerhört nedstämda, ledsna och ångerfulla på grund av de starka reaktionerna på banderollen samt den ökade förståelsen för vad #metoo-rörelsen står för.

Vidtagna åtgärder av mig som mentor

Omedelbart efter samtalet orienterade jag skolledningen, i detta fallet rektor, om det inträffade och vilka åtgärder jag vidtagit. I denna orientering och de efterföljande samtalen har jag valt att inte nämna några namn på elever som deltagit av framförallt ett skäl, att jag inte velat riskera att någon specifik skulle utsättas för den vredesstorm som uppkom.

Bilaga 2. Rektors redogörelse

Rektors redogörelse för händelserna kring en banderoll på ett studentflak 31 maj

På förmiddagen 31/5 blev jag kontaktad av läraren Magnus Nordahl som redogjorde för en incident där några elever i hans klass hade skrivit ett olämpligt budskap på en banderoll som var tänkt att sitta på ett studentflak. Banderollen var tillverkad under pågående verksamhet, flaket tillhörde skolan och stod på skolans område. Jag förstod från vårt samtal att Magnus hade sagt åt eleverna att ta ned banderollen så snart han fått information om att den fanns och satt uppe. Jag förstod också att någon av eleverna hade tagit en bild och lagt ut i något socialt media. Magnus redogjorde för de åtgärder han hade vidtagit: att direkt få ned banderollen och samla eleverna för samtal kring skolans värdegrund och budskapet på banderollen – helt i linje med värdegrundsarbetet på skolan.

Eftersom bilden på banderollen spred sig snabbt i sociala medier och upprörda medborgare, elever, vårdnadshavare, radio, TV och tidningar sökte kontakt med mig informerade jag utbildningschefen Kaj Söder om det inträffade. De följande dagarna gick all min tid åt att hantera frågan och svara på alla frågor så fort jag kunde. Ärendet var mycket komplext och jag hade att hantera en rad olika aspekter som:

- Elevernas trygghet och studiero – både klassen som låg bakom banderollen och elever som blev ledsna och upprörda över budskapet, vårdnadshavare som var ledsna och upprörda antingen för att deras barn blev utsatta för hot och kränkningar (eleverna som satte upp banderollen översköljdes som grupp av en vredesstorm) eller för att deras barn blev ledsna och upprörda över innehållet i texten.
- Medarbetare som var oroliga för klassens trygghet och medarbetare som var upprörda över budskapet.
- Säkerhetsfrågor – det var en hätsk stämning mot klassen och inom några dagar skulle studentutspringet ske.
- Den negativa publiciteten kring skolan – i sociala medier var budskapet att lärarkåren och rektorn stod bakom budskapet på banderollen.
- Allmänhetens sorg och ilska å ena sidan över budskapet och att jag och mina medarbetare stod bakom detta och å andra sidan över att jag genom mitt agerande hotade demokratin och yttrandefriheten – den stora massan tillhörde den förstnämnda gruppen.
- En svår utredning – det var oklart vem som egentligen hade röstat fram budskapet, vem som skrivit det på banderollen och vem som beslutat att sätta upp den och vem som faktiskt satte upp den. Det framkom dock att inte alla hade varit med och att vissa hade varit inblandade i vissa moment.

Min första tanke var att detta strider mot skolans ordningsregler, planen mot kränkande behandling och mot skollagens 1 kapitel § 4, 5 och 8 samt kapitel 5 och 6 och att eleverna bör stängas av. Detta uppgav jag också i mitt svar till upprörd allmänhet och media. Jag inledde snabbt en utredning och lyssnade med läraren, klassen med banderollen, utbildningschefen, kommunjuristen, polisen och kollegerna i skolledningen samt tog del av tidigare liknande rättsfall och analyser. Efter en ordentlig genomlysning av ärendet visade det sig att det inte fanns fog för en skriftlig varning utan att de samtal som mentorn och delvis jag själv genomförde med eleverna var en tillräcklig och proportionerlig åtgärd utifrån själva händelsen och elevernas beteendeförändring – de förstod allvaret i det inträffade, hur djupt banderollen påverkade andra elever och människor och beklagade det inträffade.

Sara Lauri
Utredare
Utbildningskontoret
+46 8-581 695 02
sara.lauri@upplands-bro.se

Datum	Vår beteckning	Er beteckning
2018-11-26	UN 18/0188	SN 18/0162

Utbildningsnämnden

Remiss - Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden överlämnar handlingsplanen utan synpunkter till Socialnämnden.

Sammanfattning

Socialnämnden har i uppdrag att samordna det kommunövergripande arbetet för att förebygga och minska våld i nära relation. Handlingsplanen visar på hur arbetet ska utvecklas i Upplands-Bro kommun.

Handlingsplanen är ute på remiss till berörda nämnder. Utbildningskontoret har i ett tidigare skede lämnat synpunkter på handlingsplanen och har inga ytterligare kommentarer att ge.

Beslutsunderlag

- Remiss – Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation den 12 november 2018
- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 26 november 2018

Ärendet

Handlingsplanen har tagits fram i syfte för att alla kommunens verksamheter ska ha en gemensam utgångspunkt i arbetet med att förebygga och minska våld i nära relationer. Utvecklingen som handlingsplanen syftar till är att stärka det strategiska kommunövergripande arbetet. Utbildningskontoret har i ett tidigare skede lämnat synpunkter på handlingsplanen och har inga ytterligare kommentarer att ge.

Barnperspektiv

Förslag till beslut är utarbetat med hänsyn till barnens bästa.

Utbildningskontoret

Kaj Söder

Utbildningschef

Jesper Sjögren

Stabschef

Bilagor

1. Remiss – Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation den 12 november 2018

Beslut sänds till

- Socialnämnden, ärende SN 18/0162

Karin Hägglund
Relationsvårdsstrateg
Avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd
072-178 85 24
karin.hagglund@upplands-bro.se

Datum
2018-11-05

Remiss angående Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relation

Bakgrund

Socialnämnden har i uppdrag att samordna det kommunövergripande arbetet för att förebygga och minska våld i nära relation. Handlingsplanen visar på hur arbetet ska utvecklas i Upplands-Bro kommun.

Förslaget i korthet

För att kommunens alla verksamheter skall ha en gemensam utgångspunkt i arbetet med att förebygga och minska våld i nära relationer har denna handlingsplan tagits fram.

Våld i nära relationer är ett allvarligt folkhälso- och samhällsproblem och det finns ett behov av att jobba förebyggande parallellt med arbetet att stötta våldsutsatta i vardagen och att ha beredskap och kunna agera i akuta situationer.

Utvecklingen som handlingsplanen syftar till är att stärka det strategiska kommunövergripande arbetet. Det innebär att samverka mellan alla kontor i Upplands-Bro kommun och det är viktigt att understryka att det inte är ett arbete som enbart kan eller ska bedrivas av socialkontoret. Att upptäcka och våga ställa frågor till vuxna och barn kan göras i de verksamheter som möter just vuxna och barn. Det är viktigt att kommunens anställda har kunskap och rutiner för att ställa frågor i olika sammanhang vid misstanke om våld.

Synpunkter

Synpunkter rörande remissen skall senast inkomma 2018-12-20 och skriftligen framföras via e-post till socialnämnden@upplands-bro.se. Ange ärendenummer: SN 18/0162 i rubriken.

Eventuella frågor i ärendet besvaras av relationsvårdsstrateg Karin Hägglund per e-post karin.hagglund@upplands-bro.se

Utmaning: Att förebygga och minska våld i nära relation

Handlingsplan för Upplands-Bro kommun

2018-11-12

karin.hagglund@upplands-bro.se

Upplands-Bro i hjärtat av Mälardalen är en av Storstockholms naturskönaste kommuner med 13 mil stränder och en skärgård med 50 öar. Här möts en mångtusenårig historia med en spännande framtidsutveckling. Här kan du kombinera tryggt boende med en aktiv fritid. Allt finns på armlängds avstånd.

Rapport

Text: Karin Hägglund, Upplands-Bro kommun

www.upplands-bro.se
kommun@upplands-bro.se
08 581 690 00

Innehåll

1	Inledning	5
1.1	Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relationer	7
2	Bilaga: Kartläggning av arbete för att förebygga och minska våld i nära relation.....	9
2.1	Våld i nära relationer - hur vanligt är det?	9
2.1.1	Utsatta grupper	9
2.2	Ett paradigmskifte har skett	10
2.3	Två viktiga begrepp att definiera	10
2.3.1	Våld	10
2.3.2	Nära relationer	11
2.4	Våld och hälsa.....	11
2.5	Men det handlar inte bara om utsatta kvinnor.....	11
2.5.1	Barn	11
2.5.2	Hedersrelaterat våld.....	12
3	Vad har vi att förhålla oss till?	14
3.1	Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet.....	14
3.2	Mål för jämställdhet.....	14
3.3	Riktlinjer för våld i nära relation för Upplands-Bro	15
4	Samverkan och en del av ett kommunövergripande folkhälsoarbete....	16
4.1	Att förebygga våld som en del av ett folkhälsoarbete.....	16
4.2	Vad görs idag?	16
4.2.1	Kommunledningskontoret	17
4.2.2	Socialkontoret.....	17
4.2.3	Utbildningskontoret	18
4.2.4	Kultur - fritidskontoret.....	18
4.3	Best practice.....	19
4.4	Vi behöver jobba på olika nivåer för att bli framgångsrika	20
4.4.1	Befintliga strukturer.....	21
4.4.2	Operativ nivå	21
4.4.3	Att våga se och våga fråga är avgörande	21
4.4.4	Kompetensutveckling	21
5	Utveckling av arbetet	22
6	Vill du lära mer om kvinnofridsarbete och våld i nära relationer?.....	23
6.1	Hemsidor.....	23
7	Bilaga 1 Vad görs idag för att förebygga och minska våld i nära relationer?.....	25
	Socialkontoret - fyra arbetsområden	25
	Utbildningskontoret – fyra arbetsområden	27
	Kultur -och fritidskontoret – två arbetsområden	28

1 Inledning

Våld i nära relationer är ett allvarligt folkhälso- och samhällsproblem. Att leva i frihet från våld är en mänsklig rättighet. Levnadsvillkor och livskvalitet påverkas allvarligt för de som är våldsutsatta. Det är fler kvinnor än män som utsätts för våld i nära relationer.

Våld mot kvinnor definieras i Istanbulkonventionen¹ som:

" ... ett brott mot de mänskliga rättigheterna och en form av diskriminering av kvinnor och avser varje fall av könsrelaterat våld som leder till, eller troligen kommer att leda till, fysisk, sexuell, psykisk eller ekonomisk skada eller fysiskt, sexuellt, psykiskt eller ekonomiskt lidande för kvinnor, inbegripet hot om sådana handlingar, tvång eller godtyckligt frihetsberövande, oavsett om det sker i ett offentligt eller privat sammanhang." (artikel 3.a.)

Det är viktigt att sätta ljus på att våld i nära relationer är en situation som oftast föregåtts av en "normaliseringsprocess" där en successiv förskjutning av gränser för vad som är acceptabelt inom relationen har skett. Våld kan också ske i en hederskultur och skiljer ut sig genom att våldet då är kollektivt sanktionerat av människor i omgivningen.

Föreslagen handlingsplan baseras på en kartläggning av arbetet för att förebygga och minska våld i nära relation Upplands-Bro. Kartläggningen genomfördes under våren 2018. Utgångspunkten var att först se över hur verksamheterna inom Upplands-Bro kommun arbetar idag för att sedan kunna se vilka strategiska steg som behöver tas framöver. Det är av vikt att arbetet går i linje med det kommunövergripande arbetet för hållbar utveckling. Samverkan med andra aktörer såsom till exempel polis, kvinnojouren Anna, primärvården och bostadsbolagen är avgörande för att lyckas med arbetet att förebygga och minska våld i nära relationer. Kartläggningen bifogas som bilaga och syftar till att ge en bakgrund och ett sammanhang för arbetsområdet *att förebygga och minska våld i nära relationer* i Upplands-Bro kommun, samt visa på arbetet som görs inom den kommunala verksamheten.

Ett kommunövergripande arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer i Upplands-Bro har inletts under våren 2018 då en strateg har anställts på halvtid för att samordna arbetet. Tjänsten är placerad inom socialkontoret på avdelningen för kvalitet- och verksamhetsstöd. Tjänsten

¹Istanbulkonventionen kallas Europarådets konvention förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet då konventionen undertecknades i Istanbul maj 2011. Den trädde i kraft i Sverige november 2014.

Utmaning: Att förebygga och minska våld i nära relation

Innehåll

finansieras av kommunen och det finns externa medel sökta från Socialstyrelsen för att genomföra vissa insatser inom området.

1.1 Handlingsplan för att förebygga och minska våld i nära relationer

Målet är att skapa en handlingsplan för att utveckla arbetet inför 2019 med mål såväl lång och kort sikt som kan följas upp. Det är viktigt att dessa integreras i ordinarie styrsystem och att varje nämnd ser vad den egna verksamheten kan bidra med. Arbetet samordnas av relationsvåldsstrategen.

Övergripande syfte är att förebygga och minska våld i nära relation genom att utveckla det strategiska arbetet, samverkan och fördjupa den kollektiva kunskapen inom området.

Innehåll:

Organisation

- Integrera arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer med övrigt strategiskt förebyggande arbete i kommun för att arbeta mer effektivt utifrån risk- och skyddsfaktorer. Under det Förebyggande rådet kommer olika operativa samverkansgrupper skapas, varav en grupp bör ha fokus på att förebygga och minska våld i nära relationer. I grupp bör socialtjänsten, elevhälsa, gymnasier, fritid, polis och Kvinnojouren Anna ingår. Gruppen bör samordnas av strategen för våld i nära relation och syfta till att skapa ett effektivt operativt arbete med samsyn.

Ökad kunskap

- Skapa ett nätverk i kommunen som träffas två gånger per år för att sprida kunskap genom föreläsningar och presentationer av olika verksamheter. Nätverket ska utgöra en arena för samverkan och erfarenhetsutbyte. Inbjudna kommer att vara kommunala verksamheter såväl som andra berörda aktörer i kommunen.
- Kunskapsseminarium och workshops för politiker och kommunledningen med syfte att öka kunskap om effektivt arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer.
- Ta fram en plan för att fler berörda inom kommunens olika kontor ska genomföra webbutbildningen från Nationellt Centrum för Kvinnofrid.
- Utveckla hemsidan med enkel och lättillgänglig information. Det finns idag ett system, Infogeneratorn, som är framtagen av Länsstyrelserna för att ge lättillgänglig och korrekt information på olika språk.
- Ta fram, ett för kommunen gemensamt, informationsmaterial att sprida inom kommunens verksamheter, till exempel affischer och flyers.

Information ska finnas om var man kan vända sig inom kommunen, om Kvinnojouren Anna, Origo, BRIS och eventuellt fler aktuella aktörer. Under workshopen lyftes flera möjligheter till att sprida information fram som till exempel att skolbibliotek och bibliotek kan ha tema om våld via bokutställningar.

Samverkan

- Utveckla dialogforum med lokalinvånare och samverkan med det lokala föreningslivet med syfte att förebygga och minska våld i nära relationer. Vidare syfte är att stärka sammanhållningen bland kommuninvånare samt förståelsen för det lokala arbetet bland kommunanställda och förtroendevalda.
- Fördjupat samarbete med Origo utifrån hedersrelaterat våld via Integrationsenheten i Upplands-Bro kommun.

Utveckling av arbetssätt

- Kommunövergripande checklista för hur Upplands-Bro kommun arbetar för att uppmärksamma och synliggöra våld i nära relationer och rutiner för orosanmälningar samt hur samverkan med föräldrar och förskola och skola ska ske efter anmälan.
- Se över möjligheterna att arbeta med metoden *Huskurage* som drivs av en ideell förening med mål att förebygga och förhindra våld i nära relation genom att ge grannar verktyg att agera. Huskurage är en policy som uppmanar grannar att visa omtanke och omsorg vid oro för att någon far illa.

2 Bilaga: Kartläggning av arbete för att förebygga och minska våld i nära relation

2.1 Våld i nära relationer - hur vanligt är det?

Våld förekommer i alla åldrar och i samtliga samhällsgrupper. Det är drygt 25 procent av Sveriges kvinnor som utsatts för våld i nära relation och cirka 17 procent av männen. Det är lika vanligt förekommande i homosexuella som heterosexuella relationer². Det finns kvinnor som slår män men i majoriteten av fallen är det män som slår kvinnor. Det sambandet stärks ju grövre våld som används. Kvinnor har även en högre utsatthet för dödligt våld i en nära relation.

2.1.1 Utsatta grupper

Det finns faktorer som kan bidra till ökad utsatthet och sårbarhet för våld, direkt eller indirekt.

- Barn som är utsatta eller bevittnar våld
- Kvinnor och barn som lever i en hederskultur
- Personer med psykiska och fysiska funktionsnedsättningar utifrån beroendeställning
- Missbrukande kvinnor
- HBTQ-personer
- Äldre

I sammanhanget bör nämnas att personer som är 65 år och uppåt är en växande grupp och även i denna grupp förekommer våld. Det finns även en särskild utsatthet i gruppen på grund av sjukdom som påverkar personligheten och kan utlösa våldstendenser hos de äldre som påverkar deras anhöriga och även brukare emellan. I en rapport från Länsstyrelsen lyfts att detta inte alltid ses som våld i nära relation och därför inte registreras eller anmäls. Äldre som behöver mycket vård från till exempel anhöriga, löper också större risk att bli utsatta för våld då de befinner sig i beroendeställning och de anhöriga befinner sig i en pressad situation.

En intressant aspekt på utsatthet för våld som lyftes på nationella kvinnofridskonferensen i maj 2018 var att vara mamma. Att just sårbarheten – rädslan att förlora sina barn – kan leda till att kvinnor stannar i en våldsrelation. Viktigt att notera är att de allra flesta våldsutsatta kvinnor är mammor och ta detta i beaktande vid stöd och hjälp.

² SOU 2014:49 *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga*.

2.2 Ett paradigmskifte har skett

Den senaste tioårsperioden har arbetet för kvinnofrid och mot våld i nära relationer genomgått ett paradigmskifte. Idag tar samhällets olika aktörer allt större ansvar för att ge stöd och hjälp till våldsutsatta vuxna och till barn som har bevittnat eller själva utsatts för våld. Tidigare har arbetet främst drivits av ideella krafter. Kommunens ansvar för att ge stöd och hjälp tydliggjordes 2007 genom en skärpning av socialtjänstlagen (SoL) samt 2014 gjordes ett förtydligande av då Socialstyrelsens *Föreskrifter och allmänna råd om våld i nära relationer* infördes.

Sedan några år tillbaka har det skett en förskjutning till att prata om våldet i könsneutrala termer. Den pendeln är dock på väg tillbaka och vid Nationella Kvinnofridskonferensen³ i maj 2018 pratade flera av Sveriges experter och politiker inom området om vikten att våga prata om våldet ur ett genus - och strukturellt perspektiv, just för att tydliggöra att kvinnor är mer utsatta än män. I och med det bör vi använda begreppet *kvinnofrid* - mäns våld mot kvinnor - såväl som begreppet *våld i nära relationer* – för att inkludera andra grupper som drabbas av våld.

2.3 Två viktiga begrepp att definiera

2.3.1 Våld

Våld är en handling riktad mot en annan person, som genom denna handling skadar, smärtar, skrämmer eller kränker och får denna person att göra något mot sin vilja eller avstå från att göra något som den vill.⁴

Olika former av våld

- Fysiskt våld kan bestå av alltifrån hårda grepp, knuffar och örfilar till knytnävsslag, sparkar och användande av vapen.
- Det psykiska våldet kan handla exempelvis om hot, tvång, trakasserier, glåpor, förlöjliganden, kontroll, och social isolering.
- Sexuellt våld kan innebära att tvinga någon till sexuella handlingar, tvinga någon att titta på pornografi, sexuella trakasserier, sexuellt kränkande språk och våldtäkt. Det kan också handla om könsstympning och tvångsgifte.
- Materiellt och ekonomiskt våld kan bestå av att ha sönder ägodelar som betyder mycket för den andre, stöld, att vägra den utsatta insyn i ekonomin och ekonomisk kontroll.
- Våld i form av försummelse riktas ofta mot personer med nedsatt funktionsförmåga som har svårt att i vissa avseenden klara sig själva. Det kan exempelvis handla om att inte ge den utsatta sin medicin eller mat, att inte hjälpa personen till sin rullstol från sängen och att inte ge hjälp med personlig hygien och annat.

³ Nationell Kvinnofridskonferens 29 - 30 maj, 2018. Anordnad av Nationell myndighetssamverkan för kvinnofrid

⁴ Definition av Per Isdal, grundare av Alternativ till våld.

Ibland utövas inte våldet aktivt så ofta, det räcker att det finns där latent och att den utsatta vet att det kan upprepas, för att skapa en otrygg situation och begränsa och kontrollera den utsatta i dennes vardag.

2.3.2 Nära relationer

Begreppet närstående är könsneutralt och syftar på varje person som den våldsutsatta bedöms ha en nära och förtroendefull relation till. Det kan handla om såväl makar, partners, sambor, pojk- eller flickvänner, som föräldrar, syskon, barn eller andra släktingar. Det kan även gälla andra personer som den våldsutsatta har eller har haft en nära och förtroendefulla relation till.

Bedömningen om vem som kan betraktas som närstående ska göras utifrån familje- och levnadsförhållanden i det enskilda fallet.⁵

2.4 Våld och hälsa

Våld i nära relation har konstaterats vara ett av de allvarligaste problemen mot kvinnors hälsa enligt WHO (Världshälsoorganisationen) 2013. Det sker främst av män som de har eller haft en nära relation med.⁶

Då våld i nära relation och det grövsta våldet är riktat mot kvinnor är det i sammanhanget av vikt att se vilka konsekvenser våldet har för kvinnors hälsa.⁷

- Tecken på posttraumatiskt stressyndrom (PTSD) är tre till fyra gånger vanligare hos kvinnor som utsatts för allvarligt våld.
- Depression är dubbelt så vanligt kvinnor som utsatts för allvarligt våld.
- Fysisk ohälsa är dubbelt så vanligt kvinnor som utsatts för allvarligt våld, till exempel är hjärtinfarkt två till fyra gånger så vanligt i denna grupp.
- Försäkringskassan handlägger cirka 11 000 fall årligen gällande sjukskrivning, rehabilitering eller aktivitetsersättning relaterat till misshandel, grov kvinnofridskränkning och olaga hot mot kvinnor.⁸

2.5 Men det handlar inte bara om utsatta kvinnor

2.5.1 Barn

Begreppen kvinnofrid och våld i nära relationer används parallellt för att belysa att arbete dock inte enbart handlar om våldsutsatta kvinnor. Det är till exempel av vikt att uppmärksamma att det ofta finns barn som påverkas av våldet, antingen direkt genom att även de är våldsutsatta eller indirekt genom att vara vittne till och att leva i ett sammanhang där våld är en del av vardagen. Det tar

⁵ SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*.

⁶ SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*

⁷ Nationellt Centrum för Kvinnofrid (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsstudie om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*.

⁸ Brottsförebyggande rådet, bra.se

sig i uttryck i olika former av fysisk och psykisk ohälsa, varav ett exempel är svårigheter att koncentrera sig i skolan. Utifrån konventionen om barns rättigheter ska barns bästa vara i fokus och det är centralt att komma ihåg i detta arbete när det finns minderåriga barn med i bilden.

2.5.2 Hedersrelaterat våld

I ett sammanhang som präglas av hederskultur är det kollektivets (familjens eller släktens) intressen överordnade individens. Det bygger på traditioner och normer och det finns ett samband mellan utövande av religion och strävan efter att bevara heder. Däremot finns det inget samband mellan någon specifik religion och våld, förtryck med hänvisning till heder återfinns inom olika etniska och religiösa grupper.⁹ I denna kultur sker det alltid repressalier om en person bryter mot regler eller normer där familjens heder kan vanäras. Det är framförallt normer kring sexualitet och relationer som är i fokus. Kvinnor och män bidrar till att reproducera hederskulturen och ofta är det såväl familj, släkt som grannar som ser till att den sociala kontrollen upprätthålls.

I Sverige är det uppskattningsvis cirka tio procent av unga upp till 25 år som är utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Det är cirka 100 000 människor, varav de flesta är flickor och kvinnor.¹⁰

Hedersrelaterat våld innefattar bland annat:

- Flickor utsätts för könsstympning, vanligtvis mellan 4 och 14 år.¹¹
- Förbud mot kärleksrelationer innan äktenskap.
- Att inte få välja partner själv.
- Frånskilda kvinnor anses bryta mot familjens och släktens heder och kan därför utsättas för våld och förtryck.
- Särskilt utsatta är HBTQ-personer då tvåsamhet och heterosexualitet är norm.
- Särskilt utsatta är även personer med funktionsnedsättning då de ofta är mycket beroende av sin omgivning. (Denna utsatthet för våld återfinns dock oavsett kontext, till stor del på grund av sin beroendeställning.)¹²

Att tänka på:

- Då hederskultur är rådande är det vanligt att det som rör familjen hålls inom just familjen. Det anses självklart att inte prata med till exempel personal inom förskola, skola och socialtjänst om problem. Det gör det än mer viktigt att personal som möter familjer i olika verksamheter både har kunskap och

⁹ Nationellt Centrum för Kvinnofrid (2010) *Hedersrelaterat våld och förtryck – en kunskaps- och forskningsöversikt*.

¹⁰ SOU 2014:49 *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga*.

¹¹ UNICEF 2016, Female Genital Mutilation/Cutting: A global concern

¹² Origo, www.origostockholm.se (2018)

vågar fråga om de uppfattar signaler om att hedersrelaterat våld eventuellt förekommer.

3 Vad har vi att förhålla oss till?

3.1 Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet

Denna konvention kallas även *Istanbulkonventionen* då den undertecknades i Istanbul 11 maj 2011. Sverige undertecknade konventionen samma dag och i november 2014 trädde den i kraft i Sverige.

Istanbulkonventionen är det första juridiskt bindande regionala instrumentet om våld mot kvinnor i Europa.

Istanbulkonventionens fördoömer alla former av våld och beskriver våld mot kvinnor *som ett uttryck för historiskt ojämlika maktförhållanden mellan kvinnor och män*. Vidare fastslår den att det våld mot kvinnor på strukturell nivå är relaterat till kön och konstaterar att kvinnor och flickor riskerar att utsättas för könsrelaterat våld samt våld i hemmet i större utsträckning än män. Arbetet för att förebygga våld blir då avgörande för att kunna uppnå jämställdhet mellan kvinnor och män. Istanbulkonventionen skiljer ut sig från andra definitioner av våld (se inledning) då den inkluderar ekonomiskt lidande. I en förklarande rapport beskrivs att ekonomiskt lidande kan ha samband med psykiskt våld, vilket leder till antagandet i rapporten.

”... att förebygga våld mot kvinnor är av avgörande betydelse för att uppnå såväl *formell* som *reell* jämställdhet mellan kvinnor och män.”

Istanbulkonventionen är enkelt och praktiskt skriven och pekar ut att arbetet mot våld i nära relationer bland annat ska bygga på:

- Ett genusmedvetet förhållningssätt
- Samordning av berörda aktörer, även frivilligorganisationer och civilsamhället
- Se över ekonomiska resurser för att kunna bedriva ett adekvat arbete
- Öka medvetenheten genom till exempel kampanjer och program
- Samt att en så kallad hederskultur inte rättfärdigar någon typ av våldshandling.

3.2 Mål för jämställdhet¹³

Nationellt har det utformats jämställdhetspolitiska mål för att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. Ett av målen är att

¹³ Mål för jämställdhet, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>

mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Det finns även en nationell strategi kopplad till arbetet som lyfter fram fyra viktiga områden:

- Ett utökat och verkningsfullt förebyggande arbete mot våld.
- Förbättrad upptäckt av våld och starkare skydd och stöd för våldsutsatta kvinnor och barn.
- Effektivare brottsbekämpning.
- Förbättrad kunskap och metodutveckling

3.3 Riktlinjer för våld i nära relation för Upplands-Bro

Dessa riktlinjer är socialkontorets i Upplands-Bro kommuns utgångspunkt för hur personer som utsätts för våld i nära relationer ska bemötas av kommunens anställda och hur handläggningen ska bedrivas. Riktlinjerna innehåller även en omvärldsanalys, hur kommunens arbete ser ut, en fördjupning kring skyddade personuppgifter och olika grupper såsom barn, äldre och HBTQ-personer. Även hedersrelaterat våld tas upp i dessa riktlinjer samt andra myndigheters ansvar. Riktlinjerna revideras varje år av Socialnämnden. I riktlinjerna står det även att det ska finnas både förebyggande och strukturerad samverkan när det gäller våld i nära relationer i kommunen.

Dessa riktlinjer gäller dock bara socialkontoret och i det framtida strategiska arbetet är det viktigt att sätta samverkan i fokus och se att ansvaret för att minska våld i nära relationer inte enbart är socialkontorets ansvar. Dock är det viktigt att utgå från de riktlinjerna i det strategiska samverkansarbetet. Syftet med riktlinjerna är följande:

- Att säkerställa att de utsatta som söker hjälp får ett professionellt bemötande och det stöd de har behov av oavsett vilken verksamhet de vänder sig till.
- Att främja metod- och kompetensutveckling för personal som i sitt arbete kan komma i kontakt med våldsutsatta personer.
- Att utveckla de verksamheter som möter våldsutsatta samt utveckla samverkan mellan dessa.
- Att riktlinjerna ska ge vägledning och konkret stöd i arbetet med personer utsatta för våld i nära relationer.

4 Samverkan och en del av ett kommunövergripande folkhälsoarbete

4.1 Att förebygga våld som en del av ett folkhälsoarbete

Våld i nära relationer är ett folkhälsoproblem och det finns behov av att jobba förebyggande parallellt med arbetet med att stötta våldsutsatta i vardagen och att ha beredskap och kunna agera i akuta situationer.

Att bedriva ett strategiskt förebyggande arbete är att ta en bred ansats. Att se att det handlar om att förebygga stereotypa könsnormer, sexism men likväl att se att insatser behövs inom flera områden, till exempel inom förskola, skola och föreningsliv. Forskning har visat att det är effektivt att arbeta för att förändra normer om genus. Det är ett arbete som bör riktas mot såväl både unga kvinnor som unga män. Viktigt att ta i beaktande är att arbeta normkritiskt inte handlar om att avskaffa normer, utan att identifiera normer som begränsar människor i sina liv, kvinnor såväl som män. Det är dessa normer ett förebyggande arbete siktar på att förändra. Helt enkelt handlar det om att ifrågasätta vad som anses kvinnligt respektive manligt samt arbeta för att förändra de relativt smala ramar som finns idag.¹⁴

Ett strategiskt arbete för att förebygga och minska våld i nära relationer innebär samverkan mellan alla kontor i Upplands-Bro kommun och det är viktigt att understryka att det inte är ett arbete som enbart kan eller ska bedrivas av socialkontoret. Att upptäcka och våga ställa frågor till vuxna och barn kan göras i de verksamheter som möter just vuxna och barn. Det är viktigt att kommunens anställda har kunskap och rutiner för att ställa frågor i olika sammanhang vid misstanke om våld.

4.2 Vad görs idag?

Den workshop som genomfördes i maj 2018 med socialkontoret, utbildningskontoret och kultur- och fritidskontoret visar att det bedrivs arbete för att förebygga och minska våld inom dessa kontor redan idag. Däremot finns det samverkansvinster att göra, samt att intensifiera arbetet för att kunna upptäcka och hjälpa fler som är våldsutsatta, vuxna såväl som barn. Under workshopen arbetade man med två frågeställningar; vad gör vi idag för att förebygga och minska våld i nära relationer samt vilka steg behöver vi ta för att för att utveckla arbetet. Nedan presenteras vad som görs idag inom respektive kontor. Kompletterande underlag från kommunledningskontoret har inhämtats under hösten 2018.

¹⁴ SOU 2014:6 *Män och jämställdhet*

4.2.1 Kommunledningskontoret

Utvecklingsstaben arbetar idag strategiskt med frågor som rör integration- och inkludering, utveckling av mänskliga rättigheter och demokrati samt våldspreventivt arbete. Integrationsenheten arbetar med att upplysa lokalinvånare om jämställdhet och barnaga. En plan för hållbar utveckling är under utarbetning.

4.2.2 Socialkontoret

Socialkontoret arbetar idag utifrån de riktlinjer som tidigare nämnts. Alla utredare inom socialkontoret utbildas i metoden FREDA. Det är en metod som är framtagen av Socialstyrelsen för att identifiera och beskriva våldsutsatthet. Inom vuxenenheten finns det en socialekreterare på halvtid som arbetar med fokus på våld i nära relationer. Det finns en samordnare för kvinnofrid för det praktiska arbetet inom socialtjänsten (området är ett av tre som samordnaren ansvarar för). Det är få män som utövar våld som söker hjälp, men om någon söker finns det hjälp att tillgå via öppenvården på Hannevimottagningen. Insatserna bygger på att den som utövar våld ökar förståelsen om sig själv och hittar alternativ till våldshandlingar.

Tillsammans med strategin för våld i nära relationer ansvarar dessa tre funktioner (specialiserad socialekreterare och kvinnofridssamordnare) för att delta i nätverk inom området. De nätverk som är aktuella är Origo (nätverk för hedersrelaterat förtryck) nätverk för Stockholms nordvästkommuner samt Länsstyrelsens strategiska nätverk.

Arbete som bedrivs inom socialkontoret uppdelat på fyra områden.

- **Utbildning- och kompetensutveckling** som dels handlar om utbildning inom verksamma metoder och vidareutbildning för personal men även att bidra med sin kompetens till andra enheter och kontor.
- **Samverkan internt och externt** som syftar till att skapa ett effektivt och tryggt arbete för de om är utsatta och även skapa ett kommunövergripande strategiskt arbete.
- **Insatser** inom området, som är socialtjänstens ansvar, och innefattar utredning, samtal, bevilja insatser, stöd och skyddat boende. Om det finns barn med i bilden ska alltid deras behov vara i centrum.
- **Expertkunskap** handlar om att det finns personer inom de olika enheterna som kan ”mer” om frågan, det bedrivs arbete utifrån välbeprövade metoder och personal utbildas kontinuerligt.

För en mer utförlig lista av vad de olika delarna innehåller, se bilaga 1.

4.2.3 Utbildningskontoret

När det gäller evidens och våldsförebyggande arbete är det skolan som arena där de mest verkningsfulla metoder återfinns.¹⁵ Förskola och skola är en viktig arena utifrån den mängd tid barn tillbringar i de verksamheterna. En viktig uppgift för skolan är att se till att alla barn får delta i all undervisning, även sexualundervisning och idrottsundervisning. Det är viktigt att slå fast att skolan inte är värdeneutral utan har sin bas i mänskliga rättigheter, demokratiska värderingar och att barnperspektivet ska genomsyra all verksamhet. Detta gäller även förskola där det finns stora möjligheter att arbeta förebyggande till exempel med social emotionell träning och normkritiska arbetssätt.

Arbetet som bedrivs utbildningskontoret uppdelat på fyra områden.

- **Samtal** som innefattar att ta sig tid för samtal, genomföra hälsosamtal med elever och motivationssamtal med föräldrar/vårdnadshavare.
- **Utbildning och kompetensutveckling** som inkluderar såväl att personalen går utbildning och föreläsningar som att sprida information om vart man kan vända sig genom anslag i de egna verksamheterna.
- **Samverkan** inom utbildningskontoret och med andra kontor inom kommunen med syfte att stötta barn och föräldrar/vårdnadshavare.
- **Insatser** handlar om metoder, lektionsteman och värdegrundsarbete inom skolan, men också att se och vara uppmärksam på barns beteende och ha rutiner för orosanmälan.

För en mer utförlig lista av vad de olika delarna innehåller, se bilaga 1.

4.2.4 Kultur - fritidskontoret

Inom idrotten samlas många barn och ungdomar och detsamma gäller för olika kulturverksamheter såsom bibliotek och kulturskola. Det skapar en arena för att arbeta förebyggande, framförallt på universell nivå. Verksamheter som syftar till att stärka ungas självkänsla och trygghetskänsla bidrar till ett våldsförebyggande arbete.

Arbetet som bedrivs inom kultur- och fritidskontoret uppdelat på två områden.

- **Viktiga vuxna** som handlar om att skapa förtroendefulla relationer för att kunna vara ett stöd och kunna slussa vidare om det finns behov av mer hjälp.
- **Samverkan** som innebär att rådfråga, göra orosanmälningar och medverka på möten för Elevhälsoteamen.

För en mer utförlig lista av vad de olika delarna innehåller, se bilaga 1.

¹⁵ Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågor (2014b). *Inget att vänta på. Handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga.*

4.3 Best practice

Trots att kommunernas ansvar för stöd till våldsutsatta kvinnor har förtydligats under den senaste tioårsperioden finns det begränsad forskning kring vad stödet innehåller idag och hur det bör utformas. En avhandling¹⁶ lyfter fram gemensam kunskap och syn på sociala problem för ett fungerande arbete inom området. Vidare visar avhandlingen dels att behoven hos våldsutsatta kvinnor är komplexa men också att det finns stora variationer kvinnor emellan. De kategorier av stöd som lyfts fram som viktiga är:

- Boende (skydd, stöd och långsiktighet)
- Ekonomiskt och praktiskt stöd
- Samtalsstöd (som visar sig vara den form av stöd som inte alltid går att erbjuda inom kommuner)

Utifrån Öppna jämförelser har Sveriges kommuner och landsting identifierat fem faktorer som främjar kvaliteten inom kvinnofridsområdet inom kommuner¹⁷.

1. Många vägar in

Det handlar om att tidigt nå våldsutsatta och våldsutövare och erbjuda olika och lättillgängliga vägar till stöd, hjälp och skydd. Samt att ha låga trösklar genom att bygga upp kunskap och förtroende för den stöd- och hjälpverksamhet som kommunen erbjuder. Det finns ofta rädslor och föreställningar om vad som kan hända om man ber om hjälp. Det handlar även om att sprida information och göra det förebyggande våldsarbetet tydligt och tillgängligt och att personal både vågar se och ställa frågor.

2. Direkt och adekvat stöd och hjälp

Det handlar om att ha en tydlig process för att kunna agera snabbt. Många våldsutsatta förminskar och förnekar sin utsatthet och därför blir det viktigt att agera snabbt. Säkerheten för den som är utsatt och eventuella barn måste stå i centrum. Det lyfts fram att det krävs specialistkompetens hos en eller flera handläggare inom området och att barnperspektivet ska stå i centrum.

3. Integrera kvinnofridsarbetet i ordinarie strukturer

Det handlar om att bygga upp ett långsiktigt, strategiskt och målinriktat arbete inom ordinarie styr- och ledningssystem. Det är viktigt att arbetet är politiskt prioriterat och att arbetet går från ord till handling, att hitta

¹⁶ Ekström, Veronika (2016) *Det besvärliga våldet. Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. Linköpings Universitet. Filosofiska fakulteten. No. 689.

¹⁷ Sveriges kommuner och landsting (2016). *Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet. En undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer i kommuner*.

lämpliga indikatorer för att kunna mäta resultat och att sätta tydliga och tidsbestämda mål och delmål.

4. Samverkan med andra samhällsaktörer

Det handlar om att upprätta en strukturerad samverkan inom kommunen och med andra aktörer såsom polis, hälso-och sjukvård och kvinnojourer. I samverkan är det viktigt att tydliggöra roller, ansvar och befogenheter för att arbeta effektivt ihop.

5. Nationellt stöd

Det handlar om att det behövs på ett nationellt plan bedrivs ett aktivt arbete genom att ta fram nationella handlingsplaner och satsningar samt att myndigheter tillhandahåller handböcker, vägledningar och kompetensutveckling inom området. Det innefattar även de projekt som har varit möjliga utifrån nationell finansiering.

4.4 Vi behöver jobba på olika nivåer för att bli framgångsrika

Förebyggande arbete behöver bedrivs på tre olika preventionsnivåer för att det ska bli framgångsrikt. Det handlar om att arbeta på olika sätt på olika arenor för att skapa medvetenhet om våld i nära relationer och kvinnofrid, vart man kan vända sig och ha ett effektivt arbete med de som är utsatta. Nedan beskrivs de tre olika preventionsnivåerna och vad arbete på respektive nivå kan innebära inom detta område.

- **Universell nivå** är riktat mot alla barn, ungdomar och vuxna utifrån att det vi inte kan förutsäga vilka som kommer att bli utsatta. Ett universellt förebyggande arbete är de insatser vi gör *innan* våldet och det hedersrelaterade våldet har skett. Exempel på universella insatser kan vara att biblioteken ställer fram böcker som handlar om utsatthet, våld och att leva i hederskultur eller att unga får tillgång till program som ger verktyg för hälsosamma och jämställda relationer. Ansvar för det universella arbetet är delat mellan kommunens olika aktörer, interna som externa aktörer.
- **Selektiv nivå:** är akuta insatser när våldet har skett, till exempel att den våldsutsatta och eventuella barn tas om hand i säkra miljöer och akuta skador dokumenteras. Detta är framförallt socialtjänstens ansvar. Selektivt förebyggande arbete riktar sig även till riskgrupper, i detta de som riskerar att utsättas för våld.
- **Indikerad nivå:** är insatser som sker efter det att våld har skett och kan omfatta behandling av såväl våldsutsatta som våldsutövare. För den utsatta innebär det ofta bearbetning av trauma. Det huvudsakliga ansvaret ligger hos socialtjänsten, men ofta är det bra med samverkan med till exempel förskola, skola och äldreomsorgen.

4.4.1 Befintliga strukturer

Det finns idag Förebyggande råd som arbetar kommunövergripande för prevention där kommunkontorets funktioner för social hållbarhet, integration samt trygghet och säkerhet och även nyckelfunktioner från andra kontor ingår. Det är ett forum där det strategiska kommunövergripande arbetet för att förebygga och minska våld i nära relationer kan ingå för att underlätta samverkan mellan funktioner och arbetsområden. Att arbeta förebyggande mot våld i nära relationer framgångsrikt innebär att arbeta tvärsektoriellt och då är en effektiv samverkan central. Det går hand i hand med drogförebyggande arbete, brottsprevention, integrationsarbete, föräldrastödsarbete samt social hållbarhet. Vad vi än vill förebygga är ett tvärsektoriellt samverkansarbete centralt för att lyckas.

4.4.2 Operativ nivå

Under det Förebyggande rådet kommer olika operativa samverkansgrupper skapas, varav en grupp bör ha fokus på att förebygga våld i nära relationer. I grupp bör socialtjänsten, elevhälsa, gymnasier, fritid, polis och Kvinnojouren Anna ingår. Gruppen bör samordnas av strategen för våld i nära relation och syfta till att skapa ett effektivt operativt arbete med samsyn.

4.4.3 Att våga se och våga fråga är avgörande

Avgörande för om arbetet för att minska våld i nära relationer ska minska är att veta vart man kan vända sig om en person berättar om upplevelser av våld, antingen i nära relation eller hedersrelaterat våld. Det behöver finnas lättillgänglig information på olika platser, både digitalt och som information på till exempel skärmar eller lappar inom olika verksamheter.

4.4.4 Kompetensutveckling

Det finns idag en webbutbildning om kvinnofrid och våld i nära relationer som tagits fram av Nationellt Centrum för Kvinnofrid (NCK), Socialstyrelsen och länsstyrelserna som nu används runt om i landet.

Ett gott exempel är Kristianstad där snart alla cirka 550 kommunanställda inom arbete- och välfärdförvaltningen har gått kursen. Det innefattar behandlingspersonal, handläggare, HR-personal, SFI-anställda och personal på utvecklingsfunktioner. I andra kommuner finns exempel på att man satt ihop grupper inom olika områden som tillsammans går den webbaserade utbildningen.

5 Utveckling av arbetet

Under workshopen i maj togs olika förslag på utveckling fram och utifrån det underlaget samt den kunskap som finns om framgångsrikt arbete följer här förslag på vidare arbete i Upplands-Bro kommun.

En central del i arbetet är att det ska bli ”lättare” att se och våga fråga om våld genom att öka kunskapen hos alla som möter vuxna och barn om var man kan hänvisa vidare om det är så att personen man pratar med är utsatt för våld.

En viktig del som lyftes fram på workshopen är att lyfta och våga fråga också när det gäller våra egna arbetskamrater, inom våra egna verksamheter. Till exempel om en kollega har blåmärken och/eller skador. Pratar med denne, visa omsorg, öppna för dialog. *Jag tror du blivit slagen. Du kan berätta om det om det är så.*

6 Vill du lära mer om kvinnofridsarbete och våld i nära relationer?

1. Ekström, Veronika. (2016) *Det besvärliga våldet. Socialtjänstens stöd till kvinnor som utsatts för våld i nära relationer*. Linköpings Universitet. Filosofiska fakulteten. No. 689.
2. Europarådets konvention förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (Istanbulkonventionen). Istanbul maj 2011.
3. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällefrågor (2014b). *Inget att vänta på. Handbok för våldsförebyggande arbete med barn och unga*.
4. Nationellt Center för Kvinnofrid (2010) *Hedersrelaterat våld och förtryck – en kunskaps- och forskningsöversikt*
5. Nationellt Center för Kvinnofrid (2014). *Våld och hälsa. En befolkningsstudie om kvinnors och mäns våldsutsatthet samt kopplingen till hälsa*.
6. SOU 2014:6 *Män och jämställdhet*
7. SOU 2014:49 *Våld i nära relationer – en folkhälsofråga*.
8. SOU 2015:55 *Nationell strategi mot mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck*.
9. Sveriges kommuner och landsting. (2016) *Framgångsfaktorer i kvinnofridsarbetet. En undersökning av utvecklingen av arbetet mot våld i nära relationer i kommuner*.
10. UNICEF 2016, Female Genital Mutilation/Cutting: A global concern

6.1 Hemsidor

1. **Brottsförebyggande rådet**, www.bra.se
2. **Nationellt Center för Kvinnofrid**, www.nck.uu.se
3. **Origo** - resurscentrum mot hedersrelaterat förtryck och våld www.origostockholm.se
4. **Mål för jämställdhet**, <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/jamstallldhet/mal-for-jamstallldhet/>

5. **Agenda 2030** och de globala målen, med exempel på mål 5 om jämställdhet mellan könen.
(<http://www.globalamalen.se/internationella-dagen-avskaffandet-av-vald-mot-kvinnor/>)
6. **Kvinnokonventionen** för att belysa området som ett folkhälso- och samhällsproblem. (<http://www.unwomen.se/om-oss/vad-gor-vi/stoppa-vald-mot-kvinnor/>)
7. **Barnkonventionen**, ge exempel på mål 19 om barns rätt att skyddas mot fysiskt eller psykiskt våld eller utnyttjande av föräldrar eller andra vårdnadshavare. (<https://unicef.se/barnkonventionen>)
8. **Helhetsgrepp** - Vi delar analysen om att insatserna för att bekämpa våld i nära relationer måste göras utifrån ett rättsligt, socialt, ekonomiskt och hälsorelaterat perspektiv samt inte minst ur ett jämställdhetsperspektiv.
(<http://www.valdmotnara.se/dusomjobbarmedfragan/omvaldinararelationer.4.4f12e2b41399619c73c648.html>)
9. **Ojämlika levnadsvillkor**. Om hur konsekvenser av ojämlika levnadsvillkor och barnfattigdom ökar barns risk att hamna i våldsamma miljöer- och relationer.
(https://resourcecentre.savethechildren.net/node/14233/pdf/rb_rapport_2018_final.pdf samt <https://www.barnombudsmannen.se/barnombudsmannen/publikationer/arsrapporter/signaler/>)

Karin Hägglund

Datum
2018-07-09

7 Bilaga 1 Vad görs idag för att förebygga och minska våld i nära relationer?

Socialkontoret - fyra arbetsområden

Utbildning och kompetensutveckling

- Utbildning för nyanställda
- Utbildning inom metoden FREDA för berörd personal
- Webbutbildning kring våld i nära relation
- Fråga finns i handläggares utredningsmaterial (BAS)
- Medverkan på utbildningar, interna och externa, om våld i nära relation.
- Bidrar till kompetensutveckling genom informationsträffar om anmälan och socialtjänstens arbete för förskolor, skolor och elevhälsa i kommunen
- Information på SFI om våld mot barn

Samverkan internt och externt

- Inrättande av tjänst som strateg för våld i nära relation för kommunövergripande arbete och samverkan
- Samverkan med Kvinnojouren Anna
- Samverkan med Origo, kompetenscentrum mot hedersrelaterat förtyck och våld.
- Samverkan med polis
- Samverkan med BVC
- Samverkan med familjerätt
- Samverkar mellan socialkontorets enheter då det ofta handlar om både barn och vuxna
- Orosanmälningar mellan enheter inom socialkontoret
- Lotsa rätt genom samverkan
- Informerar den utsatte om andra samhällsaktörer

Insatser

- Tar emot anmälningar och ansökningar

- Inleder utredning på alla barn som utsatta för våld eller bevittnat våld hemma
- Erbjuder möte
- Stödsamtal & rådgivning
- Utreder och placerar
- Vid nybesök ställs frågan om våld
- Barnens behov i centrum (BBIC), att fråga om våld även om inte utredningen handlar om det
- Polisanmälan i vissa fall
- Insats familjebehandling, kommunens öppenvård Solängen
- Erbjuder stöd/insatser via vår öppenvård
- Erbjuder anhörigstöd
- Skyddat boende
- Involvera nätverk som stöd för förändring
- Särskilt boende för äldre. Vi är uppmärksamma på hur besökande barn behandlas av boende (många gånger dementa)
- Alltid skydda barn
- Uppmärksammar relationsvåld inom alla målgrupper

Expertkunskap

- Speciell funktion, socialsekreterare med expertis inom våld i nära relation inom Vuxenheten
- Utreder hur våldet påverkar barnet och erbjuder stöd utifrån det på Barn och ungdomsenheten
- Kontinuerlig användning av metoden FREDA som är ett underlag för samtal om det våld som förekommit och bedömningen av behov av hjälp och skydd
- Arbetar med Trappan som är en modell för krissamtal med barn som upplevt våld i sin familj
- Arbeta med familjen och ge stöd att inte använda våld
- Gör upp planering för om förändringen inte håller i sig. Vad gör vi då? Vem gör vad? Hur, när och vad blir konsekvenserna? Alla i familjen, både det privata och professionella nätverket ska veta och aktiveras
- Varje enhet inom myndighet har (ska ha) en representant för enheten som jobbar lite extra i frågan.

Utbildningskontoret – fyra arbetsområden

Samtal

- Samtal i elevhälsan
- Ge utrymme till samtal
- Föräldragrupper och babymassage ger utrymme till nära samtal
- Prata i skolan kring barnkonventionen – öppna för samtal om barns rättigheter
- Samtal med elever om våld och värderingar. Våld är aldrig acceptabelt
- Stöttande samtal
- Enskilda hälsosamtal med elever (ställer direkta frågor om hemsituation, mående och hälsa)
- Motivationsarbete i enskilda samtal, till exempel kring att lämna relation och förändra sitt beteendemönster
- Förskolechef och pedagoger har gemensamma samtal med föräldrar/vårdnadshavare

Utbildning och kompetensutveckling

- Utbildning för personal kring våld i nära relationer och hedersfrågor av psykologer i Resursteamet.
- Handledning för personal
- Anslag i skolans lokaler om BRIS och var man kan vända sig
- Resursteamet genomför föreläsningar om våld i nära relation till skolpersonal

Samverkan

- Samarbete mellan enheter inom Utbildningskontoret, till exempel att skolpersonal uppsöker kurator vid oro
- Elevhälsoteamets möten varje vecka
- Rådfrågor och gör orosanmälningar till socialtjänsten
- Samarbete socialtjänst kring utredningar
- Samarbetar med Solängen och Bryggan
- Samarbetar med Kvinnojouren Anna

Insatser

- Arbetar med metoden ”Stopp min kropp”
- Temaarbete om sexualitet och heder på språkintröduktion
- Medvetandegör Barnkonventionen i verksamheten
- Värdegrundsarbete i klassrum/barngrupper
- Ställer frågor till föräldrar vid oro för barn

- Dokumenterar samlar information kring barnet, agerar ”ögon och öron” genom att se till elevers beteende, uppvisade svårigheter och observerar relation till exempel i elevstödmöten där föräldrar medverkar
- Grupper för generellt föräldrastöd
- Rutiner för att anmäla inom förskola och skola
- Förskolan arbetar kring ett material med figuren ”Liten och trygg”
- Förskola arbetar med barnen kring känslor. Att bära hemligheter etc.
- Reagerar för syskons oro för yngre/äldre syskon
- Öppna förskolan har informationsmaterial om våld i nära relationer och pedagogerna har kunskap inom ämnet.

Kultur -och fritidskontoret – två arbetsområden

Viktiga vuxna

- Kulturpedagogerna är viktiga vuxna som ser och hör och ofta har unga stort förtroende för dem
- Vara ett stöd för unga i verksamheten
- Lyssnande till ungas historier
- Reagera för syskons oro för yngre eller äldre syskon
- Slussar vidare till hjälp

Samverkan

- Gör orosanmälningar till socialtjänsten
- Anmäler oro till skolledning
- Ringa och rådfråga Barn- och ungdomsenheten (barn, ungdomsenheten)
- Medverkar på möten för Elevhälsateam
- Samverkan med BVC om barns utveckling till exempel läsförmågan
- Samverkan med polis och anmäler vid behov

Jesper Sjögren
Stabschef
Utbildningskontoret
+46 08-581 692 76
jesper.sjogren@upplands-bro.se

Datum
2018-11-29

Vår beteckning
UN 18/0181

Er beteckning

Utbildningsnämnden

Systematiskt kvalitetsarbete 2018

Förslag till beslut

1. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Öppna förskolan
2. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Fritidshem
3. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Förskoleklass
4. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Grundsärskola
5. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport Grundskola
6. Utbildningsnämnden godkänner Utbildningskontorets SKA-rapport gymnasieskola

Sammanfattning

Utbildningskontoret har gjort sammanställningar och analyser av enheternas systematiska kvalitetsarbete för läsåret 2017/18. Analyserna ger en bild av verksamheterna ur ett huvudmannaperspektiv och vilka utvecklingsområden som har identifierats.

Beslutsunderlag

- Utbildningskontorets tjänsteskrivelse den 29 november 2018
- SKA-rapporten för verksamheterna

Ärendet

I skollagens (2010:800) 4 kapitel finns krav på att varje huvudman och förskole- och skolenhet ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete.

Det systematiska kvalitetsarbetet på huvudmannanivå och på enhetsnivå ska dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls. Alla förskole- och skolenheter har en plan för det systematiska kvalitetsarbetet som ligger till grund för uppföljningar, utvärderingar och analyser under skolåret. Utvärdering av SKA-planen på enheterna förväntas

senast vara genomförd vid 20 augusti. Dessa analyseras sedan på huvudmannanivå och presenteras i rapportform till Utbildningsnämnden. Analyserna ger en bild av verksamheterna ur ett huvudmannaperspektiv och vilka utvecklingsområden som har identifierats.

Barnperspektiv

Utbildningskontorets yttrande är utarbetat med hänsyn till barnens bästa.

Kaj Söder
Utbildningschef

Jesper Sjögren
Stabschef

Bilagor

1. SKA-rapport för öppna förskola
2. SKA-rapport för fritidshem
3. SKA-rapport för förskoleklass
4. SKA-rapport för grundsärskola
5. SKA-rapport för grundskola
6. SKA-rapport för gymnasieskola

Beslut sänds till

- AKT

SKA-rapport Öppna förskolan 2017-18 Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Öppna förskolans uppdrag.....	5
4	Grundläggande information om öppna förskolan	6
4.1	Öppna förskolans pedagogiska lärmiljö	6
4.2	Personal	7
4.3	Barn	8
5	Förskolechefens ledningsdeklaration	11
6	Öppna förskolans värdegrund och uppdrag	13
7	Kvalitetsområden	14
7.1	Normer och värden	14
7.2	Utveckling och lärande	16
7.3	Barns och vårdnadshavares inflytande	18
7.4	Öppna förskolan och hemmet.....	19
7.5	Uppföljning, utvärdering och utveckling.....	20
7.6	Jämställdhet mellan flickor och pojkar.....	21
8	Förebyggande arbete kring barns hälsa.....	22
9	Synpunkter och klagomål.....	23

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Förskolechef omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

3 Öppna förskolans uppdrag

25 kap. 3 § skollagen

Den öppna förskolan ska erbjuda barn en pedagogisk verksamhet i samarbete med de till barnen medföljande vuxna samtidigt som de vuxna ges möjlighet till social gemenskap.

Verksamheten ska utformas med respekt för barnets rättigheter och i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor (25 kap. 6 § skollagen).

Öppna förskolan är, enligt skollagen, en form av annan pedagogisk verksamhet. Det finns för närvarande inte några allmänna råd och inte heller någon övrig nationell vägledning för öppna förskolan.

Uppdraget består i att skapa sammanhang som främjar samspel mellan barn och deras föräldrar/vårdnadshavare. Centralt är föräldrastödet och samarbetet med andra aktörer såsom BVC, MVC och Socialtjänst. Öppna förskolan erbjuder förutom en mötesplats, olika aktiviteter för barn och vårdnadshavare eller andra vuxna och även föräldrautbildningar, nätverksträffar, temagrupper (till exempel för unga mödrar och nyanlända) och föreläsningar.

4 Grundläggande information om öppna förskolan

4.1 Öppna förskolans pedagogiska lärmiljö

Personalen har under höstterminen introducerat nya verktyg för utforskande i öppna förskolans lärmiljö. Med inspiration från en av Norra Kungsängens förskolegrupps projekterande kring att flyga gjordes ett tillägg i form av bordsfläktar i verksamheten. Fläkten väckte barnens intresse och många barn har återkommande bett om att få utforska fläkten. Det har skapat nyfikenhet och lärande i och med ett tillåtande både från pedagoger och föräldrar. Pedagogerna vill också visa föräldrar att det inte finns ett "rätt" sätt att utforska materialet. De försöker uppmuntra dem att istället iaktta deras barns utforskande av material.

De har också sett att föräldrarna har fått ett ökat medvetande kring vad man kan erbjuda för material till små barn. Det är inte de färdigproducerade dyra leksakerna som är de bästa utan tex gardinringar, plåtburkar, vispar, äggklocka etcetera som vara det mest spännande materialet.

Utifrån studiecirkelarna kring boken "Pedagogisk miljö i tanke och handling" har pedagogerna reflekterat tillsammans med enhetens pedagogiska utvecklingsledare och arbetet med att göra miljön mer utforskningsbar är pågående.

Förändringar som ska åtgärdas	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Lärmiljön ska bli mer utforskningsbar	Vid varje APT. Till varje tillfälle ta med dokumentation/observationer och reflektera med hjälp av reflektionsprotokoll. Vid varje APT. Till varje tillfälle ta med dokumentation/observationer och reflektera med hjälp av reflektionsprotokoll	Dokumentera processen. Observera barnen. Jämföra före och nu. På vilket sätt har lärmiljön blivit mer utforskningsbar för barnen? Hur kan vi veta det?	Pedagogerna vid öppna förskolorna ansvarar för att arbetet utförs. Ledningen ansvarar för att det skapas förutsättningar för att följa upp och utvärdera arbetet

Kvalitativ utvärdering

Målet från föregående år om att giftbanta förskolornas enligt naturskyddsföreningen tas bort. Pedagogerna har rensat det mesta och fortsätter med att skapa medvetenhet hos vårdnadshavare när det gäller detta målet.

Huvudmannens bedömning:

Utveckling av barnens miljö fortsätter, pedagogerna från öppna förskolan blir inbjudna till enhetens gemensam workshop och utvecklingsdagar för att inhämta inspiration och tankar som utvecklar deras pedagogiska miljö.

Öppna förskolans pedagoger planerar att jobba vidare på planeringstid med att stärka dokumentationen och reflektera kring barns läroprocesser, samt de erbjuder. Dokumentation och kollegiala reflektioner utvecklar verksamheten, pedagogernas kompetens, samt ger barnen och deras föräldrar inspiration och ökad kunskap.

Vår bedömning blir utifrån detta att öppna förskolan bedriver sitt arbete med pedagogiska lärmiljöer över förväntan, då det inte ligger i deras kärnuppdrag.

4.2 Personal

Öppna förskolan har fyra legitimerade förskollärare anställda. Den sammanlagda tjänstgöringsgraden uppgår till 3,35 tjänst.

Kontinuerlig kompetensutveckling är viktig för att upprätthålla kunskap och följa med i utvecklingen. Detta är särskilt viktigt också med hänsyn till att verksamheten ständigt ska möta nya besökare med nya behov.

Öppna förskolans pedagoger roterar och arbetar ihop på de två öppna förskolorna. Huvudman ser flera fördelar med detta. Kompetensöverföring sker medarbetare emellan och det pedagogiska utvecklingsarbetet formas av fyra personer istället för två. Upplägget ger också föräldrarna fler personer att vända sig till och vi ser att föräldrar går emellan de två öppna förskolorna i högre grad. Öppna förskolorna har under våren haft en gemensam verksamhet i inomhushallen i Bro en gång varannan vecka. Här har också föräldrar från Bro och Kungsängen mötts. På detta sätt sprids pedagogernas kompetens för att skapa en god kvalitet i båda verksamheterna.

En förskollärare har bytt arbetsplats och börjar jobba inom skolan. En ny förskollärare med lång erfarenhet har rekryterats och börjar sin tjänst i oktober 2018.

Fortbildning under 2017:

- Två dagars familjecentralskonferens ” En tid i förändring” med fokus på integration
- Det synliga barnet
- Att uppmärksamma brottsutsatta barn

Fortbildning under VT-18

- Kompetensutvecklingsdagen med Workshop och föreläsning
- Två dagar familjecentralkonferens
- Personalen deltar i enhetens Workshop/kollegialt lärande
- Föreläsning " Barn gör rätt om de kan" med Bo Hejlskov Elvén
- Handledning av Utvecklingspedagogen på APT
- Workshop " Våld i nära relationer"
- Nätverksträff på familjecentralen i Rotebro
- SETT-mässan (en pedagog)
- Integrationsseminarium från Integrationsenheten
- Workshop om användning av digitala verktyg på Norrboda
- Lövsta-dagen
- Handledning av utvecklingspedagogen i enheten
- GDPR föreläsning

Kvalitativ utvärdering

I maj har pedagogerna deltagit i en två dagars familjecentralskonferens: ”En tid i förändring” med fokus på integration, tillsammans med Familjesamverkan i kommunen (BVC i Bro och Kungsängen samt familjebehandlare från Solängen). Detta har lett till ett större samarbete med integrationssamordnarna i kommunen.

Det synliga barnet, den andra av två föreläsningar som handlade om att stödja, stimulera och utmana barn med autism. Pedagogerna tyckte inte att föreläsningen gav så många användbara kunskaper för öppna förskolans verksamhet. Det är dock bra för dem att ha

goda kunskaper om autism.

Att uppmärksamma brottsutsatta barn, gav oss kunskaper om hur vanligt det är att barn blir utsatta för brott. Det är inte alltid så lätt att upptäcka, men bra att känna till beteenden hos våldsutsatta barn.

Vårens kompetensutveckling har gett pedagogerna nya kunskaper. En process har startat kring hur öppna förskolan ska anpassa IKT till de yngsta barnen. Utvecklingsledaren blir reflektionspartner i utvecklingsarbetet.

Pedagogerna ser fram emot att implementera kunskaperna och insikterna de fick på familjecentraldagarna *En jämlik hälsa*. De föreläsningar som satt djupast spår är *Hjärnstark* av Anders Hansen, samt föreläsningen *Förändringar i familjestruktur under migration och anpassningsprocesser* av Riyad Al-Baldawi. Den sistnämnda föreläsningen har ökat pedagogernas förståelse hur olika det kan bli för barn och deras föräldrar till anpassningen i det nya landet. Det är nödvändiga kunskaper att ha med i det interkulturella arbete där frågan om anpassningsprocessen tas med till nya besökare.

Workshopen *Våld i nära relationer* var givande och ledde till att pedagogerna uppdaterade informationsmaterialet i verksamheten. Pedagogerna har kunskaper i ämnet, men det är viktigt att fortlöpande få mer kunskaper, samt bli påmind.

Bo Hejlskovs föreläsning om lågaffektivt bemötande *Barn gör rätt om de kan*, har lett till intressanta diskussioner med föräldrarna. Pedagogernas uppfattning är att många föräldrar är intresserade och vill veta mer. Framöver undersöks vilka behov som finns bland de aktuella besökare för att kunna erbjuda dem diskussioner och reflektioner i dessa ämnen och på så sätt stötta dem i deras föräldraroll.

Huvudmannens bedömning:

Arbetsättet med rotation är förebildande med många fördelar. Huvudmannen ser ett värde i att djupanalysera fördelar och eventuella nackdelar för att möjliggöra denna tanke i annan verksamhet.

Kompetensutvecklingen har varit intensiv och med stor bredd. Huvudmannen vill gärna följa upp på vilket sätt detta förändrat verksamheten, vad som görs annorlunda och vilka spår som syns i verksamheten efter denna gedigna kompetensutveckling.

Bedömningen utifrån detta är att öppna förskolan har ett flexibelt och förebildande arbetssätt, samt i enlighet med ett systematiskt kvalitetsarbete kontinuerligt skaffar den kompetens de behöver för att utföra sitt uppdrag.

4.3 Barn

Besökarna fyller i närvaro varje gång de besöker Öppna förskolornas olika verksamheter. Generellt sett är det fler nyinflyttade familjer som söker sig till öppna förskolan för att de vill lära känna familjer i sin nya kommun.

Öppna förskolorna har ca 30 till 45 besökare per dag måndag till torsdag. På fredagarna i fotbollshallen och i Kulturhuset ses en ökning av besökare då ca. 55 till 130 personer har deltagit.

Öppna förskolan har i genomsnitt 62 besökare per dag.

Under 2017 har ca 40 olika nationaliteter besökt öppna förskolorna.

Besökarna består av föräldralediga med sina små barn, de flesta barn är under två år. På

fredagar erbjuder Öppna förskolan rörelselek i inomhusfotbollshallen i Bro och då kommer många föräldralediga med sina äldre barn som annars går på förskolan. Åldrarna varierar.

Det kommer varierande antal besökare med annat modersmål till Öppna förskolorna, men vi ser att fler familjer med annat modersmål deltar i Bro Öppna förskolas verksamhet jämfört med Kungsängens öppna förskola. Det är ca 3-6 familjer med annat modersmål som deltar varje dag på varje öppen förskola, men de ser att fler nyetablerade i Sverige kommer till Bro Öppna förskola. De ser att det är få familjer med annat modersmål (som inte kan svenska så bra) som deltar i föräldragrupp "Röda tråden". Det är något Öppna förskolan vill ändra på och har diskuterat detta med sina samarbetspartners. Det kan handla om språkspecifika föräldragrupper, bedömningen är att tolk måste användas vid behov.

Uppskattningsvis har 1/3 av besökarna i Bro annat hemspråk jämfört med 1/5 i Kungsängen. Länderna familjerna kommer ifrån är: Ukraina, Ryssland, Iran, Irak, Thailand, Rumänien, Bulgarien, Nigeria, Tunisien, Marocko, Bangladesh, Kina, Mongoliet, Finland, Norge, Danmark, Kenya, Ungern, Japan, Grekland, Brasilien, Tyskland, Spanien, Italien, Polen, Montenegro, Litauen, Somalia, Eritrea, Pakistan.

Det är av största vikt att Öppna förskolan samarbetar med i första hand BVC som möter alla nyfödda med familjer. I Bro där BVC är granne med Öppna förskolan kommer ofta en BVC-sköterska till Öppna förskolan med familjer som behöver extra introduktion. Det är också viktigt att samarbeta med integrationsstöderna och SFI för att nå alla med annat modersmål.

Kvalitativ utvärdering

Ett resultat är många besökare på fredagar, då verksamheten erbjuder aktiviteter som passar alla åldrar av förskolebarn. Under året har antalet besökare på fredagar ökat.

Familjer med annat modersmål har ökat på båda Öppna förskolorna och familjerna deltar i de flesta aktiviteter som anordnas. Familjerna är dock inte lika frekventa i utomhusaktiviteterna. Pedagogerna ser det som en utmaning att locka med dem för att visa den fina närmiljön för att de ska göra den till sin fina närmiljö.

Pedagogerna har fått nya kunskaper och insikter bl.a. genom samarbetet inom familjesamverkan. FFFs (Föreningen för Familjecentralers främjande) konferens med tema *En värld i förändring* med fokus på integration och värdegrund, då alla deltog och lyssnade på samma föreläsningar gav personalen en gemensam värdegrund i planering av Öppna förskolans integrationsarbete.

Pedagogerna ser en successiv ökning av besökare med annat modersmål än svenska. I Bro uppskattas att ca 1/3 del av besökarna har annat modersmål. I Kungsängen har andelen av dessa besökare ökat under året till ca 1/4 del.

Öppna förskolan kommer fortsätta med utedagar i närmiljön, som ett led i detta var *Språk med barn*-avslutningen utomhus och fortsätta hitta sätt att få med fler familjer både med svenskt och annat ursprung.

Huvudmannens bedömning:

Öppna förskolan gör ett viktigt arbete genom att skapa mötesplatser för nyinflyttade familjer, samt möjliggöra för integration på riktigt, då de är flitigt besökta av många familjer varje dag och andelen familjer med annat modersmål ökar.

De har också en viktig funktion i kommunen gällande språkträning för både barn och vårdnadshavare.

Man ser stora behov som ligger utanför öppna förskolans uppdrag till exempel att skapa meningsfulla mötesplatser och ge kompetensutveckling till vårdnadshavare som ännu inte är inne i samhället.

5 Förskolechefens ledningsdeklaration

Enligt skollagen leder och samordnar förskolechefen det pedagogiska arbetet vid förskoleenheten och har det övergripande ansvaret för att utbildningen som helhet inriktas mot de nationella målen. Förskolechefen har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att

- planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen systematiskt och kontinuerligt och därmed verka för ökad måluppfyllelse
- genomföra det systematiska kvalitetsarbetet under medverkan av personalen samt säkerställa att barnens vårdnadshavare ges möjlighet att delta i kvalitetsarbetet
- inkludera arbetet med jämställdhet i det systematiska kvalitetsarbetet
- förskolans arbete med aktiva åtgärder mot diskriminering och kränkande behandling blir dokumenterade
- förskolläraren ges förutsättningar att ansvara för undervisningen förskolans arbetsformer utvecklas för att gynna barnens inflytande
- en god och tillgänglig lärmiljö utformas, med tillgång till såväl digitala som andra lärverktyg
- utforma utbildningen och anpassa resursfördelningen så att alla barn får det stöd och de utmaningar de behöver för utveckling och lärande
- samarbetsformer utvecklas med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att stödja barnens utveckling och lärande
- samverkan kommer till stånd med förskoleklassen, skolan och fritidshemmet för att skapa förutsättningar för en samsyn och ett förtroendefullt samarbete
- utveckla formerna för samarbete mellan förskolan och vårdnadshavare och informera dem om förskolans mål och sätt att arbeta
- personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.

Uppdraget som pedagogisk ledare är enligt förskolechefen svårt att genomföra ensam och har därför bildat en ledningsorganisation med en pedagogisk utvecklingsledare som har direkt koppling till pedagogerna och den pedagogiska utvecklingen i enheten, samt en biträdande förskolechef som är utbildad specialpedagog. Dessa insatser görs för att kunna säkra den pedagogiska utvecklingen och kvaliteten i verksamheten och att göra tidiga upptäckter och insatser för barn med behov av stöd.

Förändringar som ska åtgärdas	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Att stötta och leda pedagogerna i arbetet med SKA	Varje månad på APT	Dokumentation, diskussioner och reflektioner	Förskolechef och ledningen

Kvalitativ utvärdering

Att komma in i alla dokument och arbeta systematiskt har inte fungerat fullt ut under VT-18. Flera möten och reflektionstider har använts för att planera Integrationsprojektet, samt träffa samarbetspartner som är med i det nya projektet, istället för att arbeta med SKA utvärdering.

Ledningen för Öppna förskolan har arbetat intensivt för att leda och utveckla målet att stötta och leda pedagogerna i arbetet med SKA. Förskolechef bedömer att en positiv utveckling har skett och behåller därför målet:

- Att stötta och leda pedagogerna i arbetet med SKA

Huvudmannens bedömning:

Huvudman kan utläsa att ledningen skapar förutsättningar för Öppna förskolans verksamhet och att kvaliteten hela tiden ökar.

Det finns inget lagkrav på systematiskt kvalitetsarbete inom öppna förskolan, men vi ser stora vinster för verksamheten att detta ändå görs.

6 Öppna förskolans värdegrund och uppdrag

Öppna förskolan ingår i familjesamverkan i kommunen, BVC, BMM och Socialtjänsten. Samarbetet sker i form av föräldragrupper och tematräffar. Ett avtal om hur samverkan ska se ut mellan parterna är under arbete. Öppna förskolan sprider kännedom om kommunens service till invånarna i dagliga samtal med föräldrarna. Varje termin erbjuds förskolebesök i grupp, i samarbete med förskolechefer.

Öppna förskolan arbetar för att motverka kränkande behandling av barn genom dagliga samtal med föräldrar i verksamheten, via föräldragrupper, tematräffar, föreläsningar och i samverkan med samarbetspartners.

Förändringar som ska åtgärdas	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Att få föräldrar med små barn från alla sociala grupper att besöka öppna förskolan.	På APT under 2018/2019 samt i Ska-planen augusti 2019	Dokumentation	Personal

Kvalitativ utvärdering

Det bor många familjer från olika kulturer i vår kommun. Vårt mål är att alla ska känna sig välkomna oavsett kultur och ta del av öppna förskolans verksamhet. Öppna förskolans uppdrag är att skapa nätverk, erbjuda en pedagogisk verksamhet, samt stöd till föräldrar.

Huvudmannens bedömning:

Öppna förskolan når mer än väl målen i sina uppdrag.

7 Kvalitetsområden

7.1 Normer och värden

Öppna förskolan arbetar för att motverka kränkande behandling av barn genom dagliga samtal med föräldrar i verksamheten, via föräldragrupper, tematräffar, föreläsningar, samverkan med samarbetspartners, etc.

Genom föräldragrupperna *Röda tråden* erbjuds alla familjer med nyfödda barn att delta. Pedagogerna har sett att det framför allt är familjer som inte kan svenska som inte blivit inbjudna av BVC. Öppna förskolan har påtalat det för BVC som fortsättningsvis ska bjuda in dem. BVC frågar alla nya familjer med liten baby om de anmält sig till föräldragrupp och babymassagekurs och ordnar så att de får delta om de vill.

Öppna förskolan i Kungsängen bjöd in SFI elever med lärare till studiebesök och pedagogerna och familjebehandlaren skulle möta upp dem vid SFI. Det var ingen som kom. Öppna förskolan och familjebehandlaren bjuder in till samarbete, men tyvärr har SFI inte förstått vikten av detta samarbete.

Öppna förskolan i Kungsängen har planerat in ett möte i januari 2018 med en SFI lärare som just nu arbetar med ensamkommande. Hon var tidigare förälder på Öppna förskolan och är intresserad att arbeta med svenskträning för föräldrar.

Målet att bjuda in integrationsstödjarna har uppfyllts flera gånger under höstterminen. Pedagogerna har haft lunchmöte då BVC och familjebehandlaren varit med och de planerade då att Kvinnogruppen skulle bjudas in till öppna förskolan för presentation av verksamheten, samt få information om föräldragruppen *Röda tråden*.

I december 2017 startade Öppna förskolan tre föräldraträffar - *Familjen i fokus*, för kvinnogruppens deltagare. Familjebehandlare, integrationsstödjare och förskollärare ledde gruppen som träffades på kvällstid vid tre tillfällen på öppna förskolan.

Under vårterminen har ett samarbete med den nya integrationschefen i kommunen inletts. Projektet heter *Språk med barn*. Projektet startade med kort varsel då Öppna förskolan fick möjlighet till projektbidrag tillsammans med Integrationsutvecklarna. Pedagogerna har lett gruppen vid sex tillfällen, tillsammans med integrationsstödjaren, en SVA-lärare och Upplands-Bro volontärer. Familjer som ville träna svenska bjöds in tillsammans med svensktalande familjer. Tanken var att både ge tillfälle till svenskträning på öppna förskolan, men också att skapa möten mellan olika kulturer och sträva mot ett inkluderande av nyanlända i vår kommun.

Praktiska aktiviteter planerades till varje tillfälle som presenterades med hjälp av bild och text och spännande material. SVA läraren höll i presentationen av aktiviteterna och materialet. Deltagarna samarbetade två och två, en svensktalande och en som tränade svenska. Träffarna inleddes med frukost och därefter sångstund med rörelser och sånghäften att ta med hem för de som ville. Därefter fortsatte de med de praktiska aktiviteterna såsom; textiltryck, odling, målning etc. Sista tillfället var utomhus med tipspromenad och bakning av glöd-bröd. Alla fick utvärderingsfrågor och de hjälptes åt att fylla i dem med hjälp av tolk.

För att nå alla familjer behöver vi samarbeta med andra och söker därför olika aktörer att samarbeta med.

Målsättningar

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Alla vårdnadshavare i kommunen ska känna till vår verksamhet	SKA plan 2019	Löpande avstämningar via BVC	Personal samt förskolechef
Fortsatt samarbete med SFI och familjesamverkan	SKA plan 2019	Löpande	Personal samt förskolechef

Kvalitativ utvärdering

Familjen i fokus

Det var sju kvinnor som deltog som alla har många barn.

Det var svårt med språket ibland och viktigt att integrationsstödjaren tolkade till arabiska som var det största språket i gruppen. Diskussionerna var intressanta. Det tar tid att förstå de begrepp som används, den barnsyn som finns i Sverige och det krävs mer än tre träffar för detta arbete. Kvinnorna som deltog uppskattade mycket att det diskuterades om föräldraskap och barnsyn. Det var viktigt för dem att få delge sina tankar och de efterfrågade hur pedagogerna gör med barnen i olika situationer. I den muntliga utvärderingen framkom att de skulle vilja få fler tillfällen att diskutera och få råd och stöd i föräldraskapet.

Om förskollärarna ska fortsätta med liknande aktiviteter på kvällstid behöver veckoschemat ses över eftersom det annars blir för många arbetstimmar. Öppna förskolan ser att det finns ett behov av föräldrastöd för den här målgruppen. Är det Öppna förskolans uppdrag?

Språk med barn

För att genomföra inköp och planering behövde verksamheten stänga 1,5 timme varje vecka under projektet. Förskollärarna upplevde en viss stress för att hinna med. Inför det planerade *Svenska på Öppna förskolan* som startar i höst, finns mer förberedelsetid. För att få kunskaper och erfarenheter från språkprojektet deltog tre av förskollärarna vid varje tillfälle. Det medförde att den fjärde förskolläraren arbetade själv i ordinarie verksamhet i Kungsängen. De som arbetade själva upplevde otillräcklighet, eftersom det var många besökare i verksamheten i Kungsängen.

Pedagogerna planerar för att fortsättningsvis undvika ensamarbete. De kommer att effektivisera och organisera schemat för att undvika stress.

Att SVA-läraren deltog var positivt. Hon bidrog med metodiken, gav tips och idéer om hur vi kan möta de som inte kan svenska.

Förskollärarna fick personlig feedback.

Tanken med att erbjuda drop-in frukost var lyckosam och uppskattades. Det var en bra start på träffarna då man satt i köket och började prata med varandra.

Många familjer har deltagit och det har varit ungefär hälften svensktalande respektive svenskatrännande. Antalet har varierat mellan 35 till 60 deltagare. Samma familjer har deltagit de flesta gångerna.

Röster från *Familjen i fokus*

-Innan vågade jag inte prata med svenskar, nu kan jag förstå mer hur jag kan kommunicera med svenskar.

- Det tar några gånger innan man lär känna varandra.
- Nu vågar jag prata med svenska män (kvinna.)
- Personalen på Öppna förskolan skapar situationer så att det känns som att man har känt varann i många år.

Några svensktalande röster;

- Det har varit bra, kanske lite svårt i kontakt med de som talar väldigt lite svenska.
- Bra innehåll, givande möten mellan människor.
- Känns bra att kunna hjälpa nya i samhället.
- Kändes som att vi var väldigt många i lokalen och det var ganska jobbigt första gången, men jag gav det en andra chans och det kändes bättre vid andra träffen.

Huvudmannens bedömning:

Det skapas en fantastisk drivkraft genom samarbetet med andra parter och aktiviteterna ger ett mervärde för hela samhället. Det är dock viktigt att uppdraget, dagverksamheten kommer i första hand.

7.2 Utveckling och lärande

Öppna förskolans verksamhet erbjuder många pedagogiska inslag som är anpassade efter barnens ålder, vilket gör att barn i olika åldrar lätt hittar en aktivitet som passar dem. Öppna förskolan har till största delen besökande barn som är upp till två år. En del familjer är regelbundna besökare och en del kommer mer sporadiskt. Detta innebär att pedagogerna behöver anpassa material och innehåll i verksamheten för aktuell målgrupp från dag till dag. Verksamheten har dock en grundstruktur för att föräldrar och barn som kommer ska känna sig bekanta med den pedagogiska miljön och aktiviteter. Öppna förskolans personal arbetar ständigt med att utveckla nya sätt för att ta tillvara och uppmuntra barnens egen drivkraft att lära sig nya saker.

Samarbetet mellan kulturhus och öppen förskola har varit utvecklande och inspirerande och kommer att fortsätta. Föräldrarna har varit positiva över att barnen får uppleva aktiviteter av olika kulturinslag redan från tidiga åldrar.

Personalen har under vårterminen arrangerat ”happenings” för barnen. Det har t.ex. varit utforskande av is, is/salt, is/färg. De hällde ut stora högar av strimlat papper som barnen (ca. 1 år) undersökte med hela kroppen.

Fotbollshallen kommer att fortsätta vara en del av aktiviteterna, här integrerar pedagogerna en del av enhetens gemensamma projekt *Hållbar framtid*. Föräldrar och pedagoger reflekterar över livsstil och hälsa och om vikten att skapa olika tillfällen för barnen att röra sig.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Erbjuda väl planerade pedagogiska aktiviteter anpassade till alla åldrar	Varje måndag på planering samt APT	Dokumentation	Personalen
Dokumentera hur verksamheten har bidragit till lärande situationer	Varje måndag på planering samt APT	Dokumentation	Personalen
Erbjuda barnen nya utmaningar och upptäckter	På gemensam planeringstid	Dokumentation och reflektioner	Personalen
Synliggöra dokumentationen och involvera föräldrar och barn i dokumentationen	På gemensam planeringstid	Föräldrar och barns utvärdering	Personalen

Kvalitativ utvärdering

Pedagogerna hade under hösten planerat för att ha fler happenings där de presenterar olika material/ upplevelser. Ett av de fenomen de utforskade var vind och bordsfläkten.

De har också anpassat ett rum för att skapa utforskande möjligheter för barnen, barnen kan utforska ljus i ett mörkrum med ficklampor och roterande discolampor.

Pedagogerna har skaffat roterande lampor som ger spännande färg effekter på väggarna. Det de sett är att barnen blir fascinerade, de följer ljusets rörelse och försöker fånga ljuset på väggarna. Föräldrar ser barnens intresse för ljuset och det blir inledningen till samtal om barns utforskande.

Tanken är att erbjuda alternativ till traditionella leksaker. Prioriterat var att erbjuda andra material än plast. Framförallt har vi skaffat saker i trä och metall. Vi skaffade secondhandmaterial från Läkarmissionen. Det blev stort intresse för de olika aktivitetsstationerna vi erbjöd. Verksamheten erbjuder en väl genomtänkt basverksamhet med undersökande material.

För att gå vidare behöver pedagogerna fortsätta att dokumentera barns lärande och vid varje APT ha en stunds diskussion kring de bilder och anteckningar de har skaffat sig. De vill också tillföra nytt material efter nya idéer som de får efter reflektioner. Pedagogerna erbjuder nytt material samt ger barnen nya utmaningar, upptäckter och erfarenheter.

Målet är alltid att få med föräldrarna i barnens upptäckarglädje och lärande. De tycker att de lyckas med genom att de initierar samtal kring barns lärande.

De vill fortsätta utveckla sin bild-dokumentation för att ytterligare involvera barn och föräldrar.

De ser att föräldrar har upptäckt att barn inte behöver konventionella leksaker utan det går bra med saker som finns i hemmet.

Ledningen för Öppna förskolan ser en stor förändring i miljön och material, Pedagogerna börjar förstå att dokumentation skapar bättre förutsättningar i deras arbete med verksamhetens Systematiska kvalitetsarbete. Man väljer därför att behålla de uppsatta målen eftersom de inte är uppnådda.

Huvudmannens bedömning:

Huvudman ser att verksamheten tar fasta på och utgår från barnens utforskande, vilket leder till utveckling och lärande. Via dokumentation synliggörs barnens förändrade

kunnande, vilket är ett förskoleförberedande arbete.

Verksamheten tar också fasta på och genom olika aktiviteter lägger de grunden för hälsa, livsstil och hållbar framtid.

7.3 Barns och vårdnadshavares inflytande

En del av öppna förskolans uppdrag är att vara lyhörda för de aktuella familjernas behov och anpassa verksamheten efter dessa. Pedagogerna frågar också besökarna om vilka önskemål de har. Föräldrarna får också möjlighet att ha synpunkter om verksamheten i enkätutvärderingar.

Att stötta och uppmuntra föräldrar i deras samspel med barnen är kärnan i öppna förskolans verksamhet. Pedagogerna engagerar sig i varje familj och deras behov. En del föräldrar behöver bara en mötesplats, andra behöver hjälp för finna nya kontakter och stöd i sitt föräldraskap. För att möta upp föräldrar med utländsk härkomst har ett samarbete med SFI återupptagits.

Personalen planerar öppna förskolans verksamhet utifrån uppdraget och önskemål som framkommit i föräldraenkäten.

Öppna förskolan har satt fokus på att arbeta med inkludering av nya familjer som kommit till Upplands-Bro. För att kunna bli inkluderad måste det finnas mötesplatser med relevant innehåll. Pedagogerna har sett att språket är nyckeln till inflytande. Under det senaste året har det bedrivits flera olika projekt som handlar om inkludering. Öppna förskolan har t.ex. haft öppet hus och föräldragruppen *familjen i fokus* för kvinnogruppen. Under våren startades *Språk med barn* på Öppna förskolan i Bro, som vände sig till alla småbarnsfamiljer som vill träna svenska och vill lära ut svenska.

Sedan många år har Öppna förskolan även erbjudit familjer att delta i en barnolycksfallskurs på kvällstid.

Personalen visar intresse för föräldrarnas yrkeskompetens. Ibland vill de bidra och dela med sig av sina kunskaper. Om intresse finns hos andra familjer skapas då tematräffar inom föräldrarnas yrkesområde.

Kvalitativ utvärdering

Personalen sätter barns inflytande i första hand och är lyhörda för deras önskemål och intressen. När miljön är inbjudande kan barn lättare ta initiativ till det de vill göra. Öppna förskolans utvecklingsområde är att göra den inre miljön mer inbjudande, utforskningsbar och intressant! De har påbörjat förändringen i miljön och redan nu ser man positiva resultat.

Under det senaste året har fler familjer med annat modersmål deltagit i verksamheten. De flesta har kommit till inkluderingsträffarna, men det kommer allt fler nya till både Bro och Kungsängen. Öppna förskolan anser att det är lättare att komma som ny om någon följer med som stöd första gången/gångerna.

Huvudmannens bedömning:

Öppna förskolan visar på ett reellt inflytande där både barn och föräldrar lyssnas in och får vara drivkraft i många aktiviteter och verksamheten i stort.

7.4 Öppna förskolan och hemmet

Öppna förskolan ingår i familjesamverkan i kommunen, BVC, BMM och Socialtjänsten. Samarbetet sker i form av föräldragrupper och tematräffar. Ett samverkansavtal mellan parterna är skrivet och gäller sedan februari 2016. Vi sprider kännedom om kommunens service till invånarna i dagliga samtal med föräldrarna. Varje termin erbjuds förskolebesök i grupp i samarbete med förskolechefer.

Pedagogerna har länge arbetat för att få till ett bra samarbete kring föräldrautbildningar både i Bro och Kungsängen. Pedagogerna tycker det är inspirerande och utvecklande att få arbeta tillsammans med olika professioner för vår gemensamma målgrupp.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Nära samarbete med andra professioner erbjuda vårdnadshavare fortbildning och stöd i föräldraskapet.	Varje terminsslut	Digitala enkäter Reflektioner med samarbetspartners	Personal och berörda samarbetspartners
Utveckla öppna förskolans utvärderingsinstrument	Varje terminsslut	Reflektions efter resultat	Personal

Kvalitativ utvärdering

Under hösten har Öppna förskolan anordnat flera tematräffar för föräldrar:

Barns integritet (Rädda barnens material: Stopp min kropp) Det var få familjer som deltog, men de som deltog var nöjda. I anslutning till Me too uppropet som kom senare under hösten, har vi anordnat ännu en tematräff för att se om intresset för ämnet har ökat.

Mammadimman, dokumentärfilm av en mamma om hennes första år som förälder. Filmaren samt familjebehandlaren deltog i diskussionen med föräldrarna efteråt. Filmen är stark och väcker känslor och tankar om föräldraskapet. Flera föräldrar hörde senare av sig till familjebehandlaren för stödsamtal. I december blev ett nytt tematillfälle för att erbjuda fler familjer att delta.

Under hösten byggdes kommunens hemsida om för att göra den mer användarvänlig. Öppna förskolan deltog i utbildning vid flera tillfällen för att lära sig administrera hemsidan. Hemsidan är en viktig informations- och marknadsföringsplats. Under en vecka hade Bro Öppna förskola ansvaret för kommunens Instagramkonto. Det blev uppmärksammat av många Upplands-Bro invånare och andra. Det blev en chans att få visa på inslag i Öppna förskolans mångfacetterade verksamhet.

Samarbetet med Integrationsstödjarna och kvinnogruppen har ökat och utvecklats. Kvinnogruppen besöker Öppna förskolan varje termin. Föräldragruppen *Familjen i fokus* har startat och kommer att utvärderas efter avslutning i januari 2018.

Öppna förskolan har haft föräldragruppen Röda tråden i två och ett halvt år och har genomfört 13 grupper i både Bro och Kungsängen. Samarbetet i familjesamverkan har kommit en god bit på väg och fortsätter att utvärderas och utvecklas innehållsmässigt.

Under vårterminen har Bro öppna förskola erbjudit fler tematräffar t.ex. dokumentärfilmen *Mammadimman*, *Mindfulness i både teori och praktik*, samt föreläsning om ilska och aggressioner och lågaffektivt bemötande. Tematräffarna har haft god uppslutning och föräldrarna uppskattade dem.

Huvudmannens bedömning:

Öppna förskolan samarbetar inte bara med hemmet, utan tar också samarbetet med andra aktörer till nya nivåer där de ibland får vara mellanhand för vidare kontakter, vilket vi bedömer är positivt för verksamheten i stort.

7.5 Uppföljning, utvärdering och utveckling

Verksamheten utvecklas genom att målmedvetet och systematiskt följa upp och utvärdera arbetet med verksamhetens identifierade utvecklingsområden. Detta sker genom att pedagogerna reflekterar tillsammans över insatser och de resultat som dessa genererar. Viktiga dokument för det systematiska arbetet är årsplanen och arbetet med resultatet av utvärdering. Återkoppling av terminsutvärderingar sker till alla pedagoger. Pedagogerna har tid för sin egen reflektion i arbetslaget varje vecka, en gång i månaden vid APT samt gemensamma reflektioner under utvärderingsdagarna.

Öppna förskolans verksamhet är under ständig förändring på grund av de ofta får nya besökare. Detta gör att pedagogerna reflekterar och ser över vilka behov och intresse varje barn och vårdnadshavare har och planerar utifrån dessa.

Med hjälp av SKA strävar vi efter att i större utsträckning än tidigare leda och planera verksamheten utifrån Lpfö/98-16, trots att öppna förskolan inte är inkluderad i förskolans läroplan, då vi ser arbetet som förskoleförberedande.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Att förstå och använda sig av det systematiska för att utveckla verksamheten.	Varje vecka	Diskussion kring dokumentation	Pedagoger och Ledning
Att använda reflektionsprotokoll och andra underlag för dokumentation och uppföljning av verksamheten	varje vecka	Reflektion och diskussion kring dokumentation	Pedagoger och ledning

Kvalitativ utvärdering

Pedagogerna har under höstterminen haft få gemensamma planeringsmåndagar bl.a för att de haft möten med olika samarbetspartners. De ska fortsättningsvis prioritera den gemensamma reflektionstiden på planeringstiden, reflektionerna ska leda till förbättringar och verksamhetens utveckling.

Förskollärarna har under verksamhetsåret 2017/18 använt planering- och reflektionstiden till stor del till att planera för presentation av verksamheten till utbildningsnämnden, planering och förberedelse för samarbete med integrationsenheten, samt SVA läraren. Tid har också använts för planering av Lövstadagen som öppna förskolan arrangerade i år, samt projektet "språk med barn" i samarbete med integrationsenheten.

Förskollärarna har använt planering- och reflektionstiden för utveckling av marknadsföring samt nya projekt i verksamheten. Det har varit spännande och utvecklande att planera och genomföra.

Öppna förskolan fortsätter arbetet mot målen och vidareutvecklar strategier för att hitta ett bra arbetssätt och utvärderingssystematik.

Huvudmannens bedömning:

Bedömningen är att öppna förskolan gjort kloka val av målsättningar genom att fortsätta hålla ut i detta arbete för att få en god utvärderingssystematik och kunna visa på verksamhetens kvalitet, samt vilka behov den fyller.

7.6 Jämställdhet mellan flickor och pojkar

I dagsläget arbetar vi systematiskt genom likabehandlingsarbetet, där det ingår att arbeta för jämställdhet mellan flickor och pojkar. Pedagoger anser sig ha ett medvetet och jämställt förhållningsätt i arbetet med barnen. Öppna förskolan erbjuder aktiviteter till både vårdnadshavare och en del pappor deltar i verksamheten.

Ur ett jämställt samhällsperspektiv har Öppna förskolan glädjande noterat att under vårterminen har antal föräldralediga pappor som deltagit i verksamheten ökat.

I föräldragrupperna påtalar förskollärarna värdet av att föräldrarna delar föräldraledigheten så jämlikt som möjligt för ett jämställt föräldraskap, som är gynnsamt för familjen i ett längre perspektiv.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Bokcirkel för pedagogerna om Genus	Måndagseftermiddagar	Dokumentation, diskussioner/reflektioner	Pedagogerna
Månadens genus- och jämställdhetsfråga	Varje månad/termin	Reflektioner från föräldrar och pedagoger	Pedagogerna

Kvalitativ utvärdering

Bokcirkeln om Genus pågår. Arbetslaget fortsätter att samla kunskaper. Genussamtal pågår både inom pedagoggruppen, samt med föräldrar.

Pedagogerna uppmanar föräldrarna att båda föräldrarna ska delta i föräldragruppen. Det är inte så ofta båda föräldrarna är med. Det är oftast mamman som är med i föräldragruppen, eftersom mamman oftast är föräldraledig i början.

Under början av hösten planerade de tillsammans med familjebehandlaren att erbjuda en tematräff om genus. Tematräffen planeras till början av våren 2018.

Då många andra inslag i verksamheten har prioriterats under våren har arbetet med genus inte utvecklats som pedagogerna planerat. Tillsammans med familjebehandlaren har pedagogerna planerat att under höstterminen anordna en tematräff med genusperspektiv.

Huvudmannens bedömning:

Bedömningen är att arbetet har påbörjats på ett medvetet sätt och genom en fortsatt målsättning och systematik i arbetet kan detta arbete utvecklas vidare.

8 Förebyggande arbete kring barns hälsa

Öppna förskolan erbjuder babymassage till de allra yngsta barnen, där de tidigt kan upptäcka anknytningsproblematik och förlossningsdepression.

Genom föräldragruppen "Röda tråden" i samarbetet med BVC och familjebehandlare kan ges stöd till familjer. Förskollärarna skapar ett tillitsfullt klimat vilket gör att föräldrarna ofta delar med sig av sina erfarenheter och problem i föräldraskapet. En del föräldrar och barn kan behöva riktad stöd och då hänvisas de vidare till t.ex. Bryggan eller psykologen på BVC.

Under vårterminen har förskollärarna tillsammans med integrationsenheten startat "Språk med barn" på öppna förskolan. Detta för att fånga upp och erbjuda svenska träning för föräldrar som vill träna svenska och integreras i samhället. (Se punkt 5.1.)

Babycafé för barn upp till 8 månader är en lugn verksamhet där man tidigt kan fånga upp familjers behov och oro.

En del föräldrar och barn kan behöva mer professionellt stöd och då hjälper personalen dem vidare med det.

Öppna förskolorna har startat en föräldragrupp på kvällstid för nyanlända föräldrar som inte kan det svenska språket. Syftet är att hjälpa dem att integreras i det svenska samhället.

Målsättningar	När ska det följas upp	Hur ska det utvärderas	Ansvarig
Stärka anknytning mellan föräldrar och barn genom samtal	Varje vecka	genom reflektion och diskussioner	Pedagoger
Utveckla Röda tråden föräldraenkäter	Vid höstterminsstarten	I slutet av höstterminen	Alla i familjesamverkan

Kvalitativ utvärdering

Pedagogerna ser gång på gång värdet av föräldragrupporna då det ofta är problem som föräldrarna vill dela med sig av. Ibland hänvisar pedagogerna dem vidare till Bryggan och det är en framgångsfaktor att familjebehandlare som deltar i föräldragruppen även arbetar på Bryggan.

Öppna förskolan anser att Upplands-Bro kommun har ett bra skyddsnät för småbarnsfamiljer p.g.a. det generella stödet de ger, samt genom de grupper som verksamheten i familjesamverkan erbjuder.

Under hösten har personalen satt större fokus på att arbeta med integration. Öppna förskolan i samverkan med familjebehandlare har bjudit in Kvinnogruppen samt startat föräldragrupp för dem "Familjen i fokus".

Huvudmannens bedömning:

Huvudmannen ser att det finns en tydlig strategi för arbetet med hälsosamma relationer mellan barn och föräldrar, vilket är grunden för god barnhälsa.

9 Synpunkter och klagomål

Vid klagomål har Öppna förskolan som rutin att:

- Kontakta pedagogen/pedagogerna
- Boka samtal med föräldrarna där berörda pedagogerna deltar.
- Kontakta närmaste chef
- Dokumentera
- Rapportera i KIA
- Hänvisa till Kommunens klagomålshantering

Kommunikationen mellan föräldrarna och pedagogerna på Öppna förskolan fungerar enligt personalen mycket bra. De sätter upp en tips-, idé- och synpunktslåda på båda öppna förskolorna för att kunna möta vårdnadshavares behov och önskemål.

Kvalitativ utvärdering

När en synpunkt eller ett klagomål uppstår diskuteras det med kollegor och vid behov med ledningen. Den som haft synpunkter får ett svar så fort som möjligt. Vissa saker kan direkt tillgodoses eller besvaras omgående medan andra kräver längre tid.

Vid utvärderingar varje termin kan aktiviteter och öppettider ändras efter önskemål.

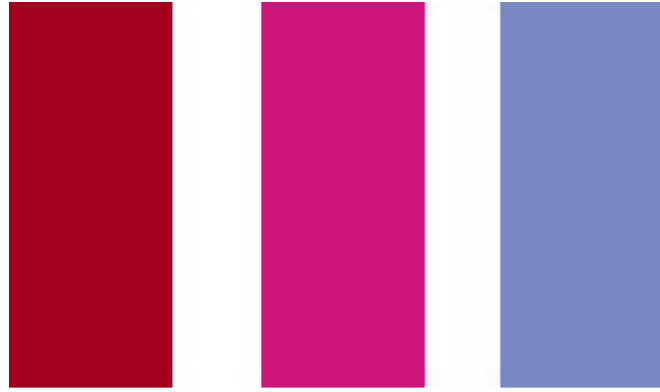
Det är viktigt att fråga efter besökarnas behov och önskemål så att en tillåtande atmosfär uppstår. Målet är att tillgodose synpunkter och önskemål i möjligaste mån.

På Öppna förskolan förekommer få klagomål, föräldrar och pedagoger bemöter varandra med respekt och kommunikationen fungerar mycket bra.

Det har under året inte gjorts några KIA anmälningar, eftersom Öppna förskolan inte har några inskrivna barn. Pedagogerna gör det vid behov när det handlar om dem själva. Det förekommer dock sällan.

Huvudmannens bedömning:

Huvudman bedömer att det finns en fungerande systematik och strategi för att ta hand om och vidarebefordra synpunkter och klagomål till rätt instans.

**SKA-rapport fritidshem
2017-18
Utbildningsnämnden**

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Rektors ledningsdeklaration.....	5
3.1	Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet i fritidshemmet.....	5
3.2	Fritidshemmets mål och förbättringsområden	6
4	Målområden - fritidshem	8
4.1	Normer och värden	8
4.2	Centralt innehåll och syfte.....	10
4.3	Elevernas ansvar och inflytande	12
4.4	Skola och hem	13
4.5	Övergång och samverkan	14
4.6	Skolan och omvärlden	16
4.7	Bedömning och betyg.....	17
5	Synpunkter och klagomål - fritidshem	19

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Rektor omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

- SKA-planen förväntas att tillgå på respektive skolas hemsida.
- SKA-planens innehåll för läsåret 2017/2018 ska finnas tillgängligt i verksamhetsstödet Stratsys.
- Utvärdering och planering av SKA-planen förväntas senast vara genomförd enligt beskrivningen i *process för systematiskt kvalitetsarbete*.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik.

En annan form av verktyg för självutvärdering är de gällande lönekriterierna i Upplands-Bro kommun. De kan användas i det systematiska kvalitetsarbete av såväl skollagen som skolans arbetslag.

3 Rektors ledningsdeklaration

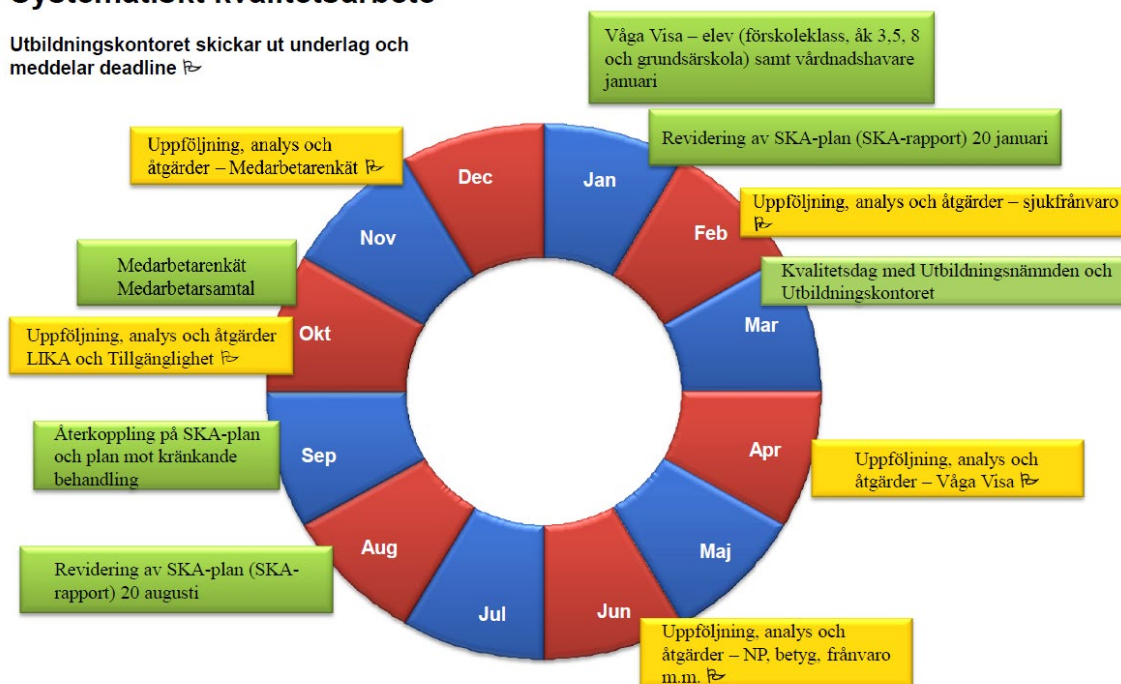
Alla rektorer har beskrivit hur de som pedagogisk ledare och chef styr verksamheten mot de nationella målen. Syftet är att huvudmannen skall få en uppfattning om hur rektorer styr och leder sin verksamhet. Rektors vision sätter riktningen för skolans utveckling. Samtliga rektorer ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen och inom vissa områden har huvudmannen valt att centrala sina resurser för att säkerställa likvärdigheten och även beakta rektors arbetsmiljö. Det är b. la Elevhälsan, Fastighet och kostnheten. Rektorerna träffas ca 2ggr/månad med fokus att tillsammans bidra till likvärdigheten på alla våra skolor.

3.1 Beskrivning av det systematiska kvalitetsarbetet i fritidshemmet

Systematiskt kvalitetsarbete

Utbildningskontoret skickar ut underlag och meddelar deadline

Ovanstående är utbildningskontorets årshjul för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA) på huvudmannanivå. Exempelvis framgår när det genomförs centralt beslutade enkäter, besök och observationer.

Exempel från våra skolor:

- Vid varje ny termin lämnar fritidshemmen in verksamhetsplaneringar till rektor. I varje fritidshem finns en pedagog som ansvarar för det pedagogiska arbetet på fritidshemmen. En fritidspedagog har uppdrag som samordnare för all fritidshemsverksamhet och ingår i kommunens nätverk.(Bergaskolan)

- Fritidshemmets verksamhet följs upp och utvärderas löpande. Resultat från undersökningar och utvärderingar analyseras och skapar nya fokusområden i utvecklingsarbetet. Det systematiska kvalitetsarbetet är verksamhetsnära.(Finnstaskolan)
-

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att skolorna har en systematisk uppföljning av samtliga verksamheters utveckling. Målen och förbättringsområdena för fritidshemmet har förtydligats och det finns goda förutsättningar för en fungerande uppföljning av utvecklingen.

3.2 Fritidshemmets mål och förbättringsområden

Huvudmannen bedömer att det finns ett tydligt fokus på mål och förbättringsområden inom fritidshemmen på alla våra skolor.

Organisatoriskt har skolorna arbetat aktivt för att det ska finnas fritidspedagoger på alla avdelningar. Arbetslag och barngrupper har förändrats i storlek och sammansättning för att få en fungerande fritidsverksamhet.

Inom målområdet *normer och värden* arbetar alla fritidshem tydligt och strukturerat med aktiviteter som leder till god måluppfyllelse, men fortsätter sträva mot bättre resultat. Resultat från interna och externa enkäter under våren 2018 visar på hög grad av trygghet på fritids på de flesta enheter. Arbetet med att revidera och utveckla Likabehandlingsplanerna tillsammans med elever och föräldrar fortsätter. På stormöten eller i mindre grupper anordnas aktiviteter och lek där begrepp, värdegrund och etiska dilemman diskuteras och processas.

Inom målområdet *centralt innehåll och syfte* planerar enheterna för fortsatt arbete med implementering av läroplanen. Man ser behov av kompetensutveckling och arbete med planering kopplat till det centrala innehållet. Det framkommer på flera enheter att man har god kvalitet i verksamheten på en del avdelningar och arbetslag men att man måste bli bättre på att sprida de goda exemplen för en mer likvärdig verksamhet. Man planerar att tydliggöra och stärka fritidspedagogernas/grundlärarna mot fritidshemmets ansvar för planering av verksamheten.

Inom målområdet *elevers ansvar och inflytande* visar resultat från enkäter att många elever inte känner sig delaktiga i planeringen av verksamheten. Många skolor har under läsåret startat upp fritidsråd, utöver klassråd och skolråd för att ge eleverna chansen att även i denna verksamhet tydligare vara delaktiga i beslut. Fritidshemmen har någon form av förslagslåda där förslag, önskemål och synpunkter kan lämnas för att diskuteras. Flera skolor har elevers ansvar och inflytande som ett prioriterat utvecklingsområde inför kommande läsår.

Inom målområdet *skola och hem* visar resultat på att föräldrar inte anser sig få tillräcklig information om sitt barns utveckling på fritidshemmet. Skolorna arbetar för att möjliggöra för fritidspersonal att delta och medverka på utvecklingssamtal. På några skolor ska fritidspersonal även finnas med på EHT. Föräldraråd, föräldramöten där fritids personal deltar, samt information via Vklass är vägar att använda för förbättring inom detta område.

Inom målområdet *övergångar och samverkan* har man sett ett behov av att revidera

handlingsplanerna för övergångar mellan förskola/skola samt handlingsplanerna för stadiö övergångar. Man ser också som förbättringsområde att fritidshemmets personal ska vara mer delaktig i övergången från förskola till skola samt medverka vid samtal med vårdnadshavare vid behov.

Inom målområdet **skolan och omvärlden** ser huvudman endast några få mål och resultat inom fritidsverksamheten. Detta område behöver utvecklas och tydligare visa sambandet med fritidsverksamheten. Det finns planer på att knyta en SYV till varje skola och även om en del handlingsplaner skrivits för att arbeta med målområdet så har få arbeten kommit igång. Några skolor har ett samarbete med olika föreningar, kulturskola och media. Flera skolor har besök av föräldrar och yrkesambassadörer som inspirerar till val av olika yrken. Idrottslyft, schack SM och vernissage är andra exempel på aktiviteter som några skolor deltagit i.

Målområdet **betyg och bedömning** har flera skolor som prioriterat utvecklingsområde. Det innebär att även fritidshemmet kommer att omfattas av utvecklingsarbetet. Stort fokus kommer att ligga på formativ bedömning som en naturlig del av undervisningen i både skola och på fritidshemmet. Personal från fritidshemmen kommer fortsatt vara delaktiga i samtal med elever, föräldrar och lärare om hur eleven tar ansvar för sina studier. Tillsammans kommer man att se över vad eleven behöver hjälp och stöd med samt hur fritidshemmen kan stötta i arbetet. Skolorna har identifierat ett behov av att bättre organisera för att skola och fritidshem skall få tid för att samplanera.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen har följt upp under hösten förbättringsarbetet inom samtliga målområden tillsammans med rektorerna under de genomförda Kvalitetsdialogerna och gör bedömningen att arbetet löper på ett bra sätt.

4 Målområden - fritidshem

Undervisningen i fritidshemmet ska utgå från den värdegrund och det uppdrag samt de övergripande mål och riktlinjer som framgår av del 1 och 2 läroplanen. Begreppet undervisning ska ges en vid tolkning i fritidshemmet där omsorg, utveckling och lärande utgör en helhet.

4.1 Normer och värden

Skolans mål är att varje elev

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter*
- *respekterar andra människors egenvärde*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen*
- *och visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv(Lgr 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Fritidshemmen arbetar aktivt med normer och värden och visar inom olika områden och med olika aktiviteter ett strukturerat och tydligt arbete mot målen.

Likabehandlingsplaner, utbildning av personal, temadagar, fritidsråd med mera är verktyg för att lyfta arbetet inom målområdet.

Enligt skollagens 6 kapitel om åtgärder mot kränkande behandling ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Enligt 6 kap. 10 § är en rektor, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, skyldig att anmäla detta till huvudmannen

Huvudmannen har ett ansvar för att anmälningsskyldigheten enligt 6 kap. 10 § iakttas, samt en skyldighet att utreda uppgifter om kränkande behandling och vidta åtgärder för att förhindra att kränkningar sker. Kränkande behandling definieras enligt 6 kap. 3 § som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Anmälningsskyldigheten omfattar även diskriminering och trakasserier enligt diskrimineringslagen.

Utbildningskontoret har rutiner för rektors anmälan till huvudman. Anmälningarna görs via kommunens nya ärende och dokumenthanteringssystem där utredare och verksamhetschef skola på utbildningskontoret sammanställer och bedömer om insats också krävs av huvudmannen.

Några goda exempel från våra skolor:

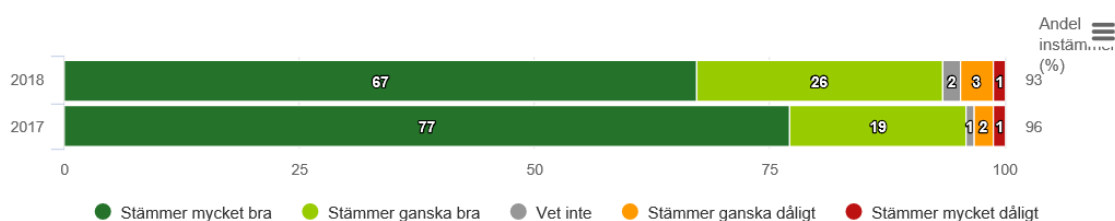
- Eleverna ges möjlighet att utveckla sociala färdigheter såsom turtagning och att följa regler . Detta görs genom att spela spel och delta i lagspel. För att undvika utanförskap och att någon blir bortvald så väljer alltid vuxna lag då aktiviteterna leds av vuxna.(Bergaskolan)
- Vi arbetar med ord eller begrepp som gör att vi fortlöpande pratar värdegrund i

klassrum och i fritidshemmet. Trygghetsteamet kommer ut med nya ord/begrepp mm varannan vecka under terminen.(Brunnaskolan)

- Värdegrundsarbete i form av tjejgrupper, killgrupper och mindre grupper där man tagit upp olika dilemman för diskussion, lekt lekar och samarbetsövningar för att öka förståelse för varandra.(Finnstaskolan)
- Vi har ett gemensamt förhållningssätt på Härneviskolan som bygger på lågaffektivt bemötande. Den lågaffektiva pedagogiken handlar om hur man kan skapa en pedagogisk miljö präglad av lugn och positiva förväntningar på de personer vi arbetar med eller på annat sätt har ansvar för i syfte att minska stress och problemskapande beteende. Metoderna handlar om tänkande och praktiska förhållningssätt som kroppsspråk, fysiskt avstånd och konfliktutvärdering. Detta förhållningssätt strävar vi att vara grunden i allt arbete på Härneviskolan.
- Vi har trivselledare och en rastgrupp på skolan. Trivselledarna utbildas vid lek- och aktivitetskurs i trivselprogrammets regi. Rastgruppen planerar för rastaktiviteter på alla raster och till alla elever eftersom vi infört gemensamma raster. Aktiviteterna förändras vart tredje vecka.(Råbyskolan)

Resultat och analys

Jag känner mig trygg på fritids¹, Elever åk 3, Kommunala, Alla

Våga visa enkätens svar visar att eleverna på fritidshemmen i kommunen är trygga och trivs. Av den grupp som svarar att de inte är trygga kan det delvis bero på att det varit många vikarier på vissa fritidshem, det finns platser på skolorna som fortfarande känns otrygga och att kränkningar och fula ord behöver arbetas vidare med.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete inom området på våra skolor och att fritidshemmen har en tydlig plan för att i ännu större utsträckning uppfylla målen för normer och värden men att man alltid måste sträva mot alla elever är trygga och känner sig involverade. Huvudman ser att fritidshemmen har en tydlig plan för att i ännu större utsträckning uppfylla målen för normer och värden.

Förnyad planering

Arbetet med Likabehandlingsplanerna fortsätter och de utvecklas tillsammans med elever och föräldrar. Planerade aktiviteter på de olika enheterna är att utbilda fritidspersonalen utifrån Skolverkets kommentarsmaterial till läroplan för Fritidshem och omorganisera och skapa nya team för att göra all personal involverad i trygghetsarbetet. Utveckla rastverksamheten och fortsätta arbeta med fadderverksamhet, samt tydliggöra och synliggöra vad fritidshemmet arbetar med för centralt innehåll under terminen är också planerat.

Exempel från våra skolor:

- Fritidshemmets personal ska vara aktiva i arbetet med elevhälsan och anmäla oro för elev till elevhälsoteamet.(Bergaskolan)
- Vi kommer att utveckla aktivitetstavlor i fritidshemmet, vi tror det kommer att hjälpa dem att ha en meningsfull fritidstid, med mindre konflikter och bråk.(Brunnaskolan)
- Bättre struktur och genomförande av fritidsråd, har skapats, så att eleverna förstår den demokratiska processen.(Finnstaskolan)
- Med speciallärare utveckla kunskapen om och bemötandet av elever som av andra uppfattas som utåtagerande och hotfulla.(Lillsjöskolan)
- Bättre information kring enskilda barns utveckling vid kontakt med föräldrar.(Tjustaskolan)

4.2 Centralt innehåll och syfte

Utgår från centralt syfte och innehåll ur läroplanen

- *Språk och kommunikation*
- *Skapande och estetiska uttrycksformer*
- *Natur och samhälle*
- *Lekar, fysiska aktiviteter och utevistelse*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

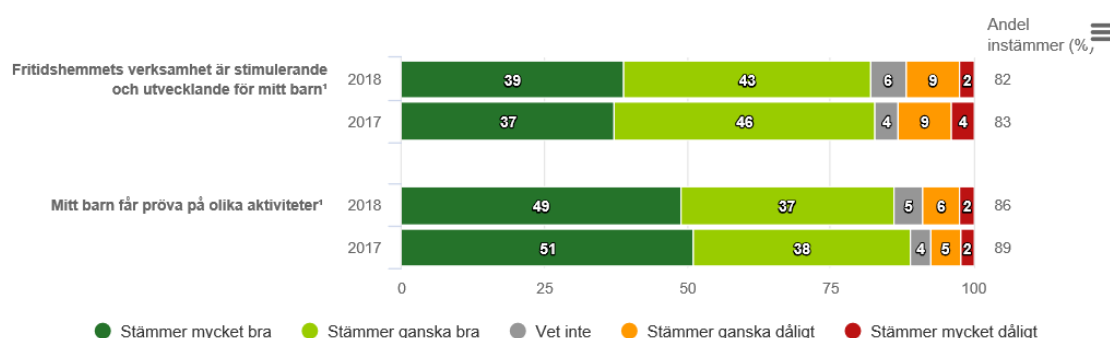
Goda exempel från våra skolor:

- Vi besöker även det kommunala biblioteket . Vid besöken lär vi i första hand eleverna att hitta i ett bibliotek .Vi har även byggt upp en egen bokhylla med böcker på fritidshemmen för att uppmuntra eleverna till läsning.(Bergaskolan)
- De skapar egna spel och frågesporter med hjälp av digitala verktyg.(Bergaskolan)
- Även utveckla samarbetet med skolan under skoltid. Det sker genom att fritidshemmet och skolan samplanerar områden via syftes- förmåga- och centralt innehållstänk i planeringarna.(Brunnaskolan)
- Vi har arbetar utifrån Lgr 11, Allmänna råd för fritidshem samt efter de fem förmågorna - den sociala, språkliga, musikaliska, kroppsliga, visuella och den matematiska förmågan. Temat för läsåret är de fyra elementen och det har legat till grund för det gemensamma arbetet med eleverna och inspirerat de olika avdelningarna och genomsyrat den dagliga verksamheten.(Härneviskolan)
- I storsamlingar samtalar, lyssnar, ställer man frågor, uttrycker åsikter och argumenterar. Etiska ämne berörs likväl som mer vardagliga samtal. (Lillsjöskolan)

För att höja den formella kompetensen i verksamheten strävar rektorerna efter att anställa fler legitimerade fritidspedagoger/grundlärare mot fritidshem. De försöker också använda de fritidspedagoger man redan har på ett sådant sätt att deras kompetens skall komma alla elever tillgodo.

Resultat och analys

Summan av Föräldrar Förskoleklass, Föräldrar år 3, Elever åk 3, Kommunala, Alla

Resultaten när det gäller föräldrar och elevers upplevelse av fritidshemmen är relativt goda. Man upplever att verksamheten är stimulerande och att man får prova olika aktiviteter. På några av skolorna har man tvingats använda delar av skolgårdarna för tillfälliga paviljonsbyggnader. Detta har naturligtvis påverkat möjligheterna till rast- och fritidsaktiviteter på ett negativt sätt.

Huvudmannens kommentar: Huvudman konstaterar att de olika delarna av det centrala innehållet får olika stort utrymme, men att man med ännu bättre och mer långsiktig planering kan åtgärda detta. Det centrala innehållet har en viktig roll i planeringen av aktiviteter. Huvudmannen anser att verksamheten på fritidshemmen bedrivs på ett strukturerat och målinriktat sätt.

De flesta rektorer anser att man, åtminstone delvis, uppnått målen inom området. Det man, självkritiskt, konstaterar är att kommunikeringen av aktiviteternas koppling till läroplanen kan förbättras. Man ser också att det finns kvalitetsskillnader inom enheterna

Förnyad planering

Enheterna planerar för fortsatt arbete med implementering av läroplanen. Man ser behov av kompetensutveckling och arbete med planering kopplat till det centrala innehållet.

Det framkommer på flera enheter att man har en god och utvecklande verksamhet på en del avdelningar och arbetslag men att man måste bli bättre på att sprida de goda exemplen. Man planerar att tydliggöra och stärka fritidspedagogernas ansvar för planering av verksamheten.

Exempel från våra skolor:

- Fortsatt arbete med att koppla verksamheten till målen för fritidshemmet. Förtydliga vilka förmågor som tränas i de aktiviteter som genomförs. (Bergaskolan)
- Skolledningen har också lagt fram att man ska arbeta med aktivitetstavlor för att få barnen mer involverade i valmöjligheter, och därmed större nöjdhet i det de gör. Att de kan stanna kvar längre i en aktivitet på det sättet. (Brunnaskolan)
- Vi kommer att fokusera på att använda matematiska uttryck när vi bygger olika konstruktioner. (Finnstaskolan)
- I verksamheten skall kopplingar finnas som stärker elevens skolarbete ex; läxhjälp, språkträning, lästräning. (Råbyskolan)

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolans mål är att varje elev

- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och
- har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Rektorerne har beskrivit hur de arbetar för att öka elevernas ansvar och inflytande. Det är ett utvecklingsområde för många av skolorna och en reflektion är att eleverna och "vuxenvärlden" inte alltid är överens om vad eleverna kan ta ansvar för och ha inflytande över. Detta medför en diskrepans mellan det inflytande som upplevs hos eleverna och det inflytande som skolan anser att man ger eleverna.

Rektorerne redogör för hur eleverna ges möjlighet till inflytande över och möjlighet att välja arbetssätt och arbetsmetoder. Det kan gälla exempelvis formerna för kunskapsredovisning såsom skriftliga eller muntliga prov. Eleverna har stort inflytande över de aktiviteter som ligger något utanför den ordinarie undervisningen, såsom avslutningar, luciatåg, rastaktiviteter osv.

Klassråd, fritidsråd och elevråd är exempel på forum för elevernas inflytande. Många skolor har också matråd och eleverna är representerade på en del skyddsronder.

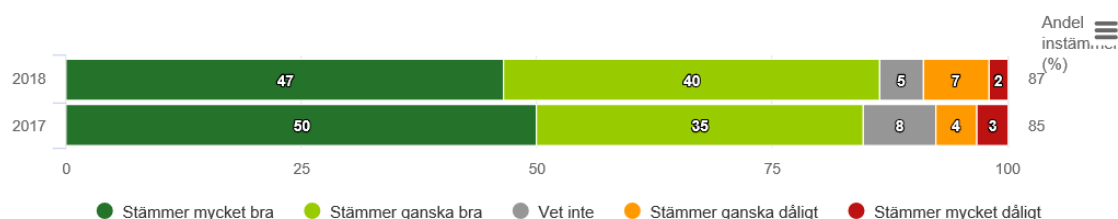
Arbetet med formativ bedömning syftar till stor del till att engagera eleven mer i sin egen kunskapsutveckling och därmed öka ansvarstagandet för det egna lärandet.

Goda exempel från skolorna är:

- Flera skolor har genomfört elevledda utvecklingssamtal
- Eleverna utvärderar veckomålen varje vecka och lämnar in till lärarna
- Utvecklar användandet av plattformen V-Klass för en mer konstruktiv och direkt kommunikation mellan pedagog och elev
- Aktivitetstavlor med planerade aktiviteter kopplade till läroplanens centrala innehåll ger eleverna möjlighet att välja mellan olika planerade uppgifter. Eleverna flyttar själva sin namnbricka till den aktivitet de väljer och detta ger också föräldrarna en god insikt i vad deras barn gjort under eftermiddagen.

Resultat och analys

På mitt fritids får eleverna vara med och bestämma¹, Elever åk 3, Kommunala, Alla

Våga visa enkätens svar för hela kommunen visar att eleverna till stor del eller mycket stor del anser sig vara med och få påverka aktiviteterna på fritidshemmet och en liten

ökning mellan 2017 och 2018 har skett. Trots det är det ca 2-3 elever per klass som inte känner sig delaktiga, vilket innebär att målområdet fortfarande bör vara prioriterat.

Exempel från våra skolor:

- Fritidshemmen samarbetar kring aktiviteter och eleverna erbjuds flertalet aktiviteter varje dag som de kan välja mellan. De elever som har svårt att välja eller väljer samma leds att vilja prova nya.(Bergaskolan)
- Fritidsråden genomförs i alla arbetslag varannan vecka. Barnen kan ge förslag, de kan ha lagt förslag i en förslagslåda innan mötet, som sedan diskuteras. Man lär sig att prata om vad som är möjligt att göra eller påverka, och hur det går till att påverka.(Brunnaskolan)

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att fritidshemmen på olika sätt arbetar systematiskt med att involvera eleverna i demokratiska processer och de flesta fritidshem har startat fritidsråd för att ge eleverna ökat ansvar och inflytande. Det ser dock olika ut inom samma enhet, samt mellan olika enheter och visar att arbetet inom målområdet elevernas ansvar och inflytande fortfarande kräver ytterligare åtgärder.

Förnyad planering

Arbetet med att utveckla elevernas ansvar och inflytande fortsätter tillsammans med eleverna. Även om enkätsvaren visar på goda resultat, kan området ytterligare utvecklas.

4.4 Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.

Skolan ska

- *samverka med och fortlöpande informera föräldrarna om elevens skolsituation, trivsel och kunskapsutveckling, och*
- *hålla sig informerad om den enskilda elevens personliga situation och iaktta respekt för elevens integritet.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Fritidshemmen kommunicerar med vårdnadshavare via plattformen Vklass, utöver den dagliga kommunikationen som sker på morgon och eftermiddag. Känsligare frågor lyfts i andra forum än Vklass, exempelvis via möten eller bokade samtal. Skolorna har också föräldramöten där fritidshemmets personal deltar. Flera enheter har också föräldraråd som träffas 2-3 gånger per termin och några har öppet hus med föräldrafika. Många enheter lyfter att fritidshemmets personal har deltagit eller kommer att delta i utvecklingssamtalen framöver i ett led att informera föräldrarna om deras barn utveckling.

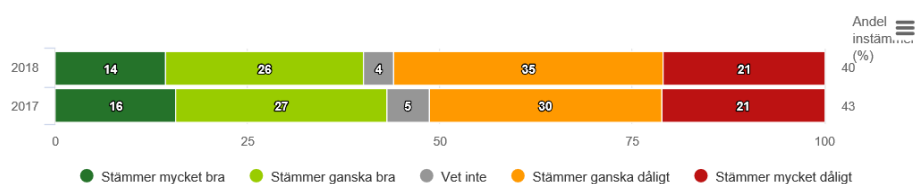
Exempel från våra skolor:

- Vi kommunicerar vår verksamhet i sk fritidshemsbrev till våra vårdnadshavare i V-klass.(Bergaskolan)
- Vi har Fritidshemmets dag då vårdnadshavarna är inbjudna att besöka skolan och vi bjuder in till luciafirande utomhus.(Härneviskolan)
- Samma personal tar emot elever tidig morgon (förskollärare) och känd personal

- finns på em. Vilket ger trygghet i möten för alla.(Lillsjöskolan)
- Vid skolstart i augusti bjuds samtliga föräldrar in till ett föräldramöte. Personalen presenterar sig och med projektor visar den arbetsplan med aktiviteter som är planerade under terminen. Eftersom skolan ligger i en naturskön miljö ligger fokus på mycket ute-aktiviteter.(Tjustaskolan)

Resultat och analys

Jag får information från fritidshemmet om mitt barns utveckling', Summan av Föräldrar Förskoleklass, Föräldrar år 3, Kommunala, Alla

Våga visa enkäten visar att knappt hälften av föräldrarna anser sig få information om sitt barns utveckling på fritidshemmen medan drygt hälften anser att de inte får det. Det är fortfarande låg svarsfrekvens bland våra vårdnadshavare så våra skolor behöver uppmuntra sina vårdnadshavare att bli mer delaktiga i Vklass.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att skolorna har flera fungerande kommunikationsvägar med sina vårdnadshavare men när det gäller information om elevens utveckling är det fortsatt ett utvecklingsområde som bör följas upp med ytterligare åtgärder.

Förnyad planering

Flera enheter betonar vikten av att fortsätta och utveckla användandet av Vklass vid information om aktiviteter, närvaro/frånvaro, information om enskilt barn med mera. Detta innebär att det behöver planeras för en föräldrautbildning i Vklass för att försäkra sig om att föräldrarna kan ta till sig den information fritidshemmet skickar hem.

Öppet hus, föräldraråd, aktivitetstavlor med mera kommer att fortsätta och utvecklas för att ge föräldrarna möjlighet att ta till sig information, samt vara med och bidra till fritidshemmets utformning och utveckling.

Exempel från våra skolor:

- Vi kommer att genomföra fritidshemmets dag även kommande läsår och bjuda in föräldrar. Det blir ett sk Öppet hus hela eftermiddagen och föräldrar bjuds in via V-klass.(Bergaskolan)
- Fortsätter utveckla kommunikationen i Vklass.(Brunnaskolan)
- Regelbundna informationsbrev om fritidsaktiviteter enligt gemensam mall för alla avdelningar läggs upp i Vklass.(Finnstaskolan)
- Vid inbjudan till utvecklingssamtal - informera om att fritidshemmets upplevelser kommer att kommuniceras.(Lillsjöskolan)

4.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt

perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar.

Skolan ska

- *i samverkan med förskollärare i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet utbyta kunskaper och erfarenheter samt information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande,*
- *i samverkan med arbetslaget i förskolan, lärare i övriga berörda skolformer och fritidshemmet förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar,*
- *vid övergångar särskilt uppmärksamma elever som är i behov av extra anpassningar eller särskilt stöd, och*
- *ta tillvara möjligheter till kontinuerligt samarbete om undervisningen i förskoleklassen, skolan och fritidshemmet.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Det finns handlingsplaner för övergång från förskola till skola som revideras varje år. Skolorna och förskolorna i de olika områdena samarbetar för att övergångarna från förskolan till skolan ska bli så likvärdiga och värdeskapande som möjligt. Vårdnadshavare och förskolepedagoger har överlämnandesamtal med skolan när det gäller elever som har behov av extra anpassningar. Kedjeträffar, då förskolor och skolor inom området träffas, genomförs varje termin .

Möjlighet ges till individuell inskolning för att möta elevers behov i samband med övergången. Vårdnadshavare får inbjudan till skolbesök i samband med placeringar i förskoleklass. Föräldramöte anordnas inför skolstart i förskoleklass.

I de flesta klasser åk F-3 arbetar fritidspersonal som sedan möter eleven även i fritidshemsverksamheten. På skolorna samverkar fritidshemsavdelningarna och i flera fall finns fritidspedagoger som leder det pedagogiska arbetet

Under sommar- och jullov samverkar skolorna och har gemensam verksamhet på en enhet. Inför dessa lov träffas personal från de olika skolorna för att förbereda och planera arbetet. Vårdnadshavare får information om verksamheten i samband med att de ska lämna in anmälan om elevernas närvaro under loven.

Exempel från våra skolor:

- Möjlighet ges till individuell inskolning för att möta elever och vårdnadshavares behov i samband med övergången. Vårdnadshavare får inbjudan till skolbesök i samband med placeringar i förskoleklass. Ett föräldramöte anordnas i maj månad inför skolstart i förskoleklass.(Bergaskolan)
- Vi har från 2017 ändrat i tid på dagen då vi har utvecklingssamtal med elever , för att fritids ska kunna delta. Det blir en bättre helhet och vi speglar elevens hela skoldag.(Brunnaskolan)
- Förskoleklassens personal träffar förskolepedagoger inför övergång från förskolan till förskoleklass. Personal från fritidsverksamheten är också med vid dessa överlämningar. Fritidsverksamheten presenteras vid öppet hus inför

- skolvalet samt vid det första föräldramötet inför skolstarten.(Härneviskolan)
- Samverkan mellan förskoleklass/fritidshem och förskola sker enligt gällande rutiner där man använder Skolverkets blankett: Förskola till förskoleklass - generell överföring. Rutinerna för detta revideras årligen. Öppet hus och föräldramöten för blivande förskoleklass genomförs under vårterminerna.(Råbyskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns tydliga planer och riktlinjer för övergångar och samverkan mellan och inom verksamheterna. Ett utvecklingsområde kan vara övergångar mellan årskurs när det inte gäller stadiebyte, tex 2-3.

Rektorerna bedömer att deras övergångar och samverkan kan utvecklas och i vissa fall delvis uppfyllt. Finnstaskolan bedömer dock att deras verksamhet är uppfyllt.

Förnyad planering

Handlingsplanerna för övergångar skall revideras årligen på våra skolor. Personal från fritidshemmen skall delta på föräldramöten för nya förskoleklass elever. Fritidshemmets personal ska vara mer delaktig i övergången från förskola till skola och medverka vid samtal med vårdnadshavare vid behov.

Exempel från våra skolor:

- Fritidshemmen ska vara mera delaktiga i mottagandet av nya elever.(Bergaskolan)
- Samverkan i skolan - även här fortsatt diskussion i arbetslagen för att se över vad som är möjligt. En speciallärare/specialpedagog deltar i alla arbetslagsmöten för att säkra upp kopplingen till EHT, och kan därför hjälpa till med tips och idéer om hur samverkan kan komma till stånd. (Brunnaskolan)
- Från ht 2017 är fritidspedagoger och fritids med vid alla informationsmöten runt blivande förskoleklass.(Lillsjöskolan)
- Fördjupade diskussioner med hela personalen är planerad för att genomföras under höstterminen för att lägga grund för att ännu bättre sätta rutiner och att arbeta utifrån läroplanens innehåll.(Råbyskolan)

4.6 Skolan och omvärlden

Skolans mål är att varje elev

- *kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden*
- *har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv*
- *har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Personalen på fritidshemmen ska verka för att utveckla kontakter med kultur och arbetsliv, föreningsliv samt andra verksamheter utanför skolan som kan berika den som en lärande miljö.

Exempel från våra skolor:

- Vi besöker biblioteket i Kulturhuset och filmvisningar som ordnas centralt under lov.(Bergaskolan)
- De äldre eleverna har fått testa på olika aktiviteter i olika föreningar t.ex. skytte, skridskor i Bålsta ishall. Vi har varit i konstgräshallen på Bro IP och i simhallen, grillningar i skogen, pulkaåkning.(Finnstaskolan)
- Vi firar Olympiad och Skridskodisco med Ekhammarskolan.(Lillsjöskolan)
- Hembygdsföreningen besöker verksamheten och beskriver hur det var att leva förr i Tjusta. Detta kommer att firas i höst med ett 200-årsjubileum där skolan och Hembygdsföreningen kommer att vara ansvariga. (Tjustaskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det sker ett aktivt arbete med skola och omvärld på våra skolor med goda exempel ovan.

Förnyad planering

Fortsätta utveckla arbetet med att knyta kontakter med yrkesliv, kulturliv och föreningsliv. Få igång arbetet med SYV och implementera handlingsplaner.

Exempel på utvecklingsområden från våra skolor:

- När vi nu inför läsåret 18-19 kommer att få en ny SYV får vi ta upp arbetet med förberedelser inför det kommande yrkeslivet.(Bergaskolan)
- Skolan kan nå omvärlden även genom IKT - ett område där fritids kan utvecklas än mer.(Lillsjöskolan)
- Fortsätta att låta eleverna få uppleva saker utanför skolan med en mer koppling mot läroplanens innehåll.(Råbyskolan)

4.7 Bedömning och betyg

Skolans mål är att varje elev

- *utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och*
- *utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Vid bedömning och betygssättning i grundskolan ska läraren utgå från all tillgänglig information om elevens kunskaper i relation till kunskapskraven. Fritidshemmen kan komplettera lärares underlag inför bedömning och betyg, även om fritidshemmet inte primärt är till för att bedöma elevers kunskaper. Hur information om elevens kunskaper, i de fall då de endast visats i fritidshemmet, förs vidare till lärare är ett utvecklingsområde.

Man erbjuder aktiviteter på fritids som hjälper barnen att uppnå sina kunskapsmål, exempelvis erbjuds läxhjälp på flera enheter. Fritidshemmet arbetar för att ständigt öka elevernas självständighet i vardagliga göromål och reflektera över hur det arbete man gjort utfallit.

Exempel från våra skolor:

- Genom samtal och reflektion bedömer personal elevens utveckling individuellt och socialt i grupp. Detta sker kontinuerligt med återkoppling på arbetslagets möten varannan vecka.(Bergaskolan)
- Vi erbjuder aktiviteter på fritids som främjar de målsättningar som finns i läroplanen.(Finnstaskolan)
- Speciallärare har hållit kurs för fritidspersonal som arbetar som elevassistenter för att stötta dem i arbete i såväl skola som fritids runt elever med svårigheter.(Lillsjöskolan)
- Vid fritidsmötet som sker varje vecka, diskuteras bedömningsfrågan. (Tjustaskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det bedrivs ett kvalitativt bra arbete på våra skolor inom området. Det sker ingen kontinuerlig bedömning av eleverna i fritidshemsverksamheten, men man reflekterar och för samtal med eleven kring hans utveckling, ofta vid utredning av situationer och händelser. Det sistnämnda bör utvecklas vidare så att eleven får feedback på hur utvecklingen ser ut.

Alla rektorer, utom en, har bedömt området som ej uppnått och behöver utvecklas mera.

Förnyad planering

Personal från fritidshemmen kommer fortsatt vara delaktiga i samtal med elever, föräldrar och lärare om hur eleven tar ansvar för sina studier, se över vad eleven behöver hjälp och stöd med, och se hur fritidshemmen kan stötta i arbetet.

Exempel från våra skolor:

- Arbetet med att följa upp elevers sociala utveckling och upprätta planer för arbetet kvarstår och ska planeras att fortsätta under 2018.(Bergaskolan)
- Pedagogerna inom fritidshemmet planerar och genomför aktiviteter som speglar elevernas arbete i skolan. Nu när pedagogerna finns kring eleverna under hela skoldagen så skapar vi förtusättningar för lärande över hela skoldagen.(Finnstaskolan)
- Förstelärare Bedömning och betyg deltar i en konferens där formativ undervisning beskrivs, Filmen Austins Butterfly (eller likande) visas och diskuteras.(Lillsjöskolan)

5 Synpunkter och klagomål - fritidshem

Rutiner för klagomålshantering ser ut enl. följande:

Förhållningssätt

Klagomål och synpunkter ska alltid tas på allvar och hanteras utan dröjsmål. Samtliga medarbetares förhållningssätt ska präglas av:

- Klagomålslämnaren i fokus
- Gott bemötande
- God information som skapar realistiska förväntningar
- Klagomål och synpunkter välkomnas, både muntliga och skriftliga
- Klagomål och synpunkter ger möjlighet till förbättringar
- Skyndsam återkoppling med en bekräftelse om att klagomålet eller synpunkten tagits emot

Rutiner på respektive enhet

Samtliga enheter ska informera om följande gång för klagomålshantering:

- Klagomål och synpunkter kan lämnas muntligt eller skriftligt.
- Klagomål och synpunkter skall i första hand lösas av berörd personal.
- Om klagomålslämnaren inte är nöjd med personalens hantering av ärendet kan den vända sig till enhetschefen/rektor.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med enhetschefens/rektors hantering av ärendet kan den vända sig till Utbildningsnämnden.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med kommunens hantering är det även möjligt att lämna sitt klagomål till Skolinspektionen.

Vad klagomålet bör innehålla

Ett klagomål bör innehålla:

- Namn och kontaktuppgifter
- Uppgifter om vilken verksamhet som klagomålet gäller
- Kortfattad beskrivning av klagomålet

Om den som utreder klagomålet behöver några kompletterande uppgifter tas kontakt med den som lämnat klagomålet.

Webbformulär

Klagomål eller synpunkter riktade till Utbildningsnämnden lämnas via ett anpassat webbformulär som finns tillgängligt på kommunens webbplats. Det går även bra att skicka klagomålet med e-post till adressen utbildningsnamnden@upplands-bro.se.

Dokumentation och uppföljning

Alla inkomna klagomål registreras, följs upp, och blir en allmän handling. Det innebär att andra kan ta del av klagomålet. I undantagsfall kan uppgifter i en allmän handling sekretessbeläggas. Klagomålslämnaren kan dock välja att vara anonym, men då sker ingen återkoppling.

Det är svårt att få fram tillförlitlig statistik över antalet klagomål som inkommer till skolorna. De flesta klagomål hanteras på enheterna. Anmälningarna till skolinspektionen blir allt fler och de tar mycket tid i anspråk från både skolorna och utbildningskontoret att hantera och besvara.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns väl fungerande rutiner både på våra skolor samt de ärenden som hanteras av utbildningskontoret.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ett utvecklingsområde kan vara att tydliggöra inför vårdnadshavare, vilken gång ett ärende ska behandlas i verksamheten. Det händer att vårdnadshavare vänder sig direkt till Utbildningskontoret, innan de lyft synpunkten/klagomålet med skolans personal. Det blir en bättre lösning för alla inblandade om ett ärende kan lösas så långt ute i verksamheten som möjligt. Ett ärende kan följas upp på ett bättre sätt, om det görs av personal som träffar barnet och finns i verksamheten där barnet befinner sig.

Snabb information till vårdnadshavare kring händelser i skolan och på fritidshemmet skulle sannolikt minska antalet inkomna klagomål till enheterna.

Exempel från våra skolor:

- Vi behöver se över våra rutiner för arkivering , då dokumentationen ofta stannar hos den person som har hanterat klagomålet .(Bergaskolan)
- I de fall som vårdnadshavare inte känner sig nöjda så bokas personligt möte med rektor och inblandade medarbetare. Än så har vi inte haft något fall där klagomålen inte gått att reda ut.(Finnstaskolan)
- Vi fortsätter diskussionerna i personalgruppen angående kommunikation och bemötande av våra brukare. Vi tror att ett mer samstämmigt bemötande upplevs mer professionellt. Vårt syfte med arbetet är att skapa en tillitsfull kommunikation mellan hem och skola. Kommunikationen ska vara ett stöd i samarbetet kring elevernas skolgång.(Hagnässkolan)

Morgonstarten

Rutiner kring morgonstarten vid Lillsjöskolan har setts över under ht slut. Avbokning av elever i Vklass har införts. Allt fler elever kommer tidigt. Närmare en tredjedel av skolans elever äter frukost och så gott som alla 300 elever finns på skolgården från kl.8.00. Flera händelser som kan betraktas som kränkningar har skett under denna tid.

Åtgärder:

- Varje fritidsavdelning öppnar sin egen avdelning - fler anställda morgontid
- Vklass-avbokning av tre anställda varje morgon
- Rastvaktsschemat görs om så att lärare rastvaktar från kl 8. Ger ökad bemanning på gården
- Lärare i klassrum från kl 8.10 för att elever skall kunna gå in tidigare i klassrum (läsning före skoltid).
- Kontakt med föräldrar kan inte ske morgontid i hallen då all personal tar hand om elever.(Lillsjöskolan)

**SKA-rapport förskoleklass
2017-18
Utbildningsnämnden**

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Rektors ledningsdeklaration.....	5
3.1	Förskoleklassens mål och förbättringsområden.....	5
3.2	Rektors uppföljning av förskoleklassens utveckling	6
4	Målområden - förskoleklass	7
4.1	Normer och värden	7
4.2	Kunskaper	9
4.3	Elevernas ansvar och inflytande	10
4.4	Skola och hem	12
4.5	Övergång och samverkan	13
4.6	Skolan och omvärlden	15
5	Synpunkter och klagomål - förskoleklass	17

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Rektor omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

SKA-planen förväntas finnas tillgänglig på respektive skolas hemsida.

Utvärdering av SKA-planen sker två gånger per år.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

I självvärderingsverktyget BRUK finns indikatorer med kriterier kopplade till de övergripande målen (del 1 och 2) i läroplanen att skatta. BRUK kan också användas som underlag för diskussion om och värdering av kvaliteten i verksamheten.

www.skolverket.se/bruk

3 Rektors ledningsdeklaration

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. (Lgr 11)

Alla rektorer har beskrivit hur de som pedagogisk ledare och chef styr verksamheten mot de nationella målen. Syftet är att huvudmannen skall få en uppfattning om hur rektorer styr och leder sin verksamhet. Rektors vision sätter riktningen för skolans utveckling. Samtliga rektorer ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen och inom vissa områden har huvudmannen valt att centralisera sina resurser för att säkerställa likvärdighet och även beakta rektors arbetsmiljö. Det är bl a Elevhälsan, Fastighet och kostnaden. Rektorer träffas ca 2ggr/månad med fokus att tillsammans bidra till likvärdigheten på alla våra skolor.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen behöver fortsätta ha fokus på rektors arbetsmiljö och skapa en organisation med större delaktighet.

3.1 Förskoleklassens mål och förbättringsområden

Respektive skola beskriver mål och förbättringsområden i förskoleklassen för läsåret 2017/2018.

Goda exempel från våra skolor:

- **För att göra en trygg övergång** från förskolan till skolan arbetar vi utifrån en gemensam framtagna handlingsplan . Förskolebarnen ges möjlighet att besöka skolan vid flera tillfällen under vårterminen innan skolstart.
- **För planering av klasser** av eleverna sker samråd med förskolans personal. Överlämningssamtal mellan skola- förskola och vårdnadshavare ordnas efter behov. Skola och förskolor har kedjeträffar varje termin där pedagogiska frågor lyfts och planering för övergångar görs.(Bergaskolan)
- Vi behöver utveckla former för att ge vårdnadshavare kontinuerlig information om elevernas kunskapsutveckling.
- Anpassa verksamheten utifrån den obligatoriska förskoleklassens mål.(Bergaskolan)
- Förskoleklass deltar i skolans alla traditioner och samlingar vilket gör övergången till skolan trygg och odramatisk.(Brunnaskolan)
- Samverka med lärarna i grundskolan så att nödvändiga centrala begrepp grundas redan i förskoleklass.(Brunnaskolan)
- Ger stöd för elever efter vad skolans screening, överlämnande förskola eller förskoleklassens lärare beskriver på samma sätt som övriga skolans elever. (Lillsjöskolan)

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att skolorna behöver utveckla området ytterligare med ett än tydligare fokus på förskoleklassen när den från läsåret 2018/19 är obligatorisk. Två skolor har formulerat gemensamma förbättringsområden för förskoleklassen läsåret 2017/2018. Huvudmannen ser positivt på denna samverkan.

3.2 Rektors uppföljning av förskoleklassens utveckling

I och med att läroplanen förtydligats samt att uppföljningsarbetet tydliggörs i denna rapport, anser huvudmannen att rektor lättare kan beskriva och synliggöra arbetet med utvecklingen i förskoleklassen. I sina respektive planer beskrivs hur rektor följer upp arbetet i förskoleklassen genom bland annat klassrumsbesök, medarbetarsamtal och enkäter.

Goda exempel från våra skolor:

- Uppföljning av elevernas utveckling sker tillsammans med klasslärare och representanter från elevhälsan . Detta sker en gång per termin och efter behov på EHT.(Bergaskolan)
- Förskollärare gör klassrumsbesök hos varandra.(Brunnaskolan)
- Resultaten i undersökningar och screeningar följs upp löpande under läsåret. Klasskonferenser hålls varje termin där elevernas förväntade kunskapsuppföljning och sociala utveckling diskuteras.(Finnstaskolan)

Rektors uppföljning av förskoleklassens utveckling har under året gjorts på detta sätt

- I klassrumsobservationer och i samtal kan rektor ta del av arbetet i förskoleklass. Föräldrars spontana respons utgör också ett underlag.
- I rapport från arbetslagens representanter till samverkansmöten
- I medarbetar- och lönesamtal följer rektor upp förskoleklassens mål med den anställda
- I trygghetsenkäter och Våga Visa enkät samt Skolinspektionens föräldraenkät. (Lillsjöskolan)
- Vid medarbetarsamtalen följer rektor upp den planering som finns och hur den har stämt i relation till målen för F-klassen.(Tjustaskolan)

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att skolornas rektorer följer förskoleklassens mål på ett systematiskt sätt och är en del av skolans utveckling.

4 Målområden - förskoleklass

4.1 Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolans mål är att varje elev

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter*
- *respekterar andra människors egenvärde*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen*
- *och visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. (Lgr 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Arbetet med normer och värden beskrivs som processer där likabehandlingsplaner, trygghetsgrupper och gemensamma ordningsregler är centrala.

Rektorerna beskriver aktiviteter av såväl främjande och förbyggande som av mer åtgärdande karaktär.

Enligt skollagens 6 kapitel om åtgärder mot kränkande behandling ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Enligt 6 kap. 10 § är en rektor, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, skyldig att anmäla detta till huvudmannen

Huvudmannen har ett ansvar för att anmälningsskyldigheten enligt 6 kap. 10 § iakttas, samt en skyldighet att utreda uppgifter om kränkande behandling och vidta åtgärder för att förhindra att kränkningar sker. Kränkande behandling definieras enligt 6 kap. 3 § som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Anmälningsskyldigheten omfattar även diskriminering och trakasserier enligt diskrimineringslagen.

Utbildningskontoret har rutiner för rektors anmälan till huvudman. Anmälningarna görs via kommunens nya ärende och dokumenthanteringssystem där utredare och verksamhetschef skola på utbildningskontoret sammanställer och bedömer om insats också krävs av huvudmannen.

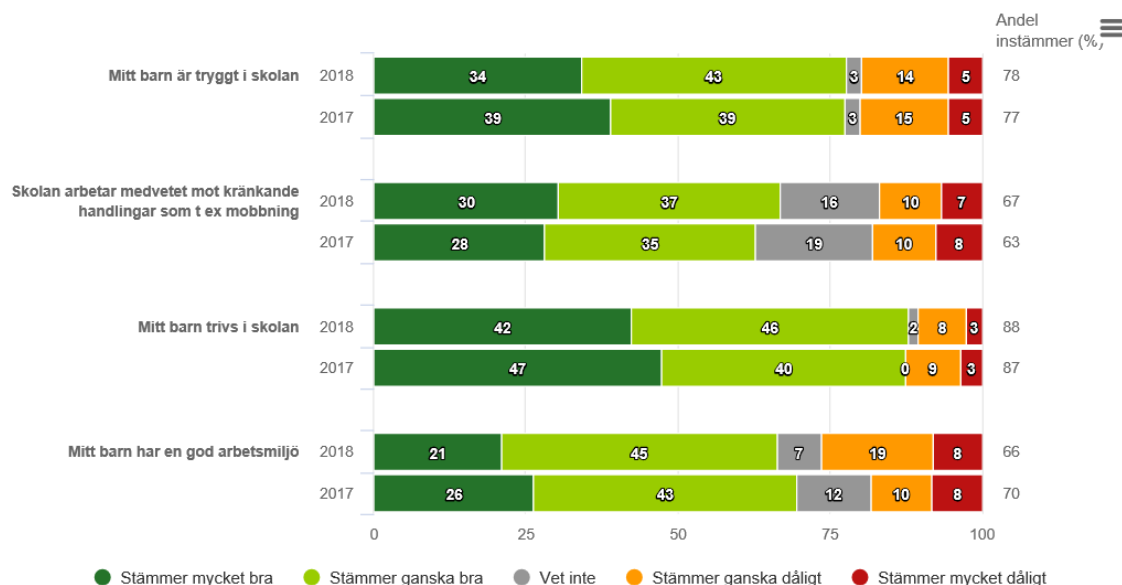
Några goda exempel från våra skolor:

- har fadderklasser och gör aktiviteter tillsammans på olika sätt yngre och äldre elever.
- tar emot våra elever i klasserna på samma sätt när skoldagen börjar
- varje nytt läsår inleder vi med vad vi kallar *Goda vanors vecka*. Fokus ligger på arbetet med att skapa goda relationer.

Resultat och analys

Normer och värden

Föräldrar Förskoleklass, Kommunala, Alla

Skolorna har utvärderat sina egna resultat och analyserat resultaten från olika grupper i relation till varandra och i relation till övriga skolor i kommunen.

Jämför vi mellan de grupper som ingår i undersökningen så konstateras att elever i yngre åldrar, överlag, upplever större trygghet än elever på högstadiet. Det finns stor andel av respondenterna, framförallt bland föräldrarna, som svarar att de inte vet om skolan arbetar mot kränkande behandling.

När det gäller frågan om trivsel kan man även här konstatera bättre resultat i de yngre åldrarna. Vi har omfattande renoveringsarbeten igång på några av skolorna vilket naturligtvis påverkar upplevelsen av trivsel.

Huvudmannens kommentar: Den sammanfattande analysen av området är att skolorna har ett systematiskt arbete inom området. Det är finns utvecklingsområden inom samtliga verksamheter men skolorna har olika utmaningar för att nå högre måluppfyllelse inom området.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande år.

Rektorer beskriver hur de avser att arbeta för högre måluppfyllelse inom området. Samtliga skolor har av Utbildningschefen fått i uppdrag att arbeta med SPSMs tillgänglighetsverktyg för en större likvärdighet.

Exempel på aktiviteter från våra skolor:

- Vi ska använda oss av ett lågaffektivt arbetssätt i bemötande av elever.(Bergaskolan)
- Vi inför fadderklasser så att F-klass får en fadderklass i åk 4.(Bergaskolan)
- Fortsatt arbete ta upp gruppdynamiken under varje a-lagsmöte och anpassa efter förhållande.(Härneviskolan)
- Förskoleklassens lärare ansvarar för sin klass fram tills fritids börjar kl 13. Det

gör att eleverna inte ingår i det stora rastvaktsschemat utan förskollärarna kan styra sin rast till när eleverna behöver och till en plats där gruppen just då behöver vara.(Lillsjöskolan)

- Organisationen förstärkt med speciallärare och socialpedagog. Aktivt arbete med samarbetsövningar och läs/skrivövningar.(Råbyskolan)

4.2 Kunskaper

Skolans mål är

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

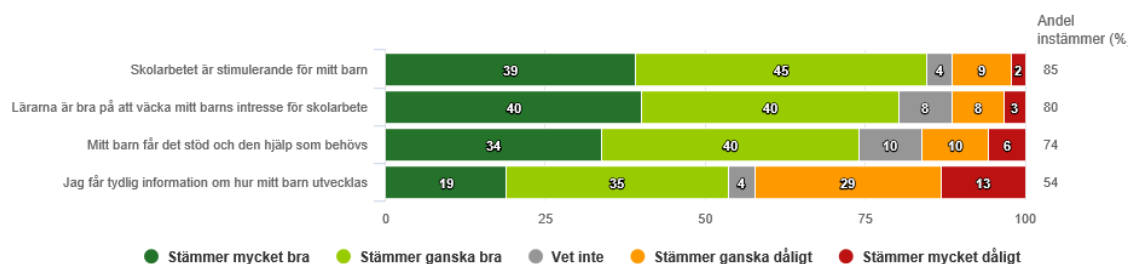
Läroplanen anger att varje skola har ett ansvar för att eleverna i förskoleklassen inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Detta ger också en grund för fortsatt utbildning. Enligt läroplanen ska skolan dessutom bidra till elevernas utforskande, nyfikenhet och lust att lära i form av strukturerad undervisning under lärares ledning, såväl i helklass som enskilt.

Goda exempel från våra skolor är:

- Ett språkutvecklande arbetssätt enligt *Bornholmsmodellen* används. Fonologisk träning genom att träna språkljuden kopplat till bokstavsinläring.(Bergaskolan)
- Vi har inlett ett tydligt samarbete med fritidshemmet där man planerar utifrån syftes- och förmågatänket som genomsyrar bådas läroplan. (Brunnaskolan)
- Vi avbryter för kortare rörelsepass under dagens olika aktiviteter, för att stimulera inläringen.(Härneviskolan)
- Vi arbetar enligt Att skriva sig till läsning med syfte att eleverna skall knäcka läskoden under förskoleklassåret.(Lillsjöskolan)
- Språklig medvetenhet sker dagligen via *Bornholmsmodellen*. Vi når målen genom att rimma, urskilja begynnelse-/slutljud, jämföra korta och långa ord, sammansatta ord m.m.
- Skolan bedriver ett utvecklings/samarbete med F-klassen. Vi diskuterar övergångar mellan F-klass och skola och vilka förväntningar pedagogerna har på eleverna vid övergångar. Biträdande rektorleder dessa möten där klasslärare och F-klasslärare ingår. Som diskussionsgrund utgår vi från det centrala innehållet i läroplanen.(Tjustaskolan)

Resultat och analys

Föräldrar Förskoleklass, Kommunala, 2017, Alla (70% svar)

Resultatet på frågan om informationen om barnets utveckling är mycket lågt. Förskoleklassens uppdrag är dock lite knepigt. Det saknas individuell uppföljning av varje elev avseende kunskapsutveckling. Vi borde däremot kunna se vid höstens bedömningsstöd i svenska och matematik för år 1 hur föregående års förskoleklass rustats. Det gör att förskollärares delaktighet i redovisning av resultat från bedömningsstöd är mycket viktigt.

Några skolor har provat att använda bedömningsstödet för åk 1 redan i förskoleklass. Det skulle kunna vara en framkomlig väg för att synliggöra kunskapsutvecklingen.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att området är ett fortsatt utvecklingsområde att kunna tydligt ge information till vårdnadshavare om elevens utveckling. Goda möjligheter finns via lärplattformen Vklass.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Goda exempel från våra skolor:

- V-klass ska användas för kommunikation om förskoleklassens verksamhet och synliggöra den kopplad till läroplansmålen.(Bergaskolan)
- Två nyanställda förskollärare kommer att gå STL vilket innebär att alla förskollärare har genomgått STL-utbildningen och därmed ha utökat sin digitala kompetens. I F-klass finns inte tillgång till Ipads en-till-en, men man kan låna för specifika lektioner. (Brunnaskolan)
- Inför att F-klass blir obligatorisk skolform så kommer vi att satsa på att utveckla läs- och skrivinläringen i förskoleklass. Alla elever ska kunna läsa när de börjar åk 1. Förstelärare i svenska ska handleda och stötta pedagogerna i förskoleklassen i arbetet med språkutvecklingen.(Finnstaskolan)
- Delge planeringar till föräldrar via V-klass så de ser vad barnen möter för stoff.(Lillsjöskolan)

4.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolans mål är att varje elev

- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och
- har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. (Lgr11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Goda exempel från våra skolor:

- Eleverna är delaktiga i vad som ska skrivas i informationsbrevet till vårdnadshavare.(Bergaskolan)
- Skolans regler och klassrumsregler förtydligas för eleverna.(Bergaskolan)

Genom att eleverna i undervisningen ges möjlighet till att utveckla förtrogenhet till demokratiska principer och processer, kan de tränas i att utöva inflytande och ta ansvar och vara delaktiga i verksamheten.

Det sker genom att de tränas att uttrycka sin åsikt.

Att vänta på sin tur.(Brunnaskolan)

Att arbeta formativt i alla klasser leder till att eleverna bättre vet vad som väntas av dem och vart de är på väg. Eleverna blir mer engagerade och mer aktiva i och ser sin egen läroprocess.(Finnstaskolan)

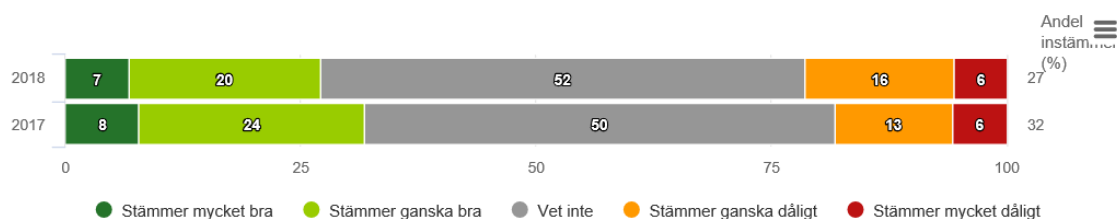
Vi har klassvärdar som innebär att man är ansvarig för ett viss område.(Härneviskolan)

Förskoleklassen deltar med två representanter vid skolans elevråd. Dessa elever är språkrör från förskoleklassen. Tillsammans med övriga klassrepresentanter diskuteras elev-ärenden. Man tränar på mötesteknik och demokrati. Äldre elever fungerar ordförande och protokoll-skrivare. Biträdande rektor har en mer övergripande roll. Eleverna har ett rullande schema så att samtliga elever får möjlighet till att närvara. (Tjustaskolan)

Resultat och analys

Ansvar och inflytande

Mitt barn är med och planerar sitt eget skolarbete, Föräldrar Förskoleklass, Kommunala, Alla

Huvudmannens kommentar: Resultatet kan inte tolkas på något annat sätt än att detta är ett utvecklingsområde för samtliga skolor. Den stora delen föräldrar som svarar att de inte vet måste informeras om hur arbetet i förskoleklasserna planeras och genomförs.

Huvudmannens uppfattning om elevernas ansvar och inflytande i förskoleklassen är att det finns goda exempel på planering och aktiviteter som tar hänsyn till strävansmålen i läroplanen. Arbetet med ansvar och inflytande utförs dock i stor utsträckning utanför klassrummet i olika råd (elevråd, matråd, skolråd), huvudmannen anser att detta bör synliggöras tydligare i klassrummet.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Utarbeta en tydlig modellform för hur vi kan utvärdera elevernas upplevelse av ansvar och inflytande i förskoleklassen när den nu är obligatorisk sedan lå 18/19.

Goda exempel från skolorna:

- Utveckla klassråden för F-klasser.(Bergaskolan)
- Många vårdnadshavare upplever att de inte får tillräckligt med information angående sina barns utveckling i skolarbetet och förväntad måluppfyllelse. En orsak till det är att Vklass inte har använts fullt ut. Så länge Vklass inte blir den enda ”kanalen” för information så kommer många vårdnadshavare inte att använda tjänsten. Vi kommer inför ht-18 att använda Vklass som vår enda informationskanal till vårdnadshavare.(Finnstaskolan)
- Eleverna ska i större utsträckning få välja aktiviteter när verksamheten så tillåter.(Härneviskolan)
- Målet med läskoden i åk 1 behöver vara i fokus när man samtalar med eleverna om vad och hur man skall arbeta.(Råbyskolan)

4.4 Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande.(Lgr 11)

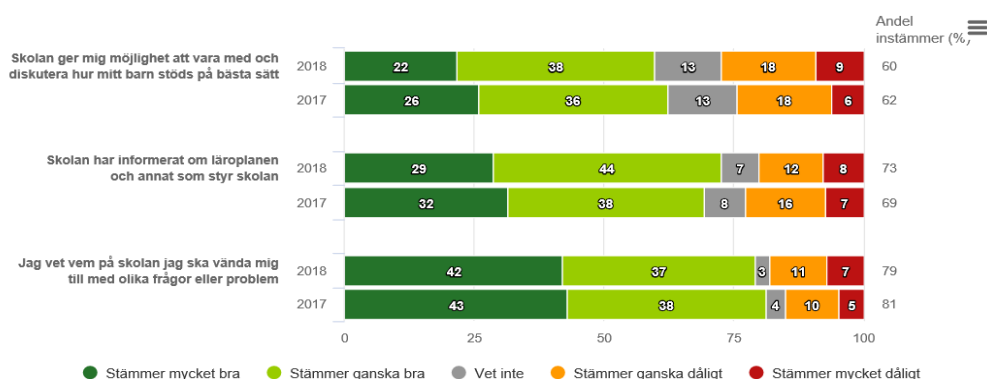
Så här genomför vi vårt gemensamma arbete

Flera skolor beskriver att de har väl fungerande skolråd, dvs. där skolan möter representanter för föräldrarna, oftast 1-2 föräldrar/klass. Den viktigaste kontakten mellan skolan och hemmet är ändå att föräldrarna kan tidigt följa elevens kunskapsutveckling. Lärplattformen Vklass är den kanal som används för information mellan skolan och hemmet. Veckobrev med aktuell information skickas hem till vårdnadshavarna på många skolor, oftast via Vklass. Även rektorsbrev finns som en kanal mellan skolledningen och dess föräldrar för att beskriva nyheter runt skolorganisationen. Många vårdnadshavare deltar på föräldramötena, inskolningsmöten, Öppet Hus och på utvecklingssamtalen.

Resultat och analys

Skola och hem

Föräldrar Förskoleklass, Kommunala, Alla

Huvudmannens kommentar: Man kan konstatera att föräldrarnas delaktighet är något som skolorna har att utveckla vidare. Nya förskoleklassföräldrar möts av ett annat sammanhang är förskolan. Övergången kan upplevas otrygg för eleverna men också för föräldrarna. Information och uppmärksamhet kring detta kan sannolikt förbättra upplevelsen av både delaktighet och trygghet. Huvudmannen bör överväga att erbjuda utbildning för sina föräldrar runt det relativt nya betygssystemet och dess kunskapskrav, så varje föräldrar förstår hur de bästa kan stödja sina barn i sin utveckling. Flera föräldrar har fortfarande gått i den gamla skolan med betygsskalan 1-5 samt G, VG och MVG.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Kommunikationen mellan hem och skola kring elevernas utveckling behöver förbättras och former för detta utvecklas. Kopplingen mellan styrdokument och verksamhet behöver tydliggöras för vårdnadshavare.

Goda exempel från våra skolor:

- Kommunikation med vårdnadshavare kring elevers utveckling behöver utvecklas. Kommunicera anpassningar och utmaningar. (Bergaskolan)
- Möjliggöra för mer tid finns på eftermiddagar att spontanträffa vårdnadshavare. (Brunnaskolan)
- Vi kommer också att översätta våra övergripande dokument till olika språk så vi når ut till fler vårdnadshavare. (Finnstaskolan)
- Vid informationsmöte för blivande förskoleklass synliggör vi kunskapsuppdraget i f-klass. (Lillsjöskolan)
- Genomföra föräldrareträffar med nyanlända där vi beskriver svensk skola, skyldigheter och rättigheter, samt skollag och läroplans mål. Detta gör vi ihop med modersmålsenheten. (Råbyskolan)

4.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa

sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

I förskoleklassen finns flera övergångar att ta hänsyn till för att ge de bästa förutsättningarna för eleverna. Inför övergångar till och från förskoleklassen ska förskolan, fritidshemmet och inför årskurs 1 i skolan utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Goda exempel från våra skolor:

- Skola och förskola planerar tillsammans hur barnen ska placeras i grupper utifrån barnens bästa. Efter behov bjuds vårdnadshavare in till övergångssamtal.(Bergaskolan)
- Speciallärare är samma för F-3 och stödjer lärare i F-klass kring kartläggningar , anpassningar och stöd.(Bergaskolan)
- Samarbete med förskolan har vi genom det nätverk förskola/förskoleklass som träffas 3 ggr/år för att planera och sedan utvärdera övergången till förskoleklassen. Vi följer handlingsplanen som även innehåller en träff där förskolorna berättar om vad 5-åringarna har med sig för kunskaper och färdigheter utifrån det arbetet som gjorts där.(Finnstaskolan)
- Under våren har specialpedagog funnits tillgänglig om behov funnits vid förskoleklassens överlämningsmöte med mottagande pedagog i åk 1.(Härneviskolan)
- Elever i behov av stöd har överlämning i särskild ordning efter samtycke med vårdnadshavarna.(Lillsjöskolan)
- Utvecklat mentorskap, där äldre elever (år 3) läser schemalagt varje vecka för elever i F-klass.(Tjustaskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att skolorna har väl fungerande rutiner runt övergång förskola till förskoleklass. Övergångar för elever med stort behov av särskilt stöd är dock ett utvecklingsområde då flertalet elever och vårdnadshavare beskriver att de flera gånger får berätta eller förmedla viktig information om deras barn.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Skolorna upplever att deras planer är bra och kommer att, med några mindre justeringar, fortsätta gälla.

Goda exempel från våra skolor:

- Göra Fritidshemspersonalen delaktig i informationen kring enskilda elever vid övergången från förskola till skola .Detta för att flera elever som börjar på fritidshemmet innan förskoleklassen börjar ska få bästa möjliga bemötande.(Bergaskolan)
- Rektor för dialog med de andra skolorna F-3 och med förskolechefer om hur barns stödbehov än mer kan synliggöras.(Lillsjöskolan)

4.6 Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Skolans mål är att varje elev

- *kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,*
- *har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och*
- *har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. (Lgr 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar. I Skolverkets allmänna råd understryks att skolledare, lärare och studie- och yrkesvägledare har ett gemensamt ansvar för studie- och yrkesvägledning, men med olika roller. Rollfördelningen beskrivs schematiskt enl. nedan:

SYV-organisationen för de kommunala skolorna innebär att s.k. "Områdessyv" finns kopplade till områdena Bro, Brunna och Kungsängen med högstadieskolorna som huvudsaklig placering. SYV-planer finns upprättade där arbetet tillsammans med SYV har konkretiserats.

Rektorerna beskriver de aktiviteter som genomförts på enheterna. Det ser väldigt olika ut på enheterna beroende på elevernas ålder och mognad.

I de yngre åldrarna har det på flera skolor varit föräldrar på besök där de berättat för eleverna om sina arbeten. I de äldre åldrarna har eleverna varit ute på PRAO-perioder. Flera skolor har också Skapande skolaprojekt där eleverna deltar i olika kulturaktiviteter. Det genomförs besök på olika kulturinrättningar såsom teatrar, konserthus och bibliotek.

Exempel från aktiviteter från våra skolor:

- Vi har en naturskola som ger eleverna möjlighet att vara ute i naturen och lära sig hur man ska vårda denna, lär sig om rättigheter, möjligheter och skyldigheter. (Bergaskolan)
- Kyrkans personal besöker Finnstaskolan vid flera tillfällen under läsåret och jobbar tillsammans med pedagogerna kring dessa frågor. (Finnstaskolan)
- Vi visar på icke genusmedveten exemplifiering då vi berättar om yrken. Sjuksköterskan Sune. Hästskötaren Anders. Snickarna Stina och Olle. (Lillsjöskolan)
- Förskoleklassen har tillgång till datorer och iPads för att utforska omvärlden tillsammans. (Råbyskolan)
- Klassen besöker "Tom Tits" i Södertälje varje år för att lära och uppleva intressanta experiment. (Tjustaskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Arbetet inom området för verksamheten kan fortsätta utvecklas. Det genomförs en hel del uppskattade och utvecklande aktiviteter på skolnivå men deras koppling till styrdokumentet är delvis oklar.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

SYV - organisationen måste "sätta sig" och komma igång enligt planeringen. De nya "Områdessyvarna" har i uppdrag att arbeta fram "Aktivitetsplaner".

Goda exempel från våra skolor:

- Locka flera föräldrar att komma till skolan och berätta om sina yrken.(Bergaskolan)
- Prata mer om varför vi behöver gå i skolan, syftet.(Härneviskolan)
- Under en temadag på Ht 18 kommer vi bjuda in SYV för att hålla i några aktiviteter som har att göra med yrken mm.(Brunnaskolan)
- Mycket utomhusaktiviteter där friskvård och naturkunskap ingår.(Tjustaskolan)

5 Synpunkter och klagomål - förskoleklass

Skollagens bestämmelser om klagomålshantering

Enligt 4 kap. 7-8 §§ skollagen ska alla huvudmän ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Det är upp till varje huvudman att själv bestämma hur klagomålshanteringens ska organiseras och hur informationen om klagomålsrutinerna lämnas. Huvudmannen ska informera barn, elever och vårdnadshavare om rutinerna så att de vet hur de går till väga för att lämna ett klagomål. Om handläggningen av ett klagomål visar att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att bristerna åtgärdas.

Rutiner för klagomålshantering ser ut enl. följande:

Förhållningssätt

Klagomål och synpunkter ska alltid tas på allvar och hanteras utan dröjsmål. Samtliga medarbetares förhållningssätt ska präglas av:

- Klagomålslämnaren i fokus
- Gott bemötande
- God information som skapar realistiska förväntningar
- Klagomål och synpunkter välkomnas, både muntliga och skriftliga
- Klagomål och synpunkter ger möjlighet till förbättringar
- Skyndsam återkoppling med en bekräftelse om att klagomålet eller synpunkten tagits emot

Rutiner på respektive enhet

Samtliga enheter ska informera om följande gång för klagomålshantering:

- Klagomål och synpunkter kan lämnas muntligt eller skriftligt.
- Klagomål och synpunkter skall i första hand lösas av berörd personal.
- Om klagomålslämnaren inte är nöjd med personalens hantering av ärendet kan den vända sig till enhetschefen/rektorn.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med enhetschefens/rektorns hantering av ärendet kan den vända sig till Utbildningsnämnden.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med kommunens hantering är det även möjligt att lämna sitt klagomål till Skolinspektionen.

Vad klagomålet bör innehålla

Ett klagomål bör innehålla:

- Namn och kontaktuppgifter
- Uppgifter om vilken verksamhet som klagomålet gäller
- Kortfattad beskrivning av klagomålet

Om den som utreder klagomålet behöver några kompletterande uppgifter tas kontakt med den som lämnat klagomålet.

Webbformulär

Klagomål eller synpunkter riktade till Utbildningsnämnden lämnas via ett anpassat webbformulär som finns tillgängligt på kommunens webbplats. Det går även bra att skicka klagomålet med e-post till adressen utbildningsnamnden@upplands-bro.se.

Dokumentation och uppföljning

Alla inkomna klagomål registreras, följs upp, och blir en allmän handling. Det innebär att andra kan ta del av klagomålet. I undantagsfall kan uppgifter i en allmän handling sekretessbeläggas. Klagomålslämnaren kan dock välja att vara anonym, men då sker ingen återkoppling.

Resultat och analys

Det är svårt att få fram tillförlitlig statistik över antalet klagomål som inkommer till skolorna. De flesta klagomål hanteras på enheterna. Anmälningarna till skolinspektionen blir allt fler och de tar mycket tid i anspråk från både skolorna och utbildningskontoret att hantera och besvara.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns väl fungerande rutiner både på våra skolor samt de ärenden som hanteras av utbildningskontoret.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ett utvecklingsområde kan vara att tydliggöra inför vårdnadshavare, vilken gång ett ärende ska behandlas i verksamheten. Det händer att vårdnadshavare vänder sig direkt till Utbildningskontoret, innan de lyft synpunkten/klagomålet med skolans personal. Det blir en bättre lösning för alla inblandade om ett ärende kan lösas så långt ute i verksamheten som möjligt. Ett ärende kan följas upp på ett bättre sätt, om det görs av personal som träffar barnet och finns i verksamheten där barnet befinner sig.

Snabb information till vårdnadshavare kring händelser i skolan och på fritidshemmet skulle sannolikt minska antalet inkomna klagomål till enheterna.

Exempel från våra skolor:

- Vi behöver se över våra rutiner för arkivering, då dokumentationen ofta stannar hos den person som har hanterat klagomålet .(Bergaskolan)
- I de fall som vårdnadshavare inte känner sig nöjda så bokas personligt möte med rektor och inblandade medarbetare. Än så har vi inte haft något fall där klagomålen inte gått att reda ut.(Finnstaskolan)
- Vi fortsätter diskussionerna i personalgruppen angående kommunikation och bemötande av våra brukare. Vi tror att ett mer samstämmigt bemötande upplevs mer professionellt. Vårt syfte med arbetet är att skapa en tillitsfull kommunikation mellan hem och skola. Kommunikationen ska vara ett stöd i samarbetet kring elevernas skolgång.(Hagnässkolan)

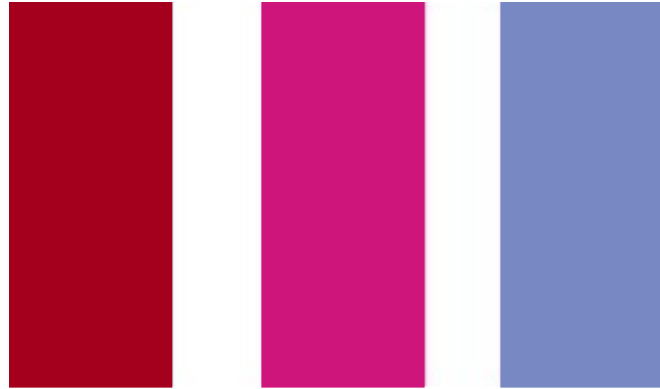
Morgonstarten

Rutiner kring morgonstarten vid Lillsjöskolan har setts över under ht slut. Avbokning av elever i Vklass har införts. Allt fler elever kommer tidigt. Närmare en tredjedel av skolans elever äter frukost och så gott som alla 300 elever finns på skolgården från kl 8. Flera händelser som kan betraktas som kränkningar har skett under denna tid.

Åtgärder:

- Varje fritidsavdelning öppnar sin egen avdelning - fler anställda morgontid
- Vklass-avbokning av tre anställda varje morgon
- Rastvaktsschemat görs om så att lärare rastvaktar från kl 8. Ger ökad bemanning på gården
- Lärare i klassrum från kl 8.10 för att elever skall kunna gå in tidigare i klassrum

- (läsning före skoltid).
- Kontakt med föräldrar kan inte ske morgontid i hallar då all personal tar hand om elever.(Lillsjöskolan)

**SKA-rapport
grundsärskola 2017-18
Utbildningsnämnden**

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Grundläggande information om skolan	5
3.1	Personal	6
3.2	Elever.....	7
4	Rektors ledningsdeklaration.....	8
5	Skolans värdegrund och uppdrag	10
6	Målområden.....	11
6.1	Normer och värden	11
6.2	Kunskaper	12
6.3	Elevernas ansvar och inflytande	14
6.4	Skola och hem	15
6.5	Övergång och samverkan	16
6.6	Skolan och omvärlden	17
6.7	Bedömning och betyg.....	18
7	Elevhälsoprocess vid skolan	20
8	Synpunkter och klagomål.....	21

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Rektor omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplighet och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

3 Grundläggande information om skolan

Grundsärskolan är en del av Ekhammarskolan med Lena Hjukström som rektor. Biträdande rektor, Ann-Sophie Backlund, är närmaste chef och pedagogisk ledare för grundsärskolan och mellanstadiet på Ekhammarskolan. Grundsärskolan är organiserad som ett arbetslag med en arbetslagsledare, tre olika åldersblandade klasser och ett fritidshem enligt följande:

Grundsärskola inriktning **ämnesområden (1 klass): 1-9 A** - 4 elever, ansvarsläraren behörig lärare för grundskolan men inte för grundsärskolan.

Grundsärskola inriktning **ämnen (2 klasser): 1-5 B** - 6 elever, behörig ansvarslärare för grundsärskolan, **6-9 B** - 9 elever, behörig ansvarslärare för grundskolan. En deltidsanställd lärare som undervisar i ma/no och so. Hon är behörig för grundskolan.

Arbetslagsledaren deltar i ledningsgruppens möten en gång per vecka och har även avstämning med biträdande rektor veckovis. Arbetslagsledarens roll är att samordna och säkerställa arbetslagets dagliga arbete, resursfördelning samt utvecklingsarbeten. En viktig del i uppdraget är även regelbunden kommunikation med skolledning och övriga arbetslagsledare.

I verksamheten jobbar även nio elevassistenter i olika sysselsättningsgrad. De stöttar eleverna under skoldagen och bedriver fritidsverksamhet för eleverna på eftermiddagarna och lov. Grundsärskolan bedriver också korttidstillsyn (fritids) enligt LSS och får dessa uppdrag via socialtjänsten.

Personalen består idag av ca 17 personer i fördelade med olika tjänstgöringsgrad och arbetsuppgifter.

Ekhammarskolans grundsärskola har sin verksamhet i paviljonger i närheten av UBGs sporthall en bit ifrån skolans övriga skolområde. Hemkunskap, idrott och hälsa, musik och slöjd bedrivs i grundskolans lokaler av ämnesbehöriga lärare för grundskolan.

Grundsärskolans skolgård är inhägnad och relativt liten i omfattning. På skolgården finns en stor altan, klätterställning, gunga, studsmatta och gräsmatta. Vi saknar i dagsläget förrådsbyggnad och skulle behöva fler stimulerande lektytor för eleverna där de får möjlighet att träna olika motoriska färdigheter.

Genom medarbetarsamtalen har det framkommit att personalen har olika sätt att arbeta med och bedöma kunskapskraven. Det finns ett tydligt behov av kompetensutveckling och diskussioner kring ökad samsyn och likvärdig bedömning. Biträdande rektor har därför kontaktat Specialpedagogiska skolmyndigheten (SPSM) för att få hjälp och stöd i dessa frågor. Biträdande rektor kommer också delta i ett rektorsnätverk för skolledare i Grundsärskolan som SPSM driver. Grundsärskolans förstelärare har under läsåret lett ett internt fortbildningsarbete kring formativt arbetssätt för samtliga lärare.

Det utökade elevantalet inför lå 18/19 (en ökning med 50%) innebär ett stort behov av nyrekryteringar.

Prioriterade utvecklingsområden lå 17/18:

- Formativt arbetssätt
- Digitalisering

Huvudmannens kommentar:

Huvudman behöver säkerställa en framtida tillgång till lokaler/lärandemiljöer som erbjuder elever och personal en god och stimulerande arbetsmiljö. Bristen på lokaler gör

det inte möjligt att ta emot samtliga elever som önskar en plats i Ekhammarskolans grundskola. När det nu planeras för en nybyggnad av Ekhammarskolan som skall bli en sammanhållen F-9 planeras den även för en grundskola på ca 50 elever, 1200 kvm yta.

3.1 Personal

Tabell

Läsår	Heltidstjänster (per den 15 oktober resp läsår)							
	Totalt antal personal	Rektor / Bitr. rektor	Lärare	Lärare m. leg (%)	Övrig personal	Antal elever per lärare	Studie och yrkesvägled	Antal elever per syv
17/18	12,45	0,50	3,95	2,95	8,50	4,81	0,10	19
16/17	11,30	0,50	3,30	2,30	8,0	5,15	0,10	17

Resultat och analys

Ekhammarskolans grundskola har vuxit stadigt de senaste tre läsåren sedan hösten 2015 då hela kommunens grundskoleverksamhet flyttades till skolan.

Den stora utmaningen kring personalen är att rekrytera behörig personal och även att ta vara på den erfarenhet och kunskap som äldre lärare i verksamheten har, innan de går i pension. På fritidssidan är svårigheten att hitta behöriga fritidslärare. Vi har också svårt att fysiskt få plats i våra lokaler med ett större antal elever och personal än vad som var planerat hösten 2015.

Den lärare som undervisar mot ämnesområden har under året sökt in till speciallärarutbildningen med inriktning mot intellektuell funktionsnedsättning men ännu inte blivit antagen.

Planerad kompetensutveckling för personalen:

- * Fortsatt utbildning kring utredning av elevs behov av särskilt stöd och upprättande av åtgärdsprogram (samarbete med Gudrun Löwendahl-Björkman).
- * Kompetenshöjande insatser i form av IKT workshops, tex OneNote, olika appar som används i verksamheten mm.
- * Kompetenshöjande arbete av försteläraren kring formativt arbetssätt i arbetslaget, återkommande ca en gång per månad.
- * Erfarenhetsutbyte och samarbete med annan grundskola (Kolarängsskolan i Järfälla kommun).
- * Olika fortbildningsinsatser har även genomförts utifrån enskilda pedagogers behov och uppdrag, både för lärare och fritidspersonal.

Huvudmannens kommentar:

Grundskolan i Upplands-Bro har samma bekymmer som många motsvarande grundskolor i Sverige. Svårigheten är att rekrytera behöriga lärare med lärarlegitimation. Huvudmannen arbetar med problemet i samråd med utbildningskontoret.

3.2 Elever

Läsår	Totalt antal barn per 15 oktober						
	Åk 1-3	Åk 4-6	Åk 7-9	Antal barn med annat modersmål	Antal barn med modermålsundervisning	Antal barn med studiehandledning	Antal elever som följer kursplanen i Sva
17/18	3	8	8	5	2	0	0
16/17	4	5	8	3	1	0	0

Elevantalet avser alla grundsärskolans elever tillsammans (både de som läser inriktning mot ämnen och ämnesområden).

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar:

Elevantalet har ökat stadigt sedan hela kommunens grundsärskola samlades på Ekhammarskolan hösten 2015. Detta har gjort att lokalerna blivit delvis för trånga i och med att det, med det ökande elevantalet, även följer med utökning av antalet personal. Nybyggnad av en ny Ekhammarskola (F-9) inkl grundsärskola på ca 1200kvm kommer möta behovet av framtida platser.

4 Rektors ledningsdeklaration

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven. (Lgr 11)

Ekhammarskolans viktigaste uppgift är lärande, och de elever som går i grundsärskolan ska erbjudas de insatser som krävs för att var och en ska utvecklas i riktning mot de mål som finns beskrivna i läroplanen. Det är följaktligen vår uppgift att se till att alla våra elever upplever trygghet, trivsel och lust till lärande i skolan. Detta arbete ska utgå ifrån identifierade framgångsfaktorer såsom höga förväntningar på varje elevs vilja och möjlighet att lära och ta ansvar, samt individuella anpassningar såväl studiemässigt som socialt, utifrån varje elevs förutsättningar och behov.

Den mångfald som elevernas olika bakgrunder, åldrar, intressen och erfarenheter representerar är en tillgång för skolan och erbjuder unika möjligheter att utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. En annan tillgång är vårdnadshavarnas stora kunskap om sina barn. Denna kompetens ska vi ta till vara och respektera genom att ta initiativ till tät samverkan mellan elev, vårdnadshavare och skolans personal.

Arbetslaget utgör grunden i den lärande organisationen vid vår skola. I arbetslaget samarbetar pedagoger med olika kompetenser och erfarenheter för att tillsammans planera, genomföra och utvärdera undervisningen. I detta arbete ska vi stötta, lära av och utmana varandra för att pröva och utveckla arbetssätt och arbetsformer som gynnar elevernas utveckling.

För att de olika delarna av verksamheten – som alla är lika viktiga - ska fungera som en helhet är det viktigt att skolledningen verkar för att all personal känner till och arbetar i riktning mot våra gemensamma mål. Detta förutsätter ett demokratiskt ledarskap där alla medarbetare ges inflytande och möjlighet att påverka. De arbetssätt vi använder ska präglas av ett öppet och tillåtande klimat där rätt till delaktighet och inflytande och möjlighet att uttrycka sina åsikter är centralt. Möjlighet till diskussion och kritiskt ifrågasättande ska genomsyra all undervisning och övrig verksamhet på skolan.

Som ett verktyg för att systematiskt förbättra kvaliteten i verksamheten ska grundsärskolans uppnådda resultat regelbundet sammanställas och analyseras. Utvärderingar genomförs i arbetslaget i juni och i januari, och i samband med detta formuleras mål och aktiviteter för att nå ökad måluppfyllelse. Exempel på mål och resultat som följs upp är betyg, trygghet/trivsel och ansvar/inflytande.

Prioriterade utvecklingsområden detta läsår är:

- Mål-och resultatuppföljning
- Rätt stöd tidigt
- Formativ bedömning
- Kollegialt lärande
- Digitalisering

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Medarbetarenkäten lå 17/18:

Resultaten på medarbetarenkäten 2017 visar att vårt arbetsmiljöindex sjunkit från 64 till 58. Orsaken till detta är att en stor andel lärare upplever att arbetstiden inte räcker till för att utföra arbetet och att stöd gällande prioriteringar från närmaste chef brister.

Planerade åtgärder för att förbättra resultaten:

- Öka kunskapen kring reglerad arbetstid/förtroendearbetstid
- Avstämningar 1 g/månad på APT
- När medarbetare aviserar behov av stöd ansvarar närmaste chef för att så sker.
- Prioriteringar utifrån kommungemensam prioriteringslista

5 Skolans värdegrund och uppdrag

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. (Lgr 11)

Skolans mål är att varje elev

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.

Så här arbetar vi:

- Kontinuerlig samtal kring normer och värden som en del av ordinarie undervisning.
- Särskilda insatser från elevhälsan och/eller likabehandlingsgruppen vid behov.
- Särskilda temadagar vid behov, t ex två temadagar vt-18 med särskilt fokus på identitet, jämlikhet och sexualitet.

6 Målområden

6.1 Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolans mål är att varje elev

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,*
- *respekterar andra människors egenvärde,*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och*
- *visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv.*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Mål

I arbetet med att alla elever ska känna sig trygga i skolan har Ekhammarskolan bidragit till att

- Fler föräldrar än läsåret innan uppger att deras barn är trygga i skolan.

Aktiviteter

- Konstant tillgänglighet av vuxna, även under raster, till och från skolskjutsen.
- Återkommande samtal med eleverna om trygghet och trivsel.
- Deltar i skolans trygghet- och trivselenkät.
- Tydlig struktur av veckan, dagen, lektionspass och arbetssätt.
- Vi jobbar med olika typer metoder för att utveckla elevernas medvetenhet om sig själva, kamrater och olika relationer, både i grupp och enskilt
- Enskilda arbetsrum för de elever som behöver detta alt. skärmar mellan bänkarna.
- Kontinuerliga enskilda samtal med elever om trivsel, trygghet, vänskap mm.
- Vi har klassråd och elevråd.
- Pedagog från grundsärskolan sitter med likabehandlingsgruppen.
- Läraren beslutar sittplatser och gruppindelningar.
- Tydliga ordningsregler.

Åtgärder lå 17/18 för förbättrade resultat:

- Fritids organiserar sig med schemalagda aktiviteter och schemalagda raster. Ansvarig: Fritidsansvarig och arbetslagsledaren.

- Arbeta mer med begreppsförståelse för att eleverna lättare ska kunna uttrycka sina känslor och sätta ord på sina upplevelser. Ansvarig: Arbetslaget och arbetslagsledaren.

- Förbättra samarbetet och kommunikationen inom arbetslaget. Ansvarig: Arbetslagsledare

- Utveckling av den systematiska uppföljningen och analysen av resultaten i arbetslaget genom resultatdialog med skolledning på arbetslagsnivå och individnivå. Ansvarig: Skolledning

När ska det följas upp

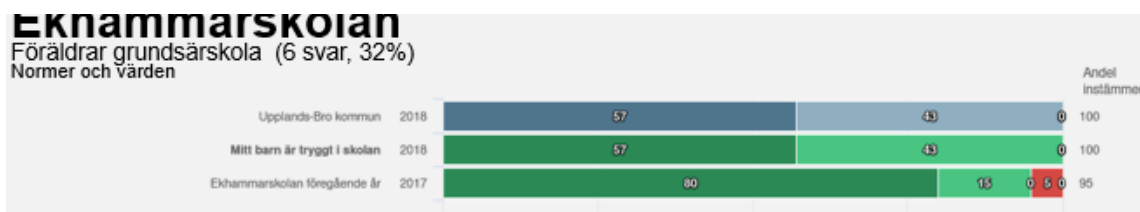
Utvärdering i likabehandlingsgrupp och arbetslag (se bilaga *Årshjul SKA*).

Uppföljning av antalet anmälningar av kränkande behandling.

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Skolans resultat från kommungemensam enkät 2018:

Mitt barn är tryggt i skolan:

Utfall 16/17: 95% (föräldrar grundskolan)

Utfall 17/18: 100 % (föräldrar grundskolan)

Antalet anmälningar kränkande behandling: 0

Utvärdering juni 2018:

Inga anmälningar om kränkningar under läsåret 2017-18. Att antalet anmälningar om kränkningar återkommande skulle vara 0 ärenden känns inte helt realistiskt. Frågan är om alla kränkningar anmäls eller om man löser de konflikter som uppstår och att de därför inte anmäls som kränkningar.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att arbetet med trygghet och studiero inom Grundskolan är av god kvalitet. Arbetet med att anmäla kränkningar till huvudmannen behöver prioriteras och skapa goda rutiner för uppföljning och analys.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

- Fritids organiserar sig med schemalagda aktiviteter och schemalagda raster. Ansvarig: Fritidsansvarig och arbetslagsledaren.

- Arbeta mer med begreppsförståelse för att eleverna lättare ska kunna uttrycka sina känslor och sätta ord på sina upplevelser. Ansvarig: Arbetslaget och arbetslagsledaren.

- Förbättra samarbetet och kommunikationen inom arbetslaget. Ansvarig: Arbetslagsledare

- Utveckling av den systematiska uppföljningen och analysen av resultaten i arbetslaget genom resultatdialog med skolledning på arbetslagsnivå och individnivå. Ansvarig: Skolledning

-Förtydliga rutiner kring anmälningar om kränkande behandling. Ansvarig: bitr rektor

6.2 Kunskaper

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är

nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna strukturerad undervisning under lärarens ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Mål:

- Fler elever än läsåret innan uppfyller kunskapskraven i samtliga ämnen.
- Alla elever som läser efter ämnesområden ska efter genomgången grundskola ha uppfyllt kunskapskraven i varje ämnesområde, vi strävar också efter att de som har förutsättningar uppfyller de särskilda kunskapskraven eller får betyg i grundskolan.
- Hela betygsskalan används vid bedömning.

Aktiviteter

- Vi använder olika bedömningsmaterial för att följa elevernas kunskapsutveckling.
- Träffar med annan grundskola för erfarenhetsutbyte och samarbete 2-3 ggr/läsår.
- IUP på varje elev i infomentor i samband med utvecklingssamtal 2 ggr/läsår.
- Individanpassad undervisning, arbetsmaterial, litteratur mm
- Löpande kommunikation och dialog med vårdnadshavare om elevernas utveckling.
- Tätt samarbete och dialog mellan pedagogerna i de olika stadierna på grundskolan genom möten i olika konstellationer.
- Delta i skolans DIGI-grupp för ökad kompetens kring IKT och digitalisering. En representant från skola och en från fritids.
- Vi behöver köpa in fler digitala enheter till verksamheten (Ipad).

När ska det följas upp

Utvärdering i arbetslaget (se bilaga Årshjul SKA)

- Avstämning mot bedömning i lärplattformen och betygresultat.

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Utvärdering lå 17/18:

Eftersom grundskolan har relativt få elever i varje årskurs är det svårt (eller ger en missvisande bild) att ha jämförande statistik som underlag för att mäta om man nått mål eller inte.

Endast en elev från grundskolan gick ut åk 9 i juni 2018. Eleven har haft hög frånvaro och inte nått vårt mål med betyg i alla ämnen. Efter beslut om anpassad studiegång har eleven kunnat nå E i tre ämnen.

Betygsskalan används i högre utsträckning än tidigare i många ämnen. De ämnen där den inte används med lika stor spridning är SO och NO.

Huvudmannens kommentar:

Huvudmannen bedömer att måluppfyllelsen är relativt god trots liten statistik. Arbetet med att digitaliseringen även inkluderar särskolans elever behöver prioriteras så elever och lärare har tillgång till modern teknik med goda möjligheter till variation i undervisningen.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

- Nya målformuleringar. Ansvarig: bitr. rektor
- Uppföljning i ledningsgrupp och i resultatdialog abl-ledare-biträdande rektor. Ansvarig: bitr rektor
- Utveckla pedagogiska planeringarna och implementeringen av de digitala verktygen. Ansvarig: DIGI-grupp
- Inbjudan till elevvårdskonferens 1 ggr/termin för större samsyn kring eleverna. Ansvarig: Arbetslagsledare

6.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolans mål är att varje elev

- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och
- har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. (Lgr11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Mål

- Elevernas åsikter och idéer tas till vara och påverkar utformningen av Ekhammarskolans verksamhet.

Aktiviteter

- Elever från grundsärskolan är med i elevrådet.
- Klassråd 1 gång/veckan.
- Eleverna får kontinuerlig möjlighet att påverka i vilken ordning vi läser olika ämnesområden.
- Vi jobbar för att elevernas åsikter ska komma till uttryck på olika sätt både i undervisning och fritidsverksamhet.

När ska det följas upp

Utvärdering i arbetslag (se bilaga *Årshjul SKA*).

- Avstämning mot Ekhammarskolans enkäter (UTV).

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Skolans resultat från kommungemensam enkät:

Mitt barn är med och planerar sitt eget arbete:

Utfall 17/18: 29% (grundsärskolans föräldrar)

jmf Utfall 16/17: 30% (grundsärskolans föräldrar)

Utvärdering lå 17/18:

Svarsfrekvensen bland föräldrar i grundsärskolan är, sett över tid, mycket låg (ca 30%). Detta är personalen väl medvetna om, men försöken att motivera fler föräldrar att faktiskt besvara enkäten har hittills inte lyckats. De viktigaste "utvärderingsformerna" är således fortfarande de personliga mötena, såsom föräldramöten och utvecklingssamtal. Vid dessa möten uttrycker föräldrarna en mycket högre grad av nöjdhet.

Ett målmedvetet arbete för att utveckla ett formativt arbetssätt börjar ge tydliga resultat; exempel på verktyg som används i högre utsträckning än tidigare är självskattning och kamratbedömning.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att arbetet med elevinflytande är lågt och behöver utvecklas och prioriteras av skolledningen.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

- Uppföljning av resultaten med elevrådet. Ansvarig: skolledning
- Uppföljning i Ledningsgrupp och i resultatdialog (abl-ledare-biträdande rektor). Ansvarig: rektor
- En tydlig ansvarsbeskrivning av vad det innebär att vara elevrådsansvarig. Ansvarig: bitr. rektor
- Förberedande elevrådsmöten för eleverna i grundsärskolan innan Ekhammarskolans möten. Ansvarig: lärare

6.4 Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Mål

- Vi har ett tätt samarbete med elevernas vårdnadshavare för att tillsammans utveckla grundsärskolans innehåll och verksamhet.

Aktiviteter

- Föräldramöten 2 ggr/läsår.
- Öppet hus och vernissage.
- Veckobrev via Vklass.
- IDAGboken/Kontaktböcker.
- Skolrådsrepresentater.

- Löpande kommunikation med vårdnadshavare om elevernas utveckling.
- Information om elevernas omdömen och IUP läggs ut i Vklass.

När ska det följas upp

- Utvärdering i skolråd och arbetslag (se bilaga *Årshjul SKA*)

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Utvärdering lå 17/18:

Våra aktiviteter för läsåret har genomförts med önskat resultat.

Vi använder Vklass för nästan all information till föräldrar med blandat resultat. Det är svårt att få alla föräldrar att gå in i Vklass och läsa regelbundet.

I verksamheten har vi inte några större bekymmer med ogiltig frånvaro. Däremot har vi några elever som har mycket hög giltig frånvaro. Denna frånvaro jobbar vi med på flera olika sätt ibland även tillsammans med socialtjänsten och habiliteringen.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att det finns ett bra samarbete mellan skola och dess vårdnadshavare men att kommunikationen i Vklass behöver utvecklas. Utbildningsinsats för vårdnadshavare gällande Vklass bör övervägas.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Pröva andra interaktiva digitala verktyg, förutom V-klass, i syfte att sprida kunskap om vad vi arbetar med. Ansvarig: rektor

6.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Mål

- Personalen som tar emot en ny elev har god kännedom om elevens behov och kan därför möta dessa på ett adekvat sätt från start.

Aktiviteter

- Vid nyinskrivningar arbetar vi efter en särskild ”mottagandeplan” som vi reviderar och förbättrar med jämna mellanrum.
- Tätt samarbete och dialog mellan pedagogerna i de olika klasserna/stadierna på grundsärskolan genom måndagsmöten, arbetslagsmöten och fritidsmöten.

När ska det följas upp

- Utvärderas av elevhälsoteam och arbetslag (se bilaga *Årshjul SKA*)

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att finns tydlig mötesstruktur, relevant innehåll och god ledning som gör att samverkan inom arbetslaget fungerar väl. Ett utvecklingsarbete av samverkansformerna inom fritidsverksamheten har inletts med målet att skapa effektivare möten både vad gäller innehåll och struktur.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Inga nya planerade aktiviteter.

6.6 Skolan och omvärlden

Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Mål

Varje elev

- ges möjlighet att göra medvetna studie- och yrkesval som inte begränsas av kön eller av social eller kulturell bakgrund.
- ges möjlighet att utveckla kontakter med kultur- och arbetsliv samt andra verksamheter som kan berika lärandemiljön.

Aktiviteter

- Studievägledare bjuds in på särskilda möten eller/och på utvecklingssamtal i åk 9 tillsammans med föräldrar samt ibland med resursteamet.
- Elever får besöka aktuella skolor med personal samt göra praktik på gymnasieskolors IV-program under 1-2 veckor, antingen med eller utan personal från grundsärskolan.
- Elever erbjuds göra en prao-period i åk 8 efter sina egna förutsättningar och önskemål.
- Skolan ger kontinuerliga möjligheter att besöka arbetsplatser i kommunen såsom brandkår, tandläkare, bibliotek, post etc som en del i samhällsorienterande ämnen.
- Skolan erbjuder möjlighet till kulturella upplevelser som bio, teater, konserter etc. kontinuerligt under skolåret.
- Stöd från studie- och yrkesvägledare i ansökningsprocessen till gymnasiet (åk 9).

När ska det följas upp

- Utvärderas av SYV och arbetslag (se bilaga *Årshjul SKA*)

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Samtliga planerade aktiviteter lå 17/18 har genomförts med avsett resultat.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att samtliga planerade aktiviteter lå 17/18 har genomförts med avsett gott resultat.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

SYV behöver bli mer delaktig i studie- och yrkesvägledningens arbete på grundsärskolan. Börja med samtal med eleverna redan i åk 8 (för de elever som önskar), samt formulera en handlingsplan kring arbetet med SYV. Ansvarig: SYV

6.7 Bedömning och betyg

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg.

Skolans mål är att varje elev

- *utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och*
- *utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna. (Lgr11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Mål

- Eleverna utvecklar ett större ansvar för sina studier utifrån ålder, mognad och förmåga.
- Hela betygsskalan används vid bedömning.

Aktiviteter

- Utvecklingsamtal erbjuds 1 gång/termin där elev utifrån sina egna förutsättningar får ta del av vad som krävs för att nå ett visst mål.
- Varje lärare arbetar med minst två verktyg för formativt arbetssätt.
- Lärplattformen hålls uppdaterad med information om läxor och prov
- Utvecklingsamtal genomförs minst 1g/termin.
- Vi använder ett material som heter ”Mina mål”. Materialet syftar till att tydliggöra kunskapskraven på ett enkelt sätt, med hjälp av bilder, symboler och konkreta exempel, för att elevernas förmåga till självskattning av egna arbetsprestationer.
- Eleverna får regelbundna läxor och hemuppgifter att sköta utifrån egen förmåga.

När ska det följas upp

Utvärdering i arbetslag (se bilaga *Årshjul SKA*).

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Samtliga planerade aktiviteter har genomförts med avsedd effekt.

Under ledning av förstelärare, och genom ett kollegialt lärande, har flera verktyg för ett formativt arbetssätt utvecklats, och därmed elevernas möjligheter att utifrån sina egna förutsättningar bedöma sina resultat och arbetsprestationer. Exempel på detta är dokumentation och bedömning av elevarbeten med hjälp av film.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Inga nya planerade aktiviteter.

7 Elevhälsoprocess vid skolan

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå elevhälsans mål.

Elevstödsmöten genomförs regelbundet i varje arbetslag i syfte att uppmärksamma elever som riskerar att inte uppfylla kunskapskraven eller som har andra behov av stöd i sin utveckling. Vid behov kan ärenden lyftas till elevhälsoteamet där kurator, skolsköterska och skolpsykolog kan konsulteras.

När det gäller utvecklingsbedömningar och elevers eventuella placering i grundsärskola så har vi ett nära samarbete med kommunens resursteam. När eleverna är placerade i grundsärskolan har vi även samarbete med habiliteringen, BUP, autismcenter och andra externa aktörer där både eleverna och familjerna får mycket stöd och råd. Internt i kommunen samarbetar vi även med socialtjänstens LSS-enhet.

När ska det följas upp

Utvärderas av arbetslag och elevhälsoteam i juni.

Ansvarig: Rektor

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Utvärderingen visar på svårigheter att under vt-18 få tydliga besked från resursteamet gällande antal elever på ingång till grundsärskolan inför kommande läsår. Detta har försvårat bl.a. tjänstefördelningsarbetet inför kommande läsår. Orsakerna till detta behöver utredas vidare. Huvudmannen bedömer att personalen har god förmåga att anpassa undervisningen efter elevernas behov. Svårigheten är att avgöra om en insats är att betrakta som extra anpassningar och särskilt stöd, eller som ledning och stimulans kvarstår. Diskussioner har förts vid SPSM-träffar men det är trots det oklart vad som gäller.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Implementering V-klass modul för särskilt stöd. Ansvarig: speciallärare

8 Synpunkter och klagomål

Skollagens bestämmelser om klagomålshantering

Enligt 4 kap. 7-8 §§ skollagen ska alla huvudmän ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Det är upp till varje huvudman att själv bestämma hur klagomålshanteringens ska organiseras och hur informationen om klagomålsrutinerna lämnas. Huvudmannen ska informera barn, elever och vårdnadshavare om rutinerna så att de vet hur de går till väga för att lämna ett klagomål. Om handläggningen av ett klagomål visar att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att bristerna åtgärdas.

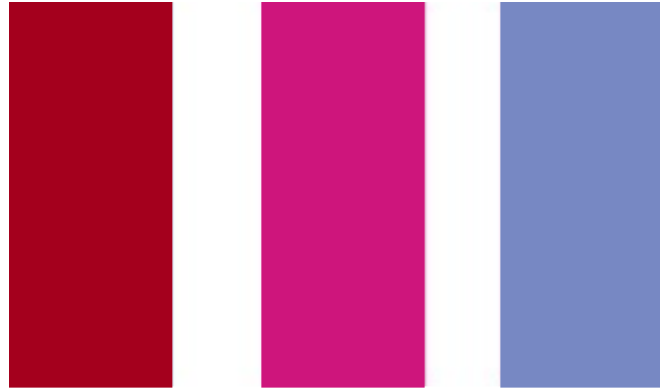
- Vår utgångspunkt är att vår kommunikation och information ska vara öppen, ärlig, aktuell och korrekt.
- Vi ser värdet i dialog och välkomnar därför synpunkter och/eller klagomål på vår verksamhet.
- Synpunkter/klagomål som rör **undervisningens/fritidsverksamhetens innehåll, planering och utförande samt uppföljning** lämnas i första hand till ansvarig lärare/fritidspedagog, i andra hand till biträdande rektor och i tredje hand till rektor.
- Synpunkter/klagomål som rör **enskild elev** lämnas i första hand till ansvarslärare, i andra hand till biträdande rektor och i tredje hand till rektor.
- Synpunkter/klagomål som rör **skolans lokaler** lämnas till skolans intendent.
- Synpunkter/klagomål som rör **administrativa rutiner** lämnas till skolans expedition.
- Synpunkter/klagomål som rör skolans **övergripande verksamhet** lämnas till rektor.
- Vid skarpa klagomål där skolan anses ha brustit mot rådande lagar eller praxis hänvisar rektor vidare till huvudmannen (via hemsidan eller mail) samt synliggör rätten och möjligheten att kontakta Skolinspektionen.
- Vi använder e-post i huvudsak för korta och enkla frågor/svar samt för entydig information. För ämnen som kräver ett mer klargörande resonemang föredrar vi personliga möten alternativt telefonkontakt.

Personalen följer upp och utreder i förekommande fall samt återkopplar sedan till den som framfört synpunkten/klagomålet. I de fall som rutiner måste ändras eller förtydligas som en följd av klagomålet uppmärksammas kollegiet. Ibland utmynnar klagomålet i ett möte mellan skolans personal och den/de berörda. Syftena med mötena är att förstå den andres perspektiv och hitta framgångsrika strategier för förbättringar.

Skolledare dokumenterar inkomna klagomål, och sammanställer i slutet av läsåret som underlag för att identifiera eventuella utvecklingsområden.

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att rutiner runt synpunkter och klagomål finns som fungerar. Under läsåret registrerades 5 inkomna klagomål från två olika vårdnadshavare. De handlade om kritik rörande fritidspersonalens/lärares förhållningssätt (utretts och hanterats av biträdande rektor) och om missnöje med icke beviljad lång ledighet.

SKA-rapport grundskola 2017-18

Utbildningsnämnden

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Grundläggande information om skolan	5
3.1	Personal	5
3.2	Elever.....	6
4	Rektors ledningsdeklaration.....	8
5	Skolans värdegrund och uppdrag	9
6	Målområden.....	10
6.1	Normer och värden	10
6.2	Kunskaper	11
6.3	Elevernas ansvar och inflytande	15
6.4	Skola och hem	17
6.5	Övergång och samverkan	18
6.6	Skolan och omvärlden	19
6.7	Bedömning och betyg.....	21
7	Elevhälsoprocess vid skolan	25
8	Synpunkter och klagomål.....	27

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Rektor omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

3 Grundläggande information om skolan

I Upplands-Bro kommun finns tio grundskolor, varav tre stycken med högstadium.

Finnstaskolan	Åk F-6	Bro
Tjustaskolan	Åk F-6	Bro
Härneviskolan	Åk F-6	Bro
Råbyskolan	Åk F-6	Bro
Broskolan	Åk 7-9	Bro
Brunnaskolan	Åk F-3	Kungsängen
Lillsjöskolan	Åk F-3	Kungsängen
Bergaskolan	Åk F-6	Kungsängen
Hagnässkolan	Åk 4-9	Kungsängen
Ekhammarskolan	Åk 4-9	Kungsängen

För att värna en helhetssyn på elevernas utveckling samarbetar dessutom skolorna i områdesgrupper i kommunens tre geografiskt sammanhängande områden; Bro-, Brunna- och Kungsängensområdet.

3.1 Personal

Läsår	Heltidstjänster (per den 15 oktober resp läsår)							
	Totalt antal personal	Rektor / Bitr. rektor	Lärare	Lärare m. leg (%)	Övrig personal	Antal elever per lärare	Studie och yrkesvägled	Antal elever per syv
17/18	441,4	18,5	206,2	80,7	216,7	13,7	2,8	1 008,9
16/17	452	16,5	217,7	78,3	217,8	12,5	3	933
15/16	440,51	14,5	173,2	81,2	201,1	15,2	2	1 481
14/15	414,2	10,5	180,9	83,8	233,3	14,2	2	1 440

Andelen lärare med lärarlegitimation ligger på ca 81% och ligger väl i linje med kranskommuner till Stockholm. Det blir generellt svårare för alla kommuner att få tag på lärare med lärarlegitimation och det gäller även Upplands-Bro kommun. Ambitionen är alltid att till varje utlyst tjänst tillsätta med lärare med legitimation som även är ämnesbehöriga i samtliga ämnen de undervisar inom.

De kraftigt stigande lärarlönerna innebär också en problematik att få behålla de redan duktiga lärare man har i organisationen samtidigt som varje ny lärare driver högre lönekostnader och delvis förstör lönestrukturen på skolan och totalt i kommunen.

Svårast att rekrytera är fortfarande lärare inom Ma/No och de praktiskt estetiska ämnena. Det råder även stor omsättning på skolledare i Sverige och inom Stockholmsområdet även om det varit relativt stabilt för oss i Upplands-Bro under en period.

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: För att underlätta för våra skolledare och säkerställa likvärdigheten för alla våra skolor bör huvudmannen överväga att införa central rekrytering där ett antal funktioner samarbetar för att tillsammans utarbeta rutiner och bestämmer vilka rekryteringskanaler vi skall använda för alla våra skolor. Malmö Stad har infört detta med gott resultat. Huvudmannen bör även överväga att starta en egen aspirantutbildning för att säkerställa att det finns utbildade biträdande rektorer som sedan kan anta rektorstjänster.

3.2 Elever

Elevantal

Antal elever i kommunens grundskolor per den 6 februari										
Skola	Förskoleklass	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 4	Åk 5	Åk 6	Åk 7	Åk 8	Åk 9
Bergaskolan	39	44	47	53	46	42	18			
Broskolan								106	110	116
Brunnaskolan	73	64	63	62						
Ekhammarskolan		1	2		79	74	60	107	130	96
Finnstaskolan	53	51	54	52	50	68	46			
Hagnässkolan					70	72	74	75	72	84
Härneviskolan	48	53	52	54	46	23	26			
Lillsjöskolan	77	76	74	76						
Råbyskolan	34	45	40	33	23	27	42			
Tjustaskolan	19	21	20	16	13	9	15			
Totalt antal elever	343	355	352	346	327	315	281	288	312	296

Läsår	Antal elever totalt	Antal elever med annat modersmål	Antal elever som deltar i modersmålsund.	Antal elever med studiehandledning	Antal elever som följer kursplanen i Sva	Antal asylsökande/ ensamkommande elever
17/18	3 215	904	953	108	446	26
16/17	3 131	894	894	93	358	46
15/16	2 962	859	851	105	472	52
14/15	2 881	778	831	89	520	10

Resultat och analys

Elevantalet fortsätter att stiga. Många av våra skolor är fulla till bredden vilket innebär att tillfälliga lokaler, i form av paviljonglösningar, behöver användas på några av våra enheter. Prognoserna visar att elevantalet kommer att fortsätta öka under lång tid framöver. I de nya områden som planeras finns planer för nybyggnation av skolor. I de områden där man förtätar befintlig bebyggelse riskerar platsbristen att förvärras. Tidigare har man kunnat ha förskoleklasser om ca 20-24 elever och sedan fylla på inför årskurs ett men nu behöver på de flesta skolor med förskoleklass redan från början vara på 26-28 elever utifrån behov av skolplatser.

Trångboddheten på våra skolor innebär också att slitaget blir högt. Det är svårt att hitta perioder där renoveringar kan genomföras utan att påverka verksamheterna.

Elevunderlagen ser mycket olika ut och i perioder har vi fått många elever med dåliga förkunskaper i svenska. Det kommer också nyanlända med liten eller försumbar skolbakgrund. Organisationen behöver vara mycket flexibel för att klara av så stora förändringar i elevers bakgrund och förutsättningar. Mötet med dessa nya elever och de olika bakgrunder de kommer ifrån har verkligen varit berikande för våra skolor men också inneburit stora påfrestningar på organisationen. Under hösten 2018 har tillströmmningen av nyanlända elever varit lika stor eller större jämfört med hösten 2015 och framförallt F-6 skolorna i Bro har fått nya elever i sina samtliga årskurser.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen behöver ha fortsatt fokus på att ta fram nya skolplatser med i första hand nya skolor och anpassa befintliga skolors lokaler efter behoven. Så länge det finns så stort behov som nu av skolplatser för nyanlända behöver man överväga att återigen införa förberedelseklasser där det är möjligt och där förbereda dem för inkludering så snart det är möjligt.

4 Rektors ledningsdeklaration

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen och kunskapskraven (Lgr 11)

Alla rektorer har beskrivit hur de som pedagogisk ledare och chef styr verksamheten mot de nationella målen. Syftet är att huvudmannen skall få en uppfattning om hur rektorer styr och leder sin verksamhet. Rektors vision sätter riktningen för skolans utveckling. Samtliga rektorer ansvarar för sin inre organisation enligt skollagen och inom vissa områden har huvudmannen valt att centralisera sina resurser för att säkerställa likvärdighet och även beakta rektors arbetsmiljö. Det är bl a Elevhälsan, Fastighet och kostnaden. Rektorena träffas ca 2 ggr/månad med fokus att tillsammans bidra till likvärdigheten på alla våra skolor.

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen behöver fortsätta ha fokus på rektors arbetsmiljö och skapa en organisation med större delaktighet.

5 Skolans värdegrund och uppdrag

Skolväsendet vilar på demokratins grund. Skollagen (2010:800) slår fast att utbildningen inom skolväsendet syftar till att elever ska inhämta och utveckla kunskaper och värden. Den ska främja alla elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Utbildningen ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande demokratiska värderingar som det svenska samhället vilar på. Var och en som verkar inom skolan ska också främja aktning för varje människas egenvärde och respekt för vår gemensamma miljö. (Lgr 11)

Rektorena har beskrivit sitt värdegrundsarbete i både mer visionära termer samt mer konkret hur de organiserar arbetet med det främjande, förebyggande och åtgärdande elevhälsoarbetet.

Trygghetsteam eller motsvarande finns på alla skolor som är det team som jobbar med elevernas trygghet. Arbetet i trygghetsteam leds oftast av rektor. I trygghetsteamet finns oftast personal representerad från alla delar av verksamheten.

Trivselenkät/kartläggning genomförs på våra skolor regelbundet varje år. Exempel på frågor där: *Jag känner mig trygg i skolan. De vuxna motverkar aktivt att någon behandlas illa.*

Ordningsregler upprättas på alla våra skolor och fungerar som ett tydligt stöd för dialogen med elever kring värdegrundfrågor.

Elevhälsoteam träffas regelbundet, oftast per vecka, där en av punkterna handlar om vårt främjande och förebyggande arbete. Utifrån resultat från undersökningar och underlag från trygghetsteamets arbete så planeras och genomförs olika förebyggande insatser.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannens uppfattning är att samtliga skolor jobbar aktivt med trygghet och studiero för att skolan skall vara en trygg plats för såväl elever som personal. Förutsättningarna ser olika ut men samtliga skolor arbetar systematiskt med förbättringar inom området. Våra skolor är i hög grad heterogena, det vill säga med plats för alla barn, oavsett kön, religion eller etnisk tillhörighet.

6 Målområden

6.1 Normer och värden

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolans mål är att varje elev

- *kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,*
- *respekterar andra människors egenvärde,*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och*
- *visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. (Lgr 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Arbetet med normer och värden beskrivs som processer där likabehandlingsplaner, trygghetsgrupper och gemensamma ordningsregler är centrala.

Rektorerna beskriver aktiviteter av såväl främjande och förbyggande som av mer åtgärdande karaktär.

Enligt skollagens 6 kapitel om åtgärder mot kränkande behandling ska huvudmannen se till att det inom ramen för varje verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av elever. Enligt 6 kap. 10 § är en rektor, som får kännedom om att en elev anser sig ha blivit utsatt för kränkande behandling i samband med verksamheten, skyldig att anmäla detta till huvudmannen

Huvudmannen har ett ansvar för att anmälningsskyldigheten enligt 6 kap. 10 § iakttas, samt en skyldighet att utreda uppgifter om kränkande behandling och vidta åtgärder för att förhindra att kränkningar sker. Kränkande behandling definieras enligt 6 kap. 3 § som ett uppträdande som utan att vara diskriminering enligt diskrimineringslagen kränker ett barns eller en elevs värdighet. Anmälningsskyldigheten omfattar även diskriminering och trakasserier enligt diskrimineringslagen.

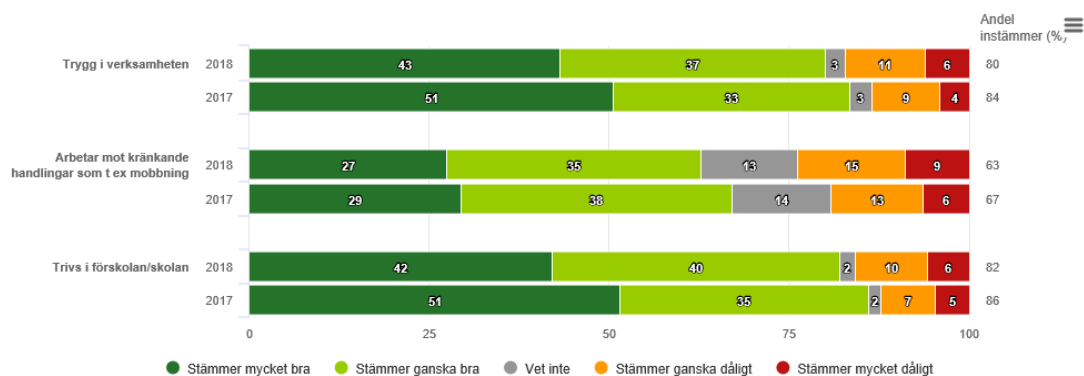
Utbildningskontoret har rutiner för rektors anmälan till huvudman. Anmälningarna görs via kommunens nya ärende och dokumenthanteringssystem där utredare och verksamhetschef skola på utbildningskontoret sammanställer och bedömer om insats också krävs av huvudmannen.

Några goda exempel från våra skolor:

- har fadderklasser och gör aktiviteter tillsammans på olika sätt yngre och äldre elever.
- tar emot våra eleverna i klasserna på samma sätt när skoldagen börjar
- varje nytt läsår inleder vi med vad vi kallar *Goda vanors vecka*. Fokus ligger på arbetet med att skapa goda relationer.

Resultat och analys

Summan av Föräldrar Förskoleklass, Föräldrar år 3, Föräldrar år 6, Föräldrar år 8, Elever år 3, Elever år 6, Elever år 8, Kommunala, Alla

Skolorna har utvärderat sina egna resultat och analyserat resultaten från olika grupper i relation till varandra och i relation till övriga skolor i kommunen.

Jämför vi mellan de grupper som ingår i undersökningen så konstateras att elever i yngre åldrar, överlag, upplever större trygghet än elever på högstadiet. Det finns stor andel av respondenterna, framförallt bland föräldrarna, som svarar att de inte vet om skolans arbete mot kränkande behandling.

När det gäller frågan om trivsel kan man även här konstatera bättre resultat i de yngre åldrarna. Vi har omfattande renoveringsarbeten igång på några av skolorna vilket naturligtvis påverkar upplevelsen av trivsel.

Den sammanfattande analysen av området är att skolorna har ett systematiskt arbete inom området. Det är finns utvecklingsområden inom samtliga verksamheter men skolorna har olika utmaningar för att nå högre måluppfyllelse inom området

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete inom området på våra skolor.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Rektorerna beskriver hur de avser att arbeta för högre måluppfyllelse inom området. Samtliga skolor har av Utbildningschefen fått i uppdrag att arbeta med SPSMs tillgänglighetsverktyg för en större likvärdighet.

Några skolor har för avsikt att genomföra utbildningsinsatser kring förhållningssätt och bemötande. Arbete med "Lågaffektivt bemötande" nämns som ett exempel.

Flera skolor lyfter också fram behovet av ett ökat fokus på normkritik och värdegrund i undervisningen.

6.2 Kunskaper

Skolan ska ansvara för att eleverna inhämtar och utvecklar sådana kunskaper som är nödvändiga för varje individ och samhällsmedlem. Dessa ger också en grund för fortsatt utbildning.

Skolan ska bidra till elevernas harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet. Skolan ska erbjuda eleverna

strukturerad undervisning under lärarens ledning, såväl i helklass som enskilt. Lärarna ska sträva efter att i undervisningen balansera och integrera kunskaper i sina olika former. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Arbetet för att uppnå högre kunskapsresultat är skolornas största och mest mångfacetterade utvecklingsområde. Rektorerna beskriver hur de arbetar med sina identifierade utvecklingsområden. De beskriver också den systematik som ligger till grund för identifieringen och prioriteringen av dessa områden.

Några är mer övergripande och allmängiltiga. De finns också med i Skolutvecklingsprogrammet och det finns konsensus kring att de områdena bör och skall prioriteras. Det gäller utvecklingen av det formativa arbetssättet med formativ bedömning som utgångspunkt det gäller också ett ökat kollegialt lärande, ett språkutvecklande arbetssätt på alla nivåer och en stärkt digital förmåga hos samtliga elever.

För att stärka och stötta enheterna finns centrala funktioner i form av IKT-utvecklare och utredare/skolutvecklare i Utbildningsstaben. Förstelärarna är en viktig resurs och de har olika uppdrag på skolorna och ett nätverk i kommunen.

IKT-utvecklaren driver en IKT-pedagoggrupp. Där ingår IKT-pedagoger från skolorna. Gruppen har fungerat som en nätverksgrupp där man delat med sig av erfarenheter från de olika skolorna. Man har diskuterat fortbildningsinsatser och IT-strategiska frågor. Gruppen används vid implementering av nya rön inom området, så likvärdigheten säkras på alla våra skolor.

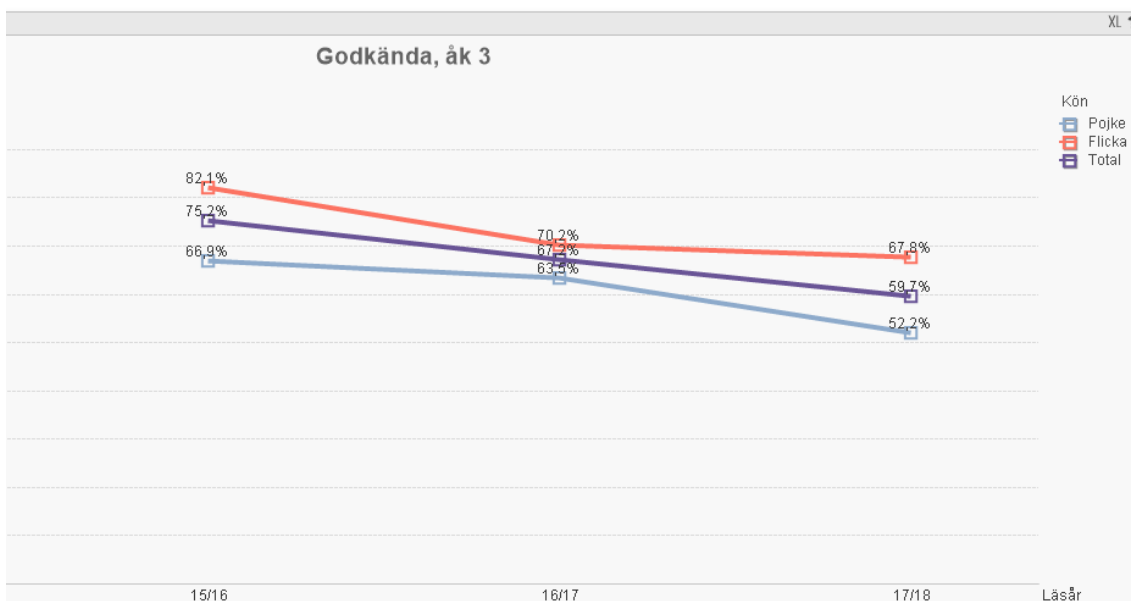
Skolorna har genomfört SKLs IKT-utvärdering LIKA. Denna hjälper till identifiera utvecklingsområden per skola och att göra en plan för den fortsatta utvecklingen inom området. För att ytterligare säkerställa att alla våra lärare och skolledare har rätt förutsättningar och kompetens att utveckla undervisningen för våra elever kommer samtliga skolledare och IKT-pedagogerna tillsammans besöka BETT-mässan i London under januari 2019 med fokus att det skall "hända och utveckla" undervisningen i alla våra klassrum.

Goda exempel från våra skolor är:

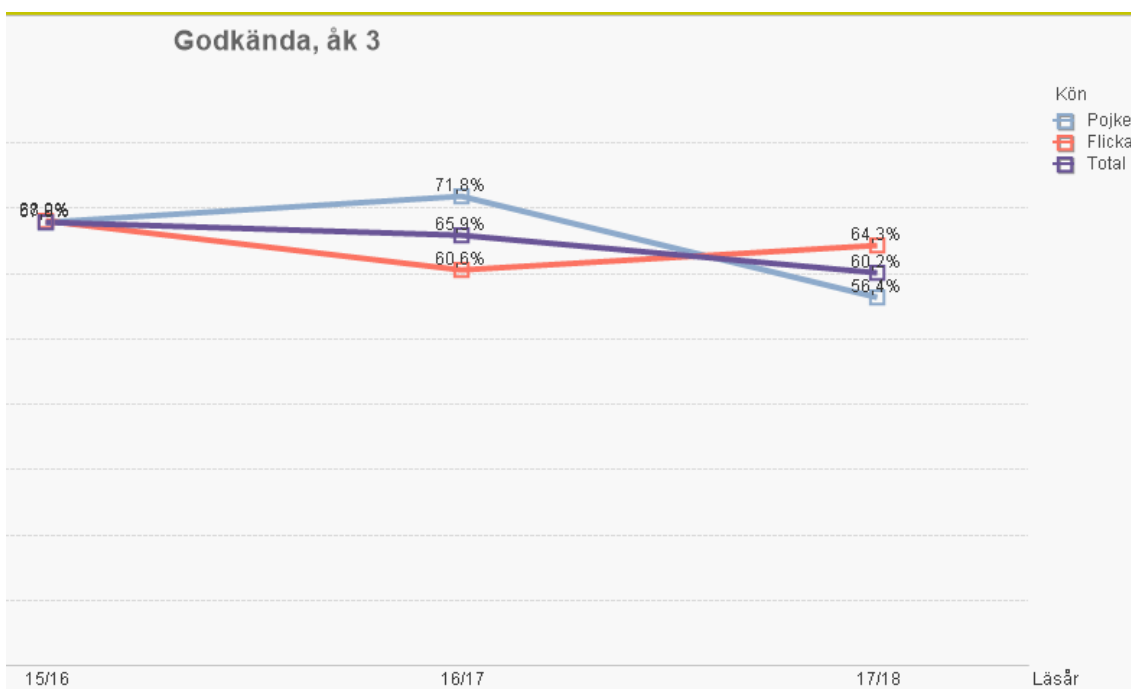
- Att ha höga förväntningar på våra elever är en av våra grundstenar i vår värdegrund för personalen. Vi ska arbeta för att elever får de anpassningar och stöd som de behöver och också ge utmaningar till elever som är särbegåvade eller högpresterande. Vi har på flera skolor förstelärare som har i sitt uppdrag att handleda och stödja i arbetet med extra anpassningar och särskilt stöd.
- Vi arbetar med NTA-lådor i alla klasser som en del av vår NO-undervisning i F-6 skolorna.
- Likvärdighet i undervisning och förutsättningar: Vi samplanerar undervisningen och sambedömer mycket av elevernas arbeten. Alla elever måste ges förutsättningar för en likvärdig undervisning.
- IT- alla elever har en egen Ipad. I teknikundervisningen använder vi Lego-robotar för undervisning i teknik. Digitala läromedel finns i alla ämnen.

Resultat och analys

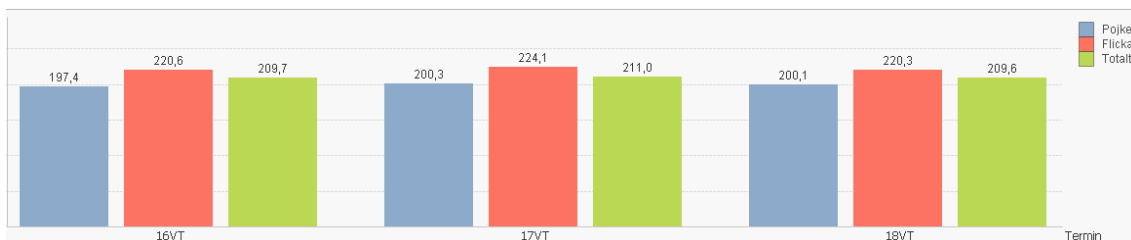
Grafen visar resultat på Nationella prov i Svenska för år 3

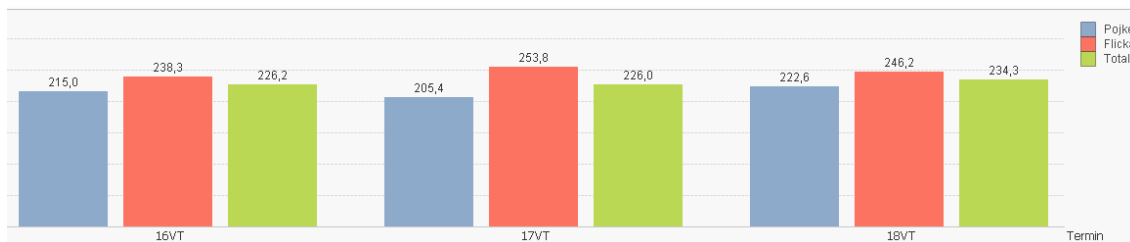
Grafen visar resultat på Nationella prov i Matematik för år 3.

Diagrammet visar genomsnittliga meritvärdet för år 6.

Diagrammet visar genomsnittliga meritvärdet för år 9.

Sammantaget kan man konstatera att resultatet på nationella provet i svenska i år 3 visar en negativ trend. För ämnet matematik i år 3 är det också en negativ trend men för flickorna är det en ökning jämfört med 2017. Värt att notera är att statistiken visar andelen elever som klarat samtliga delprov på de nationella proven. En elev kan alltså ha goda resultat på alla delar utom en och ändå framstå som "icke godkänd" i den här statistiken.

Det genomsnittliga meritvärdet i år 6 visar en liten ökning jämfört med 2017 för både pojkar och flickor. Flickornas betyg ligger fortsatt bättre än pojkarnas.

Det genomsnittliga meritvärdet för år 9 har fortsatt ökat något, från 220,3 till 233,7. Flickor har fortsatt högre resultat än pojkarna men pojkarna har tagit ett stort steg framåt i år samtidigt som flickorna gått tillbaka något. Pojkarna har ökat från 198,9 till 222,6. Man skall dock komma ihåg att resultaten för 2017 inkluderande många nyanlända elever där flertalet var ensamkommande pojkar vilket delvis förklarar den relativt stora ökningen för pojkar mellan år 2017-2018.

Rektorererna har analyserat resultaten på enhetsnivå och det finns en systematik i detta.

Exempel på resultat per skola:

Ekhammarskolans goda utveckling för sina elever från årskurs 8 till årskurs 9

- *Meritvärde åk 9:*

Utfall 17/18: 235 (årskursens snitt i åk 8: 218)

Avstämning jan -18: 224 Pojkar: 222 Flickor: 227

jmf: Utfall:16/17: 231 (årskursens snitt i åk 8: 219) Pojkar: 214 Flickor: 254

- *Resultat NP:* god överensstämmelse NP-resultat/betyg

Hagnässkolans goda resultat för sina årskurs 9 elever-beräknat värde enligt salsamodellen är 232 och faktiska värdet var 245 (2017).

Tjustaskolans samtliga elever i årskurs 6 (15) erhöll betyget godkänt i samtliga ämnen. Analys: Elevresultaten är höga och att lärarnas pedagogiska upplägg kring elevernas undervisning har varit framgångsrik.

Huvudmannens kommentar: Resultaten för våra elever ökar något mellan 2017-2018 vilket är glädjande. Vi kan se att när vi följer upp resultaten per skola och klass skiljer det sig åt lika mycket mellan skolor som mellan klasser inom skolan. Viktigt att huvudmannen fortsätter och utvecklar sitt systematiska kvalitetsarbete med fokus elevresultaten och stöttar sina rektorer med detta arbete. Huvudmannen bör överväga att återinföra ämnesnätverken med fokus på likvärdig bedömning och betygssättning då vi kan konstatera att det skiljer sig åt mellan skolornas betygssättning och resultat på nationella proven i årskurs 6 och 9. För att ytterligare stärka undervisningen och säkerställa kvaliteten inom ämnena bör tex våra Förstäljare få i uppdrag att utveckla undervisningen som enligt forskning leder till bättre elevresultat.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Det finns en hel del gemensamma utvecklingsområden inom målområdet kunskaper. Dessa täcks väl av Skolutvecklingsprogrammets och de områden som ingår i det. Några skolor har identifierat andra utvecklingsområden och har redogjort för hur de planerar arbeta med dessa.

Arbetet med genusperspektivet och den stora skillnaden på pojkars och flickors betygsresultat bör intensifieras så vi säkerställer att vi har undervisning som främjar både pojkars och flickornas inlärningsstilar.

Lärplattformen V-klass har en del begränsningar när det gäller kunskapsuppföljningar men arbete pågår för att utveckla detta och skapa en standard som skall gälla för alla våra skolor, kallas MGN.

Vi kan även se att IKT-verktyg som används på rätt sätt kan både utveckla undervisningen, dess variation och förenkla återkopplingen till eleverna, formativ bedömning, vilket leder till högre resultat.

6.3 Elevernas ansvar och inflytande

De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla elever. Elever ska ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolans mål är att varje elev

- tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,
- successivt utövar ett allt större inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan, och
- har kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former. (Lgr11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Rektorerna har beskrivit hur de arbetar för att öka elevernas ansvar och inflytande. Det är ett utvecklingsområde för många av skolorna och en reflektion är att eleverna och "vuxenvärlden" inte alltid är överens om vad eleverna kan ta ansvar för och ha inflytande över. Detta medför en diskrepans mellan det inflytande som upplevs hos eleverna och det inflytande som skolan anser att man ger eleverna.

Rektorerna redogör för hur eleverna ges möjlighet till inflytande över och möjlighet att välja arbetssätt och arbetsmetoder. Det kan gälla exempelvis formerna för kunskapsredovisning såsom skriftliga eller muntliga prov. Eleverna har stort inflytande över de aktiviteter som ligger något utanför den ordinarie undervisningen, såsom avslutningar, luciatåg, rastaktiviteter osv.

Klassråd och elevråd är exempel på forum för elevernas inflytande. Många skolor har också matråd och eleverna är representerade på en del skyddsronder.

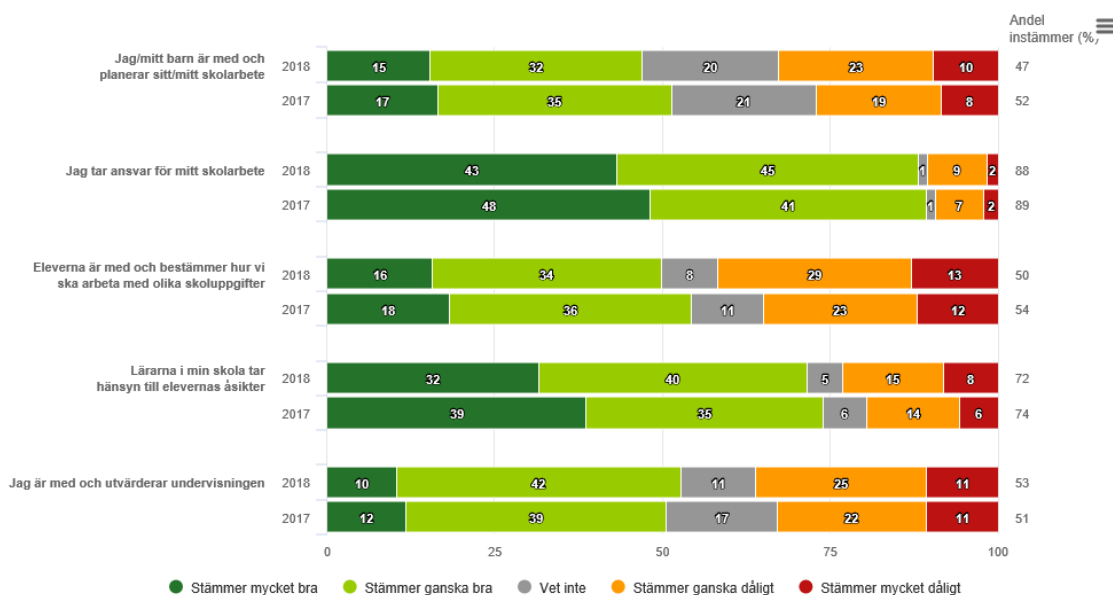
Arbetet med formativ bedömning syftar till stor del till att engagera eleven mer i sin egen kunskapsutveckling och därmed öka ansvarstagandet för det egna lärandet.

Goda exempel från skolorna är:

- Flera skolor har genomfört elevledda utvecklingssamtal
- Eleverna utvärderar veckomålen varje vecka och lämnar in till lärarna
- Utvecklar användandet av plattformen V-Klass för en mer konstruktiv och direkt kommunikation mellan pedagog och elev

Resultat och analys

Summan av Elever åk 6, Elever åk 8, Kommunala, Alla

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att detta är fortsatt ett utvecklingsområde för skolorna i kommunen och behöver prioriteras framöver då det är viktigt att både elever och förälder känner och upplever delaktig runt skolarbetet. Det är många som svarar att de inte vet om deras barn är med och planerar sitt skolarbete. Eleverna bedömer själva att de i stor utsträckning tar ansvar sitt skolarbete men i och med stigande ålder upplever de allt mindre att de är med och bestämmer hur de skall arbeta med olika skoluppgifter.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

En fortsatt satsning på ett mer formativt arbetssätt bedöms kunna förbättra resultaten.

Information och diskussion kring vad eleverna kan påverka och hur är andra åtgärder som planeras. Frågan kommer även tas upp på kommande föräldramöten/föräldraråd på våra skolor.

Goda exempel från våra skolor:

- Elevrådet engageras i utvärdering av undervisningens kvalitet
- Förbereda eleverna väl inför nationella proven år 9
- Utveckla former kring aktiv dialog och dokumentation av elevernas uppgifter och arbeten i plattformen V klass

- Sprida arbetsformen Att skriva sig till Läsning/Lärande till grundskolan - en arbetsform som leder till direkt elevinflytande

6.4 Skola och hem

Skolans och vårdnadshavarnas gemensamma ansvar för elevernas skolgång ska skapa de bästa möjliga förutsättningarna för barns och ungdomars utveckling och lärande. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Flera skolor beskriver att de har väl fungerande skolråd, dvs. där skolan möter representanter för föräldrarna, oftast 1-2 föräldrar/klass. Den viktigaste kontakten mellan skolan och hemmet är ändå att föräldrarna kan tidigt följa elevens kunskapsutveckling. Lärplattformen Vklass är den kanal som används för information mellan skolan och hemmet. Veckobrev med aktuell information skickas hem till vårdnadshavarna på många skolor, oftast via Vklass. Även rektorsbrev finns som en kanal mellan skolledningen och dess föräldrar för att beskriva nyheter runt skolorganisationen.

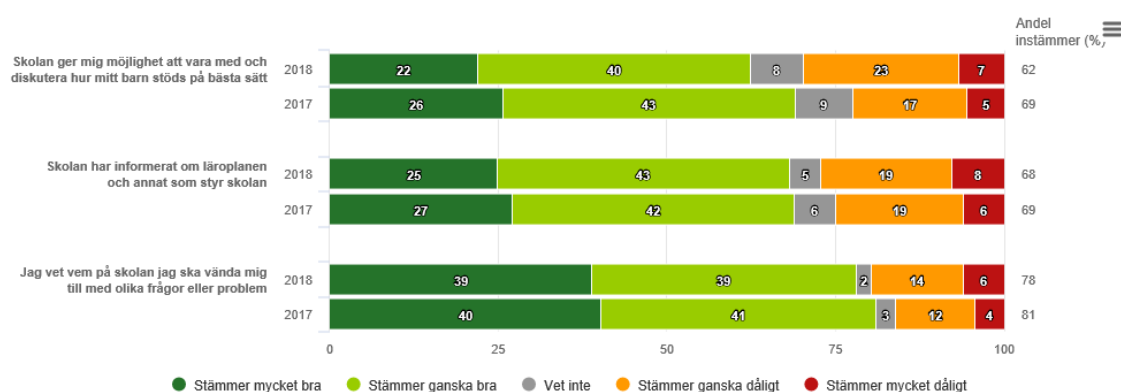
Många vårdnadshavare deltar på föräldramötena och på utvecklingssamtalen.

Goda exempel från våra skolor:

- Vi bjuder in till föräldramöten varje läsår och däremellan s.k. Drop-in-aktiviteter för elever och föräldrar som sker arbetslagsvis. Vi har haft vernissage för åk 5 och aktiviteter i samband med FN-dagen eftermiddagar för åk F-2 vilket varit välbesökta av föräldrar.
- Det finns en grupp föräldrar som vill ha samtal mitt i terminen. Vi har mött detta när föräldrar önskar och har vad vi kallar "speedsamtal" med elever och föräldrar mitt i terminerna.
- Vid höstterminsstart kommuniceras värdegrund och förväntansdokument till alla

Resultat och analys

Summan av Föräldrar Förskoleklass, Föräldrar år 3, Föräldrar år 6, Föräldrar år 8, Kommunala, Alla

Resultaten ligger fortsatt relativt låga och även lite lägre jämfört med förra året. Dock i paritet med övriga kommuner som ingår i VågaVisa förutom på frågan om skolan informerat om läroplanen och annat som styr skolan där vårt resultat är sämre.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer ändå att skolorna arbetar aktivt och systematiskt med att förbättra kontakten mellan skola och hem. Huvudmannen bör överväga att erbjuda utbildning för sina föräldrar runt det relativt nya betygssystemet och dess kunskapskrav, så alla föräldrar förstår hur de bästa kan stödja sina barn i sin utveckling. Flera föräldrar har fortfarande gått i den gamla skolan med betygsskalan 1-5 samt G, VG och MVG.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Arbetet med och utvecklingen av plattformen Vklass är den åtgärd som samtliga skolor nämner. Några skolor redogör för att de planerar utveckla sina föräldraråd. Ny former för föräldramöten är en annan åtgärd.

Planerade åtgärder från några skolor är:

- Utöka rektors informationsbrev i V-klass
- I föräldrarådet diskutera, vilken kommunikation föräldrar behöver för att stödja sina barn
- Vi kommer också att översätta våra övergripande dokument till olika språk så vi når ut till fler vårdnadshavare
- Vi har bestämt att varje mentor skriver lite mer om vad klassen arbetat med en gång per månad (i Vklass för åk 4-6).

6.5 Övergång och samverkan

Förskoleklassen, fritidshemmet och skolan ska samverka på ett förtroendefullt sätt med varandra och förskolan för att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv. Inför övergångar ska de berörda skolformerna och fritidshemmet utbyta kunskaper, erfarenheter och information om innehållet i utbildningen för att skapa sammanhang, kontinuitet och progression i elevernas utveckling och lärande. Skolan ska även samverka med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det ska även finnas samarbetsformer som syftar till att förbereda eleverna och deras vårdnadshavare inför övergångar. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Samtliga skolor och områden har rutiner för hur övergången från förskola till förskoleklass skall gå till. Tidsbrist efter att skolvalet tenderar att dra ut på tiden nämns som skäl till att rutinerna inte alltid fungerat.

Övergångarna från år 3 till år 4 och från år 6 till år 7 ser, på grund av olika organisation, väldigt olika ut. De övergångar där eleverna byter skola är naturligtvis de som har störst utmaningar. Där eleverna byter stadium inom den egna skolan är det enklare, om än inte helt problemfritt. Rutiner finns och utvärderas efter varje år. Övergångarna för elever med särskilda behov är extra viktiga. Där har ofta speciallärarna på både avlämnande och mottagande skola särskilda uppdrag. Ständiga förbättringar och säkerställa att bestämda funktioner fullt ut används gällande lärplattformen Vklass underlättar övergångar mellan årskurser och skolor. Tyvärr förekommer fortfarande att föräldrar och dess barn flera gånger behöver förmedla vilka extra anpassningar som krävs för deras barn till de nya lärarna som skall ta emot.

Exempel från skolor:

- Nya elever i förskoleklasserna besöker skolan vid tre tillfällen under vårterminen.
- I skolan får de nya eleverna i extra stöd genom att en fritidsledare (17-18) följer dem under första tiden i skolan för att de ska uppleva trygghet och få ordning på allt praktiskt med skåp, läxor, klassrum osv
- Vid studieövergångar sker överlämningsmöte mellan avlämnande lärare och mottagande lärare. På mottagande skola hålls informationsmöte med alla undervisande lärare

Resultat och analys

Enligt skolornas egna utvärderingar fungerar övergångarna överlag bra. De föräldrar som har synpunkter är ofta de som börjar i förskoleklassen. Det är ett stort steg att lämna förskolorna och man upplever, i olika omfattning, skolorna som mindre trygga än förskolorna.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns bra rutiner vid överlämningar mellan förskolan och förskoleklass samt mellanstadiet till högstadiet.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Planerna för övergångarna utvärderas årligen och revideras vid behov vid alla våra skolor. Utveckla modul i V-klass där extra anpassningar och ÅP dokumenteras i syfte att på ett enklare och tydligare sätt kunna följa en elevs kunskapsutveckling och eventuella stödbehov över tid, mellan skolor och stadier. Brunnaskolan kommer att låta mottagande lärare i åk 4 auskultera en dag på skolan nästa vårtermin. Personalen i åk 4-6 anser att det är viktigt att eleverna kommer in i de nya rutinerna snabbt och att det inte är för mycket schemabrytande i början av läsåret. Hagnässkolan planerar att utöka samarbetet med UBG genom en träff i höst, ht 2018, när deras fd elever kommit igång med studierna på UBG besöker skolan igen och får deras synpunkt på övergångar mellan högstadiet och gymnasiet.

6.6 Skolan och omvärlden

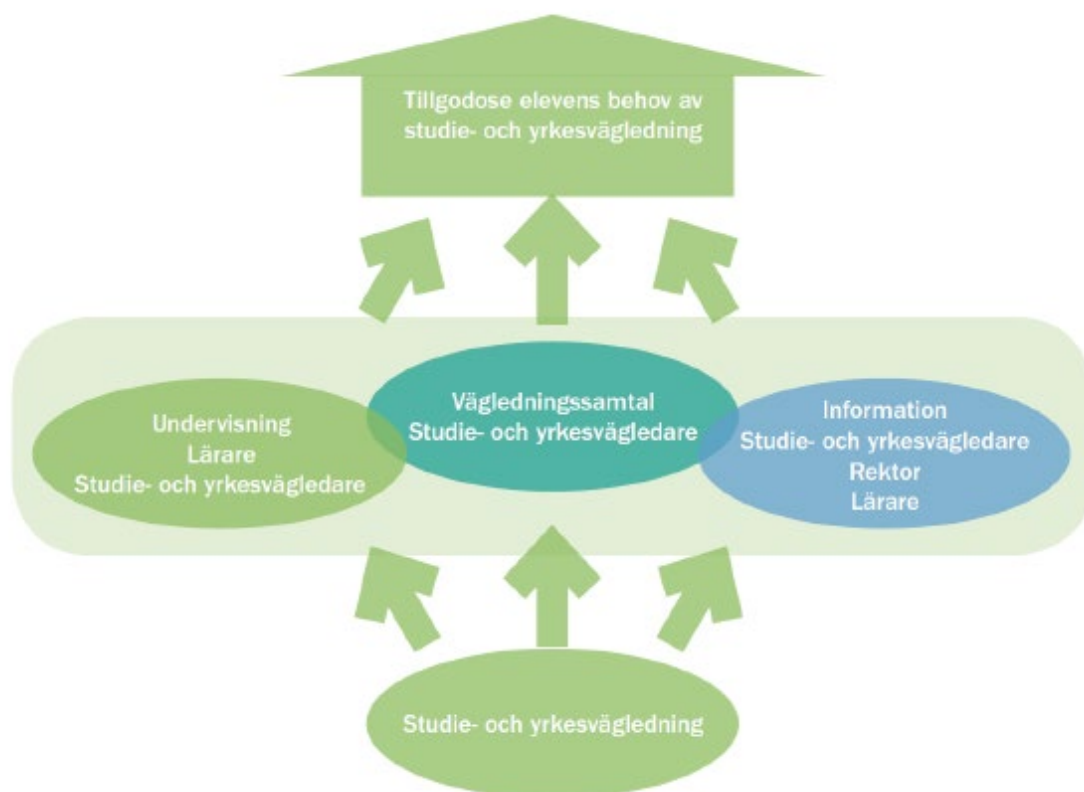
Eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet i skolan. De ska också få underlag för att välja fortsatt utbildning. Detta förutsätter att den obligatoriska skolan nära samverkar med de gymnasiala utbildningar som eleverna fortsätter till. Det förutsätter också en samverkan med arbetslivet och närsamhället i övrigt.

Skolans mål är att varje elev

- kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden,
- har inblick i närsamhället och dess arbets-, förenings- och kulturliv, och
- har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. (Lgr 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Studie- och yrkesvägledning är hela skolans ansvar. I Skolverkets allmänna råd understryks att skolledare, lärare och studie- och yrkesvägledare har ett gemensamt ansvar för studie- och yrkesvägledning, men med olika roller. Rollfördelningen beskrivs schematiskt enl. nedan:

SYV-organisationen för de kommunala skolorna innebär att s.k. "Områdessyv" finns kopplade till områdena Bro, Brunna och Kungsängen med högstadieskolorna som huvudsaklig placering. SYV-planer finns upprättade där arbetet tillsammans med SYV har konkretiserats.

Rektorena beskriver de aktiviteter som genomförts på enheterna. Det ser väldigt olika ut på enheterna beroende på elevernas ålder och mognad.

Många av skolorna lyfter fram arbetet med VFU-studenter som ett viktigt inslag samarbetet med universiteten. Dessutom kommer det in andra vuxna i verksamheterna med andra erfarenheter och bakgrund.

I de yngre åldrarna har det på flera skolor varit föräldrar på besök där de berättat för eleverna om sina arbeten. I de äldre åldrarna har eleverna varit ute på PRAO-perioder. Flera skolor har också Skapande skolprojekt där eleverna deltar i olika kulturaktiviteter. Det genomförs besök på olika kulturinrättningar såsom teatrar, konserthus och bibliotek.

Exempel från aktiviteter från våra skolor:

- Fritidshemmet för år 3-6 samarbetar med idrottsföreningarna genom idrottslyftet. (Bergaskolan)
- Studie- och yrkesvägledare ingår i Elevhälsogruppen (EHG), tillsammans med rektor, biträdande rektor, kurator, psykolog, skolsköterska och specialpedagog. (Broskolan)
- Genom föräldramöte/information i Aulan med SYV-fokus göra vårdnadshavare delaktiga i valet till gymnasiet (åk 9). (Alla våra högstadieskolor)
- Besök på Järfällas gymnasiemässa samt (i föräldrars sällskap) Gymnasiemässan i Älvsjö i åk 9.(Ekhammarskolan)

Resultat och analys

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen bedömer att många och kvalitativa aktiviteter genomförs på samtliga skolor och att SYV arbetet även finns utbredd på våra F-6 skolor. På flera enheter har man skrivit planer för att systematisera arbetet.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Skolorna fastställer, genomför och följer upp sina "planer" för området kontinuerligt in för varje läsår.

Exempel på kommande aktiviteter på våra skolor:

- Vi ska nyttja yrkesambassadörerna som finns i kommunen till att besöka eleverna (Bergaskolan)
- Vi har planerat att använda någon temadag där tankar om framtiden, yrken, mm kan komma fram. (Brunnaskolan)
- Prao för åk 8-9 ska utökas från detta läsår (lår 18/19).(Hagnässkolan)
- Informationer om språkval, Prao och Gymnasievalet i Aulan av SYV, analys: Allmän information till alla direkt på höstterminen för att minska stress och öka kunskap hos eleverna gällande kommande studie- och yrkesval. Mål: Ökad förståelse kring kopplingen mellan betygen och valmöjligheterna. (Ekhammarskolan)
- Besök av företag i den närmaste miljön. (Tjustaskolan)

6.7 Bedömning och betyg

Betyget uttrycker i vad mån den enskilda eleven har uppnått de nationella kunskapskrav som finns för respektive ämne. Som stöd för betygssättningen finns ämnesspecifika kunskapskrav för olika betygssteg.

Skolans mål är att varje elev

- utvecklar ett allt större ansvar för sina studier, och
- utvecklar förmågan att själv bedöma sina resultat och ställa egen och andras bedömning i relation till de egna arbetsprestationerna och förutsättningarna. (Lgr11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Ett formativt arbetssätt med en formativ bedömning är fortsatt ett prioriterat utvecklingsområde på samtliga enheter. Det finns också som en viktig del i Skolutvecklingsprogrammet. Skolorna har deltagit i flera fortbildningsinsatser och på många skolor har förstelärarnas särskilda uppdrag att driva utvecklingen för en högre bedömarkompetens och ett mer formativt arbetssätt.

För en större likvärdighet så arbetar samtliga enheter med sambedömning av nationella prov. Sambedömningen är också en väsentlig del i det kollegiala lärandet, som också identifierats som utvecklingsområde i Skolutvecklingsprogrammet.

Många skolor beskriver hur de utvecklar arbetet med pedagogiska planeringar. Lärplattformen Vklass kan verka som ett bra verktyg för bedömning. Ett arbete med att använda och utveckla bedömningsmatriser i lärplattformen har påbörjats under ledning av IKT-ansvarig på utbildningsstaben.

Utvecklingssamtalen och de individuella utvecklingsplanerna (IUP) är viktiga forum

och redskap för det formativa arbetssätt som eftersträvas. På flera skolor har man utvecklat former för alltmer elevledda utvecklingssamtal.

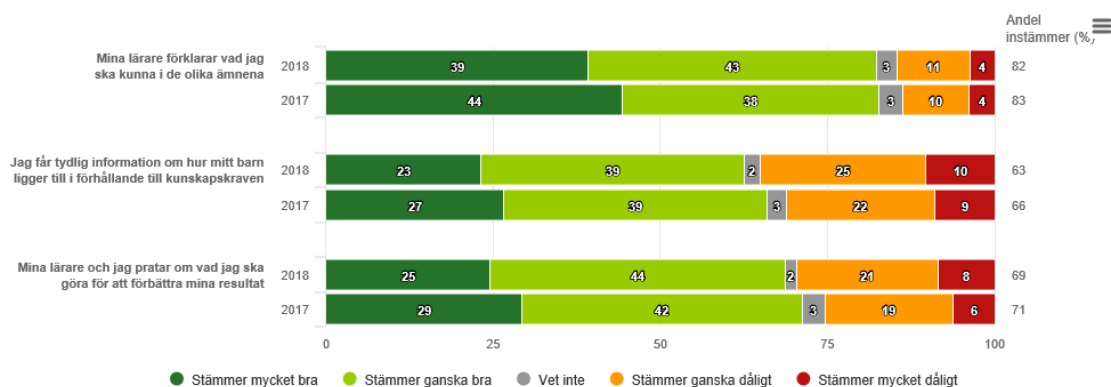
Exempel från våra skolor:

- Vi genomför Bok-Up tester på alla elever varje nytt läsår (Bergaskolan)
- En stor och viktig del är rättningen av nationella prov. Det genomförs av all personal som undervisar i ämnet. Samrättning är en förutsättning för en likvärdig och rättssäker bedömning. (Broskolan)
- En konkret pedagogisk planering med bedömningsmatris presenteras inför varje nytt arbetsområde. (Ekhammarskolan)
- Eleverna arbetar mot sina mål varje vecka, utvärderar dem en gång i veckan och ställer upp nya mål inför nästa vecka. (åk 4-5)
- Vi använder kommunens gemensamma screeningar i matematik och svenska som underlag för bedömning. Vi använder skolverkets bedömningsstöd på lågstadiet. Formativ bedömning är ett av våra fokusområden och kollegialt lärande/fortbildning kring formativ bedömning pågår.(Finnstaskolan)
- Nyanlända har integrerats snabbare i ordinarie undervisning. Samtliga har prioriterad timplan, till förmån för SVA (för att kunna lära sig språket snabbare). Lärarna har gjort klassrumsbesök hos varandra, för att se hur kollegorna arbetar med språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt i vardagen.(Hagnässkolan)

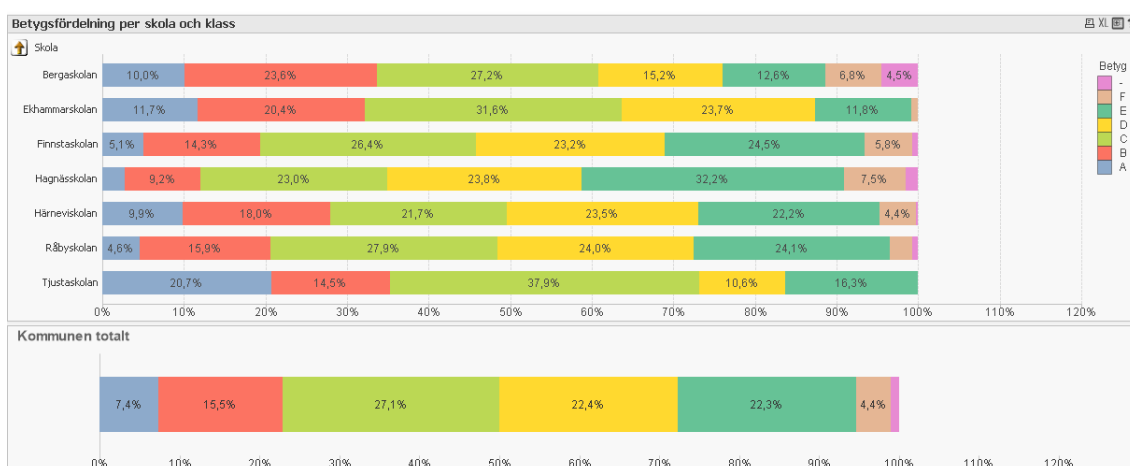
Resultat och analys

Resultat från Vågavisa

Summan av Elever åk 6, Elever åk 8, Kommunala, Alla

Betygsfördelning åk 6

Betygsfördelning åk 9

Huvudmannens kommentar: Resultaten på de olika skolorna varierar men den sammantagna bilden är att arbetet med den formativa bedömningen och utvecklingen av utvecklingssamtalen, är av god kvalitet men behöver även fortsättningsvis prioriteras. Sambedömning av nationella prov lyfts fram som en viktig och uppskattad del av det kollegiala lärandet och för att säkerställa likvärdigheten bör ämnesnätverken övervägas att återigen införas med uppgift att säkerställa att prov och bedömnings kompetens finns på alla våra skolor och dess lärare. Tyvärr har ännu ej statistiken för relationen nationella prov och slutbetyg i årskurs 6 och 9 läsåret 2017/18 kommit när denna rapport skapas utan får komplettera denna rapport när det är möjligt.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Sambedömningen kan utvecklas mer för att bli ett ännu bättre tillfälle till kollegialt lärande. Det kan involvera fler lärare. Likvärdigheten i bedömningen skulle också gynnas av ett ytterligare utvecklat system för sambedömning. Flera skolor planerar också använda sambedömning i fler situationer än bara vid Nationella prov.

På några enheter konstaterar man att provsituationen vid NP upplevs som pressad och stressad för en del elever. Man vill förbereda eleverna bättre och avdramatisera provsituationen.

Exempel från våra skolor:

- Tydligare uppföljning av dokumentationen på lärplattformen för att säkerställa att den uppdateras med information gällande mål, kunskapskrav, planeringar, läxor och prov. (Ekhammarskolan)
- Skapa förbättrade rutiner kring stöd för obehöriga lärare vid planering, bedömning och betygssättning av legitimerad lärare. (Broskolan)
- Vi fortsätter analysera och få en förklaring varför det skiljer så mycket mellan pojkar och flickor vad gäller meritvärdet. (Hagnässkolan)
- Införande av tillgänglighetsverktyget (SPSM) genomförs tillsammans med alla lärare under ht -18(Härneviskolan)

7 Elevhälsoprocess vid skolan

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå elevhälsans mål.

Arbetet med elevhälsoprocesserna har varit ett utvecklingsområde under en längre tid och kommer fortsättningsvis vara det. Processerna upplevs som väl genomarbetade och samtliga skolor kan beskriva hur de arbetar:

- förebyggande och befrämjande på skolan
- för att upptäcka behov av särskilt stöd
- för att kartlägga och utreda behov – såväl elever som personal
- för att åtgärda och följa upp
- för att utvärdera, analysera och förbättra
- och på vilket sätt ni värderar och planerar lärmiljö med hjälp av SPSM:s tillgänglighetsverktyg

Skolornas elevhälsoteamen arbetar strukturerat och där ingår personal från skolan tillsammans med personal från resursteamet. Utvecklingen av dokumentationen av avpassningar och skrivande av åtgärdsprogram finns som uppdrag för några av våra förstelärare.Handledning från kommunens psykologer sker på de flesta av enheterna. Fortbildningsinsatser har genomförts på flera plan. Dels för speciallärare och specialpedagoger men även till andra personalgrupper inom skolan.

Exempel från våra skolor:

- All personal har varit med om att kartlägga verksamheten enligt SPSM:S värderingsverktyg för att skapa en tillgänglig utbildning. Utifrån den har vi tagit fram en handlingsplan att arbeta vidare utifrån. (Bergaskolan)
- Psykolog deltar var fjortonde dag vid elevhälsoteamsmöte och arbetar då utifrån Resursteamets uppdragsbeskrivning för psykologer i Upplands-Bro kommun, med huvudmålet att tillföra psykologisk kompetens. (Broskolan)
- Den organiserade rastverksamheten med många rastvärdar är en förebyggande verksamhet, som skapar mer tid för inläring på lektionstiden. Rastvärdarna ser till att ingen lämnas utanför. (Brunnaskolan)
- Elevstödsmöten, som leds av speciallärare/specialpedagog, genomförs 1g/månad i varje arbetslag i syfte att uppmärksamma elever som riskerar att inte uppfylla kunskapskraven eller som har andra behov av stöd i sin utveckling. Här fattas beslut om eventuella extra anpassningar av undervisningen, och vid behov även pedagogiska utredningar. När en utredning startar anmäls detta till rektor/elevhälsoteamet som kan fatta beslut om särskilt stöd vilket beskrivs i åtgärdsprogram. Särskilt stöd ges såväl enskilt som i mindre grupp eller inom ordinarie undervisningskontext. Uppföljning av elevstödsinsatser sker på arbetslagens elevstödsmöten och på elevhälsans möten. (Ekhammarskolan)
- I vår plan mot diskriminering och kränkande behandling redovisas ett antal åtgärder där vi arbetar förebyggande och främjande. En del i detta är trygghetsteamet på skolan. Skolsköterskans hälsosamtal ger också värdefull information. I och med de specialkompetenser vi har på skolan och egen logoped. All EHT personal finns tillgänglig vid två tillfällen i veckan för pedagoger att på ett enkelt sätt kunna bolla sina funderingar och få hjälp och stöd. Detta är en förebyggande insats för en god arbetsmiljö för såväl elever som personal. (Finnstaskolan)

- Biträdande rektor stämmer av stöd och elevärenden med specialpedagogerna och arbetslagsledarna, för att tid på EHT ska kunna användas till främjande och förebyggande arbete. (Hagnässkolan)
- De extra anpassningar som görs runt elever bokförs i deras IUP. Efter en stödinsats testas eleven av och framgången synliggörs och dokumenteras. Föräldrar informeras om stödets utfall. Blir det fråga om långvariga (8 veckor eller mer) insatser eller om det är frågan om en djupare stöttning så görs ett ÅP. Formalia runt ÅP följer Skolverkets mallar och rekommendationer. (Lillsjöskolan)

Resultat och analys

Flera skolor lyfter fram att de får fler elever med stort behov av särskilt stöd. Ofta så stort att det krävs extraordinära stödinsatser som motiverar tilläggsbelopp.

Utmaningar i arbetet är exempelvis det förbyggande elevhälsoarbetet som riskerar att bli nedprioriterat i situationer där man har många och/eller svåra ärenden att arbeta med.

En annan utmaning som gäller arbetet med elever i behov av särskilt stöd är bedömningarna av när det är anpassningar av undervisningen som görs och när det är så stora anpassningar att det skall benämnas åtgärder och därmed upprättas åtgärdsprogram. Arbetet fortgår och SPSM:s tillgänglighetsverktyg skall användas och förväntas hjälpa skolorna att bli bättre på anpassningar av lärmiljöer och undervisning för en än mer inkluderande skola.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannens bedömning är att det finns väl fungerande Elevhälsoteam på våra skolor och att den centraliserade elevhälsan väl servar våra skolor med dess kompetens.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Enheterna fortsätter att utveckla arbetet med processerna. Man nämner exempelvis att rollfördelningen i elevhälsoteamen kan förtydligas. Man ser att dokumentationen av anpassningar och åtgärder ytterligare kan förbättras. Detta skulle också underlätta och höja kvaliteten på uppföljningarna av arbetet. Flera skolor ser ett utbildningsbehov kring elever med särbegåvning. Man kan grovt säga att en tredjedel per klass kräver extra anpassningar, en tredjedel vanlig undervisning samt en tredjedel är elever som behöver extra utmaningar i någon skala.

Några exempel från våra skolor:

- Handleda elevassistenter med hjälp av speciallärare (Bergaskolan)
- En speciallärare finns med på varje arbetslagsmöte för att stötta före EHT (Brunnaskolan)
- Att EHT:s speciallärare och specialpedagog utbildas i SPMS – tillgänglighetsverktyg, för att kunna värdera och planera Finnstaskolans läromiljö. (Finnstaskolan)
- Vi deltar i Skolverkets utbildningsinsats "Specialpedagogik för lärande". (Hagnässkolan)
- Utökat samarbete med nyanländas vårdnadshavare genom att genomföra träff där skolan beskriver skollag, läroplan och Råbyskolans arbete.(Råbyskolan)

8 Synpunkter och klagomål

Skollagens bestämmelser om klagomålshantering

Enligt 4 kap. 7-8 §§ skollagen ska alla huvudmän ha skriftliga rutiner för att ta emot och utreda klagomål mot utbildningen. Det är upp till varje huvudman att själv bestämma hur klagomålshantering ska organiseras och hur informationen om klagomålsrutinerna lämnas. Huvudmannen ska informera barn, elever och vårdnadshavare om rutinerna så att de vet hur de går till väga för att lämna ett klagomål. Om handläggningen av ett klagomål visar att det finns brister i verksamheten ska huvudmannen se till att bristerna åtgärdas.

Rutiner för klagomålshantering ser ut enl. följande:

Förhållningssätt

Klagomål och synpunkter ska alltid tas på allvar och hanteras utan dröjsmål. Samtliga medarbetares förhållningssätt ska präglas av:

- Klagomålslämnaren i fokus
- Gott bemötande
- God information som skapar realistiska förväntningar
- Klagomål och synpunkter välkomnas, både muntliga och skriftliga
- Klagomål och synpunkter ger möjlighet till förbättringar
- Skyndsam återkoppling med en bekräftelse om att klagomålet eller synpunkten tagits emot

Rutiner på respektive enhet

Samtliga enheter ska informera om följande gång för klagomålshantering:

- Klagomål och synpunkter kan lämnas muntligt eller skriftligt.
- Klagomål och synpunkter skall i första hand lösas av berörd personal.
- Om klagomålslämnaren inte är nöjd med personalens hantering av ärendet kan den vända sig till enhetschefen/rektorn.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med enhetschefens/rektorns hantering av ärendet kan den vända sig till Utbildningsnämnden.
- Är klagomålslämnaren inte nöjd med kommunens hantering är det även möjligt att lämna sitt klagomål till Skolinspektionen.

Vad klagomålet bör innehålla

Ett klagomål bör innehålla:

- Namn och kontaktuppgifter
- Uppgifter om vilken verksamhet som klagomålet gäller
- Kortfattad beskrivning av klagomålet

Om den som utreder klagomålet behöver några kompletterande uppgifter tas kontakt med den som lämnat klagomålet.

Webbformulär

Klagomål eller synpunkter riktade till Utbildningsnämnden lämnas via ett anpassat webbformulär som finns tillgängligt på kommunens webbplats. Det går även bra att skicka klagomålet med e-post till adressen utbildningsnamnden@upplands-bro.se.

Dokumentation och uppföljning

Alla inkomna klagomål registreras, följs upp, och blir en allmän handling. Det innebär att andra kan ta del av klagomålet. I undantagsfall kan uppgifter i en allmän handling sekretessbeläggas. Klagomålslämnaren kan dock välja att vara anonym, men då sker ingen återkoppling.

Resultat och analys

Det är svårt att få fram tillförlitlig statistik över antalet klagomål som inkommer till skolorna. De flesta klagomål hanteras på enheterna. Anmälningarna till skolinspektionen blir allt fler och de tar mycket tid i anspråk från både skolorna och utbildningskontoret att hantera och besvara.

Huvudmannens kommentar: Huvudmannen anser att det finns väl fungerande rutiner både på våra skolor samt de ärenden som hanteras av utbildningskontoret.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ett utvecklingsområde kan vara att tydliggöra inför vårdnadshavare, vilken gång ett ärende ska behandlas i verksamheten. Det händer att vårdnadshavare vänder sig direkt till Utbildningskontoret, innan de lyft synpunkten/klagomålet med skolans personal. Det blir en bättre lösning för alla inblandade om ett ärende kan lösas så långt ute i verksamheten som möjligt. Ett ärende kan följas upp på ett bättre sätt, om det görs av personal som träffar barnet och finns i verksamheten där barnet befinner sig.

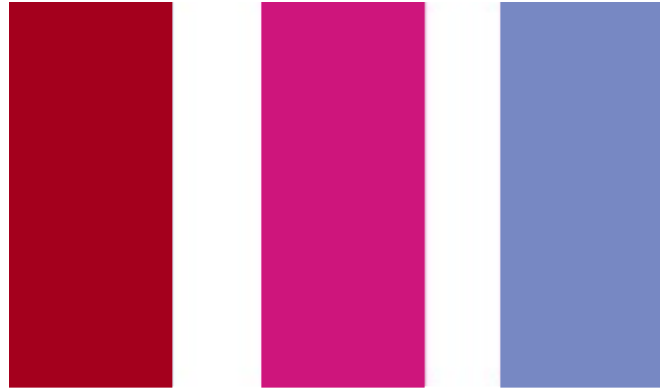
Snabb information till vårdnadshavare kring händelser i skolan och på fritidshemmet skulle sannolikt minska antalet inkomna klagomål till enheterna.

Exempel från våra skolor:

- Vi behöver se över våra rutiner för arkivering, då dokumentationen ofta stannar hos den person som har hanterat klagomålet. (Bergaskolan)
- I de fall som vårdnadshavare inte känner sig nöjda så bokas personligt möte med rektor och inblandade medarbetare. Än så har vi inte haft något fall där klagomålen inte gått att reda ut. (Finnstaskolan)
- Vi fortsätter diskussionerna i personalgruppen angående kommunikation och bemötande av våra brukare. Vi tror att ett mer samstämmigt bemötande upplevs mer professionellt. Vårt syfte med arbetet är att skapa en tillitsfull kommunikation mellan hem och skola. Kommunikationen ska vara ett stöd i samarbetet kring elevernas skolgång. (Hagnässkolan)
- Rutiner kring morgonstarten vid Lillsjöskolan har setts över under ht slut. Avbokning av elever i Vklass har införts. Allt fler elever kommer tidigt. Närmare en tredjedel av skolans elever äter frukost och så gott som alla 300 elever finns på skolgården från kl 8. Flera händelser som kan betraktas som kränkningar har skett under denna tid.

Åtgärder:

Varje fritidsavdelning öppnar sin egen avdelning - fler anställda morgontid. Vklass-avbokning sker av tre anställda varje morgon. Rastvaktsschemat görs om så att lärare rastvaktar från kl 8 vilket ger ökad bemanning på gården Lärare i klassrum från kl 8.10 för att elever skall kunna gå in tidigare i klassrum (läsning före skoltid). Kontakt med föräldrar kan inte ske morgontid i hallen då all personal tar hand om elever. (Lillsjöskolan)

**SKA-rapport
gymnasieskola 2017-18
Utbildningsnämnden**

Innehållsförteckning

1	Tillämpning	3
2	Systematik och dokumentation i skollagen.....	4
3	Grundläggande information om skolan	5
3.1	Personal	5
3.2	Elever.....	7
3.3	Skolans miljö, inne och ute.....	8
4	Rektors ledningsdeklaration.....	9
5	Målområden.....	10
5.1	Kunskaper.....	10
5.2	Normer och värden	14
5.3	Elevernas ansvar och inflytande	17
5.4	Utbildningsval – arbete och samhällsliv.....	18
5.5	Bedömning och betyg.....	20
6	Elevhälsoprocess vid skolan.....	24

1 Tillämpning

Planen för det systematiska kvalitetsarbetet (SKA-plan) ger uttryck för hur enheten planerar och utvärderar i relation till läroplanen.

Rektor omprövar på eget initiativ SKA-planen utifrån olika former av interna/externa utvärderingar. SKA-planen bildar en helhet som skildrar såväl enhetens planering som utvärdering.

2 Systematik och dokumentation i skollagen

4 kap. skollagen (2010:800)

Enhetsnivå

4 § ...Kvalitetsarbetet på enhetsnivå ska genomföras under medverkan av lärare, förskollärare, övrig personal och elever. Barn i förskolan, deras vårdnadshavare och elevernas vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta i arbetet...

Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet

5 § Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska vara att de mål som finns för utbildningen i denna lag och i andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Dokumentation

6 § Det systematiska kvalitetsarbetet enligt 3 och 4 § ska dokumenteras.

Åtgärder

7 § Om det vid uppföljning, genom klagomål eller på annat sätt kommer fram att det finns brister i verksamheten, ska huvudmannen utreda och se till att nödvändiga åtgärder vidtas.

Centrala begrepp

Uppföljning står för en fortlöpande insamling av exempelvis information om elevernas kunskapsresultat. Med uppföljning kan också menas andra former av kvalitativa uppföljningar och som regelbundet sker på skolan

Utvärdering innebär en granskning och värdering av elevernas kunskapsresultat, det vill säga en fördjupad analys för att förstå och kunna förklara resultat i förhållande till målen i verksamheten och därigenom få underlag för åtgärder.

Åtgärdsarbete omfattar det system skolan har för att utforma åtgärder, utifrån utvärdering av kunskapsresultat och i syfte att förbättra resultaten på skolan. Åtgärdsarbetet vid den egna skolan bör så långt det vara möjligt alltid vila på – vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet.

Kvalitén på arbetet med uppföljning, utvärdering och åtgärdsarbete på varje enskild skola bedöms utifrån två aspekter, dels i vilken mån rektorn tar det övergripande ansvaret för arbetet dels i vilken mån arbetet kännetecknas av systematik

3 Grundläggande information om skolan

Skolledningen består av rektor och tre programrektorer. I organisationen finns två uppdragsledare som arbetar under programrektor för Individuella programmet respektive Fordons- och transportprogrammet med särskilda uppdrag.

Under hösten 2018 ses organisationen med uppdragsledare över.

Lärarna arbetar i arbetslag utifrån det program där de har mest undervisning och de arbetar också i ämneslag. Administrationen består av en koordinator, en ekonom, en lokal- och ITK-ansvarig, samt två vaktmästare. I skolbiblioteket finns två bibliotekarier som också har ett pedagogiskt uppdrag. Två speciallärare stöttar elever med behov av stöd. Vidare finns två skolsköterskor och två kuratorer.

Under läsåret 17/18 är organisationen förstärkt med ytterligare 50 % studie- och yrkesvägledare som också har ett administrativt uppdrag, vilket innebär att SYV-organisationen består av 3,5 tjänst. Förstärkningen är tänkt att gynna elevhälsoarbetet, samt skapa möjlighet för ett tätare samarbete med kommunens KAA-samordnare.

Lokalvård och matbespisning köps av externa aktörer.

Verksamheten är förlagd till tre områden.

- Huvudbyggnaden med skolbibliotek, idrottshallar, matbespisning, administration och hemvist för Estetiska programmet, Samhällsvetenskapsprogrammet, Naturvetenskapsprogrammet, Teknikprogrammet, Barn- och fritidsprogrammet, samt Fordons- och transportprogrammet, ligger i Kungsängen.
- Fordons- och transportprogrammet bedriver två av sina inriktningars yrkesförberedande del i lokaler belägna i Brunna.
- Bygg- och anläggningsprogrammet bedrivs i samarbete med ME (Maskinentreprenörerna, den ledande bransch- och arbetsgivarorganisation för maskinentreprenörer) i ändamålsenliga lokaler i Bålsta.

3.1 Personal

Läsår	Heltidstjänster (per den 15 oktober resp läsår)							
	Totalt antal personal	Skolled/ rektor	Lärare	Lärare m. leg (%)	Övrig personal	Antal elever per lärare	Studie och yrkesvägled	Antal elever per syv
17/18	74,2	3,9	73,2	79,9		13	3	317,7
16/17	75,9	3,9	74,9	80,6	6,8	11,7	3,8	229,7
15/16	73	3,6	72	80	6,5	11	2,4	348,8

Uppgifterna för läsåret 17/18 är tagna från SIRIS genom inrapporterade uppgifter till SCB 15 okt 2017

Planerad fortbildning

Av de utvecklingsområden som tagits fram i kommunens skolutvecklingsprogram kommer UBG att hålla extra fokus på följande:

- inflytande och delaktighet,
- trygghet,
- ordningsregler,
- leda lärarnas lärande,
- språkutvecklande arbetssätt,
- digital förmåga på alla nivåer och

- systematiskt kvalitetsarbete.

Organisationens fokus kommer att ligga på elevernas resultat och utifrån skolledningens analys, forskning och beprövad erfarenhet, är utvecklingsområdena ovan de som i nuläget är mest angelägna för måluppfyllelse.

De planerade fortbildningsinsatserna rör bland annat

- SUA - språkutvecklande arbetssätt,
- högre digital kompetens för såväl elever som för personal,
- inkludering i klassrummet,
- hur vi kan förhindra tidiga skolavhopp samt
- integration.

Fortbildningen kommer att ske dels i samarbete med experter inom skolan och externa föreläsare som exempelvis Ann-Marie Körling, samt fortbildningsprogram inom Erasmus+.

Resultat och analys

En viktig uppgift under året är att granska och lägga om ekonomin så att kostnaderna blir lättare att spåra på programnivå - detta i syfte att kunna bedöma var verksamheten har sina stora utgifter.

Fortbildning läsåret 17/18 resultat och analys

Fortbildningen har under året främst handlat om SUA (språkutvecklande arbetssätt), digital kompetens samt inkludering och integration.

De olika fortbildningsinsatserna har löpt under året. Arbetet med SUA återkommande under flera torsdagar. Den digitala kompetensen vid några tillfällen under läsåret och två Erasmus+-projekt som vardera omfattat några internationella utbyten. I utvärderingar har personalen angett att arbetet med SUA har lett till bättre pedagogiska samtal mellan kollegerna och en ökad medvetenhet i arbetet med eleverna i klassrummet. De digitala tematräffarna har också uppskattats, men är svåra att göra helt relevanta för alla, eftersom kunskapsnivåerna är mycket skiftande. Ett sätt att möta detta har varit att erbjuda olika pass vid samma tillfälle. Vidare har Jesper Ersgård hållit en föreläsning om hur pedagogerna ska kunna bygga på elevernas motivation och förmåga att ta ansvar för sina studier. Fortbildningen var uppskattad av många, samtidigt som några lärare uttryckte att det var för teoretiskt och inte bidrog med några nyheter.

Det systematiska kvalitetsarbetet var i fokus under en period i början av läsåret och skolledningen hade återkommande träffar med arbetslagsledarna i syfte att höja kvaliteten. Förbättringar har skett, men skolan har fortfarande ett gemensamt arbete framför sig.

Ledningen kan konstatera att arbetsformen som användes för fortbildningen inom SUA med återkommande träffar och uppgifter att lösa mellan träffarna har varit framgångsrik och är en arbetsform som kommer att användas igen.

Erasmus+-projekten har varit mycket uppskattade av deltagarna, däremot har det ännu inte funnits ett bra sätt att förmedla och implementera de nya erfarenheterna och kunskaperna i organisationens arbetssätt.

Huvudmannens kommentar:

Huvudmannen behöver centralt ta ett större ansvar för rekryteringsprocessen av behörig personal för att säkerställa att kompetensen finns och att underlätta för rektors

arbetsmiljö. Goda exempel finns inom området till exempel Malmö stad.

3.2 Elever

Program	2017/2018			2016/2017			2015/2016		
	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3	Åk 1	Åk 2	Åk 3
Bygg och anläggningsprogrammet	22	18	10	16	15	10	15	11	7
Barn- och fritidsprogrammet	22								
Ekonomiprogrammet	63	59	28	32	31	57	32	57	66
Estetiska programmet	18	19	21	22	19	23	23	23	23
Fordon-transportprogrammet	35	32	42	46	45	35	47	39	32
Handel- och administrationsprogrammet	24	26	26	25	26	21	28	21	21
Introduktionsprogrammen	113			103			74		
Naturvetenskapliga programmet	60	56	29	32	19	31	21	30	30
Samhällsvetenskapliga programmet	53	31	48	58	44	52	60	49	44
Teknikprogrammet	32	26	25	31	27	23	31	26	21
Summa	442	267	229	365	226	252	331	256	244
Summa tot	938			843			831		

Resultat och analys

Trenden med ökande antal elever håller i sig och gymnasiet utökade organisationen under hösten 2017 till två paralleller på Ekonomiprogrammet och Naturvetenskapsprogrammet, samt startade ett nytt program, Barn- och fritidsprogrammet. Sedan tidigare är Samhällsvetenskapsprogrammet två-parallellt.

En utmaning till följd av det ökande elevantalet är att nyttja lokalerna på ett effektivt och ändamålsenligt sätt så att alla elever kan rymmas, utan att göra avkall på kvaliteten på elevernas studiegång. Som en del i det arbete har skolan stärkt administrationen med delar av en tjänst där bland annat ansvar för lokalerna ingår.

Det ökande antalet elever gör också att skolan på sikt måste se över vilka stödfunktioner som finns på skolan. I nuläget finns enligt rektor en alltför liten organisation vad gäller speciallärare.

Det ökande antalet elever har gjort att ytan som eleverna har tillgång till mellan lektionerna har minskat. Vissa elever har vänt sig till biblioteket för att hitta utrymmen för studier och lågmält umgänge. Arbetslagen rapporterar att studieutrymmena i mitten av husen i högre utsträckning har kommit att användas för umgänge.

Det blir också tydligt att integrationsarbetet inte fungerar helt, eftersom caféterian mest används av nyanlända IM-elever och att det sällan är elever från andra grupper som sitter där. Driften av caféterian kommer att återtas inom ramen för UBGs egen organisation.

Arbetet med utvecklingen av BF har fortsatt under året och några studiebesök har gjorts.

Huvudmannens kommentar:

Utifrån arbetet med Språkutvecklande arbetssätt bör elever med annat modersmål delta snabbare i nationellt gymnasieprogram och inte stanna på IM för länge. Huvudman bör ha beredskap för ett växande gymnasium, genom att säkerställa platser och ha en rekryteringsplan gällande utbildad personal.

3.3 Skolans miljö, inne och ute

Målet är att Upplands-Brogymnasiet ska vara en attraktiv miljö som väl möter verksamhetens dagliga behov, där elever och personal trivs och inspireras.

Skolans utemiljö är i behov av översyn av ytskikt på möbler. Planteringar sköts grundläggande, men mer bör göras för att miljön utanför skolan ska uppfattas positiv. Ett arbete med att tygla växtligheten mycket mer runt byggnaden på Skolvägen 24 för att öka tryggheten och trivsel pågår för fullt. Innergårdarna är eftersatta i skötsel och en plan upprättas för framtida skötsel.

Innemiljön är i behov av viss ombyggnation för att möta behovet av fler lokaler i och med att skolan växer. I vissa delar av skolan behöver ytskiktet fräschas upp och arbetet har fortsatt under läsåret med bland annat ommålning av huvudkorridoren.

Matsalen är ett pågående projekt där i dagsläget, runda bord bytts ut mot avlånga, för att skapa fler sittplatser. Vi kan konstatera att två servicelinor i matsalen drastiskt har förbättra miljön i skolmatsalen.

Undervisningslokalerna är i gott skick.

Huvudmannens kommentar: Kommunens lokalsamordnare har i uppgift att underlätta för rektor att upprätta och genomföra en underhållsplan för inne- och utemiljö i samarbete med fastighetsägaren.

4 Rektors ledningsdeklaration

Enligt skollagen ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. Som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn ansvar för skolans resultat (Lgy 11)

På Upplands-Brogymnasiet ska lärandet vara i fokus.

Eftersom eleverna arbetar mot väl kända, tydliga mål, får frekvent återkoppling på sina resultat och aktivt deltar i planeringen och utvärderingen av sina studier kommer de att ha goda möjligheter att nå sina mål.

Genom studierna ska eleverna få hög språklig, analytisk och digital kompetens.

Vårt gemensamma arbete ska präglas av transparens, samverkan och viljan att lära av varandra.

Alla ska känna sig trygga, bli sedda och uppleva att de blir väl bemötta utifrån sina förutsättningar.

De som verkar inom ramen för skolan ska ha tydliga uppdrag och roller samt goda förutsättningar för kontinuerlig personlig utveckling.

Vi ska prestigelöst granska utfallet av vårt arbete, dra nytta av våra egna kunskaper och externa aktörers input när vi analyserar resultatet och planerar för framtiden.

Målet är att studenterna på Upplands-Brogymnasiet ska ha goda ämneskunskaper, förmåga och mod att fatta väl grundade beslut, samt väl rustade gå framtiden till mötes.

Resultat och analys

Rektor konstaterar att det är en svaghet hos utvärderingsverktyget att det inte går att få en indikation på hur hela personalen bedömer rektors ledarskap.

HME-resultatet som helhet (79) är bra - bättre än kommunen som helhet, vilket är glädjande. Resultatet är sämre vad gäller ledarskap och styrning. De områden som enligt rektor är viktigast (det befinner sig dock inom det övre spannet av godkänt).

Av resultatet ser rektor att det behövs bättre återkoppling på allt det positiva som syns i verksamheten, samt att sätta upp och följa upp tydliga mål för var och en. En stor utmaning är att stötta programrektorerna så att de upplever att de hinner med sitt arbete. Det framgår av resultatet att det är tre individer som upplever att de inte hinner med sitt arbete och det stämmer väl överens med bilden för gruppen rektorer i kommunen.

Huvudmannens kommentar:

Innevarande läsår (18/19) kommer programrektorerna delta i verksamhetsgruppen skola i syfte att dela på informationsansvaret och själva få mer insyn och bli en del i samverkan rektorer emellan.

5 Målområden

5.1 Kunskaper

I de övergripande målen anges de kunskaper samt de normer och värden som alla elever bör ha utvecklat när de lämnar utbildningen. Målen anger inriktningen på utbildningen.

Det är skolans ansvar att varje elev

- på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen som innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet,*
- på ett nationellt högskoleförberedande program inom gymnasieskolan ges möjlighet att uppnå kraven för en högskoleförberedande examen som innebär att eleven har tillräckliga kunskaper för att vara väl förberedd för högskolestudier, eller*
- som avslutat ett introduktionsprogram har en plan för och tillräckliga kunskaper för fortsatt utbildning eller uppnår en förberedelse för etablering på arbetsmarknaden.*
(Lgy 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

På UBG vill man att alla elever oavsett bakgrund, kön och förutsättningar ska vara väl rustade för yrkesliv eller fortsatta studier. De ska klara minst E i sina kurser och därmed ha med sig de kunskaper de behöver. För att nå detta mål tränas eleverna i olika arbetsformer och olika sätt att tillägna sig kunskaper och färdigheter. Lärarna arbetar för att eleverna ska vara väl förtrodda med kursinnehåll och betygskrav och för att de ska vara delaktiga i planeringen och genomförandet av undervisningen och examinationer. De tränas i att reflektera över sitt eget och studiekamraters lärande och utveckling. Lärarna stöttar genom snabb respons, extra anpassningar, stöd och utmaningar utifrån elevernas behov. Vidare ska eleverna ha kontakt med näringsliv samt högskolor och universitet, till exempel genom APL (arbetsplatsförlagt lärande), studiebesök, föreläsningar och olika samarbeten. Skolans elevhälsopersonal ska utifrån sina professioner ge elever med behov av extra insatser stöd för att de ska lyckas med sina studier och utvecklas till aktiva samhällsmedborgare.

Kommunens och enhetens lärplattform, Vklass, är ett fungerande verktyg och eleverna uttrycker att kommunikation, information och återkoppling fungerar bättre än tidigare. Här används också bland annat Digiexam (applikation för digitala examinationer) och UTV5 (applikation för utvärdering). Under läsåret 17/18 kommer både elever och personal att fortbildas i dessa digitala verktyg och en minsta gemensam nämnare vad gäller respektive grupps kunskaper kommer att implementeras.

Kvalitetssäkring av yrkesexamen

För att säkerställa att utbildningen håller den kvalitet som branschen behöver träffas företrädare för företagen och skolan med jämna mellanrum. Lärarna fortbildar sig kontinuerligt för att hålla sig uppdaterade och kunna ge aktuell och relevant undervisning.

Kvalitetssäkring av högskoleförberedande examen

På de högskoleförberedande programmen är det inte lika lätt att kvalitetssäkra undervisningen som på yrkesprogrammen, då dessa program syftar till att ge eleverna behörighet och kunskap att kunna fortsätta studierna inom en lång rad utbildningar med

olika syfte och upplägg, genom många olika utbildningsanordnare. Elevernas arbete med gymnasiearbetet ska visa att de klarar av de olika moment som ingår i vidare studier vid universitet och högskolor.

Kvalitetssäkring på introduktionsprogrammen

Målen för eleverna på introduktionsprogrammen varierar stort, eftersom de har mycket skiftande behov när de påbörjar sina studier. För vissa elever handlar det om att ta sig till skolan och för andra att så snart som möjligt, trots språkbarriärer och kort skolgång, kunna ta sig ut på arbetsmarknaden. För att säkerställa att utbildningarna håller hög kvalitet genomförs allt från elevintervjuer och tester till träffar med olika branschföreträdare. UBG har under året tagit fram unika utbildningar för elever med lite kunskaper i svenska som syftar till att eleverna ska etablera sig på arbetsmarknaden.

Resultat och analys

För att höja måluppfyllelsen har skolan fortsatt med sitt mål- och utvecklingsarbete med extra anpassningar och särskilt stöd. Arbetet med att tidigare fånga upp elever som behöver stöd har systematiserats ytterligare. Arbetslagen ska kontinuerligt stämma av och dokumentera de anpassningar som elever behöver och se till att detta finns tillgängligt för samtliga undervisande lärare.

ElevStödsGrupperna (programrektor, elevhälsa, syv och speciallärare) har systematiserat rutinerna ytterligare för att snabbare planera för stödåtgärder.

Lärarna arbetar med extra utmaningar för elever med hög måluppfyllelse.

Verksamhetsmål för Upplands-Brogymnasiet läsåret 17/18 är:

- Elevernas meritvärden ska öka jämfört med förra året. (Eleverna ska vara involverade i planeringen, utförandet och utvärderingen av sina kurser.)
- Fler elever ska ta gymnasieexamen, respektive yrkesexamen jämfört med förra läsåret. Fler elever ska bli behöriga till gymnasiet på IM jämfört med förra året. (Eleverna ska få återkommande återkoppling om hur de ligger till i sina kurser och få veta vad som krävs för att nå målen.)
- Andelen elever med hög frånvaro ska minska jämfört med förra läsåret. (En handlingsplan upprättas för elever med behov av anpassningar. Handlingsplanen delas av undervisande lärare och följs upp regelbundet. Undervisande lärare för in frånvaro varje dag. Mentor kontrollerar frånvaron varje vecka. ESG kontrollerar frånvaron varje månad.)

Resultat läsåret 17/18

Målet 17/18: Elevernas meritvärde ska öka jämfört med föregående år.

Meritvärde över en treårsperiod

Genomsnittlig betygspoäng hos avgångseleverna respektive läsår

Program	2017	2016	2015	2014
Nationella program	12,9	12,9	13,2	13,4
Yrkesprogram	12,5	11,3	12,4	11,8
Bygg- och anläggningsprogrammet	12,5
Fordons- och transportprogrammet	12,1	10,6	11,4	11,3
Handels- och administrationsprogrammet	13,1	12,1	13,4	12,8
Högskoleförberedande program	13,0	13,5	13,5	14,1
Ekonomiprogrammet	13,5	13,9	13,8	14,4
Estetiska programmet	12,6	12,2	..	12,8
Naturvetenskapsprogrammet	13,3	14,4	13,8	14,8
Samhällsvetenskapsprogrammet	12,6	14,0	13,3	14,1
Teknikprogrammet	13,2	11,5	12,9	13,8

Kommentar till meritvärdet

Det kan konstateras att målet inte uppnåddes på totalen, eftersom meritvärdet är detsamma som föregående år. Flera program har glädjande nog höjt sina GBP.

Målet 17/18: Fler elever ska ta gymnasieexamen, respektive yrkesexamen jämfört med förra läsåret. Fler elever ska bli behöriga till gymnasiet på IM jämfört med förra året.

Andelen elever med examen över en treårsperiod

Antal/Andel med examen						2017	2016	
Program	Antal i klassen	2018				% som tog examen	2017	2016
		tot med Examen	flickor	Pojkar				
BA	9	8	1	7	88,9%	66,7%	80,0%	
EK	27	23	14	9	85,2%	87,5%	83,9%	
ESSA	18	13	6	7	72,2%	94,4%	69,6%	
ES	14	9	2	7	64,3%			
SAMED	4	4	4	0	100,0%			
FT	46	33	7	26	71,7%	66,7%	55,9%	
FTFT	17	8	1	7	47,1%		40,0%	
FTTP	26	22	6	16	84,6%		59,1%	
FTLAS	3	3	0	3	100,0%		50,0%	
HA	23	19	11	8	82,6%	75,0%	42,9%	
NA	28	18	10	8	64,3%	55,0%	73,3%	
SA	47	35	25	10	74,5%	57,5%	74,5%	
SABET	24	22	19	3	91,7%		78,6%	
SASAM	23	13	6	7	56,5%		69,6%	
TE	24	16	6	10	66,7%	73,3%	47,8%	
Yrkes	78	60			76,9%	66,7%	49,0%	
Högskole	144	105			72,9%	54,3%	66,4%	

Kommentar till andel med examen

Det är roligt att kunna konstatera att måluppfyllelse nåtts både vad gäller både yrkes- och högskoleexamen. Värdet för högskoleexamen ska justeras upp något, eftersom det på EK ingick en elev som gjorde en sen prövning och ingick i statistiken utan det resultat som prövningen gav. Med hänsyn till det resultatet var andelen elever som fick examen på EK i år över 92 %.

Resultat IMind

	17/18	16/17	15/16	14/15
Elevantal	12	12	11	15

Resultat 17/18

Behöriga till gymnasiet: 5

Kvar på programmet: 5

Byte till annan utbildning: 2

Kommentar till IMinds resultat

Verksamheten på IMind ställer stora krav på flexibilitet och förmåga att möta individerna där de befinner sig. Tidigare har inte det systematiska kvalitetsarbetet varit så utförligt och vi kommer därför att kunna jämföra resultaten framgent. Det är dock ett mycket gott resultat att 5 av 12 har blivit behöriga till gymnasiet, samt att inga elever har hoppat av.

Resultat IMspr

Urval av kurser	17/18		16/17		15/16		14/15	
	Antal elever	Antal betyg	Antal elever	Antal betyg	Antal elever	Antal betyg	Antal elever	Antal betyg
Engelska	27	19	25	19	17	6	8	5
Bild	27	26	25	18	17	4	8	1
Samhällskunskap	27	28*	25	22	17	6	8	5
Biologi	27	33*	25	21	17	6	8	4
Matematik	27	40**	25	20	17	6	8	5
SvA	27	27	25	22	17	6	8	5
Idrott	27	27	25	20	17	4	8	4
Kemi	27	28*	25	21	17	5	8	4

*Några elever från B1

** 13 från B1 samt 5 från grundskola

Kommentar till IMsprs resultat

I de flesta ämnena har en tydlig progression skett mellan föregående år och innevarande år.

Resultat IMyrk

	2017/18 (17 elever)	2016/17 (12 elever)
Antal elever som blivit behöriga till ett yrkesprogram	2	2
Antal elever som gått vidare till arbete eller annan utbildning	6 elever jobb 3 byte inom IM 5 kvar på IMYRK	3-4 jobb 4-5 annan utbildning
Övriga	1 byte av skola	2

Kommentar till IMyrks resultat

En mindre andel av eleverna har blivit behöriga till ett yrkesprogram samtidigt som en större andel har fått arbete. En faktor som försvårar jämförelser är att eleverna stannar olika länge på programmet och att det alltså kan vara samma elev som ingår i statistiken båda åren.

Sammanlagd kommentar till andel med examen

Även om vissa resultat är svårare att mäta bedömer jag att vi har nått målet. Andelen elever med examen/behörighet till gymnasiet har ökat.

Uppföljning av elevernas närvaro

Målet 17/18: Elevernas närvaro ska öka jämfört med föregående år.

Läsår	16/17	17/18
Närvaro:	87 %	86 %
Giltig frånvaro:	9 %	10 %
Ogiltig frånvaro:	4 %	4 %

Kommentar till närvaron

Närvaron har minskat med 1 % på totalen. Det är dock inte någon försämring vad gäller den ogiltiga frånvaron som ligger kvar på 4 %. Sammantaget kan konstateras att UBG inte har nått målet att minska frånvaron.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Utifrån resultaten ovan, enkätsvar och arbetslagens egen utvärdering har UBG satt upp följande mål för nästa läsår:

- Meritvärdet och andelen elever med gymnasieexamen, samt andelen behöriga till nationella program på IM, ska ligga minst i nivå med riket i övrigt.
- Elevernas upplevda trygghet och studiero ska öka. Detta med särskilt fokus på flickor.
- Elevernas närvaro ska öka.

Huvudmannens kommentar:

Fokus bör även fortsättningsvis vara att vidareutveckla verksamheten med inriktning på trygghet och studiero, vilket forskningen visar ger större likvärdighet och bättre måluppfyllelse.

5.2 Normer och värden

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor.

Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

Skolans mål är att varje elev

- *kan göra medvetna ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,*
- *respekterar andra människors egenvärde och integritet,*
- *tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor,*
- *kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,*
- *kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och*

- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv. (Lgy 11)

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

För det kommande läsåret har vi planerat ett antal insatser kring värdegrundsarbetet. Bland annat kommer ett arbete kring självledarskap genomföras med skolans personal i syfte att sedan nå ut till alla elever. Kursen, *TRAIN-THE-TRAINER*, kommer från Raoul Wallenberg-akademien och syftar till att stärka empati och civilturage hos ungdomar. Vidare har en grupp med medlemmar från pedagogerna och elevhälsan genomgått kursen *Motverka rasism och främlingsfientlighet i förskolan och skolan* och kommer att implementera kunskaper och erfarenheter från denna i skolans värdegrundsarbete. Kuratorerna genomför ett arbete där de träffar en klass vid fyra tillfällen och arbetar med normer och kränkningar, könsroller och machokultur, våld och sexualiserat våld samt empati och civilturage.

Resultat och analys

I enkäter genomförda på UBG gav eleverna uttryck för att de inte kände sig 100 % trygga på skolan. För att förändra upplevelsen av trygghet anställdes både elevassistenter och så kallade landsmän som hade som uppdrag att befinna sig där eleverna var - exempelvis i korridorerna under rasterna - och att se och skapa relationer med så många elever som möjligt.

För att stävja oron gjordes också en insats kring skolans ordningsregler och en åtgärdsstrappa i syfte att alla elever och personalen skulle vara väl informerade och känna till och efterleva ordningsreglerna. Uppfattningen bland elever och personal är att ordningen förbättrats. Daglig närvaro av skolledning och övrig personal i korridorer och klassrum av visar också på att miljön blivit lugnare på skolan. Den upplevda tryggheten på skolan kommer att följas upp under läsåret 17/18.

Resultat av gymnasieenkäten avseende trygghet och studiero:

Läsår	15/16	16/17	17/18
Positiv stämning på min skola	60	63	51
Nöjd med arbetet mot mobbning	60	60	44
Arbetsro på lektionerna	53	40	36

Uppdelat på flickor och pojkar:

Positiv stämning på min skola	f 37	p 63
Nöjd med arbetet mot mobbning	f 34	p 51

Kommentar och analys

Även om inte alla frågor som rör trygghet uppvisar samma låga resultat är det alarmerande att vi har en stadigt nedåtgående trend de senaste tre åren. Än värre blir det när vi tittar på utfallet mellan flickor och pojkar. Även om skillnader finns mellan flickor och pojkar i hela länet är skillnaden mellan flickor och pojkars uttalande om stämningen på UBG, betydligt större än länet. Detta är något som vi måste arbeta vidare med.

Huvudmannens kommentar:

Huvudmannen instämmer i skolans analys av resultaten och ser att detta är ett område

som måste prioriteras.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Frågan om trygghet och studiero blev mer och mer aktuell under slutet på vårterminen-17, då ett par ungdomar störde tryggheten i hög grad. En elev blev dessutom misshandlad under skoltid och några elever uttryckte att de var mycket rädda. Som svar på detta har UBG arbetat intensivt med trivselregler, åtgärdstrappa, nytt larmsystem och nya rutiner för in- och utpassering med ID-kort. Ett projekt har initierats i samarbete med polis, fritidskontoret med fler. I projektet ingår att UBG har utökat organisationen med en projektstrateg och ytterligare två ungdomsstödjare. Vi tycker oss redan nu kunna se skillnad.

Huvudmannens kommentar:

De planerade åtgärderna/aktiviteterna för värdegrundsarbetet är väl grundade i analysen och resultaten.

5.3 Elevernas ansvar och inflytande

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Eleverna ska alltid ha möjlighet att ta initiativ till frågor som ska behandlas inom ramen för deras inflytande över utbildningen.

Skolans mål är att varje elev

- *tar personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö,*
- *aktivt utövar inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan,*
- *utifrån kunskap om demokratins principer vidareutvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former,*
- *utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv, och*
- *stärker sin tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor. (Lgy 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Utifrån föregående års resultat i enkätundersökningar har arbetslagen haft i uppgift att arbeta mot ett större elevinflytande genom att arbetssätt och metoder ska möjliggöra för och uppmuntra eleverna till att ta större eget ansvar för sina studier.

Resultat och analys

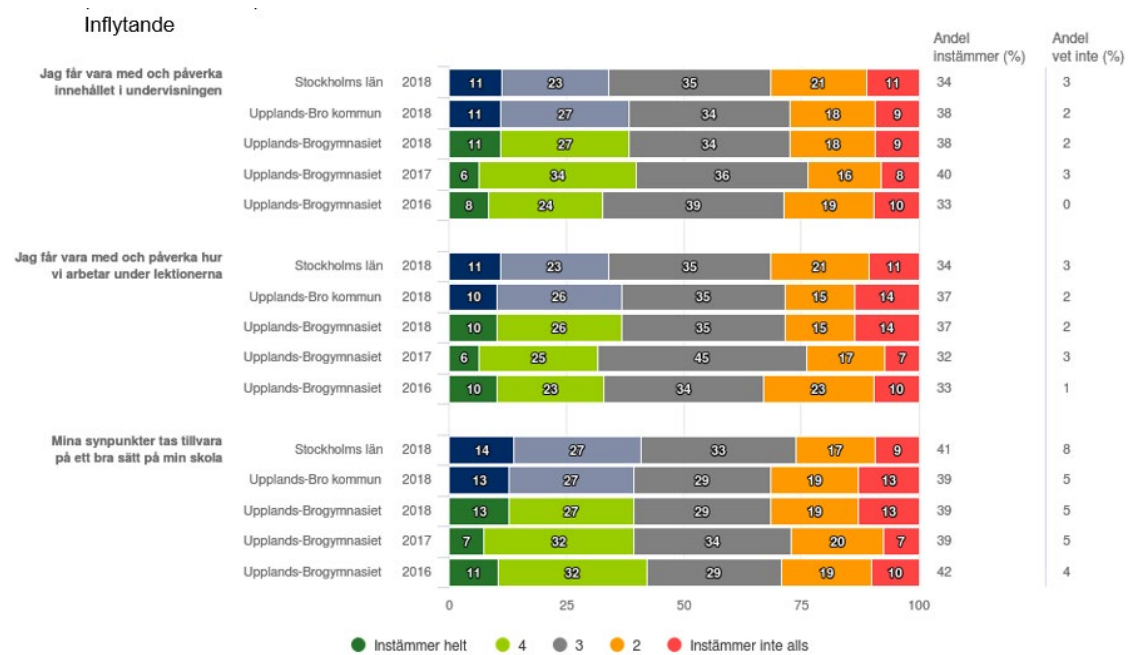
Enligt gymnasieenkäten som alla elever i årskurs 2 besvarar har deras möjlighet att påverka innehållet i sin undervisning eller arbetssätt minskat marginellt. Däremot har områdena *Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna* och *Mina synpunkter tas tillvara på ett bra sätt på min skola* ökat något. Skolan fortsätter arbeta med dessa områden för att förbättra resultaten.

Resultaten för svarsalternativen 4 och 5 syns i texten nedan. Svarsalternativen är från 1 till 5, där 5 är bäst:

På frågan "Jag får vara med och påverka innehållet i undervisningen" var positivt svar 33 % 2016, 40 % för 2017 och 38% för 2018.

På frågan "Jag får vara med och påverka hur vi arbetar under lektionerna" var positivt svar 32 % 2016, 31 % för 2017 och 37% för 2018.

På frågan "Mina synpunkter tas tillvara på ett bra sätt på min skola" var positivt svar 43 % 2016, 39 % för 2017 och 40% för 2018.

Elevernas upplevelse av inflytande och hur de uppmuntras ta eget ansvar för sina studier ingår i målen för läsåret 17/18.

Huvudmannens kommentar:

Huvudman ser att området elevers ansvar och inflytande är ett utvecklingsområde som UBG behöver arbeta vidare med.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Arbetet med att förbättra rutinerna kring elevdemokratins på skolan med en tydlig mötesstruktur fortsätter och en förhoppning är att kunna samarbeta mer med skolrådet kring verksamhetsfrågor som direkt påverkar eleverna.

5.4 Utbildningsval – arbete och samhällsliv

Gymnasieskolan ska nära samverka med de obligatoriska skolformerna, arbetslivet, universiteten och högskolorna samt med samhället i övrigt. Detta krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Skolans mål är att varje elev

- *utvecklar sin självkännet och förmåga till studieplanering,*
- *medvetet kan ta ställning till fortsatt studie- och yrkesinriktning på grundval av samlade erfarenheter och kunskaper,*
- *ökar sin förmåga att analysera olika valmöjligheter och bedöma vilka konsekvenser dessa kan ha*
- *har kännedom om arbetslivets villkor, särskilt inom sitt studieområde, samt om möjligheter till fortsatt utbildning, praktik och arbete i Sverige och andra länder, och*
- *är medveten om att alla yrkesområden förändras i takt med teknisk utveckling, förändringar i samhälls- och yrkesliv samt ökad internationell samverkan och därmed förstår behovet av personlig utveckling i yrket. (Lgy11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

På Upplands-Brogymnasiet ska alla elever som har svenska som andra språk ges möjlighet att genomföra sin svenskundervisning inom ramen för kursen Svenska som andra språk. Elever på yrkesförberedande program ska ges möjlighet att läsa in grundläggande behörighet till högskolan.

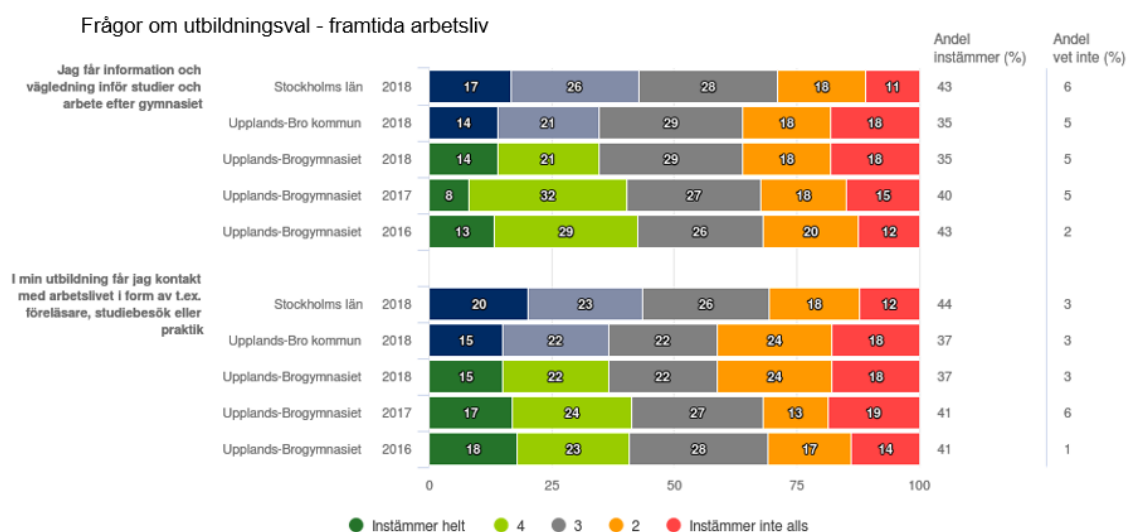
På alla program ska eleverna beredas möjlighet att möta arbetslivets representanter lika väl som representanter för yrkesrelaterade organisationer och fackföreningar. Detta genom att besöka ovanstående parter eller att parterna besöker skolan. Elever på yrkesförberedande program möter dessa både i skolan och på sin arbetsplats förlagda läranden, APL. Elevrepresentanter för våra yrkesprogram deltar i programråd/yrkesråd, vilka hålls 1 gång per termin.

För att uppnå vårt mål att bedriva verklighetsnära, aktuell utbildning kommer vi att fortsätta att utveckla samarbetet med närsamhället, representanter för olika branscher och andra utbildningsanordnare på högskole- och universitetsnivå. Som exempel kan nämnas det nära samarbetet med ME (Maskinentreprenörerna) vilket gör att UBG kan erbjuda en högkvalitativ maskinförarutbildning som förbereder eleverna till att bli framtidens maskinförare, då organisationen väl känner till de krav arbetslivet ställer samtidigt som deras kontaktnät säkerställer att eleverna får en god APL (arbetsplatsförlagt lärande).

Våra SYV:are besöker skolans alla program för att informera eleverna om deras möjligheter till fortsatta studier eller arbete. Alla elever på Upplands-Brogymnasiet erbjuds tid hos den studie- och yrkesvägledare som har programansvar för den studerandes program, oavsett om de går på yrkesförberedande- eller högskoleförberedande gymnasieprogram.

Resultat och analys

Trots en utökning av antalet SYV-tjänster är det fler elever som uppger att de inte har fått den typ av information som de önskar/behöver.

Det är en tydligt nedåtgående trend både för frågan som gäller vägledning och den som gäller kontakt med arbetslivet. Att eleverna anger att de i liten utsträckning har fått relevant information har säkert att göra med att namnbytet på samtliga klasser i Procapita som medförde att det blev fel på alla elevers studieplaner. Detta ledde till en

mycket stor arbetsbörda för studie- och yrkesvägledarna och fick till följd att SYV inte hann med uppsökande arbete i den omfattning som de önskat.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ledningen har sett över organisationen för SYV och kommer regelbundet att träffas under året för att utvärdera arbetssättet och följa upp den nya organisationens måluppfyllelse.

Huvudmannens kommentar:

Skolan har ett startat ett genomtänkt och konkret utvecklingsarbete inom området arbete- och samhällsliv med ytterligare förstärkning av SYV.

5.5 Bedömning och betyg

Betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella kunskapskrav som finns för varje kurs respektive målen för gymnasiearbetet.

Skolans mål är att varje elev

- tar ansvar för sitt lärande och sina studieresultat, och*
- kan bedöma sina studieresultat och utvecklingsbehov i förhållande till kraven för utbildningen. (Lgy 11)*

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå målen

Skolans utgångspunkt är att alla elever oavsett bakgrund, kön och förutsättningar ska tränas i att ta så stort ansvar som möjligt för sina studier.

I det ligger bland annat att eleven ska;

- vara närvarande,
- använda skoldagen till studier,
- göra de uppgifter som förväntas,
- samt förstå vad som krävs i utbildningen, i de olika kurserna och för olika kunskapskrav.

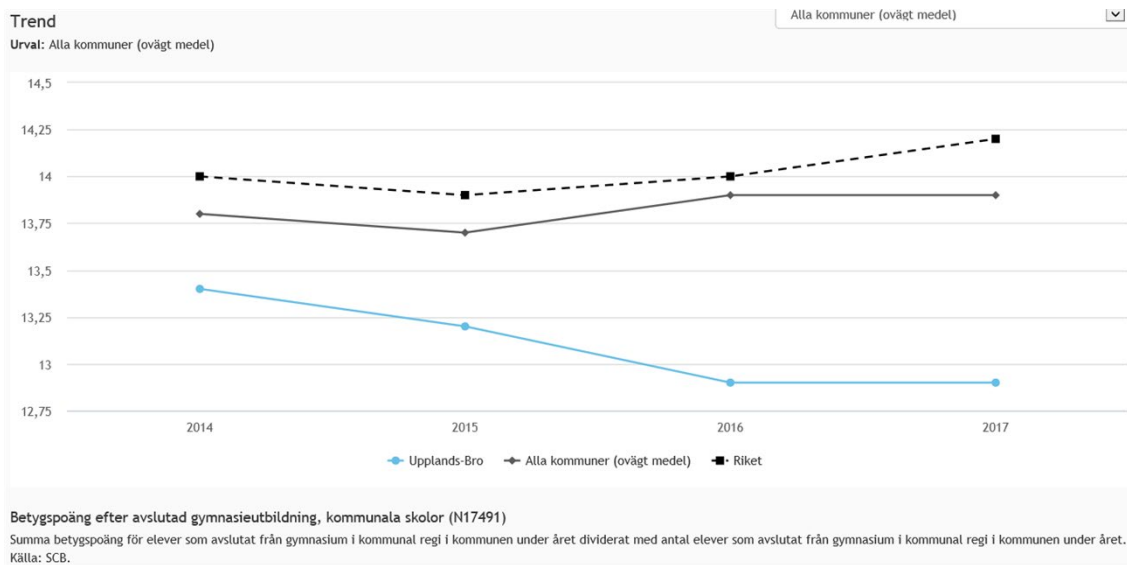
Lärare ska stötta eleverna så att eleverna kan ta det ansvaret, bland annat genom tydlighet kring innehållet i kurser, grunder för bedömning och kontinuerlig respons på elevers styrkor och utvecklingsbehov, samt genom extra anpassningar och stöd hjälpa och utmana elever utifrån olika förutsättningar och behov.

Läraren ska också samverka med eleverna i planering och genomförande av kursen och dess examinationer.

Lärare och annan personal ska stötta elever med annat som behövs för att de ska lyckas med sina studier.

Resultat och analys

Skolans resultat för 2017 gällande betygspoäng efter avslutad gymnasieutbildning låg oförändrat i förhållande till föregående år, men lägre än 2015 och 2014.

Förhållandet mellan nationella prov och kursbetyg samt jämförelse med Stockholms län och riket såg ut så här för 2017.

Gymnasieskolan - Relationen mellan nationella kursprov och kursbetyg

Ämne	Totalt			
	Antal elever med provbetyg och slutbetyg	Andel (%) elever med lägre, lika eller högre kursbetyg än provbetyg		
		Lägre	Lika	Högre
Engelska 5				
Riket, kommunal	15 155	12,3	72,5	15,2
Stockholms län, kommunal	1 561	14,5	69,6	15,9
Upplands-Bro, kommunal	45	17,8	60,0	22,2
Engelska 6				
Riket, kommunal	30 991	9,4	70,1	20,5
Stockholms län, kommunal	6 442	9,9	71,5	18,6
Upplands-Bro, kommunal	100	30,0	48,0	22,0
Matematik 3B				
Riket, kommunal	3 677	0,8	65,9	33,3
Stockholms län, kommunal	579	1,2	61,5	37,3
Upplands-Bro, kommunal	9
Matematik 4				
Riket, kommunal	4 847	0,6	75,1	24,3
Stockholms län, kommunal	1 546	0,5	82,2	17,3
Upplands-Bro, kommunal	17	.	94,1	5,9
Svenska 1				
Riket, kommunal	13 779	6,2	59,8	34,0
Stockholms län, kommunal	1 362	7,7	56,5	35,8
Upplands-Bro, kommunal	50	6,0	62,0	32,0
Svenska 3				
Riket, kommunal	25 803	8,9	54,1	37,0
Stockholms län, kommunal	5 116	9,0	52,1	38,9
Upplands-Bro, kommunal	63	4,8	41,3	54,0
Svenska som andraspråk 1				
Riket, kommunal	2 426	5,1	55,1	39,8
Stockholms län, kommunal	318	7,5	56,0	36,5
Upplands-Bro, kommunal	4
Svenska som andraspråk 3				
Riket, kommunal	2 150	10,2	53,6	36,2
Stockholms län, kommunal	601	12,0	52,2	35,8
Upplands-Bro, kommunal	12	8,3	41,7	50,0

I arbetet för högre måluppfyllelse jobbar skolan med anpassningar, stöd och utmaningar. Vissa ämnesgrupper arbetar med MGN, minsta gemensamma nämnare, för att öka likvärdigheten mellan program och lärare. En del ämnesgrupper arbetar med sambedömning, vilket leder till större likvärdighet.

Lärarna behöver dock bli ännu bättre på att konkretisera kunskapskraven, ge fortlöpande återkoppling och träna eleverna i att använda responsen för att utvecklas. Vklass ser verksamheten som en god hjälp i det formativa arbetet med eleverna.

Huvudmannens kommentar:

UBG har ännu inte ett fullgott systematiskt arbete när det gäller resultatuppföljning, vilket är ett område som behöver prioriteras och följas upp.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ett förbättrat SKA-arbete med avseende på hur vi samlar in och bearbetar relevant information så att vi kan presentera den för organisationen i slutet av läsåret då arbetslagens analyser ska göras.

6 Elevhälsoprocess vid skolan

Så här genomför vi vårt gemensamma arbete för att uppnå elevhälsans mål.

Vårt förebyggande och främjande arbete:

Vid varje läsårs slut samlas skolledning och arbetslagsledare och utvärderar hur läsåret varit med utgångspunkt i den enkät som alla elever i år 2 fyller i varje år. Där ser ledningen över vilka områden som de behöver arbeta med. Två TEMA-dagar används för att fokusera på områden där det planerats att arbeta främjande och/eller förebyggande. Varje ElevStödsGrupp under ledning av programrektor genomför det arbete som är aktuellt på deras program. Dessa områden kommer fram under diskussioner i gruppen kontinuerligt under året. I år arbetar UBG med integration och trygghet på gemensamma ytor.

Så här ser våra rutiner ut för att upptäcka behov av särskilt stöd:

1. Lärare pratar själv med eleven om extra anpassningar – stöd i klassrummet.
2. Läraren informerar mentorn.
3. Lärarna i arbetslaget planerar för gemensamma extra anpassningar för eleven.
4. Mentor tar kontakt med vårdnadshavare – informerar och har en dialog per telefon eller vid behov ett möte med vårdnadshavare. Gäller ej om elever är 18 år.
5. Mentor tar kontakt med programrektor för fortsatt planering och mentor sammanfattar den pedagogiska kartläggningen.
6. ElevStödsGruppsmöte genomförs och mentor deltar vid behov. Programrektor ansvarar för att info lämnas till arbetslaget.
7. Programrektor kallar till ElevStödsMöte – där dokumenteras den pedagogiska kartläggningen. Beslut om att åtgärdsprogram ska skrivas eller ElevStödsProtokoll skrivs.
8. Mentor ansvarar för att info ges till arbetslaget.
9. Mentor ansvarar för uppföljning av beslutade åtgärder.

Så här arbetar vi för att kartlägga och utreda behov:

I ElevStödsGruppen fördelar programrektor uppdrag till olika kompetenser att utreda en elevs behov av särskilt stöd. Underlag muntligt och skriftligt diskuteras under ElevStödsMöte med elev och eventuellt vårdnadshavare. Vid detta möte skrivs också eventuellt åtgärdsprogram.

Så här arbetar vi för att åtgärda och följa upp:

Beslut fattas under ESM om vem som ansvarar för vilka åtgärder. Det skrivs in i åtgärdsprogrammet. Varje åtgärdsprogram följs upp regelbundet under pågående period av särskilt stöd.

Så här arbetar vi för att utvärdera, analysera och förbättra:

All personal som arbetar i ESG samlas 2-3 ggr per termin för att diskutera pågående arbete och genomföra förbättringar med hjälp av analyser.

Resultat och analys

Gymnasieskolans nya organisation under läsåret 15/16 med en elevstödsgrupp per programrektor har satt sig. Rutinerna för att dokumentera vilka elever som riskerar att inte få gymnasie- eller yrkesexamen har utvecklats. Systematiken med ett möte på två timmar i veckan för att se över vilka behov som finns för eleverna, har satt sig i organisationen.

Självvärderingen i elevstödsgrupperna för varje programrektor visar att fler elever får stöd snabbare. En ny rutin har genomförts där ESG i början på varje termin inventerar frekvensen F-varningar och F-betyg. Den inventeringen blir en utgångspunkt för planering av stöd.

Analyserna visar på att det förebyggande arbetet behöver systematiseras. Det hjälper till att förbättra hälsan hos eleverna som sedan medverkar till att studieresultaten förbättras. Det blir ett uppdrag inför nästa avstämning.

På UBG har man arbetat för att skolan ska vara attraktiv för eleverna så att frånvaron minskar. Den totala frånvaron under perioden augusti 2015 - april 2016 är 17,2 %. Under ht 2016 har den minskat till 16%. Däri har den anmälda frånvaron minskat, men den oanmälda har ökat. Bedömningen som gjorts är att det kan ha att göra med att hanteringen av sjukanmälningarna stramats upp och att vårdnadshavare informeras om vikten av att deras ungdomar deltar i undervisningen, så att de inte sjukanmäls om de inte är sjuka.

Ett behov har uppkommit att ytterligare arbeta igenom elevhälsoarbetet med ännu tydligare rutiner för att få ett större mått av likvärdighet och att ett större mått av pedagogiska anpassningar ska göras innan ett ärende kommer till programrektorn. Speciallärarna har fått i uppdrag att titta på hur en sådan rutin kan se ut.

Huvudmannens kommentar:

Huvudmannen bedömer att skolan har ett fungerande elevhälsoarbete med fokus på det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Skolan arbetar systematiskt och har skapat riktlinjer utifrån de analyser som gjorts.

Huvudman ser fram emot hur uppdraget med att systematisera det förebyggande arbetet leder till förbättringar för eleverna på gymnasiet framöver.

Planerade aktiviteter/åtgärder inför kommande läsår

Ett förslag på ärendegång med en tydlig blankett som driver ärendet framåt är under utarbetande av speciallärarna.

Diarienumr	Uppdrag	Beslut/Kommentar
UN 15/ 0299 Datum: 2015-12-01 § 109	Förstudie av ny grundsärskola	Utbildningskontoret får i uppdrag att starta en förstudie av en ny grundsärskola. Utbildningsnämnden ger i uppdrag till utbildningskontoret att anpassa Ekhammarskolans matsal till ett ökat antal elever och utreda möjligheter att samordna det med nybyggnation av den nya grundsärskolan. Utbildningskontoret får i uppdrag att utreda en eventuell utbyggnad av Upplands-Brogymnasiet.
UN 16/0150 Datum: 2016-12-20 § 89	Förstudie Ekhammar	
UN 16/0212 Datum: 2016-12-20 § 90	Förstudie ny förskola i Östra Bro	Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen och ger i uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.
UN 17/0131 Datum: 2017-09-19 § 54	Förstudie ny förskola i Trädgårdsstaden	Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen och Utbildningskontoret får i uppdrag att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.
UN 17/0130 Datum: 2017-09-19 § 53	Utredningsuppdrag - ny förskola i Tjusta	Utbildningskontoret får i uppdrag att utreda förutsättningarna för att bygga en ny förskola i Tjusta.

<p>UN 18/0064 Datum: 2018-04-17 § 25</p>	<p>Behovsanalys – utbyggnad av Norrboda förskola</p>	<p>Utbildningsnämnden ger Utbildningskontoret i uppdrag att tillsammans med Upplands-Bro kommunfastigheter AB hitta en bättre anpassad yta att uppföra skola i Norrboda på.</p> <p>Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen om utbyggnad av Norrboda förskola och ger ett uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands-Bro kommunfastigheter AB.</p>
<p>UN 18/0125 2018-09-25 § 46</p>	<p>Nybyggnad tillagningskök</p>	<p>Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen av nybyggnad av tillagningskök på Brunnaskolan och ger ett uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands- Bro kommunfastigheter AB.</p> <p>Utbildningsnämnden godkänner behovsanalysen av nybyggnad av tillagningskök på Bergaskolan och ger ett uppdrag till Utbildningskontoret att teckna ett förstudieavtal med Upplands- Bro kommunfastigheter AB.</p>

Balanslista per den 4 december 2018.